

Գիրքը լուսապատճենահանվել է
"Համահայկական Էլ. Գրադարան"

կայքի՝ www.freebooks.do.am

կողմից և ներկայացվում է իր
այցելուների ուշադրությանը:

The book created by "PanArmenian E. Library"

Գիրքը կարող է
օգտագործվել միայն ընթերցանության համար...

For more info: www.freebooks.do.am

ՊՆԻՔ ԱՌԻՅԱԿԵԱ ԿԱՐՈՂ ԵՔ ՁՅԸ ՆՈՐԿՈՒՄՆԸ ՈՒՆԵԱԼ, ՀԱՅԱՍՏԱՆ
ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԱԾՄԱՆ ԳՈՐԾՈՒՄ ԵՎ ԻՆՏԵՐՆ
ՀՈՒՄԱՆԻՏԱՑՔԵԼԱԶԱՆԵԸ ԳՐՔԵՐ:

ԹԿՈՅՔՆ ԳՐՔԵՐԻ ՄՏԵՂԾՄԱՆ ՄԱՆՐԱՄԱՍՆԵՐԸ ԿԱՐՈՂ ԵՔ
ԻՄԱՆԱԼ "ՀԱՄԱՀՈՅՊԱԿԱՆ ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅՔՆ ԳՐԱԿՈՐՄԱՆ" ԿՈՅՔԻՑ՝

www.freebooks.am

ԸՆԴՈՂՆԱԿԱԼ ԵՒՔ, ՈՐ ՕԳՏՎՈՒՄ ԵՔ ՄԵՂ ԿՈՅՔԻՑ:
ՑԱՆՎԱԼՈՒՄ ԵՒՔ ՀԱՃԵԼԻ ԸՆԹԵՐՑԱԼՈՒԹՅՈՒՆ:

ԳՐԵՔ ՄԵՁ՝ freebooks@rambler.ru

Գ.Մ. ԳԱԼՍՏՅԱՆ

ԴԻՑԱԲԱՆԱԿԱՆ
ԱՆՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԴԱՐՁՎԱԾՔՆԵՐԻ
ՀԱՄԱՌՈՏ ԲԱՑԱՏՐԱԿԱՆ
ԲԱՌԱՐԱՆ

www.freebooks.do.am

www.freebooks.am

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

Գ. Մ. ԳԱԼՍՏՅԱՆ

**ԴԻՑԱԲԱՆԱԿԱՆ ԱՆՈՒՆՆԵՐԻ
ԵՎ ԴԱՐՁՎԱԾՔՆԵՐԻ ՀԱՄԱՌՈՏ
ԲԱՑԱՏՐԱԿԱՆ ԲԱՌԱՐԱՆ**

«ԼՈՒՅՍ»

ՀՐԱՏԱՐԱԿ ՉՈՒԹՅՈՒՆ

ԵՐԵՎԱՆ—1966 թ

Г М ГАЛСТЯН

**Краткий объяснительный словарь
мифологических названий и оборотов**

(на армянском языке)

Издательство

„Луйс“

Ереван, 1966 г.

ԵՐԿՈՒ ԽՈՍԵ

Հայ գրականութիւնը դեռ վաղ ժամանակներից փոխառելու կործածել է հունական, հռոմեական, եբրայական, սասոական, արաբական և այլ ազգերի գիցաբանական բառեր ու դարձվածքներ, որոնցից շատերը ստացել են փոխաբերական նշանակութիւն և գտել լայն գործածութիւն:

Դիցաբանական բառերի ու դարձվածքների մի զգալի մասը իր բուն էութեամբ անժանոթ է մեր լայն հասարակացութեանը, հատկապէս դպրոցական աշխատույններին:

Մեր այս աշխատութեամբ, նկատի ունենալով բուն դպրոցական գրականութիւնը, ի մի ենք հավաքել հայերենում օգտագործված գիցաբանական բառերն ու դարձվածքները, համառոտ կերպով նշել դրանց ծագման պատմութիւնը, որ լեզվից առաջանալը և ապա բացատրել բառի կամ դարձվածքի ուղղակի ու փոխաբերական առումներն ու գործածութեան բնագալաւը՝ վկայված համապատասխան բնագրային օրինակներով:

Դիցաբանական բառերի և դարձվածքների բացառական բառարանը որոշ չափով կբավարարի մեր դպրոցական աշակերտների պահանջը և կլրացնի հայ բառարանագրութեան արուստ ֆոնդի այդ բացը:

Աշխատութիւնը, որպէս առաջին փորձ, կունենա իր թերութիւնները: Ամեն մի դիտողութիւն այդ թերութիւնների մասին շնորհակալութեամբ կընգունվի:

ՀԱՄԱՌՈՏԱԳԻՌԻԹՅՈՒՆՆԵՐ

1. ՀԻ — Հոմերոս Իլիական Երևան 1950 թ (թարգմ Համազասպ Համբարձումյանի):
2. ՀՈ — Հոմերոս, Ոդիսական Երևան 1957 թ (թարգմ Սիմ և Գրքաշարյանի):
3. Ս Ղ — Մարտ Հարությունյանց Իսցատրական բառգիրք տուլազգի բառերի ու դարձվածքների, որոնք գործածական են հայոց գրականության մեջ, Ալեքսանդրապոլ, 1912 թ :
4. Մ Ք — Միքայել Յ Բարթիկյան Հելլեն դիք, Աթենք 1936 թ :
5. Ն Ճ — Ն Ճիվանյան Առձեռն բառարան պատմական, աշխարհագրական և դիցարանական հատուկ անվանք, Կ Պսիխ, 1879 թ :
6. Ս Մ — Ստեփանոս Մալխասյանց Հայերեն բացատրական բառարան, Երևան, 1944 թ.:
7. Հոդք — Հուլյն զբերյալներ Իրևան 1950 թ (թրգմ Համազասպ Համբարձումյանի):
8. Գ. Մ — Մուրադյան Գևորգ Սարգսյետունի, Երևան 1939 թ :
9. Վ. Փ — Վահրամ Փախազյան Հետադարձ հայացք, Կ և Ս հատոր Երևան, 1956 1957 թթ
10. Վ Տ — Վահան Տերյան Բանաստեղծությունների լիակատար ժողովածու, Երևան 1940 թ :
11. Ի Չ — Եղիշե Չարենց Հնարի երկեր Երևան 1954 թ :
12. Ի. Պ. — Իսաֆայե Պատկանյան, Երկեր, Երևան 1955 թ.:
13. Մ. Ն. — Միքայել Նալբանդյան, Երկերի լիակատար յողովածու, Կ և Ս 1945 թ
14. Ն Չ — Նաիրի Չալյան, Միհատույակ, Երևան 1959 թ
15. Գ Վ — Գանիկ Վարուժան, Երկեր Երևան, 1946 թ.:
16. Մ Տ — Мифологический словарь, Ленинград 1959 г.
17. Э С — Энциклопедический словарь Москва 1953 г.

Ա

ԱԲԴԵՐՈՍ, հ ու լ ն .,— Հերմեսի որդին, Հերակլեսի սիրելի ընկերը: Հերակլեսը վերցրեց Գիոմեդի մարդակեր նժույզները և նրանց պահպանութունը հանձնեց սիրելի Աբդերոսին, որին, սակայն, ձիերը պատառտեցին «նժույզների պահպանութունը հանձնեց իր սիրելի Աբդերոսին», Կուլն 203:

ԱԲՍԻՐՏՈՍ, հ ու լ ն — Մեգեայի եղբայրը, Կուլխիդա երկրի արքան, որին, ըստ դիցաբանության, իր գեղեցկության պատճառով Կուլխիդացիները անվանեցին Փաետոն (շողշողուն): «Ամենափառահեղ ապարանքում ապրում էր էլեթոսն իր կնոջ հետ, իսկ մյուսում նրա որդին Աբսիրտոսը» Կուլն, 329

ԱԲՐԱՀԱՄ, ե բ ը .,— Առաջին նախաստեղծ մարգր, երբայցեցոց նշանավոր նահապետի անունը, Հր Անառլան, «Անձնանունների բառարան»

ԱԳԱՄԵԴԵՍ, հ ու լ ն — Ավգիասի դուստրը, որը, ըստ դիցաբանության, գիտեր երկրի վրա աճող ամեն դեղն ու դարմանը «նրա կինն էր Ագամեդեսն», ՀԻ 229

ԱԳԱՄԵՄՆՈՆ, հ ու լ ն — Ատրեսի որդին, Սեքենեի արքան, գեղեցկուհի Հեդինեի ամուսինը: «Բլիական»-ի գլխավոր հերոսներից մեկը, որ առաջնորդեց հույներին տրոյական պատերազմում, բայց պատերազմի ավարտից հետո, երբ սուրճ վերադարձավ, դարձավ իր մյուս կնոջ Կլիտեմնեստրայի խարդախանքի զոհը: «Ագամեմոնն արքան, հունաց դաշնակցության գլխավորը, խլել էր Արիլեսից Բրիսեիսն սիրուհուն», Մուրագան, Գ. Մ., 159

ԱԳԱՍՖԵՐՆ, հ ու լ ն .,— Ճակատագրի մոյրաններից (տե ս մուրանե) մեկը: «Ճակատագրի Ագասֆերն եմ ես . », Վ Փ., Խ 7, 66:

ԱԳԱՎԱ, հ ու լ ն .,— Կաղմոսի և Հարմոնիայի դուստրը:

Ըստ դիցաբանութեան Ագաւան հրաժարվեց ճանաչել Դիո-
նիսոսի աստվածալին ծագումը և դադարեց երկրպագել նրան:
Այդ պատճառով աստվածները նրան պատժեցին, Մ Շ

ԱԳԵԼԱՅՈՍ, հ ու ն ,— Պենելոպեի Ողիսևսի կնոջ սե-
ղեխներէից (տարիածու) մէկը: « Ագելալոսն աւսուխ ասաց »,
ՀՈ, 308

ԱԳԵՆՈՐ, հ ու ն ,— Պոսեյդոնի որդին, Սնթենորի զա-
ւակը, Եվրոպայի հայրը: Ըստ դիցաբանութեան, էրբ Զևսը
սուկանդեց Եվրոպային, Ագենորն իր որդուն սուղարկեց քրոջը
որոնելու, Մ Շ

ԱԳԼԱՅԱ, հ ու ն ,— Քարիտնէրից մէկը, Մ Շ (տես
Խարիանէր)

ԱԳԼԱՎՐԱ, հ ու ն ,— Կեկրոպոսի դուստրը: Ըստ հու-
նական դիցաբանութեան Աթենասը նրան մի փակ արկղ տվեց
երկիրը տանելու սակալն Սգլավլյան իւ քրոջ հետ միասին
խախտեց Աթենասի պահանջը և բաց արեց արկղը Դրա համար
աստվածները քույրերին խելագար դարձրին, Մ Շ

ԱԳՆԻ, հ ն գ կ ,— Գեղեցկութեան աստվածուհի: Հաս-
կացվել է նաև որպես կրակի աստվածուհի: «Հրի փոխվեցի՛ ու
Ագնի դարձար», Ն Չ , 244:

ԱԳՈՐԱ, հ ու ն ,— Այն վայրը, հրապարակը, ուր հին
Հունաստանում ժողովրդական հավաք էր տեօի ունենում,
Յ Շ

ԱԴԱՄ, ե բ բ ,— Ըստ եբրայական ավանդութեան Ադամը
համարվել է առաջին նախաստեղծ մարդը: «Մանթ եղել ենք
խավար բառի, որ հառաջ նույնիսկ, քան ծնունդ Ադամ»,
Հ Հովհ., հ 1, 373—374

ԱԴԱՄԱՄՈՒԹ, հ ա լ ,— Արշալույսից առաջ տիրող դրու-
թյունը: «Ադամամութը նոր էր սկսել. », Վ Փ , հ 1, 94.

ԱԴՄԵՏԵ, հ ու ն ,— Էվրիսթևսի դուստրը, Հերա աստ-
վածուհու քրմուհին: Ըստ դիցաբանութեան Ադմետեի խընդ-
րանքով Հերկուլեսը նրա համար բերեց Հիպոլիտեի գոտին:
«Ադմետեն ուզում է ունենալ. . Արես աստծու ընծան», Կուն,
209

ԱԴՄԵՏՈՍ, հ ու ն ,— Թեսալիայի թագավորը, որի մոտ,
ըստ դիցաբանութեան, Ապոլլոնը յուր մեղքերը քափելու համար

Տ տարի հովվութիւնն արեց: «Ապուլոնն իր սիրելի Ադմետոսին օժտեց անհաղթելի ուժով.», Կուս 44

ԱՂՈՆԻՍ, *փյոռն*, — Կիպրոսի արքայի որդին, Աֆրոդիտի սիրելեանը: Դիցաբանութիւն մեջ հասկացվել է որպէս բնութիւն ծաղկման և հարութիւնն աստված, Ըստ դիցաբանութիւնն, երբ Ադոնիսը որսի ժամանակ խոցվեց վարազի ժանիքից և մահացավ, Աֆրոդիտեի խնդրանքով Զևսը նրան ետ բերեց մեռելների աշխարհից: Ադոնիսին սիրում էր նաև Պերսեփոնեն՝ բուսական սիլվարհի ստալածուհին: Սլոյ պատճառով Զևս ստիպված եղավ համաձայնել, որ տարվա կեսը Ադոնիսը մնա Հադեսում, իսկ մյուս կեսը երկրի վրա, քանի որ Պերսեփոնեն ապրում էր Հադեսում, իսկ Աֆրոդիտեն՝ Պառնասում: «Երբ Աֆրոդիտեն առավ Ադոնիսի յահման լուրը, ինքը եկավ Կիպրոսի լեռները գտնելու սիրած պատանու դին», Կուս, 72—73:

ԱՂՐԱՍՏ (եղրաստես Աղրաստոս), *հոռն*, — Արգոսական երկրի արքան: Ըստ դիցաբանութիւնն Ագրաստր կազմակերպել է նեմեական խալերը, Մ. Շ. (տես սեմեական խաղեր) «Այդ տարորինակ ձին հասած Արգոսի թագավոր Աղրաստոսին, որը մտա գտնվել էր Պեղասը՝ թեազոր նժուլգը», Մ. Ք., 216:

ԱՂՐԱՍՏԵԱ, *հոռն*, — Պատժ և վրիժառութիւնն աստվածուհի: Ըստ առասպելի հավերժահարս Իդայի հետ Ամալփեա այժի կաթով կերակրել է փոքրիկ Զևսին: «Հավերժահարս Աղրաստեան սնունդ էր տալիս փոքրիկ Զևսին» Կուս 22:

ԱԵՂՈՆ, *հոռն*, — Զեոսի կինը, Լիեսոսի արքա Պանդարոսի դուստրը: Ըստ դիցաբանութիւնն Աեդոնը նախանձում էր Նիոբեին, որ նա 7 դուստր ունի, իսկ ինքը միայն մեկ որդի: Հանկաղավ սպանել Նիոբեի աղջիկներից մեկին, բայց մթութիւնն մեջ թլուրիմացաբար սպանեց իր միակ որդուն: Որդեսպան մոր վշտին և տանջանքներին սահման չկար: Աստվածները կարեկցեցին նրան սոխակ դարձրին, որ միշտ ողբալուր որդու կարուստր: «Աեդոնը շէր կարող անվրդով նայել Նիոբեի երջանկութիւնն», Կուս, 184

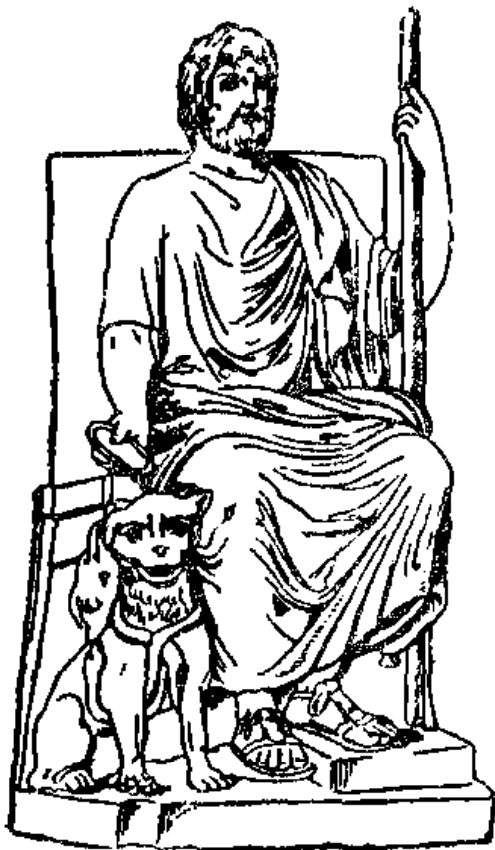
ԱԹԱՄԱՍ, *հոռն*, — Հողմերի աստված էոլոսի որդին, Եսիէլեի ամուսինը: Ըստ առասպելի Աթամասը դավաճանեց

Նեփելեին և ամուսնացավ Իոյի հետ: «Աթամասի սերունդները գիտեին...», Կուև, 311

ԱԹԵՆԱՍ, հ ու ն ., — Զևսի և Սևտիսի դուստրը: Ըստ առասպելի Սեոտիսը շատ խելացի կին էր: Զևսը, երբ տեսավ, որ Սեոտիսը հղիացել է, վախեցավ, թե կծնվի իրենից խելացի ու քաջ պալակ և կտիրի գահին Այդ պատճառով կուլ տվեց կնոջը: Կրանում էր կնոջ հղիության շրջանը, որը և հավ էր պատճառում Զևսին Հեփեսոսը: Զևսի որդին, հոր հրամանով ճեղքեց Զևսի գլուխը, և հոր գանգից դուրս եկավ զինավառ Սթենասը:

Աթենասը համարվել է հավերժական կուսության, իմաստության և գիտության մարմնացում Նա հնարեց գութանը և մարդկանց սովորեցրեց լծկաններ լծելու աշխատանքը: «Այդ զինավառության մեջ (Ռշտունյաց օրիորդը) նմանվում էր Աթենաս Պալլասին», Բաֆֆի, Սամվել, 227:

ԱԻԴ, հ ու ն ., — Քրոնոսի և Հերաչի որդին, Աանդարամետի աստվածը: Գեղարվեստի մեջ պատկերված է որպես մի

Նկ 1 Աիդ

հզոր, Զևսի նման, տղամարդ՝ գահին նստած, ձեռքին գավազան, իսկ ոտների մոտ սովորաբար նստած է դժոխքի պահապան շունը Կերբերը:

ԱԼԱՍՏՈՐ, հ ու ն ., — Զևսի և Հերաչի որդին: Ըստ դիցաբանության ճանաչվել է որպես վրիժառության ոգի, հրեշ, հանցագործներին հետամուտ եղող, ՀԻ 122

ԱԼԲԻՈՆ, հ ու ն ., — Մովերի աստված: Ըստ դիցաբանության մեծ աղետներ կր պատճառում ծովաչիններին: «Այ դու, անաստված Ալբիոնի աստված», Վ Փ, հ. 1, 129.

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ, հ ու ն ., —

Պարիսի կրկնակ անունը: «Հանդիս եկավ Տրոյ (տրոյական) զորքից Ալեքսանդրը աստվածաեերպ», ՀԻ, 76:

ԱԼԵՔՏՐԻՈՆ, հ ու ն ,— Արեսի համհարզը: Ըստ ավանդության մի անգամ Ալեքտրիոնը սլահապան էլ կանգնած Արեսին և Աֆրոդիտեին, երբ նրանք վայելում էին իրենց սիրո գգվանքը: Քունը տարավ, և նա շկարողացավ նրանց հայտնել լույսի բացվելը: Ապոլլոնը, որ ազդարարում է այգաբացը, տեսավ նրանց գրկախառնությունը և հայտնեց Հեփեստոսին Աֆրոդիտեի ամուսնուն: Հեփեստոսը սարդի ոստանի բարակության ցանց սարքեց և նրանց մեջն առավ: Երբ Արեսը ազատ արձակվեց, սլատժեց Ալեքտրիոնին դարձրեց աքլոր, որ լուր տա աշխարհին ալգաբացը: «Արեսը իր հավատարիմ հետևորդ Ալեքտրիոնին սլահակ կղներ», Ս Բ 149

ԱԼԹԵՄԵՆ, հ ու ն ,— Կրետական թագավոր Կատրեասի որդին Ըստ ավանդության գուշակը ասել էր, որ թագավորը կմահանա իր սրդու ձեռքով: Այդ բանից վախեցած՝ թագավորը փախավ Ռոդոս կղզին Բալց հետո, երբ թագավորն արդեն ձերացել էր և զնաց որդու հանձնելու թաղավորությունը, կղզու բնակիչները կարծեցին եկողներն ավազակներ են և մարտի բռնվեցին նրանց հետ: Այս կովում թագավորը սպանվեց լուր որդու Ալթեմենի ձեռքով, Մ Շ

ԱԼԻԹԵՐՍ, հ ու ն ,— Ողիսևսի հավատարիմ ընկերը: Ըստ դիցաբանության գիտեր անցյալը ու գուշակում էր գալիքը խոսեց Ալիթերսը ծերունագարդ», ՀՈ , 339

ԱԼԿԱԹՈՎՍ, հ ու ն ,— էվսիտևսի որդին, Անքիզի փեսան Տրոյալի մեջ խիստ հռչակված մի փառավոր անձ: «Նա զարկեց հերոսասիրտ Ալկաթովսին», ՀԻ , 256

ԱԼԿԱՆԴՐԵ, ե գ ի պ տ ,— Թեբեի արքա Պոլիբոսի կինը, որ թանկարժեք ընծաներ տվեց Հեղինեին, ՀՈ 45

ԱԼԿԻՌՈՍ, հ ու ն ,— Չեսի և Ալքմենեի որդին: Ըստ դիցաբանության հետագալում դարձավ Հունաստանի հերոսներից մեծագույնը, որին Պիթա գուշակուհին Հերակլես անվանեց: «., Չեսի որդին էր, որին ծնվելիս Ալկիդոս անունը տվեցին», Կուն 190

ԱԼԿԻՄՈՍ, հ ու ն ,— Արեսի որդին, Աքիլևսի բարեկամը ՀԻ , 459

ԱԼԿՄԵՈՆ, հ ու ն ,— Չեսի սիրուհին, Հերակլեսի մայրը: Ըստ դիցաբանության Չեսի և Ալքմենեի կենակցումից ծնվեց

Հերակլեսը: «Դելփիքյան պատգամախոսը հաղթանակ գուշակեց էպիգոններին, ...եթե այդ արշավանքին մասնակից լինի Ալկմեոնը», Կուև, 623

ԱԼՏԱՐ, հ ու ն ,— Զոհարան: Հունական դիցաբանություն մեջ պատկերվում է քարից կամ կավե հողից վեր բարձրացած հուշարձան, *M C*

ԱԼՏԵԱ, հ ու ն ,— *Տե ս Մելագրոս:*

ԱԼՓԵՈՍ, հ ու ն ,— Գետի աստված: «Եվ ծագել էր այն Ալփեոս կոչվող գետից», *ՀԻ*, 119: Ընդարձակ բացատրությունը տե՛ս Արեթուսա բառի տակ:

ԱԼՔ՝, ա թ ա թ ,— Հավերժահարս, շրալին ոգի, *Մ 2*

ԱԼՔ՝, պ թ ս ,— Առասպելական գազան կանացի կերպարանքով, *Ս Ս*, «Հայերեն բացատրական բառապատկեր», «Հայերեն բացատրական բառապատկեր»

ԱԼՔԵՍՏԵ (Ալքեստիդե), հ ու ն ,— Յուլթոսի արքա Պելիոսի դուստրը: Հունական դիցաբանություն մեջ պատմվում է, որ ճակատագրի մոլորաները (տե ս մոլոր) Ադմետոս արքային ասել են, որ նա մահից կփրկվի էթե մահվան ժամին նրա փոխարեն մեկ ուրիշն իջնի Հադեսի աշխարհը: Այս բանին համաձայն եղավ նրա կինը Ալքեստիդեն «Թանառոսը Հերակլեսին պարգևեց Ալքեստիդեի կյանքը...», Կուև 206:

ԱԼՔԻՆՈՍ՝, հ ու ն ,— Պոսեյդոն աստծու թոռը, սեպիաչի երկրի արքան: Ըստ ավանդության սրա մոտ մի քանի օրով հյուրընկալվեցին արգոնավորդները (տե ս արգոնավորդներ): «Արյունահեղ մարտ կսկսվեր, էթե Ալքինոսը չբաժաներ թշնամիներին իրարից », Կուև. 342

ԱԼՔԻՆՈՍ՝, հ ու ն ,— Ֆեակների (տե ս փեակներ) երկրի արքան, որի մոտ, ըստ դիցաբանության, հյուրընկալվեց Ոդիսևսը հայրենիք վերադառնալիս: «Ոդիսևսը... առավել զարմացավ Ալքինոսի պալատի ճոխությունով», Կուև. 519:

ԱԼՔԻՈՆԵ, հ ու ն ,— Իոլոսի դուստրը լուսաստղի աստված Ֆոսֆորի կինը: Ըստ ավանդության ամուսնու պատճառով վշտից թռչուն դարձավ: « Ծախրում է ծովի վրայով թռչուն դարձած Ալքիոնեն», Կուև 289:

ԱԼՔԻՈՆԵՎՍ, հ ու ն ,— Գիգանտ, որը, ըստ առասպելի, իր երկրում մտն շուներ: Երբ Հերակլեսը տեսավ, որ Ալքիոնևսը անմահ է իր երկրում, «առանց հապաղելու նրան ուսց

գցեց և հետու տարավ Պալենեից, որի սահմաններից դուրս մեռավ գիգանտը», « փալլատակեց . նետը և մխրճվեց... Ալբիոնեսի կուրծքը», Կուև, 231

ԱԼԵՎՈՍ, հ ու լ ն, — Պոսեյդոնի որդին, էփիալետեսի և Օտոսի հայրը Ըստ դրցաբանության էփիալետեսը և Օտոսը ցանկացան երկինք բարձրանալ, որ այնտեղ արժանանան Արտեմիսի սիրուն, բայց նրանց նետահարեց Ապոլլոնը, և նրանց նպատակը մնաց անկատար: «Տուժեց Արեսը, երբ որ նրա զուլդ որդիներն Ալևոսին կաշկանդեցին կապանքներով», ՀՆ, 114:

ԱԼՈՊԱ, հ ու լ ն, Կերկեի դուստրը: Ըստ առասպելի Պոսեյդոնից ունեցավ մի տղա, որին ստիպված, որպես ընկեցիկի, դուրս նետեց Նրբ հովիվները գտան երեխային և բերեցին Ալուպալի հոր Կերկեի մոտ, Կերկեն հրամայեց մահապատժի ենթարկել նրան Բայց Պոսեյդոնը պահպանեց Ալուպային և հոր հալածանքներից ազատելու համար նրան աղբյուր դարձրեց, M C

ԱԿԱՍՏ, հ ու լ ն, — Պելասի որդին: Ըստ առասպելի մասնակցեց արգոնալորդների (տես արգոնալորդներ) արշավանքին Սեդեսային և Յասոնին դավադրության համար հեռացրեց իր երկրից, M C

ԱԿԱՐՆԱՆ, հ ու լ ն, — Ալքմենեի որդին: Ըստ դիցաբանության Ալքմենեն աղերսեց Զևսին, որ իր որդիները շուտ մեծանան և առնեն հոր վրեժը: Այդպես էլ եղավ, M C

ԱԿԻՍ, հ ու լ ն, — Գետի աստված, Սիմեփեսի որդին Ըստ առասպելի սիրում էր գեղանի Գալատեային, որին սիրում էր նաև կիկլոպ Պոլիփեմոսը: Կիկլոպը Գալատեային տիրելու համար վիրավորեց Ակիսին: Վիրավորված Ակիսի մարմնից սկսեց արյուն հոսել, որը հետո զուլարվեց և դարձավ գետ: Այդ պատճառով գետի աստված անվանեցին: «Այդ պատանին Ակիսն էր, որ գետային աստված էր դարձել», Կուև, 300

ԱԿԿԱ (Լորենցիա), — Հին իտալական աստվածուհի: Դիցաբանության մեջ հասկացվել է հովիվ Ճաուստալի կինը: Ծնեց և դաստիրակեց 12 զավակ, M. C

ԱԿՐԻՍՈՍ, հ ու լ ն, — Արգոս երկրի արքան: Ըստ ավանդության Իանալա անունով մի դուստր ուներ, որից Զևսը ունեցավ մի զավակ և անվանեց Պերսևս: «Պատգամախոսը

գուշակել էր, որ Ակրիսոսը զոհ պիտի գնա Դանայաւի որդոս ձեռքով», Կուս, 139

ԱԿՏԵՈՆ (Աքտեոն), հ ու ն ., — Ըստ դիցաբանության որսորդ է: Որս անելիս Արտեմիսին տեսավ մերկ վիճակում, երբ վերջինս հավերժահարսերի հետ լողանք էր ընդունում: Արտեմիսը զայրացավ որսորդի այդ համարձակության վրա և նրան եղջերու դարձրեց: «Ցասունալից Արտեմիսը տարաբախտ Ակտեոնին եղջերու դարձրեց», Ս Ք , 137

ԱՂԵՐՍ, հ ու ն ., — Զևսի դուստրը: Դիցաբանության մեջ պատկերված է կաղ ոտքերով, խորշոմադեմ, աչքերը շիւ ու խոնարհ: Միշտ հալածել է Աղետին: «Աղետը ու Աղերսը դատրիկներն էին հզոր Զևսի», ՀԻ , 187

ԱՂԿԵՍՏԻԱ, հ ու ն ., — Պելիասի գեղեցիկ դուստրը, որին, ըստ դիցաբանության, սիրում էր Ադամետոսը: «Ադամետոսը սիրահարված էր Պելիասի դստեր Աղկեստիսին», Ս Ք , 93

ԱՂԿԻՈՆ, հ ու ն ., — Ծովային թռչուն, որն իր բույնը, ըստ առասպելի, հյուսում է ծովի ալիքների վրա: «Կոհակներու մեջ լողացող Աղկիոնին հանգունակ ան կլողա մատերուն երգերուն մեջ ներդաշնակ», Գ Վ 274

ԱՄԱԶՈՆ, հ ու ն ., — Միաստինք, սլատերազմասեր կանայք Ըստ դիցաբանության նրանք ոչնչացնում էին իրենց մանուկներին: Դիցաբանության մեջ հասկացվել են որպես Արտեմիս աստվածուհու ուղեկիցներ: «Որպես մի կարմիր ամազոնուհի դու շեփորեցիր կռիվ ու պայքար», Ս Չ , 129

ԱՄԱԼՓԵԱ, հ ու ն ., — Ըստ առասպելի աստվածային ալն այժն էր, որի կաթով սնվեց փոքրիկ Զևսը: «Ադրաստեան սնունդ էր տալիս փոքրիկ Զևսին Ամալփեա ալծի կաթով», Կուս 22

ԱՄԲՐՈՍ (Ամբրոսիա), հ ու ն ., — Աստվածների անմահական կերակուր: Անուշահոտ բալասան, օժանելիք «Աստվածուհին սեղան բացեց նրա առաջ և ամբրոսիա ւցրեց նրա առաջ» ՀՈ ., 67

ԱՄԻԹՈՆ, հ ու ն ., — Տիրոնի որդին: Ըստ դիցաբանության համարվել է առաջին ձիաբույծը: «Այլ որդիներ ևս ծնեց սիրուն Տիրոն Կրեթոսից և ձիաբույծ Ամիթոնեն», ՀՈ ., 152

ԱՄԻԿ հ ու ն . — Պոսելզոնի որդին Ըստ առասպելի, երբ արգոնավորդները (տես արգոնավորդներ) Ամիկի երկիրն

իջան, նա առաջարկեց ամենից ուժեղի հետ բռնցքամարտի բռնվել, Արգոնավորդներից Պոլիպեքեսը ընդունեց մրցահրավերը և մարտի ժամանակ սպանեց նրան, *Մ Շ.*

ԱՄՄՈՆ, հ ու ն ,— Զևսի գուշակը, որի գուշակավայրը, ըստ դիցաբանության, գտնվում էր Լիբիական անապատի օազիսում: « Արքան դիմել էր Զևսի Ամմոն գուշակին», *Կուև 146*

ԱՄՈՍ, ե գ ի պ տ ,— Պատերազմի աստված: Դիցաբանության մեջ սլատկերվել է մարդու կերպարանքով, բայց ոչխարի գլխով, *Մ Շ*

ԱՄՈՒՐ, հ ու ն ,— Վեներայի որդին, սիրո աստված: «Իայց դիսլավ ինձ Ամուրի սլաքը», *Յո Ներաս, 9*

ԱՄՓԻԱՐԱ, հ ու ն ,— Մդրաստեայի ամուսինը, արգոսական երկրի (տե ս Արգոս²) թագավորը, հայտնի գուշակ: Ըստ դիցաբանության մասնակցեց արգոնավորդների (տե ս Արգոնավորդներ) արշավանքին, *Մ Շ*

ԱՄՓԻԼՈՔՈՍ, հ ու ն ,— Ալքմիդեի էդրայրը: Ըստ դիցաբանության շնորհալի կանխագուշակ էր, *Մ Շ.*

ԱՄՓԻՈՆ ԵՎ ԶԵԹՈՍ, հ ու ն ,— Զևսի և Անտիոպեի որդիները: Ըստ դիցաբանության Ամփիոնը օժտված էր երաժըշտական ընդունակություններով, իսկ Զեթոսը աչքի էր ընկնում իր ուժով: «Անտիոպեն ծնել է երկու որդի Ամփիոնին ու Զեթոսին», *ՀՈ 152*: Ասվում է նաև, թե Մամփիոնի երգերի կախարհիչ ազդեցության տակ ինքնին կառուցվել են Թեբե քաղաքի սյարիսպները «Հյու հնազանդ նրա ոսկելար կիթառի հնչյուններին՝ քարերն իրենք իրենց շարվում էին », *Կուև 178*

ԱՄՓԻՏՐԻՈՆ, հ ու ն ,— Հերակլեսի դաստիարակը: Ըստ առասպելի իր խիզախության շնորհիվ կարողացավ արժանանալ Լիեկտրիոնի դստեր սիրուն: «Ամփիտրիոն հերոսին հաջողվեց առանց կռվի նախիրները ետ տալ...», *Կուև, 187.*

ԱՄՓԻՏՐԻՏԵ (Ամփիտրիա), հ ու ն ,— Մովերի աստվածուհի, Պոսեյդոնի կինը: Դիցաբանության մեջ Ամփիտրիտեն սպտկերվել է նստած խխունջի մեջ, որին տանում են ծովային ձիերը կամ դելֆինները «Ամփիտրիտեի ննջարանը համարվում էր Հունաստանի ափերը ոռոգող էգեյան ծովը», *Հողբ 371, Կուև, 272:*

ԱՅԱՍ, հ ու ն , — Տելամոնի որդին: Դիցարանության մեջ ճանաչվել է Աքիլլեսից հետո երկրորդ մեծ հերոսը հին Հունաստանում: Այսան ինքնասպան եղավ, երբ Ողիսևսին հանձնեցին Աքիլլեսի զենքերը, որովհետև, ըստ ավանդության, Աքիլլեսի զենքերը նրա մահից հետո պիտի տրվեին Այասին: «Խորհրդական մեր քաջերից մեկը լինի թող նավաստետ Ողիսևսը, Իդոմենևսն կամ Այասն անպարտելի . », ՀԻ , 39

ԱՅԾԵՂՁՅՈՒՐ, հ ա յ , — Առասպելական կենդանի: Դիցարանության մեջ պատկերված է այժի եղջյուրներով: Չեսց նրան Պաոնասից փոխադրեց երկինք իրեն հակառակելու պատճառով, Ս Ս :

ԱՆԱՀԻՏ, ս ի ս , — Ստավաժուհի, Արամազդի դուստրը, Ապոլլոնի բույրը Դիցարանության մեջ ճանաչվել է որպես

նկ 1ա Մհամելտ

որսորդության ատավաժու ի ն ամենայն զգաստության մայր: Աթենաս Պալլասի նման դուրս էր եկել Արամազդի գանգից: Անահիտ անունը համանիշ է Արտեմիս, Փեթե և Աստղիկ անուններին: Նվ կախարդական տաճարում կանգնած՝

Կուզեի տեսնել էս քեզ, Անահիտ, Հ Հովն , հ 1, 103:

ԱՆԴՐՈԳԼՅ, հ ու ն , —

Կրետեի թագավոր: Մինոսի և Պասիփայի որդին: Ըստ

դիցարանության մարմնամարդական խաղերում մրցակից շուներ: Հունաստանի էգես արքան տեսնելով, որ Անդրոգեյը անմրցակից է, արդախությամբ կործանեց նրան: Այս արարքի համար Մինոսը պատերազմի դուրս եկավ Հունաստանի դեմ և պարտության մատնեց: Պարտված Հունաստանը պարտավորվեց յուրաքանչյուր տարի Կրետե ուղարկել 7 աղջիկ, 7 տղա՝ որպես կեր Մինոտալրոսին Մ. Շ. .

ԱՆԴՐՈՄԱՔԵ, հ ու ն , — Հեկտորի կինը, Քեթե քսլա-

քի թագավոր էթիոնի դուստրը: Գրականութեան մեջ ճանաչվում է որպէս ամուսնուն սիրող հավատարիմ կնոջ իդէալական կերպարանք: «Էոնեց Հեկտորի ձեռքը Անդրոմաքեն», Կուր 42.

ԱՆԴՐՈՄԵՂԱ, հ ու ն .,— Կեփևա արքայի դուստրը: Դիցարանութեան մեջ ճանաչվում է Հերայից ավելի գեղեցիկ: Ըստ դիցարանութեան Անդրոմեդայի մայրը հպարտանում է, որ իր դուստրը ավելի գեղեցիկ է, քան ներեիզները (տե՛ս ներեիզներ): Վերջիններս վիրավորված զգալով՝ խնդրեցին Պոսեյդոնին վրիժառու լինել: Պոսեյդոնը Օրակուլ հրեշի միջոցով ամայացրեց նրանց երկիրը. Պերսևսի շնորհիվ ազատվեց միայն Անդրոմեդան: «Նա ժայռի վրա գամված տեսավ գեղանի Անդրոմեդային», Կուր 146:

ԱՆԹԵՅ (Անթեոս), հ ու ն .,— Պոսեյդոնի և Գեայի որդին: Ըստ դիցարանութեան Հերկուլեսը շատ անգամ գետնեց Անթեյին, յայց վերջինս մնաց անհաղթելի, քանի որ Գեան նրա մայրը, ուժ էր տալիս: Իրգուն նրան հաղթելու համար Հերկուլեսը Անթեյին օդ բարձրացրեց և խեղդեց իր բազուկ ներքի մեջ: «Մեկ էլ հանկարծ, Հերկուլեսը գետնից պոկեց ու վեր բարձրացրեց Անթեոսին, սպառվեցին Գեայի որդու ուժերը և հերոսը խեղդամահ արավ նրան», Կուր 218

ԱՆԹԵՅԱ, հ ու ն .,— Պրոյտոս արքայի կինը: Ըստ դիցարանութեան Անթեյան գեղեցիկ էր, բայց գերվեց առավել գեղեցիկ Բելերեֆոնի գեղեցկութեամբ, երբ վերջինս հյուր եղավ նրանց մոտ: Սակայն Բելերեֆոնը մերժեց նրան հյուրընկալութեան սուրբ սովորույթը չկեղծելու համար: «...Եվ հերոսի նկատմամբ ատելութեամբ լցվեց Անթեյա թագուհին», Կուր, 155

ԱՆԹԵՆՈՐ, հ ու ն .,— Պրիամոսի մտերիմ ընկերը, քրոմուհի Թևանու ամուսինը: Ըստ դիցարանութեան ցանկացած, որ խաղաղություն հաստատվի հունա-տրոյական բանակների միջև: «Հետո դարձավ Հեղինեին ծեր Անթենորը խորամիտ», 2Ի 81

ԱՆՆԱ ՊԵՐԵՆԱ, լ ա տ .,— Իտալական հին աստվածուհի: Հույները կարծում էին, թե Աննա Պերենան մարդկանց

երկարակեցութիւն, երջանկութիւն և առողջութիւն է շնորհում, *Մ Շ*

ԱՆՈՓԻՍ, *հ ու ն*, — Եգիպտական աստված, Ոսիրիսի որդին:

ԱՆՏԵՐՈՍ, *հ ու ն*, — Աֆրոդիտեի որդին, սիրո աստված: «Սակայն երբ իրմեն հեռացավ Անտերոս, իսկույն վերստացավ իր նախկին ձևը», *Ս Բ*, 150

ԱՆՏԻԳՈՆԵ, *հ ու ն*, — Լղիպ արքայի և Իոկաստրայի դուստրը: Ըստ առասպելի Անտիգոնեն շանսաց երկրի արքային և հողին հանձնեց իր եղբոր դին: Արքան Կրեոնը, այդ արարքի համար հրամայեց կենդանի թաղել Անտիգոնեին Հեմոնը արքայի որդին, խնդրեց հորը այդպես չվարվել իր հարսնացուի հետ, բայց հայրը չսեց նրան: Հեմոնը սրախողխող արեց իրեն և ընկավ անշնչացած Անտիգոնեի կողքին:

«Ոչ մի համբավ սիրելեաց Իսսին դեռ լնձ, Անտիգոնե,

Ո՛չ ախորժ, ոչ վշտալից չէ հասել այն օրվանից .»

Հ Հովն, Կ 1, 398

ԱՆՏԻԼՈՐՈՍ, *հ ու ն*, — Նեստորի որդին, Աքիլլեսի ընկերը: Ընկավ ծրոյացի մարտադաշտում « Նախ տապալվեց Անտիլորը մեծ մարտիկը տրովադական», *ՀԻ*, 101

ԱՆՏԻՆՈՍ, *հ ու ն*, — Պենելոպեի սեղեխներից (տարփածու) մեկը: Ըստ դիցաբանության Մնտինոսը նույնիսկ զլացավ մի կտոր հաց տալ «մուրացիկ» Ոգիսևսին, երբ վերջինս որպես ծայտյալ մուրացիկ երևաց յուր տան սեմին: «Բոլորք տվին ողորմութիւն, մերժեց մեկը միայն՝ Անտինոսը», *Կուն*, 555

ԱՆՏԻՈՊԵ, *հ ու ն*, — Գեոի աստված Ասոպոսի դուստրը, ամաղոնների թագուհին: Ըստ դիցաբանության պարծենում էր, որ Զևսից ունեցել է երկու որդի: «Ամուհետե ինձ երևաց Անտիոպեն Ասոպածին», *ՀՈ*, 152:

ԱՆՏԻՓՈՍ, *հ ու ն*, — Պրիամոսի որդին, *ՀԻ*, 102

ԱՆՔԻՉ (Սնքիսես), *հ ու ն*, — էնեասի հայրը, Աֆրոդիտե աստվածուհու ամուսինը, Դարդանական, երկրի արքան: «Անքիսեսը, լույսե գրկված առաջացած տարիքի մեջ էր որ պատահեցավ Տրոյացի սլաոերաղմը», *Մ Բ* 154: Ըստ դիցաբանության Աֆրոդիտեն սիրո գաղանի հանդիպումներ էր

ունենում Անքիսեսի հետ, բայց վերջինս շպահեց այդ գաղտնիքը և հալտնեց ուրիշներին: Այդ արարքի համար Աֆրոդիտեն նրան կուրացրեց:

ԱՇՏԱԲԱ, փյոռուիկ ., — Աստվածուհի: Հայկական դիցաբանության մեջ նմանեցվում է Անահիտ աստվածուհուն: (Տե՛ս Անահիտ):

ԱՊԱՏԵ, հոռու ., — Գիշեր աստվածուհու աղջիկը, խաբուության աստվածուհի: Ըստ դիցաբանության, իբրև պատիժ Քրոնոսին, Գիշեր աստվածուհին ծնեց բազում աստվածություններ, որոնցից մեկն էր Ապատեն «Գիշերը ծնեց . Ապատեին», Կուև, 20—21

ԱՊԻՍ, եգիպտ ., — Սրբազան եգ: Դիցաբանության մեջ հասկացվել է որպես երկրագործության աստված: Ապիսը Մեփիսի նվիրական եզն էր: Նրա նշաններն էին բոլորովին սև գույն, սպիտակ եռանկյունի կամ բառակուսի բիծ ճակատին, սպիտակ, յուսածև բիծ աջ կողքին, երկու տեսակ մաղերով զարդարված սյուշ: Նրա համար առանձին տաճար էր շինված, և քրմերը կերակուր էին մատուցում նրան ոսկե անոթներով: Եթե սատկում էր, մինչև նոր Ապիսի գտնվելը ընդհանուր, աղգային սուգ էր պահվում: «Նա պաշտվում էր եգիպտացիների կողմից իբրև պատկեր երկրագործության աստված Օզիրիսի», Մ 2

ԱՊՈՒԼԼՈՆ, հոռու ., — Զևսի և Հեթույի որդին. Ապոլլոնը և Արտեմիսը երկվորյակներ էին Ըստ դիցաբանության Ապոլլոնը սկզբում համարվել է հոտերի պահպանման աստված, հետո յուշտի, արևի, արվեստի և երաժշտության Աստվածների մեջ ամենից գեղանին էր: Նա էր հալտնում Զևսի կամքը աշխարհին:

Ապոլլոնը երիտասարդության գեղեցկության տիպարն էր օժտված տղամարդու հրապուշտներով ու շնորհներով

Ճարբեր աղգերի մոտ տարբեր անուններ է կրել. ըստ լատինացիների՝ Փեբոս, եգիպտացիների՝ Ոսիրիս, պարսիկների՝ Միհր «Սկզբում Ապոլլոնը հոտերի պահպանման աստվածն էր. », Կուև 39

ԱՌԻՈՆ, հոռու ., — Սղրաստեսի աստվածագարմ, արապական ձին, ՀԻ , 430:

ԱՌՆԵՈՍ, հ ու ն .— Ըստ առասպելի ապրում էր Իթա-
կեոսւմ և հատնի էր որպես անկուշտ մուրացիկ: Երբ Ողիսևսը
ծպտյալ, որպես մուրացիկ, շրջում էր իր տան շուրջը և բաժին
խնդրում Պենելոպեի սեղեբիների (տարփածունների) ճոխ սե-

Նկ 2 Սպուլոն:

ղանից, այս մուրացիկը ծանակում
է նրան և դուրս անում տնից:
«Երբ ծնվել է, Առնեսոս էր կոչել
նրան», ՀՈ., 250.

ԱՍԿԱԼԱՓՈՍ, հ ու ն .— Ըստ
դիցաբանության Հադեսի աշխար-
հում պահակ էր կանգնած Պերսե-
փոնէի վրա: Ստախոսության հա-
մար աստվածները նրան բուդարծ-
րին «Պահակ Ասկալափոսը հայ-
տարարեց, թե թագուհին... ամուս-
նուլն նուտեն 6 հատիկ կերած էր»,
Մ Բ 234:

ՍՍԿԱԼՈՊ, հ ու ն .— Արեսի
ղավակը: Ընկավ Տրոյայի մար-
տադաշտում: «Ընկավ կովում նրա

որդին, այն սիրասուն և քաջագուն Ասկալոպը. », ՀԻ , 286:

ԱՍԿԼԵՊԻՈՍ, հ ու ն .— Ապոլլոնի որդին, առասպե-
լական բժիշկ: Ըստ դիցաբանության մեանոզին նուլնիսկ հա-
րություն էր տալիս: Պլուտոնի բողոքով Արամադդը ոչնչացրեց
նրան: Ապոլլոնը յուր վիշաք սփռվելու համար որդուն դասեց
աստղերի համաստեղությունում և նրան անվանեց Օձակալ
համաստեղություն, որով և օձը դիտվում է որպես բժշկության
արվեստի նշան: «Իմաստուն կենտավրոս Քիրոնը Ասկլեպիո-
սին դաստիարակել էր Պելիոնի լանջերին», Կուև, 49.

ԱՍՈՊՈՍ, հ ու ն .— Գետի աստված: «Թեքե քաղաքում
ապրում էր գետի աստված Ասոպոսի դուստրը», Կուև, 176

ԱՍՊԱԶԻԱ, հ ու ն .— Պերիկլեսի կինը: Դիցաբանության
մեջ ճանաչվել է որպես գեղեցկուհի և խելամիտ կին, Զ. Ը .:

ԱՍՏԱՐՏԱ, հ ու ն .— Գեղեցկության, պտղաբերության,
սիրո և ամուսնության աստվածուհի: Դիցաբանության մեջ
նուլնացվել է Աֆրոդիտեի հետ, Մ. Ը .:

ԱՍՏԵՐՈՊԵՈՍ, հ ու ն ., — Գեաթի աստված Աքսիոսի որդին: Դիցաբանության մեջ ասվում է, որ սա մենամարտել է Աքիլլեսի հետ: «Աքիլլեսի դեմ խիղախեց դուրս գալ. Աստերոպեոսը», Կուև, 460

ԱՍՏԻԱՆԱԿ, հ ու ն ., — Հեկտորի և Անդրոմաքեի որդին, որին Հեկտորը անվանում էր Միքամանդերիկ, իսկ տրոյացիք՝ Աստիանակ, ՀԻ., 140:

ԱՍՏԻՈՔ, հ ու ն ., — Արեսի ամուսինը, ՀԻ 65:

ԱՍՏՂԻԿ, հ ա յ , — Դիցաբանության մեջ համարվել է նոյնահայեաթի դուստրը և ճանաչվել է որպես սիրո ու հեշտասիրության աստվածուհի: « Աստղիկը՝ Տարոնի դիցուհին, դուրս էր գալիս Աշտիշատի տաճարներից », Բաֆթի, Սամվել, էջ 22

ԱՍՏՐԵԱ, հ ու ն ., — Զևսի և Ծեմիդի դուստրը Դիցաբանության մեջ Աստրեայի մասին կան տարբեր գրույցներ: Ըստ մի գրույցի Աստրեան Զևսի հետապնդումից ազատվելու համար լոր դաբլայի իսկ մի այլ գրույցում ասվում է, թե երբ Աստրեան կար հրկրի վրա երգանկության էր տիրում Աստրեայից և էոսից ծնունդ առան զիշերվա խալար երկնքում վառվող բոլոր աստղերը», Կուև 90

ԱՍՓՈԴԵԼ, հ ու ն ., — Դիցաբանության մեջ հասկացվել են որպես Հադեսի աշխարհի մեջ բուսնող կակաչներ կամ սննտարածությունները, ուր բացվում են պտերը Ըստ դիցաբանության այդ տարածությունների վրա թափառում էին մեռածների սնմարմին ու թեթևասահ ստվերները: «Հադեսի թագավորության մուշկ և ասփոդել դժգույն ծաղիկներով պատած

նկ 3 Կակեդոնոս:

դաշտերով թափառում էին մեռելների անմարմին ու թեթևասահ ստվերները», Կուլն շՅ

ԱՍՔԱԼԱՊ, հ ու ն, — Արեսի և Աստիօքի սիրուն զավակը, «Իշխում էին Արեսածին Սսքալասյն ու Հալմենոսը», ՀԻ, 65:

ԱՎԳԻԱՆ ԱԽՈՒՆԵՐ, — Ըստ դիցաբանության Լլլադայի Ավգիաս արքան 30 տարի շէր մաքրել իր ախոռները, ուր պահում էր 3000 գլուխ անասուն: Հերակլեսը Ավգիասին առաջարկեց, որ ինքը մեկ օրում կմաքրի նրա ախոռները, և թե արքան իրեն տա նախիրի տասներորդ մասը: Ավգիասը համաձայնեց: Հերակլեսը երկու կողմից քանդեց ախոռների պատերը և երկու գետերի՝ Ալփևոսի և Պինոսի ջրերը բաց թողեց նրանց մեջ և այդպիսով մեկ օրում մաքրեց ախոռները: «Նա պիտի մաքրեր Ավգիասի ախոռների աղբը», Կուլն 200 Փխյ. — Անհոգությունից առաջադատվիճակ, դրուժյուն:

ԱՎԳՈՒՍՏԱԼԻ, հ ու ն, — Հռոմեական քրմերի կոյնդիա: Ըստ դիցաբանության այդ քրմերը տարածում էին տիրակալի պաշտամունքը, M C :

ԱՎԳՈՒՐ, լ ա տ , — Քրմերի մի դաս: Ըստ դիցաբանության այդ քրմերը թռչունների աղալակից ու թռիչքից գուշակում էին գալիքը, Ս Հ

ԱՎԵՏՅԱՅ ԵՐԿԻՐ (Պաղեսալն), — Դիցաբանության մեջ ասվում է, թե աստվածը խոստացել էր այդ երկիրը որպես ժառանգություն տալ հրեաներին: Իսրայելցիք 40 տարի անապատում թափառելուց հետո մտան Ավեսայաց երկիրը:

«Տանջանքների միջից նկատում եմ ես

Երկիրն Ավեսայաց հետու մշուշում»:

Հովի Քումանյան, Կ I 103

ԱՎԵՐՆ, հ ու ն , — Լիճ, որը, ըստ դիցաբանության, Հադեսի աշխարհի մուտքերից մեկն է, M C

ԱՎՏՈԼԻԿՈՍ, հ ու ն ., — Հերմեսի որդին, Ողիսեսի սպայր: Ըստ առասպելի կարող էր ստանալ ցանկացած կերպարանքը և իրեն դարձնել անտեսանելի: «Այժմ, Ավտոլիկո՛ս, բոցանկացած անունը տուր քո ազգիս երեխային...», ՀՈ, 272

ԱՎՏՈՆՈ, հ ու ն ., — Պենելոպեի նաժիշտներից մեկը, ՀՈ, 255:

ԱՎՐՈՐԱ, լ ա տ ., — Արշալույսի աստվածուհի:
«Ծրդվում եմ ահա ճառագող օրով,
Վառ Ավրորայի մաքուր շողերով»:

Հովի Թումանյան, հ 2, 92

ԱՎՔՍՈ, հ ու ն ., — Տե ս Բարիաներ, Մ Բ., 251

ԱՏԱՐԳԱՏԵՍ, հ ու ն ., — Տե՛ս Սատարան

ԱՏԵ (Աթե), հ ու ն ., — Զևսի դուստրի խաբեության աստվածուհի: Ըստ դիցաբանության Հերայի խնդրանքով քուն բերեց Զևսի աչքերին, և վերջինս մի պահ մոռագության տվեց տրոյական պատերազմի ընթացքը: «Ահեղաբար զայրացավ խաբեության աստվածուհի Աթեի վրա», «Աթեն և Գորյան վկա, շեմ մոռանա» Յո Ներսա 371.

ԱՏԼԱՆՏԵ, հ ու ն ., — Արագավազ որսորդ, Կուն 283

ԱՏԼԱՍ, հ ու ն ., — Պրոմեթևսի եղբայրը: Ըստ դիցաբանության իր հզոր ուսերի վրա պահում էր երկնակամարը Այդ պատիժը նրա համար սահմանել էր Զևսը, բանի որ նա տիտանների հետ միասին կռվի էր ելել տոտվածների դեմ Սեր պալատներն են. շքնազ դստեր շար Ատլասի», ՉՈ 4

ԱՏՐԻԴԵՍ (Աթրիդես), հ ու ն ., — Այս կրկնակ անունը կրում էին Ագամեմոնոնն ու Սենեյաոսը: «Ի՞նչդ է լակաս ո՛վ Ատրիդես, վրաններդ լիքը պղինձ, վրաններդ՝ ընտիր կանաթ», Սուրխաթյան, «Հին հունական լրականություն», 86

ԱՏՐԵՎՍ, ու ն . — Պելոպոսի և Հիպոգամիայի սրգին, Բաս առասպելի եղբորից վրեժ անելու համար սպանեց նրա երկու զավակներին և նրանց մարմիններից ճաշկերույթ տվեց Լոբորը «Ատրեսը նրանց մարմիններից մի սոսկումնալից ճաշկերույթ պատրաստեց եղբոր համար Կուն, 304

ԱՏՐՈՊԱ ու ն ., — Ճակատագրի աստված: Ըստ դիցաբանության ձեռքում մկրատ ունի, սրով կտրում էր մարդկանց կյանքի թելը, Մ Ը

ԱՐԱ-ԳԵՂԵՑԻԿ, հ ա լ ., — Արամի սրգին, նահապետ սյկապանց: Սա, ըստ դիցաբանության, իր շքնազ գեղեցկույթյան համար կրում էր «գեղեցիկ» վերագիրը, Հո Սևադյան, Անձնանունների բառարան

ԱՐԱՄԱԶԴ, պ ր ս ., — Տե ս Զևս: «Իբրև աստվածություն

ընդունված էր նաև հալ դիցաբանութիւն մեջ, իբր համասլա-
տասխան հունական Զեւսը զամ 'Իիոսի», Հր Սեառյան, Անձնա-
նունների բառարան « Ինձ էլ ընկճեց Արամազդ», Հովն Թու-
մանյան և 2, 228

ԱՐԱՄԱԶԳԻ ԳՈՏԻ, հ ա յ ., — Հալ դիցաբանութիւն մեջ
հասկացվել է բրպել ծիածան:

ԱՐԱՔՆԵ, հ ու ն , — Հստ դիցաբանութիւն օդի պես
թափանցիկ գործվածքներ էր գործում: Հոխորտացալ ինքն
իրեն և մրցութիւն կանչեց Աթենասին Վերջինս մրցութիւնը
տանելուց հետո Արաքների վրա ցողեց կախարդական բույսի
հյութը, և նա իսկուշն սարդի կերդարանք ստացալ: «Այդ օրվա-
նից Արաքնե-սարդը կախ է ընկած ոստայնից և մշտապես
գործում է ա ին, ինչ գործում էր կենդանութիւն օրոք», Կուն, 58

ԱՐԳԵԼԱՅՈՍ, հ ու ն , — Պենելոպեի սեղեխներից (տար-
փածու) մեկը, ՀՈ , 288

ԱՐԳՈ, հ ու ն , — Նափի անուն Հստ դիցաբանութիւն
Յասոնը այդ նափով ճանապարհորդեց Կոլխիդոս ոսկեգեղմը
բերելու « Արգոն» րաց ծով դուրս եկալ» Կուն 339:

ԱՐԳՈՆԱՎՈՐԴՆԵՐ, — «Արգո» նափի անունով կոչվեցին
արշավանքի այն մասնակիցները, որոնք ցանկանում էին ձեռք
բերել ոսկեգեղմը: Արշավանքի մասնակիցներն էին Հերակլեսը,
Թեսևսը, Պոլիդեքսը, Կաստորը և ուրիշներ, իսկ ղեկավարն
էր Յասոնը: «...Արգոնավորդները իշան Տիրրէնյան ծով .»,
Կուն 340

ԱՐԳՈՍ¹, հ ու ն , — Հարյուրակնյա մի հսկա: Հստ առաս-
պելի Հերան սրան պահապան էր կանգնեցրել Իոլի վրա, որ-
պեսդի Զեւսի և Իոլի սիրո դարպասումների մասին իրեն տեղյակ
պահի: Երբ Արգոսի հարյուր աչքի կեսը քնում էր, մյուս կեսը
շարունակում էր արթուն մնալ: Արգոսին սպանեց Հերմեսը:
«Արգոսը 100 աչք ուներ. .», Մ. Բ., 91 Փխր — արթուն
պահապան:

ԱՐԳՈՍ², հ ու ն ., — Աքիլլեսի տիրապետութիւն ենթա-
կա մի երկիր: «Դանայոսը լուր 56 աղջիկների հետ լիախալ
Արգոս», Հողբ 369 «Պելասգոսը խորհուրդ է տալիս Դանայո-
սին, որ գնա Արգոս...», Կուն, 136:

ԱՐԳՈՍ³, հ ու ն .,— Ողիսևսի շան անունը: «Վեր էր բնկել Արգոսն այնտեղ և տանջվում էր պիծակներից.», ՀՈ., 241

ԱՐԳՈՍԱՍՊԱՆ, — Հերմեսի կրկնակ անունն է: «Արգոսա սպանը այդ հրամանը իսկույն լսեց», ՀՈ , 66:

ԱՐԵԳ, հ ա յ .,— Գիցարանության մեջ հասկացվել է հայոց ամենահին աստվածը: «Հրալին լուսափալ ճաճանչներով, ամեն գիշեր հանգստանում էր Վանա ծովակի մեջ, որի հատակի վրա դրած էր նրա ոսկեղեն անկողինը», Բաբբի Ե 4, 390:

ԱՐԵԹՈՒՍԱ, հ ու ն .,— Հավերժահարս որը, ըստ փյարանության, սրտկանում էր Արտեմիս աստվածուհու խելքին: «. Հավերժահարս մըն է ու էլիս կը բնակվե, անունը Արեթուսա է», Ս Բ , 229 (Տե՛ս Ալփեոս)

ԱՐԵՈՊԱԳՈՍ, հ ու ն .,— Արեսի բլուրը: Գիցարանության մեջ հասկացվել է այն բլուրը, ուր տեղի ունեցավ Արես աստծու դատը: Բնդարձակ բացատրությունը տե՛ս Արեսի լրատվ թանի բացատրություն է մի:

ԱՐԼՍ , ու ն .,— Չևսի և Հերակլ արդին, պատերազմի աստված Հաս ցիցարանության: սպառնական պատերազմում յուշտղանում էր արոշայիններին: Ա հ դու, դաժան Արևոս, Յս երթաս, 345:

ԱՐԵՍԻ ԲԼՈՒՐ,— Ըստ գիցարանության Արեսը սպանում է իր գտները բնաբարսող Գոսնյոնի որդուն: Սպանությունը գործը քննելու համար դատը գումարվում է Սթենրի Ակրոսպլիսի մոտ եղող բլրի վրա: Այդ դատաքննության ընթացքում Արեսը անմեղ է ճանաչվում:

Այսպիսով, այն բլուրը, ուր լավեց Արեսի դատավարությունը, կոչվեց Արեսի բլուր: «Այդ օրեն սկսյալ ատյանին կազմված

Նկ. 4 Արես:

բլուրը Արեսի անունով կոչվեցավ Արեսուպոս (Արեսի բլուր)»,
Ս Բ , 181.

ԱՐԵՍՅԱՆ ԴԱՇՏ,— Արեսյան հրապարակ, այն վայրը,
ուր տեղի էին ունենում զինվորական մարզանքներ և հանդես-
ներ:

ԱՐԵՏԵ, հ ու լ ն ,— Սլքինո թագավորի կիներ, որի մոտ
հայրենիք վերադառնալիս Ողիսևը որոշ ժամանակ հանգիստ
առավ: «Արեստե են ասում նրան...», ՀՈ , 89 « Մմպով ծածկ-
ված Ողիսևը մոտեցավ Արեստեին և ընկավ նրա ոտքերը»,
ԿուՆ, 520:

ԱՐԻԱԴՆԵ, հ ու լ ն ,— Մինոս արքայի զուտորը Ֆե-
դրայր քուլրը: Ըստ դիցաբանության Արիադնեի օգնութլամբ
Թեսևսը սպանեց Մինոտափրոսին և հաջողութլամբ դուրս
եկավ լաբիրինթոսից: «Արիադնեի օգնութլամբ ու խորհրդով
նա կարողացավ լաբիրինթոսում սպանել հրեշին — Մինո-
տափրոսին », Հոդք , 391

ԱՐԻԱԴՆԵԻ ԿԾԻԿԸ,— Դիցաբանութլան մեց պատմվում
է, որ երբ Թլսևսը Կրեստ գնաց՝ Մինոտափրոսին սպանելու
համար, Արիադնեն նրան տվեց մը կծիկ թել Թեսևսը ալդ
կծիկի ծայրը կապեց լաբիրինթոսի դռանը որպեսզի նա վերա-
դարձին շոլորվի լաբիրինթոսում, սպանեց հրեշին ու դուրս
եկավ՝ կծիկը կրկին կծկելով, Հոդք., 391. Փխք — Այն միջոցը,
որի օգնութլամբ կարելի է դուրս գալ դժվարին վիճակից:

ԱՐԻՄԱՍՊՆԵՐ, հ ու լ ն ., — Ըստ դիցաբանութլան րանք
համարվել են միաշքանի ժողովուրդ: Արիմասպները ապրում
էին գրիփների (արծվի թևերով ու գլխով և առյուծի մարմնով
հրեշներ) հարևանութլամբ և նոանց հետ անընդմեջ կռիվներ
մղում: «Զգուշացիր նաև գրիփներից և միակնանի արիմասպ-
ներից», ԿուՆ, 125

ԱՐԻՈՆ, հ ու լ ն , — Ըստ դիցաբանութլան ճանաչվել է
իրև նշանալոր բանաստեղծ, քնարերգակ: Պատմվում է, որ
Արիոս նավով ճանապարհորդելիս նավաստիները կամեցան
նրան ծովը գցել և տեր դառնալ նրա ինչքին: Արիոնը խնդրեց
թույլ տալ իրեն վերջին անգամ երգել և ասլա ծովը նետել:
Մովային դելֆին-հավերժահարսը հիացած նրա երգով նրան

դուրս բերեց ծովից: «Արիոն Լեսբոս ծնած նշանավոր քնարեր-
դակ բանաստեղծ կույր երաժիշտ մըն էր», Ս Բ , 117.

ԱՐԻՈՎ, հ ու լ ն ,— Պոսեյդոնի և Դեմետրեի որդին: Թեա-
վոր ձի որը, ըստ դիցաբանության, խոսելու կարողութիւնն
ուներ, որովհետև ծնվել էր այն ժամանակ, երբ Դեմետրեն և
Պոսեյդոնը ձիու կերպարանք էին ստացել:

ԱՐԻՍՏԵՍ, հ ու լ ն ,— Ապոլլոնի և Հափերժահարս Կլու-
րենեայի որդին, առաջին մեղվաբույծը: Ըստ դիցաբանության
մարդկանց սովորեցրեց մեղրի գործածութիւնը և կաթի մա-
կարդումը: Համարվել է հողի, հողագործության աստված և
հովանավորը հոտերի ու հովիվների: Նա մարդկանց սովորեցի եց
նուև գինեգործութիւն, Մ Շ

ԱՐԿԱԼԱՓՈՍ, հ ու լ ն ,— Ըստ առասպելի դժոխքի
աստված Պլուտոնը սրան պահակ էր կարգել յուր կնոջ Պերսե-
փոնեի վրայ, Յո Ներաս 479

ԱՐՇՄ (Ահրիման), մ ը ս ,— Զարության աստված:

ԱՐՁԱԳԱՆԳ, հ ա չ ,— Հարկական դիցաբանության մեջ
շատ լեզվանի հազերժահարս «Շատ սիրուն և լեզվանի հազեր-
ժահարս մըն էր Արձագանգը», Ս Բ , 161

ԱՐՄԻԴԱ, հ ու լ ն ,— Թեթև վարքի տեր կին: Դիցաբա-
նության մեջ ճանաչվել է որպէս թովչուհի, գլուխիլ գեղեց-
կուհի, Գ. Շ

ԱՐՇԱՆՈՒՅՍ, հ ու լ ն ,— Լույսի աստվածուհին: Ըստ
դիցաբանության Ապոլլոնը և Արշալույսը երկվորյակներ էին:
Մագեց վարդամասն Արշալույսը» ՀԵ , 134

ԱՐՊՈԿՐԱՏ, հ ու լ ն ,— Լուսնի աստված: Ըստ դի-
ցաբանության Արտեմիստը պատկերվել է մատը շրթունք-
ների վրայ դրած:

ԱՐՏԵՄԻՍ, հ ու լ ն ,— Զիսի և Լետոյի դուստր, ծնվել է
Դելո կղզում: Դիցաբանության մեջ հասկացվել է որպէս
հափերժ գեռատի և շքնաղ աստվածուհի: Սկզբում ճանաչվել
է որպէս լուսնի աստվածուհի, հետագայում՝ որսորդության:
Նրա բարեմաղթության հովանու տակ բերկրութեամբ էր լըց-
վում հարսանիքը Արպէս ամուսնութեան և հարսանյաց հովա-
տորի, հուր կանալք Արտեմիսին գոհ էին մատուցում: «Ար-
ժաթագեղ Արտեմիսը շքեղութեամբ մտավ սրահ», ՀՈ. , 45

ԱՐՓԻ, հ ու ն . — Ապուլլոնի կրկնակ անունն է: Ըստ դիցարանութիան Արեսը և Աֆրոդիտեն, մութ գիշերը ծածկուչթ դարձրած, սիրո ազտնի կենակցութեան մեջ էին, երբ Արփին այդ մասին հարտնեց Հեփեստոսին (Աֆրոդիտեի ամուսնուն): Քրականութեան մեջ հասկացվում է որպէս ավետաբեր:

«Եվ Արեսն իր նվերներով սլզծեց մահիճն այն կաղչիկի, Այնժամ Արփին ավետաբեր՝ գնաց հարտնեց Հեփեստոսին»,
ՀՈ , 105

Նկ. 5 Արտէիս

ԱՓՐՈԳԻՏԵ, հ ու ն . — Տես Աֆրոդիտէ: « Երգվում եմ քեզ այն փրփուրով, որից դուրս կալ Աֆրոդիտէն », Յո Երթաս 16:

Աֆրոդիտէն ճանաչված էր իբրև գեղեցկութեան փրփրածին աստվածուհի, **Ս Բ , 141**:

ԱՔԵԼՈՍՍ, հ ու ն . — Գտար ստտված: Ըստ դիցարանութեան սիրում էր Գեյանիրալին և ջանկանում ամուսնանալ նրա հետ, բայց նրա նկատմամբ նուշնտխի սեր ու ցանկութեան ունեք նաև Հերակլեսը: Գեյանիրալին տիրելու համար նրանք

մենամարտեցին: Երբ Աքելոսու տեսավ, որ պարտվում է օձ դարձալ: Այնժամ Հերակլեսը ասաց «Դեռ օրորոցում եմ օձերի հետ կովել»: «Սքելոսը ճիգ էր թափում դուրս գրծնելու հերոսի ձեռքերից », **Կուն 224**

ԱՔԵՐՈՆ, հ ու ն . — Ըստ դիցարանութեան սա հասկացվել է որպէս սգո գետ, որ գտնվում էր Հադեսի աշխարհում: Հասկացվել է նաև որպէս դժոխք, տարտարոս: Նրա վրալով էին տեղափոխվում մեռածների հոգիները, **Հողբ., 387**

ԱՔԻԼԵՍ, հ ու ն . — Պելիս արքայի և Թետիս աստվածուհու որդին: Ըստ հունական դիցարանութեան Աքիլլեսը մանուկ հասակում կերակրվել է արջի ԴԼԳԵՂՈՎ և առյուծի լյարդով:

Մայրը մանուկ Աքիլլեսի մարմինը օժել է ամբրոսսով և պահել կրակի վրա՝ նրան անխոցելի դարձնելու համար: Պելևսը կենդանի արարքից սարսափած՝ վերցրել է որդուն և հանձնել Կենսավրոս Քիրոնի դաստիարակությանը: Դիցաբանության մեջ պատմվում է նաև, որ Թետիսը Աքիլլեսին թաթախել էր Մոիքս գետի սուրբ ջրերի մեջ, որից և նրա մարմինը դարձել էր անխոցելի: Բայց Աքիլլեսի կրունկը դուրս էր մնացել ջրից, և հենց այդ մասն էլ դարձավ նրա խոցելի տեղը:

Մտտ «Ելիական» ի, երբ սկսվեց տրոյական պատերազմը, Աքիլլեսի ծնողները որդուն թաքցրին և նրան ազդրին աղջկա շորեր, պոպեկուղի նա պատերազմին չմասնակցի, քանի որ դուշակն ասել էր, այս եթե Աքիլլ սը մասնակցի այդ պատերազմին, իր մահը կդառնի ախտեղ:

Խորամանկ Ողիսես, և Սքիլլե ի ուսուցիչը Լկան այն կըզգին, ու պոզմվում էր ծպտյալ Աքիլլեսը: Նրանք հանդես եկան որպես լուծառականներ և աղջիկների առաջ իռեցին խաղալիքներ, ու նեւեր: Սկզբները անսպասելի կովի կո: ազգարարեցին աղջիկները վերցրին խաղալիքները, իսկ Աքիլլեսը՝ տահանու ու նեւեր: Դրանով բացվեց գազտնիքը:

Տրոյական պատերազմում Աքիլլեսը շատ սխրագործություններ կատարեց, բայց 10-րդ տարում Ագամեմնոնի հետ պատկեց Երիսես սիրուհու պատճառով և էլ լմասնակցեց այդ պատերազմին: Տրոյացիները տեսնելով, ու պատերազմի դաշտում Աքիլլեսը էլ չի երևում, նախահարձակ ելան և ծանր կորուստներ պատճառեցին հուլնէրին: Բայց երբ այդ մարտում ընկավ նաև Սքիլլեսի սիրելի ընկերը Պատրոկլեսը, Աքիլլեսը մարտի դաշտ դուրս եկավ և խախտեց տրոյական բանակի կարմը, սպանեց ու սնչուր շարշարանքներ պատճառեց Հեկտորի անշունչ մարմնին: Մակայն իրականացավ կանխագուշակությունը՝ Մպոլլոնի օգնությամբ Պարիսը նետահարեց Աքիլլեսին, նետը կպավ նրա գարշապարին, որը նրա միակ խոցելի տեղն էր:

«Յրգիր քենը, ո՛ւմ դիցուհի, Պելիսածին Աքիլլեսի,

Որ բյուր դավեր աղետավոր բերեց այնքան Աքալեցոց»:

Սուրխաթյան, Հին հունական գրականություն, 33:

ԱՔԻԼԵՍՅԱՆ ԳԱՐՇԱՊԱՐ,— Տե՛ս Ա ք ի լ լ ե ս բառի
բացատրութիւնը, Փխբ — Աարդու իոցելի, թույլ տեղը:

ԱՔՍԻՆԵ, հ ու ն ,— Հավերժահարս, Կուն, 302

ԱՔՍԻՈՍ, հ ու ն ,— Գետի աստված: Ըստ դիցաբանու-
թյան սրա որդին տրոյական պատերազմում մարտի դուրս
եկավ Աքիլլեսի դեմ և շարաշար պարտվեց: «Աքիլլեսի դեմ
խիզախեց դուրս գալ գետի աստված Աքսիոսի որդին», Կուն,
460

ԱՔՏԵՈՆ, հ ու ն ,— Ալտոնոլի որդին: Գիցաբանու-

Նկ 6 Ա ի ո ղ ի ս ի

թյան մեջ հասկացվել է
որպես առասպելական որ-
սո դ: Որսի ժամանակ,
լսս առասպելի, Արտե-
միսին լա տեսավ մերկ
վիճակում լողանք ընդու-
նելիս: «Եվ ցասումնալից
Արտեմիսը տարաբախտ
Աքտեոնին բարեկազմ եղ-
ջիւր դարձրեց», Կուն,
52:

ԱՖԻՆԱ, հ ու ն ,—
Պատերազմի և հաղթա-
նակի աստվածուհի: Գի-
ցաբանության մեջ աս-
կացվել է որպես երկնքի
աստվածուհի, կայծակի ու
որստի տիրակալ, պաղա-
լերության աստվածուհի:
Աֆինան մարդկանց սո-
վորեցրեց ձիեր սանձելը,
ննատուններ լծելը և սայ-
լակ լա նսով կառուցելը,
Յ Շ

ԱՖՐՈՂԻՏԵ, հ ու ն — Ուրասոսի դուստրը, սիրո գեղա-
նի աստվածուհին: Ըստ դիցաբանության «Կիթարա կղզու
մոտ, ծովի ալիքների ձյունասալիաակ փրփուրներից է ծնվել

Աֆրոդիտեն», Կուև, 65: Նա ճանաչվել է որպես սիրո մայր, ծիծաղի թագուհի, ամուսնուժյան և հաճույքների տիրուհի, սիրահարների հովանավոր՝ Հեռագայում դաժամ հեշտասիրության աստվածուհի: Այս վերջին իմաստով ոչ մի տարբերություն չկա փյունիկացիների Աստարտ ու ասորեստանցիների Իշտար աստվածուհիների միջև:

Ձևը, երբ Աֆրոդիտեից սիրո մերժում ստացավ, որպես պատիժ նրան ամուսնացրեց Հեփեստոսի հետ, որը արհամարհված էր բույրի կողմից իր տղեկության պատճառով: Աֆրոդիտեի սիրենյան հմալքը մի աֆրիկյան քրմուհու կերպարանը: Վ. Փ., հ. 1, 257.

Բ

ԲԱԾՏԻԼ, հ ու ի ,— Մուրբ քար: Իիցաբանության մեջ նա կայգի է որպես թալիսման, M. C

ԲԱԽՏ, հ ա յ ,— Աստվածուհի Իիցաբանության մեջ աստված է, թե Բախտը արագ ձևաքույ պատեցնում է աշխարհի սննդը՝ Չարխի-Փալակը, Բախի Կայծեր 73

ԲԱՂԴԱՍԱՐ, հ ա յ ,— Ծովինարի որդին, Սանասարը և Լազգասարը Երկվորյակներ էին, որոնք, ըստ իիցաբանության, ունեն ջրաչին յաղում, Ա Վ.

ԲԱՍԻԼԵՅ, յ ու ի ,— Ձևի պուտրո Իիցաբանության մեջ անուշիկ է որպես Ձևի կալծակների սա, ապանց. M. C

ԲԱՐՇԱՄԱ, տ ս ր ,— Իիցաբանության մեջ հասկացվել է որպես բարեկացոց Բել աստվածը, Հե Անառյակ, Անձ-հաճուհիների ասարակ

ԲԱՌԻՔՈ, յ ու ի ,— Իիցաբանության մեջ հասկացվել է որպես անուշիկ, որոնք հյուրընկալեցին Դեմետրա աստվածուհուն, երբ նա փնտրում էր յուր դստերը, M. C.:

ԲԱՔՈՍ, հ ու ի ,— Ձևի և Սելեմեի որդին, Իիսնիուս ուստոն կրկնակ անունը: Իիցաբանության մեջ համարվել է պիսոս, պինեգործության և բանաստեղծության աստված: Հասկացվել է նաև որպես խմբապարերի, շվալտանքի աստված՝ սևի ալյասես, ակամայից սովորեցի Բաքոսի խնկարկության, Վ. Փ., հ. 2, 220:

ԲԱՔՈՍԱԿԱՆ,— Շվալտ, խրախճանքային: «Մի սարսափելի պարահանդես էր այդ, որի նմանը երբեք 'Իրոնիսոսը չէր երևակայել իր բաքոսական բոլոր անբարոյականությամբ», Բաֆֆի, Ե. 3 66:

ԲԱՔՈՍԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐ,— Անառակ, շվալտ ու ցոփ խընջույք «Խնջույքը փոքր առ փոքր դառնում էր հարբած և սանձարձակ օրգիա: Ասորի աղջիկները, որոնք մի փոքր առաջ բաքոսական պար էին պարում, խառնվեցին հյուրերի հետ », Յո Երբա, 103

ԲԱՔՈՍՈՒՆԻ,— Բաքոս աստծո հետ շրջող, խմբապարերին մասնակցող կանայք:

«Հանդերձներովը պարի, բամբիոն ալ մատներուն,
Աստղերուն տակ աղոթող բաքոսուհվում էր նման:»
Ղ 4 278

ԲԵԼ, ա ս ր,— Բարեկացիների աստվածը:

«Հիշեցեք Հայկին, որ բունը քաջերով
Դեմ կեցավ Բելին, հոգին անխոով», Ո Պ 107

ԲԵԼԵՐԵՖՈՆ, հ ու ն ,— Գլավրոսի որդին, Սելվիոսի թոռը: Ըստ դիցաբանության Պեգասին հեծած՝ սպանեց Քիմեո հրեշին: Խիզախորեն նրա մեջքին ցատկեց Բելլերեֆոնը», ՀԻ 133

ԲԵԼՈՍ, հ ու ն ,— Էպափոսի որդին Չևսի և Իոյի թոռը: Ըստ դիցաբանության ունեին երկու որդի, որոնց աստվածը պարգևել էր 50 որդի: «Չևսի և Իոյի որդին Էպափոսը, Բելոս անունով մի դավակ սևեր», Կուն 135

ԲԵՆԴԵՍ, հ ու ն ,— Կունի աստվածուհի: Իհցաբանության մեջ նույնացվել է Սրտեմիսի, Հեկաբեի և Պերսեփոնեի հետ: Նրա պատվին Հունաստանում կատարվում էին տունակատարություններ: «Թրակիացիները իբրև Կունի աստվածուհի կը պաշտէին Բենդեսը», Մ Բ 122

ԲԵՐԵՆԻԿԵՒ ԾԱՄԵՐԸ,— Ըստ ավանդության Բերենիկեն Աֆրոդիտեի տաճարում ուխտ արավ՝ եթե պատերազմից վերադառնա իր ամուսինը, լույ ծամերը կկտրի և կնվիրի տաճարին: Այդպես էլ արեց: Բայց Աֆրոդիտեի տաճարից աստվածները նրա ծամերը տարան, որպեսզի օրինակ լինի ուրիշներին: «Բերենիկեն գնաց Աֆրոդիտեի տաճարը, աղոթեց և ուխտ

արազ ամուսինը պատերազմեն ողջ դառնալու պարագային իր մագերը սիրով նվիրել աստվածուհիին», Մ. Բ, 167

ԲՈՆՈՍ, հ ու ն ., — Առասպելական գայրի ցուլ կամ երե՛՛ծիու բաշով և դեպի ներքև գալարված եղջյուրներով: Այդ առասպելական կենդանին, ըստ դիցաբանության, որսորդներից պաշտպանվելու համա, իր կունը նետում էր նրանց վրա և դրանով արում, Ս Ս.:

ԲՈՐԵԱԴ, հ ու ն ., — «Բորեասի երկու թևավոր որդիները, Կալաիդեսը և Զեթեսը, որոնք, ըստ դիցաբանության, մասնակցեցին արգոնավորդների արշավանքին: Երանք ազատեցին իրենց քրոջ ամուսնուն՝ Փինևսին, հարսիաներից», Կուն, 322:

ԲՈՐԵԱՍ, հ ու ն ., — Ատրևասյի և էոսի որդին, աստվածուհի Իիցաբանության մեջ հասկացվել է որպես հյուսիսային մոլեգին քամի: «Թրակիան համարվում էր Բորեասի հայրենիքը» Հողր., 377

ԲՐԻԱՐԵՎՍ, հ ու ն ., — Ուրանոսի և Գեայի որդին, հարյուրաձեռն հսկա: Ըստ դիցաբանության Հերան Աթենասի ու Պոսեյդոնի հետ ցանկացավ շղթայակապ անել Զևսին, բայց Բրիարեսը, չսելու թետիսին, ձախողեց նրանց ծրագիրը: «Իուկանչեցիր հարյուրաձեռն այն հսկային, որին մարդիկ անվանում են էդափոն, իսկ մեծազոր աստվածները՝ Բրիարես», ՀԻ, 45.

ԲՐԻՋՈՒՀԻ (Լերիզուհի), հ ու ն ., — Սպոլլոնի Քրիսոս քրմի դուստրը, Աքիլլեսի սիրուհին, որի համար, ըստ «Իլլական»-ի, վե՛՛ճ բացվեց Աքիլլեսի և Ագամեմնոնի միջև Ագամեմնոն (Աթրիդեսը) ետ վերցրեց Բրիզուհուն Աքիլլեսից: «Հենց թ/ առաջ Բրիզուհին, որ պարզևն էր իմ պերճագուլն, — ասում է Աքիլլեսը, — լու վրանից Աթրիդեսի սուրհանդակները եկան սարան» ՀԻ, 45.

ԲՐԻՍԵԻՍ, հ ու ն ., — Զևսի դուստրը, Արտեմիսի սիրելի ուղեկիցը: Ըստ դիցաբանության հովանավորում էր որսորդներին, ձկնորսներին և նավաստիներին: «Նա գերավարեց Ապոլլոնի քուրմ Քրիսոսի դստերը՝ շքնազագեղ Բրիսեիսին...» Կուն 381

ԲՐԻՍԻՐԻՍ, հ ու ն ., — Պոսեյդոնի և էպափոսի դուստրը:

Ըստ դիցաբանության ցանկացել է Հերակլեսին զոհարերել Ջևսին: «Բուսիրիսը հրամայել էր...», ԿուՆ, 218:

Գ

ԳԱԲՈՍԱ, հ ու ն ., — Չար ոգի: Դիցաբանության մեջ հասկացվել է որպես մի շար ոգի, որ մտնենում է քնած մարդկանց, շոքում նրանց բկին և աշխատում խեղդամահ անել, Ս. Մ. 1

ԳԱԲՐԻԵԼ, ե բ ր ., — Ըստ քրիստոնեական վարդապետության համարվել է հոգեառ հրեշտակապետ, Ս Մ .

ԳԱԲՐԻԵԼՅԱՆ ՓՈՂ, — Այն փողը, որ, ըստ քրիստոնեական ուսմունքի, վերջին տարտարոսի օրը պետք է հնչեցնի ծաբրիել հրեշտակապետը: «Վախտը հասել չի, որ մեկ Գաբրիելյան փողը փչեն, աշխարհքս հայելու պես դղվեր», Խ. Սբովյան, 123:

ԳԱԼԱՏԵԱ, հ ու ն ., — Գեղանի ներեիզ (ծովային հավերժահարս): Ըստ դիցաբանության դեղեցիկ Գալատեային սիրում էր և՛ Աքիսը գետի աստվածը, և՛ կիկլոպ Պոլիփեմոսը: Վերջինս սիրո խանդից Ակիսին ծովը նետեց: «Գեղանի ներեիզ Գալատեան սիրում էր սյատանի Աքիսին», ԿուՆ 298

ԳԱՂԱՏԵԱ, ու ն ., — Կիպրոսի մեջ արվեստագետ Պիգմալիոնը: Ըստ դիցաբանության իր ճաշակին համեմատ աղջիկ չէր գտնում: Նա փղոսկրից քանդակեց իր ուղած գեղեցկության մի արձան և ախպես սիրահարվեց իր ստեղծագործությանը, որ խնդրեց Վեներային կյանք տալ նրան: Վեներան կատարեց նրա ցանկությունը Պիգմալիոնի կենդանություն ստացած արձանին անվանեց Գալատեա, ԿուՆ 67

ԳԱՆԻՄԵԴԵՍ, հ ու ն ., — Տրոյայի Տրոս արքայի գեղեցկատես որդին: Գանիմեդեսը այնքան գեղեցիկ էր, որ, ըստ դիցաբանության, Ջևսը նրան Օլիմպիոս տարավ և Հիբեի փոխարեն աստվածներին մատույակ դարձրեց: «էրոս այդ ժամանակ վեգ էր խաղում Գանիմեդեսի հետ», ԿուՆ, 328:

ԳԵԱ, հ ու ն ., — Քաոսի դուստրը, երկրի աստվածուհին: Ըստ դիցաբանության կյանք էր տալիս այն ամենին, ինչ ծնունդ էր առնում երկրի վրա:

Գեղարվեստի մեջ պատկերված է մինչև գոտին գետնի մեջ, ձախ ձեռքին առատութեան եղջյուրը. նա ազոթում է Զևսին իր գիգանտ որդիներին պահպանելու համար:

ԳԵՄԻՈՆ, հ ու լ ն ,— Կրեոնի որդին, Անտիգոնեի նշանածը:

ԳԵՆԻՈՒՍ, լ ա տ ,— Իրցաբանութեան մեջ պատկերված է թեալոր պատանու կերպարանքով: Հատկացվել է որպես համեմար, համ ճարեղ մարդ, Մ. 2

ԳԵՐԻՈՍ, հ ու լ ն ,— Հրեշավոր հսկա: Քրիստոսի և օվկիանուհի Կալիբրոնի որդին: Ըստ իրցաբանութեան ունեւր երեք մարմին էրեք գլուխ, վեց ձեռք, վեց ստք: Հերակլեսը Գերիոնից խլեց նրա ողջ նախիրը և նվիրաբերեց Լիբիաթեսին: «Գերիոն մի հրեշավոր հսկա էր», Կուև, 212.

Նկ 7 Գևա:

ԳԻԳԱՆՏՆԵՐ,— Հրեշավոր հսկաներ, որոնց, ըստ դիւրաբանութեան, ծնել էր Գեան՝ հղիանալով Ուրանոսի արշան կաթիլներից: Գիգանտների ստքերի փոխարեն օձեր էին, իսկ գլուխներն ու երեսները պատած էին թափ մազով: Գեան նրանց սովել էր ապաքինող դեղ, որով նրանք անխոցելի էին մեռւմ տոտիւմների կողմից: «Գիգանտների մայրը՝ Գեան, մի ապաքինող միջոց էր տվել », Կուև, 230

ԳԻՇԵՐ, հ ու լ ն ,— Առտվածուհի: Իրցաբանութեան մեջ նկարագրւում է այսպես սևաթուշր ձիերը լծած՝ Լրկանվող սահում կր երկնքով: «Զևսը ցասկստ՝ խիստ պատկառեց վեհ Գիշերից...», ՀԻ , 275

ԳԻՒՎՔԵ, հ ու լ ն ,— Կրեոնի դուստրը, որի գեղեցկութեամբ, ըստ առասպելի, գայթակղվեց ծասոնը և դրժեց իր սիրս երգումը Մեդեային: «Ծասոնը, գերվելով Կրեոնի դստեր՝ Յլավքեի գեղեցկութեամբ, դրժեց այն երգումները, որ տվել էր Մեդեային», Կուև, 347:

ԳԱՎՔՈՍ, հ ու ն .,— Մովային աստված Սիզիփոսի որ-
ցին: Դիցաբանության մեջ հասկացվել է որպես ծովայինների
և ձկնորսների հովանավորը: Ըստ առասպելի նա վերջում ձուկ
դարձավ: «Այդ էուլյան Սիզիփոսից ծնունդ առավ Գլավթոսը»,
ՀԻ., 133:

ԳՈՂԳՈԹԱ, ե բ բ .,— Ըստ քրիստոնեական վարդապետու-
թյան այն վայրն է, ուր խաչվեց Քրիստոսը: Դիցաբանության
մեջ այդ տեղը հիշվում է Երուսաղեմի մոտ:

«Իմ արյունոտված սիրտս ահա
Պարզված է քաց դեպի ձեզ,
Որպես դեպի մի նոր խաչ,
Մի նոր գոլգոթա», Վ Ծ , 395:

ԳՈՐԳՈՆ, հ ու ն .,— Հրեշ կանացի կերպարանքով: Ըստ
առասպելի Գորգոնի մարմինը պատած է թեփուկներով, որոնք
անխոցելի են դարձնում նրան: Հրեշի գլխի վրա մազերի փո-
խարեն շաշող թունավոր օձեր են գալարվում: Գորգոնին նա-
յոդը քար էր կտրում սոսկումից: «Ճուշանին վրա կփայլի խո-
ժողադեմ Գորգոնան», Վ Վ , 83.

ԳՈՐԴՅԱՆ ՀԱՆԳՈՒՅՅ, — Փռյուզիայի Գորդիոս արքան,
ստ զի արանության, մի սայլ ունեի, որի լուծը քեղից կապ-
ված էր այնպիսի ճարտար հանգուլցով, որ ոչ ոք չէր կարողա-
նում արձակել Պատգամախոսն ասել էր, որ այդ հանգուլցն
արձակողը կտիրի ամբողջ Ասիան: Ալեքսանդր Մակեդոնացին
չատ անհաջող փորձերից հետո թրով կտրեց այդ հանգուլցը,
Ս Մ Փիւր — Դժվար լուծելի կնճոտ գործ

ԳՐԱՅՆԵՐ, հ ու ն .,— Երեք քույրեր, որոնք, ըստ դի-
ցաբանության, միասին ունեին ընդամենը մի աչք ու մի ատամ,
որ հերթով գործածում էին պետք եղած ժամանակ: Հենց այդ
փոխանակման ժամանակ Պերսևսը նրանցից խլեց դրանք:
«...միակնանի գրայները առաջնորդում էին նրանց», Կուև, 142:

ԳՐԻՓՆԵՐ, հ ու ն .,— «Արծվի թևերով ու գլխով և առյուծի
մարմնով հրեշներ, որոնք, ըստ դիցաբանության, պաշտպանում
էին սկեբեր հողաշերտերը, որոնք գտնվում էին Ասիայի ծալ-
րագույն հյուսիսում», Կուև, 125.

ԴԱՄԱՍՏԵԱ, հուն ., — Տե՛ս Պրակրուստես:

ԴԱՄՈՎԷՅԱՆ ՍՈՒՐ, հուն ., — Ըստ ավանդութեան Մամոկլեսը նախանձու էր Դիոնիսոս բռնավորի բախտավորութեանը: Դիոնիսոսը, կամենալով հասկացնել նրան յուր հոգեկան ծանր վիճակը, Դամոկլեսին հրավիրեց իր մտա ճոխ բնթրիքի և հրամայեց իր ծառաներին, որ նրա գլխի վերևում մի ձիու մազից կախեն ծանր, սրածայր սուր: Երբ Դամոկլեսը սուրբ տեսավ, լիքը բաժակը ձեռքից վայր ընկավ, Ս շ., Փխր — Վտանգ, որ ամեն վայրկյան սպասում է մարդուն:

ԴԱՆԱՅԱ, հուն ., — Ակրիսիոսի դուստրը: Ըստ դիցարանութեան հռչակված էր իր երկնային գեղեցկութեամբ: Պատգամախոսը ասել էր, որ Ակրիսիոսը զոհ կգնա Դանայայի որդու Նեքոսի: Որպեսզի չհրականանա այդ գուշակութեանը, հայրը սղջկան պահում էր ստորերկրյա սլաշատում՝ մարդկանցից և կյանքից առանձնացված: Բայց Ձևը ոսկե անձրևի տեսք առած լուսիանոց Դանայայի մեկուսարանը, և Ակրիսիոսի դուստրը՝ Գիսցավ աղ կաթիլներից: «Դանայան ստորերկրյա սլաշատում վերևից նրա վրա ոսկե անձրևի կաթիլներ էին տեղում», Կուն, 133):

ԴԱՆԱՅԻ ԴՆԵՐ, հուն ., — Դանայոսի 50 դուստրերը: Ըստ դիցարանութեան նրանք ամուսնադան և ամուսնութեան առաջին գիշերը իրենց հոր հրամանով սպանեցին փեսաներին, բացի Հիպիմնեստրայից: Այդ արարքի համար նրանք դատապարտվեցին տաժանակիր աշխատանքի՝ դժոխքում ջրով պեաքել լցնելն մի անտանյ կարաս: «Դանայուհիները Հադեսի ստորերկրյա թագավորութեանում անհատակ կարասը լցնում լին ջրով»: «Ժողովրդի աչքին հրեացին դանայիդները», ՅՈՒՆԻՍԿՈՒՄ, 621: Փխր — Սնայտուղ աշխատանք:

ԴԱՆԱՅՈՍ, հուն ., — Ձևի և Իոյի թողը: Ըստ դիցարանութեան ստավածները նրան պարգևեցին 50 գեղանի աղջիկ, Կուն, 134

ԴԱՆԱՅՈՍԻ ԸՆԾԱ, — Դիցարանութեան մեջ հասկացվել է մի սլնպիսի պարզև, որի սակ թաքնված է թշվառութեան բերու հանգամանք:

ԴԱՓՆԵ, հ ու ն ., — Գետի աստված, Պենիոսի գեղանի գուստրը: Ըստ դիցաբանության Ապոլլոնը տեսնելով Դափնենին՝ գայթակղվեց նրա սիրով, բայց Դափնենն խուսափեց նրանից, հեռացավ և գափնու ծառ դարձավ: «Դափնիս ու Քլոյա... հիմա մեզ համար մեռած մի լեզենդ է», Ե Չ , 183

ԴԵԱՆԻՐԱ, հ ու ն ., — Հերակլեսի կինը: Դեանիրան ըստ դիցաբանության Հերակլեսին ուղարկեց նրա թիկնոցը, առանց տեղյակ լինելու, որ այդ թիկնոցը թունավորված է, և որ հագնողը կայրվի նրա մեջ: Այդ բանին անտեղյակ էր նաև Հերակլեսը: Նա հագավ թիկնոցը և այրվեց նրա մեջ: «Ահավոր ցավ զգաց Հերակլեսը... նզովում էք իր ամուսնությունը Դեանիրայի հետ», Կուհ, 235:

ԴԵԴԱԼՈՍ, հ ու ն ., — Աթենքի մեծագույն քանդակագործն ու ճարտարապետը: Ըստ դիցաբանության Հունաստանում կառուցեց աշխարհահռչակ լաբիրինթոսը: Նա մոմից ու քաթանից թևեր պատրաստեց իր որդու համար, և նրանք միասին հեռացան Մինոս արքայի երկրից: «Ներկայացնում էին Դեդալոսի և Իկարոսի մահը», ՅՈՒ ԵՐՔԱՍ, 620

ԴԵԼՈՍ, հ ու ն ., — Ապոլլոնի մեհյանը: «Ես Դելոսում, Ապոլլոնի մեհյանի մոտ, տեսա մի օր արժավենու դալար ընձյուղ», ՀՈՒ 83:

ԴԵԼՓԻ, հ ու ն ., — Երկնային համաստեղություն: Ըստ դիցաբանության օգնեց Պոսեյդոնին՝ գտնելու Ներեոսի գեղանի գոտերը: Այդ բանի համար Պոսեյդոնը նրան դասեց երկնային համաստեղության մեջ: «Դրանում նրան օգնեց Դելփին», Կուհ, 30

ԴԵԼՓԻՔ, հ ու ն ., — Սրբազան քաղաք: Ըստ դիցաբանության այստեղ էր գտնվում Ապոլլոն աստծո տաճարը: Տաճարը հիմնելու մասին դիցաբանության մեջ ասվում է. «Զևսը երկրի երկու հակադիր ծայրերից բաց թողեց երկու արձիվ, որոնք սրընթաց սավառնելով, հանդիպեցին միմյանց Դելփիքում, որտեղ և հիմնվեց Ապոլլոնի տաճարը և նրա անվան գուշակարանը: Ապոլլոնի դելփիքյան տաճարը այլապես կոչվում էր Պյուլթական տաճար, իսկ Դելփիքը՝ Պիթոն», Հողբ., 37 «... Գնաց Ապոլլոնի սրբավայրը՝ Դելփիք...», Կուհ, 584:

ԴԵԼՓՅԱՆ ՊԱՏԳԱՄԱՆՈՍ, — Ապոլլոնի տաճարի Պյուլ-

Դիա քրմուհին, որը, ըստ դիցաբանության, եռոտանու վրա
յստաձ՝ արբեցնող զագերով զուշակութունն էր անում:

Քող սլատգամախոսը հնացած Դելֆի

Յուր եռոտանու վերա փրփրիւ, Ս Ն

ԴԵՄԵՏՐԱ, հ ու է ն ,— Քրչնոսի դուստրը, Պոսեյդոնի և
Զևսի բույրը Ըստ դիցաբանության ճանաչվել է որպես երկրա-
գործության և հողի արգավանդության աստվածուհի, Մ. Բ.,
209

ԴԵՄՈՂՈՎ, հ ու է ն , Կույր Լրգիչ, սիր, ըստ դիցաբա-
նության, Ալքիմոսի տալատում երգեց Տրոյայի պատերազմի
հերոսների փառքն ու հաղթանակը «Վերցրին քնարն ախոր-
ժածաչն ու տվեցին Դեմոգոլին», ՀՈ 105

ԴԵՄՈՆ, հ ու է ն ,— Ըստ դիցաբանության հասկացվել է
ժարդանմանությունից լուրի ատուկ աստվածությունն, որին
վերագրել են բնության տմեկն ի սյ հավիրք, Մ. Ը.:

ԴԵՄՈՓՈՆ Ը ու է ն Ըստ դիցաբանության Դեմետր
աստվածուհին Դեո ծածկանյան սուկ հյուր եղավ Էլիսինի ար-
քայի մոտ: Ըս ցանկացած արքայի սրդուն՝ Դեմոփոնին, ան-
մահությունը պարգևել: Այդ բանի համար մանկանը պահեց
ու պատառնույով վառարանի վրա: Սակայն մանկան ծնողները
սարսափեցին և լինդրեցին դուրս բերել մանկանը գրակի բո-
րերից: «Դեմոփոնն անմահությունը լստացավ» Կուն, 83

ԴԵՅՆՈՍ, Ը ու է ն — Արեոլ սրգին, սարսափի աստ-
ված, Կուն, 63:

ԴԵՎՔԱԼԻՈՆ, հ ու է ն ,— Պրոմեթևսի սրդին: Ըստ
աստապելի Զևսը տեսնելով, որ մարդիկ ավելի պիղձ են դառնում,
վճույք բնացին սնել մարդկային ղեղը: Այդ նպատակին հաս-
նելու համար սկսեց հարգատառ սնձրն տեղալ, որ հեղեղի ամեն
ինչ Այս բնոհամույ ջրհեղեղից պատափեցին Դեքալիոնը և
նրա կինը Պիրրան: Երանք Պրոմեթևսի խորհրդով նավակ կա-
ռուցեցին, մեջը մտան, որով և ազատվեցին վերահաս ջրհեղե-
ղից: «Միայն երկուսը փրկվեցին այդ համընդհանուր կործա-
նումից՝ Դեքալիոնը՝ Պրոմեթևսի սրդին և նրա կինը Պիրրան»,
Կուն, 117 և Դեքալիոնի քարերից պետք է որ մարդկանց
սարքեր, տեսակներ առաջացած լինեին», ՅՈ Երբաս, 406:

ԴԻԱՆԱ, հ ու լ ն ,— Զևսի գուստրը, Աֆրոզիտեի սայրը, լուսնի աստվածուհին: Դիցաբանության մեջ հասկացվել է նաև որպես ստրուկների պաշտպանության դիցուհի: «Նա հոյակապ էր.. Արտեմիդային էր հիշեցնում կամ Դիանային», Վ Փ , հ. 1, 235

ԴԻԴԵ, հ ու լ ն ,— Պիգմալիոնի քույրը: Դիցաբանության մեջ հիշատակվում է, որ Դիդեն սպանում է իր ամուսնուն՝ նրա ունեցվածքին տիրանալու համար, M C

ԴԻԿԵ, հ ու լ ն ,— Զևսի դուստրը, արդարագատության աստվածուհին: Ըստ դիցաբանության հետևում է արդարությանը և պաշտպանում ճշմարտությունը, M C.

ԴԻԿՏԵՆԵ, հ ու լ ն ,— Տես Արտեմիս, Հոդր , 39

ԴԻՄՈՍ, հ ու լ ն ,— Երկյուզի և արհամիքի աստվածը, Արևսի հետևորդներից մեկը: «Դիմոս և Քեբոս հավատարիմ կծառային պատերազմի աստծուն» Ս Բ , 180

ԴԻՈՄԵԴԵՍ, հ ու լ ն ,— Ըստ առասպելի իր ձիերին կերակրում էր մարդկանց մսով: «Այդ Դիոմեդես արքան ձիերին մարդկանց մսով էր կերակրում», Կուլն, 202

ԴԻՈՆԻՍՈՍ, հ ու լ ն ,— Զևսի և Սելենի ուղին: Դիցաբանության մեջ առաջին անգամ լյադոդի մշակույթի և գինու պատրաստման գործը վերագրել են Դիոնիսոսին Այդ պատճառով նա համարվել է գինու, գինեղործության աստված, որ հաճույք և ղվարճություն էր պատճառում մարդկանց: «Սարսափելի պարահանդես էր այդ, որի նմանը երբեք չէր երևակայել Դիոնիսոսը », Բաֆֆի, հ 3 66

ԴԻՈՍ, հ ու լ ն ,— Քրոնոսի սրդին: Դիցաբանության մեջ սա ավելի վեհ է համարվել, քան ամենայն աստված Ճանաչվել է որպես անմահների և մահկանացուների հայր: Բնդարձակ տե՛ս Զևս անվան բացատրությունը: «Դիոսի տեղ ամպ մ այսօր զերդ քողն այրի կընոջ մ հեգ՝ կընստի ձեր գըլխուն վրա», Դ Վ., 73

ԴԻՈՍԿՈՒՐՆԵՐ, հ ու լ ն ,— Զևսի և Լեդայի որդիները՝ Կաստոր և Պոլլիդեքես, Հեղինե և Կլիտեմնեստրա: Դիցաբանության մեջ հասկացվել են եղբայրական սիրով կապված մարդկի Հույները մեծարում էին դիոսկուրներին, որպես աստվածների: « . հարձակում գործեցին դիոսկուրների վրա», Կուլն, 300:

ԴԻՐԿԵ, Հ Ո Ւ Ն .,— Լիկոսի կինը: Ըստ դիցաբանության Լիկոս արքան լքեց իր կնոջը՝ Անտիոպին, և ամուսնացավ Դիրկեի հետ: Վերջինս վախենալով, որ արքան կարող է նորից միանալ իր կնոջ հետ, խնդրեց արքային բանտարկել Անտիոպին: Բայց Անտիոպեի որդիները պաշտպանեցին իրենց մորը և սպանեցին Լիկոսին, իսկ Դիրկեին կապեցին լայրի եղան եղջյուրներից և հետո խեղդեցին մի աղբյուրի մեջ, որի անունով էլ աղբյուրը Դիրկե կոչվեց «Ներկայացան դանաչիդները, ներկայացավ Դիրկեն...», ՅՈՒՆԵՍԿՈՒՆ ԿՈՆՎԵՆՏԻ ՆԵՐՍԱՍ 621 «ԵՎ ՂՈՒՆ, և ՂՈՒՆ, ով Դիրկեի ջինջ աղբյուր...», Հոդբ., 316

Նկ 8 Գիոնիսոս

ԳՈՂՈՆ, Հ Ո Ւ Ն .,— Զևսի գուշակալայրը, սուրբ տաճար, ուր, ըստ դիցաբանության, գտն ում էր Զևսի գուշակը, որը կաղնու ձառի սոսափուլներից գուշակութուններ էր անում գալիքի մասին: «Ո՛վ ցրտաշունչ Գողոնի սեր...», ՀԻ՝ 309

ԴՈՒՆ, Հ Ո Ւ Ն .,— Էվմեդասի որդին, Տրոյայի սուրհանդակը: Ըստ դիցաբանության հուշակված էր իբ արագավազությամբ, ՀԻ՝ 203

ԴՈՒՈՊԻՈՆ, Հ Ո Ւ Ն .,— Սիքմանդեր աստծո քուրմը, սրին, ըստ առասպելի, ժողովուրդը մեծարել է որսյես աստված, ՀԻ՝ 106:

ԴՐԱԿՈՆ, Հ Ո Ւ Ն .,— Վիշապ, թևավոր օձ, որի բերանից ըստ առասպելի կրակ էր ժայթքում, Մ. Հ.:

ԴՐԱԿՈՆՅԱՆ ՕՐԵՆՔՆԵՐ, Հ Ո Ւ Ն .,— Դաժան օրենքներ: Քրիստոսից առաջ 7-րդ դարում Աթենքում Դրակոն անունով մի օրենսգիր անգութ օրենքներ հրատարակեց ժողովրդի

դեմ, որի անունից ծագեց այդ արտահայտութիւնը, Ս 2.:
Փխբ.— Դաժան, անգութ օրենքներ:

ԴՐԻԱԴՆԵՐ, հ ու ն ,— Հավերժահարսեր, որոնք, ըստ
դիցաբանության, ապրում էին անտառներում, ձորերում և
այլուր: «Եկել էին դրիադները, որ ապրում էին անտառներում»,
ՀԻ , 376

ԴՐԻՈՊԵ, հ ու ն ,— Պան աստծո մայրը, հավերժա-
հարս: Դիցաբանության մեջ պատկերվում է, թե երբ Դրիոպեն
ծնեց Պանին, սարսափահար փախալ՝ տեսնելով որդուն այժի
ոտքերով, եղջուրներով և երկար մորուքով: Իսկ այլ վարիան-
տում ասվում է, որ Դրիոպեն ծառի կերպարանք ստացավ, երբ
որդու համար սրկեց նունուֆար ծաղիկը: «Դրիոպեն տեսավ,
որ յաղկին կոթեն արշան կաթիլներ կվաղեն», Ս . Բ. , 262

Ե

ԵԲԵ, հ ու ն ,— Պատանկության դիցուհին աստված-
ների մատովակի՞, Ն Ը.

ԵԳԵՐԻԱ, հ ու ն ,— Հավերժահարս, Ն Ը

ԵԳԻՊՏՈՍ, հ ու ն ,— Բելոսի որդին: Դիցաբանության
մեջ ասվում է, որ աստվածները նրան պարգևեցին 50 զավակ:
Նրանց անունով կոչվեցին այն վայրերը, որոնք արգասաբեր
Նեղոսն էր ոռոգում «Այնժամ դյուցազն Եգիպտոսը առաջինը
խոսք վերցրեց», ՀՈ , 16

ԵԴԵՄ, ե բ բ ,— Դիցաբանության մեջ հասկացվում է
այն վայրը, որտեղ ապրել են Ադամը և Եվան, Ս Մ

ԵԴԵՄԱԿԱՆ ԽՆՁՈՐ,— Գալթակիդության արգասիք:
Քստ առասպելի դրախտի այն խնձորը, որը երբ կերավ Ադամը,
մերկացավ և ստիպված եղավ թողնել դրախտը:

«Ահա երգվում եմ ես անամս, եղեմական խնձորով,

Որ քեզ երբեք չեմ դալի», Ն Զ 259:

ԵԹԵՐ, հ ու ն ,— Երեբոսի որդին: Դիցաբանության մեջ
հասկացվել է որպես հավերժական լույս, ՀԻ , 276

ԵԼԵՎՍԻՆՅԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐ,— «Անհիշատակ ժամա-
նակներե Նլեսինը, Դեմետր և դուստրը Պերսեփոնեի նվիր-

ված երկու մեծ ու խորհրդավոր, նվիրական տոնակատարութիւններու կենտրոնը եղած էր: Այս պատճառով պաշտամունքը ու ծիսակատարութիւնը քաղաքին անունովը կոչված էին Ուկսինյան խորհուրդներ», Մ. Բ., 236

ԵԼԻՍԵԱԿԱՆ ԴԱՇՏԵՐ,— Ըստ դիցաբանութեան հավատացյալները Քրիստոսին պետք է հանդիպին Ելիսեական դաշտում, որը գտնվում էր Ստիքսի (տե՛ս Ստիքս) մյուս ափին: «Ելիսեական դաշտերում կտեսնեք ձեր Քրիստոսին», ՅՈՒՆՔԱՍ, 716

ԵԼՊԻՆՈՐ, հ ու լ ն ,— Ողիսեսի սմենաերիտասարդ ուղեկիցը: «Ո՛վ Ելպինոր, ինչպե՛ս հասար մինչև գեհենն այս ահա՜վոր», ՉՈՒ, 146:

ԻԿԱՏԵ, հ ու լ ն ,— Արամազդի դուստրը, Ապոլլոնի քույրը: Իրցաբանութեան մեջ հասկացվել է որպէս դժոխքի աստվածուհի:

ԼՆՈՎԱ, ե բ ը ,— Հրեաների աստվածը: Խստատիրտ և նախանձախնդիր: Մ Ն , 43

ԵՂՈՒՍՅԱՆ ԴԱՇՏԵՐ,— Ըստ դիցաբանութեան արդար տղիների բնակավայրը, Մ. 2

ԵՆԵԱՍ, հ ու լ ն ,— Անքիսի և Վենուսի որդին: Ըստ դիցաբանութեան Նրոյայի ավերումից հետո տեղափոխվեց Լատիոն: Հռոմեական լատիներով տոհմեր իրենց ծագումն ստացել են Ոմեասի սրբի Աստիասից: «Քաղքո վեհանձն նախնի Ենեասի մայրը, — ասաց նա», ՅՈՒՆՔԱՍ, 215

ԻՆԻՈՎ, հ ու լ ն ,— Պատերազմի և ավերածութեան աստվածուհի: Իրցաբանութեան մեջ այսպէս են կոչվել Արես աստծո կուրորդները: «...Պատերազմի և ավերածութեան աստվածուհին Ենիով...», Մ Ք , 180:

ԵՆԻՊԵԱՍ,— Աստվածային գիտ, որը, ըստ առասպելի, աշխարհի գետերի մեջ գեղեցկագուշնն էր համարվում, ՉՈՒ, 151.

ԵՊԵՄԵԹԵՈՍ, հ ու լ ն ,— Պրոմէթէասի եղբայրը, բայց բնավորութեամբ նրա հակապատկերը՝ թույլ, վախկոտ և անհետատես: Չնայած Պրոմէթէասը նրան զգուշացրել էր չլսել Չեսին, բայց Եպեմէթեոսը լսեց Չեսին և երկնքից աշխարհ իցեցրեց Պանդորային, որը մարդկութեանը բերեց բազում

գժբախտություններ: «էրոսը կանչեց Պրոմեթեոսին ու Եպեմեթեոսին և խնդրեց, որ գործակցեն իրեն», Մ Բ , 20

ԵՊԻՈՆԵՆ, հ ու ն ,— Ասկլեպիոսի կինը, Մաքավոնի մայրը: «Ասկլեպիոսի հետ կը պաշտվեր նաև իր կինը՝ Եպիոնեն», Մ Բ 91:

ԵՊԻՐԻՏՈՍ, հ ու ն ,— Ողիսևսի ծածկանունը: «Նրան այսպես պատասխանեց Ողիսևսը հնարամիտ, . իմ անունն է Եպիրիտոս», ՀՈ , 335

ԵՍԿՈՒԼԱՊ (էսկուլապ), հ ու ն ,— Տե՛ս Ասկլեպիոս:

ԵՍՊԻՐՈՍ, հ ու ն ,— Ատլասի հղբայրը, հմուտ աստղագետ: Դիցաբանության մեջ հասկացվել է որպես երեկո:

ԵՎԱ, ե բ բ ,— Ըստ ավանդության՝ առաջին կինը երկրի՝ վրա: Բառացի նշանակում է «կյանք»: «Եվայի նման այդ ի՞նչ ես էլի թաքնվել աստծուց խոտի արանքում», Ե Զ., 605:

ԵՎԱՆՂԻ, հ ու ն ,— Արես աստծո դուստրը: Ըստ դիցաբանության 60 տարի ապրեց Արկադիայում և տեղի բնակչությանը սովորեցրեց կարգալ, գրել, Մ (

ԵՎԵՆՈՍ, հ ու ն ,— Գետի աստված, որին ըստ դիցաբանության, սիրահարվել էր Բդասը:

ԵՎՄԵՆ, հ ու ն ,— Ողիսևսի խոզապահը, որն օգնեց Ողիսևսին ոչնչացնելու Պենելոպեի սեղեխներին (տարվածու), Մ Ը.

ԵՎՈԼՈՍ, հ ու ն ,— Արամազդի որդին: Ըստ դիցաբանության Ողիսևսը հայրենիք վերադառնալիս հանդիպեց զանազան արկածների: Եղավ նաև Եվոլոսի մոտ, որը նրան հնարավորություն տվեց վերադառնալ հայրենիք: Նա բոլոր մրրկաբեր քամիները հավաքեց և ամփոփեց մի պարկի մեջ: Ողիսևսը ապահով դուրս եկավ բաց ծով: Բայց ընկերները ցանկացան իմանալ, թե ինչ կա այդ պարկի մեջ: Երբ բաց արին պարկը, քամիները նորից ազատ արձակվեցին, և նավը կրկին Եվոլոս կղզին գցեցին: Ողիսևսը կրկին խնդրեց նրա օգնությունը, բայց Եվոլոս արքան մերժեց: «Հիշո՞ւմ ես, ինչպես ընդունեց Եվոլոսը Ողիսևսին, երբ սա վերադարձավ երկրորդ անգամ», ՅՈՒ ԵՐԲԱՍ, 689

ԵՎՈՂՅԱՆ ԲՆԱՐ, հ ու ն ,— Ըստ դիցաբանության

այդ քնարն այնքան նուրբ էր, որ քամու շարժումից անգամ արձակում էր մեղամաղձիկ ձայներ:

ԵՎՐԻՂԻԿԵ, հ ու ն ., — Օրփեոսի կինը: Ըստ դիցաբանության ունի երիտասարդի դարպասումներից ազատվելու համար շտապ գնալիս ճանապարհին աննկատ կերպով կոխեց օձի մարմինը: Օձն անմիջապես խայթեց նրան, և Եվրիղիկեն մահացավ: Օրփեոսը շատ էր սիրում իր կնոջը: Նրա կարոտից նա իջավ Տարտարոս, իր քաղցր նվագով դյուլթեց Հադեսին և մեռելների աշխարհից Եվրիղիկենին դուրս բերելու իրավունք ստացավ: Չնայած Հադեսը զգուշացրել էր, որ նա կնոջը պետք է նայի միայն Տարտարոսից դուրս գալուց հետո, սակայն Սրփեոս, այնքան էր կարոտել կնոջը, որ դեռ խավարամած աշխարհից դուրս չեկած՝ ուզեց նայել նրան, և կինը մի ակընթարթում անհայտացավ: Գեղանի Եվրիղիկեն հավերժահարսերի մեջ ընկատեց օձին... 1, Կուռ, 209 «Այդ միջոցին Եվրիղիկե անունով օրփոսով մը սիրահարվուցավ Օրփեոսը», Ս Բ 106.

ԵՎՐԻԿԼԵՅ, հ ու ն ., — Ողիսևսի դայակներից մեկը Ըստ դիցաբանության ճանաչեց տուն վերադարձած ծայտյալ Ողիսևսին նրա ոտքի վրայի սպիից, երբ լվանում էր նրա ոտքերը: «Հալատարիմ Եվրիկլիան ճշաց», ՀՈ., 25

ԵՎՐԻՏ, հ ու ն ., — Ըստ դիցաբանության խոստացավ իր դստերը՝ Բուլին, կնության տալ նրան, ով իրեն կհաղթի նետաձուլից մեջ: Բայց երբ Հերակլեսը շողթանակը տարավ, արքան հրաժարվեց իր խոստումից: Հերակլեսը բռնությամբ լիցեց Եվրիտի դստերը և սպանեց Եվրիտին, Մ. Շ.:

ԵՐԱՏՈ, հ ու ն ., — Տե՛ս էրոս

ԵՐԵԲԵԱ, հ ու ն ., — Ըստ դիցաբանության երկու հրեկանների հետ շղխացեց Արեսին: Միայն Հերմեսի շնորհիվ Արեսն սպառվեց կապանքներից, Ս Բ 183.

ԵՐԵԹՈՍ, հ ու ն ., — Մի մութ վայր, ուր, ըստ դիցաբանության, մեռածների հոգիներն են ապրում: «Մի պարարտ խոյ և մի մոխրագույն էգ ոչխար մորթիր խկույն՝ գլուխները դարձնելով գեպի Երեբոս», ՀՈ., 143 Տե՛ս Երեբ

ԵՐԼԲԹԵՈՍ, հ ու ն ., — Սթենքի արքաններից մեկը, որին,

ըստ առասպելի, խնամել էր Աթենաս գիցուհին: Ի նշան այդ երախտիքի, արքան Աթենքում հաստատեց Աթենասի պաշտամունքը, որի համար և կոչվեց Աթենաս-Պոլիս: «Ըստ Հոմերոսի Երեքթեսոս անունով առասպելական թագավոր մը կիշխեք Աթենքին», Մ Բ., 64

ԵՐԻՍԵՔԹՈՆԻ ՊԱՏԺՈՒՄԸ, — Ըստ դիցաբանության անխնա կտրատում էր 'Դեմետր աստվածուհու սուրբ անտառի ծառերը և նույնիսկ այն դարավոր կաղնին, որում ապրում էր Ներեիդը: 'Դեմետր աստվածուհին տեսնելով Երիսեքթոնի շարագործությունը՝ խնդրեց սովի աստծուն, որ նրան դարձնի որկրամուր: Այդպես էլ եղավ: «'Դեմետր իբր պատիժ ղրկեց սովը, որպեսզի կրժե Երիսեքթոնի ստամոքսը», Մ Բ., 265.

ԵՐԿՐԻ ՊՈՐՏ, — Ըստ դիցաբանության Չեսը երկրի երկու հակադիր ծայրերից բաց թողեց երկու արծիվ: Այդ արծիվները սրընթաց սավառնելով՝ միմյանց հանդիպեցին 'Դելփիքում, որտեղ և հիմնվեց Ապոլլոնի տաճարը: Այդ հանդիպման կետը կոչվեց երկրի պորտ: «Երկրի կենտրոնը համարվում էր 'Դելփիք», Հոդր , 372 «'Դեպի սրբազան պորտը երկրի, — այսինքն դեպի 'Դելփիք», Հոդր , 372:

ԵՐՄՈՆԵ, հ ու ն , — Տե ս Հեւմև

ԵՓԻԼԱՏԵՍ, հ ու ն , — Առասպելական հսկա: Ըստ դիցաբանության ունեի 9 կանգուն լայնք և 27 կանգուն բարձրություն: Ոտոսի հետ շղթայակապ արեց Արեսին: «Ապոլլոնը և Արտեմիսը իրենց մահացու նետերով սպանեցին Եփիլատեսն ու Ոտոսը», Մ Բ , 183

ԵՔԵՏՈՍ, հ ու ն , — Սարդկանց տանջող ու շարշարող դաժանասիրտ արքա: «Քեզ կուղարկեմ մինչև ցամաք, ուր իշխում է, տանջում մարդկանց Եքետոսը դաժանասիրտ», ՀՈ., 252

ԵՔԻԴՆԱ, հ ու ն , — Տարտարոսի դուստրը, մի առասպելական ճիվաղ: 'Դիցաբանության մեջ պատկերված է կես մարդու, կես օձի կերպարանքով: Նրա բնակավայրը համարվել է ստորերկրա աշխարհը Աիդը: Եքիդնան Հերկուլեսից ունեցավ երեք զավակ, Կուն, 24 Տե ս էֆիդնա.

ԶԱԳԵՐՈՍ, Հ Ո Ւ Ն .,— Զևսի և Պերսեփոնեի որդին: Ըստ առասպելի մի եղջյուրավոր մանուկ էր

ԶԵԹՈՍ, ԱՄՓՐՈՆ, Հ Ո Ւ Ն .,— Զևսի և Անտիոպեի որդիները, որոնք, ըստ առասպելի, համարվել են Թեբե քաղաքի հիմնադիրները, Կուև, 176

ԶԵՎՍ, Հ Ո Ւ Ն .,— Քրոնոսի և Հուեայի կրտսեր որդին, օլիմպիական աստվածներից վեհագույնը: Նրա ձեռքին էր մարդկանց նահատապիրը, և նա էր, ըստ դիցարանության, կանխագուշակում նրանց սպագան: Քրոնոսը վստահ չէր, որ իր իշխանությունը միշտ կմնա իր ձեռքում: Նա երկյուղ ուներ իր որդիներից, կարծում էր կապտամբեն իր դեմ և իրեն կդատապարտեն նույն նահատապրին, որին ինքը արժանացրել էր Ռերանոսին: Այս պատճառով կնոջը՝ Հուեային հրամայեց իր մոտ բերել նորածին էրեխաներին: Քրոնոսը անգթորեն կուլ տվեց նրանց Հուեան շուգեց իր վերջին որդուն էլ կործանել, դնաց կրետե կղզին և մի խորունկ անձավում ծնեց Զևսին: Բարուրի մեջ որդու փոխարեն մի երկար քար դրեց և տվեց Քրոնոսին: Վերջինս, շկասկածելով կնոջ հավատարմությանը, կուլ տվեց «բարուրը» Զևսը մեծանում էր Կրետե կղզում: Ադրաստեան և Բղևան նրան կերակրում էին Ամալփեա ալժի կաթով: Մնձավի մոտ հրսկում էին պատանի կուրետները: «Զևսի վեհուններն այ կը կոչվեին Զևսի թեմիտներ», Մ Ռ., 246 «Աղաչում է Զևսին ձեռները մեկնած», Հ Հովե., հ 1, 212:

64 Յ Զևս

ԶԵՖԵՐՈՍ, Հ Ո Ւ Ն .,— էոբոսի և Սվրոբալի որդին, ամպերը կուտակող աստված: Հասկացվել է նաև որսիս արևմտյան փաղաքուշ քամի: «Զեֆեբոսը օլիկիանոսից բարձրացնում էր թեթև քամի», ՀՈ., 57:

ԶՐՎԱՆԱ, ս ի ր ս ., — Պարսից մեծ կամ առաջին աստը-
վածք, Ն. Զ.

Է

ԷԱ, հ ու ն , — Առասպելական կղզի, ուր ապրում էր
կախարդ Կիրկեն: Էան հասկացվել է նաև որպես արեգակի
առասպելական բնակավայր: «Ինձ խորամանկ Կիրկեն ևս, էա
կղզու ապարանքում, ցանկանում էր պահել իր մտա՝ հավեր-
ժորեն իբր ամուսին .», ՀՈ, 115

ԷԱԿՈՍ, հ ու ն , — Զևսի և էգինեի որդին, Աքիլլեսի
սպառը: Ըստ դիցաբանության էակոսը մահից հետո դարձավ
դժոխքի դատավորը: «Այդ կղզում ծնվեց էակոսը», Կուև, 132

ԷԱՍ, հ ու ն , — Ըստ դիցաբանության Աքիլլեսից հետո
երկրորդ հերոսն էր հունական բանակում, ՀՈ., 55.

ԷՔԱՎՈՆ, հ ու ն , — Հարյուր ձեռք ունեցող հրեշ: Ըստ
առասպելի ամենահզորն էր, նույնիսկ աստվածները սարսա-
փում էին նրանից: «Կանչեցեք հարյուրաձեռն այն հսկային,
որին մարդիկ անվանում են էգավոն», ՀԻ, 45

ԷՔԵՍԹԱ, հ ու ն , — Դիցաբանության մեջ պատկեր-
վում է որպես աղքատության անձնավորում՝ կանգնած Հա-
դեսի մուտքի առջև, Մ. Ը

ԷՔԵՎՍ, հ ու ն ., — Թեսևսի հայրը, Աթենքի թագավոր-
ներից մեկը: Ըստ դիցաբանության Թեսևսը Կրետե ղնաց
Մինոտավրոսին սպանելու, որպեսզի այլևս Հունաստանը ամո-
թալի հարկ չտա Կրետեին: Էգևսը Թեսևսին ասել էր հաղթու-
թյամբ վերադառնալու դեպքում որպես նշան հաղթանակի՝
փոխել սև առագաստը: Սակայն աղթանակից հետո որդին
մոռացավ հոր պատվերը և վերադարձավ նույն սև առագաստով:
Էգևս արքան կարծեց, թե որդին սպառավել է, և իրեն ծովը նե-
տեց: Այդ օրվանից ծովը կոչվեց էգեյան: «Էգևսը նայում էր
ակնդետ, ինչ գույնի են առագաստները», Կուև, 276

ԷՔԻՆԱ, հ ու ն , — Ասոպոսի դուստրը: Ըստ առասպելի
Զևսը նրան առևանգեց և տարավ Սյնոպոս կղզին, որի անու-
նով էլ կոչվեց այդ կղզին, Կուև, 132:

ԷԳԻՍ, հ ու ն ., — Զևարի վահանը, աստվածների հովանազորման ու ցասման սիմվոլը: Իրցաբանության մեջ ասվում է, որ այդ ասպարը կոեց Հևիեստոսը՝ ոսկե ծուպերով երիզված, ակնախառիղ փայլով, մեջտեղում Գորգոն Մեդուզայի գլուխը: Երբ Զևար շարժում էր այդ լանջապանակը, երկինքը որոտում էլ և փայլատակում սարսափեցնելով նրանց, որոնց դեմ ուղղված էր: Այդ սլատճառով Զևար կոչվում էր նաև «Էգիսակիր»: Լգիս նշանակում է «այծենի», իբր պատրաստվել է Ամալփեա այծի մորթուց: «Էգիսակիր Զևար վհուկը ընաջինջ անել մարդկային ողջ ցեղը» Կուն 117

ԷԳԻՍԹ (Լգիսթոս), հ ու ն ., — Պելոպեի որդին Բստ դիցաբանության ընկեցիկ Էգիսթին պահել են հովիվները: Նա հետազայում սիրահարվում է Կլիտեմնեստրային, որի հետ միասին սպանում է նրա ամուսնուն Ագամեմնոնին: «Էգիսթոսն էլ այսպես ահա սպորինի և անխորհուրդ Աթրեածին Ագամեմնոնի սիրուես ս է ո կնոջն առավ », ՀՈ 4

ԷԳԻՊ, հ ու ն ., — Լալու արքայի և Իոկաստրայի որդին Լոտ դիցաբանության, երբ ծնվեց էգիպը, արքան հրամայեց ծառային նորածին մանկանը տանել անտառ և սպանել, որովհետև գուշակը ասել էր, որ արքան մահ կատանա իր որդուց: Մառան շկատարեց ալքայի հանձնարարությունը և մանկանը հանձնեց հովիվների խնամքին: Այնուհետև Լգիպը մեծացավ Պոլիբոս արքայի մոտ, որպես նրա դասակր: Էգիպի ականջին է հասնում պատգամախոսի գուշակությունը թե ինքը պետք է սլատճառ դառնա իր հոր կործանմանը: Եվ որպեսպի դա շիրահանանա, հեռանում է այդ երկրից: Ծանապարհին, մի նեղ կածանում, հանդիպում է Լայոսին (իր իսկական հորը, որին չէր հանաչում), վեճի բռնվում նրա հետ, սպանում և շարունակում իր ճանապարհը: Էգիպին հաջողվում է Թեբե քաղաքում յուժել Սֆինքսի հանելուկը (տե ս Սֆինքս): Էգիպը սպանում է Սֆինքսին և դառնում երկրի արքան: Քանի որ երկրի արքան մեռել էր, ամուսնանում է Իոկաստրայի (հարազատ մոր) հետ: Երանց կենակցությունից ծնվում են մի քանի զավակներ՝ Անտիպոնեն, Իամեն և ուրիշները: Հետագայում պարզվում է, որ նա ճանապարհին սպանել է իր հորը և ամուսնացել հարա-

դառնոր հետ: «Ես սղծել եմ իմ ծնողների սուրբ սուսպաստը
և թափել նրանց արյունը», ՀՈ, 152

ԷԹՈՒՆ, հուն ,— Անդրոմաքեի մայրը, ՀՄ., 139:

ԷԹՈՆԱՍ, հուն ,— Ոգիսևսի ծածկանունը: Երբ երկարատև ճանապարհորդությունից հետո ծագյալ մտալ յուր օջախը և ներկայացաւ Անդրոմաքեին, ասաց նրան, որ իրեն կոչում են էթոնաս, ՀՈ, 267

ԷԹՈՎԼԵՍ, հուն — Լղիս արքայի որդին: Ըստ դիցաբանության էթովեսի և նրա եղբոր միջև վեճ ծագեց Թերեքազաքը իշխելու համար: Հենց այդ վեճի ժամանակ նրանք միմյանց սրախողխող արեցին: «էթովեսն անշնչացած փուկ եկաւ եղբոր դիակի վրա», Կուև, 616

ԷԹՐԵՆ, հուն ,— Պետևոսի աղջիկը, Թևեոյ մայրը, Հ, 80

ԷԼԵԿՏՐԱ, հուն ,— Սգամեմևսնի դուստրը, Վ Փ., Խ 1 235:

ԷԼԻՍՅԱՆ ԵՐԿԻՐ, — Առասպելական վայր աշխարհի արևմտյան ծայրում, որտեղ, ըստ դիցաբանության, փոխադրվում էին երանելիների հոգիները որպես անմահներ: «Հեռու ես ճամփորդելու, մինչև էլիսյան Լրկիրը որտեղ մարդկանց երանավետ օրերն են անցնում», ՀՈ, 57

ԷԼՖԻ, գերմ ,— Ըստ դիցաբանության բարու և լարության ոգիներ են: Բարիներն ապրում են երկնքում, իսկ չարերը՝ ստորերկրյա աշխարհում, Զ Ը

ԷՄՊՈՒՍԱ, հուն ,— Ըստ դիցաբանության Հադեսում թափառող մի ուրվական՝ ավանակի աչքերով: էմպուսան գիշերային խավարում կախարդում է մարդկանց, խմում նրանց արյունը: «Այնտեղ, խավարի մեջ, թափառում է սոսկալի ուրվական էմպուսան », Կուև 35—36

ԷՅԵԹՈՍ, հուն ,— Հելիոս աստծո որդին, Կոլխիդայի թագավորը, որի մոտ, ըստ դիցաբանության, գտնվում էր ոսկեգեղմը: «Ամենը ինչ կար Իյէթոսի սլալատում շինել էր Հեփեստոսը», Կուև, 329

ԷՅՐԵՆԵ, հուն ,— Խաղաղության աստվածուհի, Կուև, 25

ԷՆԴԻՄՈՆ, հուն ,— Հովանական է, որ սա հին կորեա-

կան քնի աստվածը լինի: Ըստ դիցաբանութեան Լնդիմոնը աշխարհն գեղեցիկ էր, որ Զևսը նրան երկինք տարավ: Նա սիրահարվեց Հերային: Այս արարքի համար Զևսը նրան պատժեց մոտական քնով:

Ար այլ վարիանտում պատմվում է, թե Արտեմիսը արթնացնում էր Էնդիմոնին, որպեսզի համբուլը քաղէ նրանից: Արտեմիսի խնդրանքով նրան տրվեց անմահութիւնը և երիտասարդութիւնը: Նրանք ամուսնացան և ունեցան 50 դուստր: «Էնդիմոնի հակվում էր նիրհոյ Էնդիմոնի վրա», Կուլն, 88

ԷՆԻԱՍ, հ ու է ն ,— Աֆրոդիտեի որդին: Տրոյական պատերազմի մեծ հերոս: «Կուլի նեովեց Լնիասը տարափի տակ նիզակներով», ՀՅ , 108 Կամ՝ «Կվարվեր Էնիասի պես», 30 Ներաս, 248

ԷՆԻՈՎ, հ ու է ն ,— Սպանութեան աստվածուհի: Ըստ դիցաբանութեան մշտապես քայլում էր Արեսի հետ և ճանաչվում էր որպէս քաղաքավեր», ՀՅ , 113

ԷՆՈՄԱՅՈՍ, հ ու է ն ,— Արեսի որդին, Հիպոդամայի հայրը: Ըստ դիցաբանութեան Էնոմայոսն արգելում է, որ Հիպոդաման ամուսնանա, որովհետև գուշակն ասել էր, թե Հիպոդամայի հարսանիքը մահ կբերի իրեն: Որպեսզի փեսացու չճարի իր աղջկա համար, Էնոմայոսը հայտարարել էր, թե ով իրեն հաղթի երկանիվ կառք վարելու մեջ, նա կտիրանա Հիպոդամային: Իսկ արքան անհաղթելի էր այդ բանում: «Պետոսը տեսավ գեղտնի Հիպոդամային», կամ՝ «Բաղում հերոսներ էին գալիս Էնոմայոսի մոտ», Կուլն, 163.

ԷՆՈՊԻՈՆ, հ ու է ն ,— Դիոնիսի և Արիագնեի որդին:

ԷՈՒ, հ ու է ն ,— Ալքինոյի հայրը: Դիցաբանութեան մեջ ասվում է, թե Ողիտոսը հայրենիք վերադառնալիս հուր եղավ Լայի մոտ, ՀՈ , 129:

ԷՈՍ, հ ու է ն ,— Հիպերիոնի դուստրը, ըստրադուլն Արջալույս դիցուհին: Ըստ դիցաբանութեան սա է բացում արշալույսի դռները: Դիցաբանութեան մեջ պատկերվել է երկար մազերով ու վարդագուշն մարմնով երիտասարդ կնոջ կերպարանքով: «Ահա՛ վարդամատն Արջալույս-էոս դիցուհին բաց արեց դարպասները», Կուլն, 88

ԷՊԱՓՈՍ, հ ու է ն ,— Զևսի և Իոյի որդին: Ըստ առաս-

պելի ծնունդ առավ, երբ Զևար ձեռքով շփեց Իոյին: Այդ պատճառով նորածինը կոչվեց «Հայափոս», այսինքն շփված նա դարձավ Եգիպտոսի առաջին արքան և Հերակլեսի նախահայրը: «Նա մի որդի ունեցավ Հայափոս անունով», Կուև, 39:

ԷՊԵՌՍ, հ ու ն .,— Հռչակավոր նկարիչ: Հստ դիցաբանության Աթենաս-Պալլասի օգնությամբ մի փայտե ձի շինեց և թողեց կովի դաշտում Տրոյացիները այն տարան որպես ավար, Կուև, 492:

ԷՊԻԳՈՆ, հ ու ն .,— Յսթ իշխանների որդիները, որոնք, ըստ դիցաբանության, իրենց հայրերի վրեժը առնելու համար այրեցին Թերե քաղաքը:

Գրականության մեջ հասկացվում է՝ առհասարակ այնպիսի մարդիկ, որոնք, զուրկ լինելով իրենց ուսուցչի տաղանդից, բավականանում են նրա մտքերը տարածելով: «Հասմիկն ու Արուայակը իրենց ետևից Հպիպոնների մի սլեեադա թողեցին», Վ ֆ , 6 2 6:

ԷՊԻՄԵԹԵՎՍ, հ ու ն .,— Պրոմեթևսի էդբս լըը, որը, ըստ դիցաբանության, ամուսնացավ Պանդոլայի հետ և աղետ ու ալքատություն բերեց մարդկանց: (Տե՛ս Եպիմեթոս):

ԷՍԱՔՈՍ հ ու ն .,— Պրիամոսի որդին, Հեկտորի եղբայրը: Հստ դիցաբանության հասքոսը սիրում էր հավերժահարս Հեսպերիային, բայց վերջինս անսարքեր էր նրա նկատմամբ: Մի անգամ, երբ հասքոսը հետապնդում էր նրան, Հեսպերիան փախավ և անզգուշաբար ոտքը դրեց օձի մարմնի վրա: Օձը խայթեց նրան, և Հեսպերիան իր շունչը փչեց հասքոսի գրկում: Վշտից հասքոսը կամեցավ իրեն ծովը նետել, բայց աստվածները նրան սուզաբադ լարձրին: «Հասքոսին տեսնելուն պես թաքնվում էր Հեսպերիան», Կուև, 305

ԷՍԿՈՐԼԱՊ, հ ու ն .,— «Բայց այժմ պատրաստ եմ ոսկի եռոտանի նվիրել Հսկուլապոսին», ՅՈՒ ԵՐԲԱՍ, 611: (Տե՛ս Ասկլևափոս):

ԷՍՈՆ, հ ու ն .,— Տիրոնի որդին: Հստ դիցաբանության Մեդեան իր կախարդանքով երիտասարդացրեց նրան՝ կտրեց նրա գլուխը, հոսեց ծերունական արյունը, և կոկորդից ներս սրսկեց բուժախառ: Արթնացավ հսոնը երիտասարդացած Մե-

բանն այսպէս վարվեց, որ Պելիասի գուստրը հավատա իր կախարդանքին, Կուս, 347

ԷՎԱԴՆԵ, հ ու ն ,— Իփիսի գեղանի գուստրը, Կապանկսի կիւրը: Ըստ դիցաբանութեան, երբ նա տեսավ իր ամուսնու հրկիզվող դին, անկարող եղավ տանել այդ ցավը և իրեն նետեց կրակի բոցերի մեջ: «Այսպէս զոհ գնաց էվադնեն», Կուս, 618

ԷՎԲԵԱ, հ ու ն ,— Դիցաբանութեան մեջ հասկացվել է սրպես աշխարհի ծայրը, ՀՈ., 96

ԷՎԴՈՐ, հ ու ն ,— Հերմես աստծո որդին, ՀԻ., 308

ԷՎԿԼԵՅ, հ ու ն ,— Արտեմիս աստծո մականունը, M C.:

ԷՎՄԵՆԻԴՆԵՐ, հ ու ն ,— Դիցաբանութեան մեջ հասկացվում են սրպես նախկին էրիմիներ (տե՛ս Էրիմիներ), որոնք հետագայում կոչվեցին բարեհաճ դիցուհիներ՝ էվմենիդներ: «Սրանք դարձան ողջ Ատտիկայի պաշտպանը և սկսեցին էվմենիդներ կոչվել», Կուս, 587

ԷՎՄԵՈՍ, հ ու ն ,— Ոգիսևսի հավատարիմ խոզապանը, որի մոտ հյուրընկալվեց ծայտյալ Ոգիսևսը և նրանից տեղեկացավ Պենելոպեի վիճակի մասին: «Բայց էվմեոսը համոզեց լանել այդ բանը», Կուս, 548

ԻՎՐԻԱՆՈՍ, հ ու ն ,— Փեակների երկրում Ալքինոս արքան ի պատիվ Ոգիսևսի, որը նրա հյուրն էր, մրցախաղեր կազմակերպեց: Երբ Ոգիսևսը հրաժարվեց մասնակցել այդ մրցախաղերին, Լվրիալոսը անակեց նրան: Ոգիսևսը ասաց նրան. «Վիրալորական խոսք դու ասացիր, էվրիալոս», Կուս, 522:

ԻՎՐԻԲԱԹՈՍ, հ ու ն ,— Աստվածների բանբերը, ՀԻ., 57

ԻՎՐԻՄԻՔ, հ ու ն ,— Պենելոպեի տարփածուններից մեկը, որը գոռոզամիտ էր և լիսի իր վարքով, ՀՈ., 203:

ԻՎՐԻՆՈՄԵ, հ ու ն ,— Մովային աստվածուհի, Օվկիա կոսի գուստրը, Կուս, 74

ԻՎՐԻՏՈՍ, հ ու ն ,— Էվբեա կղզու էբալիս քաղաքի արքաներից մեկը: Ըստ դիցաբանութեան Պիրիթոսի և Հիպոդամայի հարսանիքի ժամանակ հարձակվեց հարսանքավորների վրա՝ դանկանալով առևանգել Հիպոդամային, բայց դա

նրան չհաջողվեց: «Էվրիտոսը նետվեց հարսնացուի վրա»,
Կուև, 279:

ԷՎՐՈՍ, հ ու լ ն .,— Արևելյան քամի, ՂԻ., 56:

ԷՏԵՈՎԼԵՍ, հ ու լ ն .,— Լդիսյ արքայի որդին: Ըստ դիցա-
բանության էտեովլեսը և նրա եղբայրը միմյանց սրախողխող
արեցին՝ թեքե քաղաքը տիրելու համար: «Կտրված կաղնու
պես էտեովլեսն անշարժ փուլ եկավ եղբոր դիակի վրա», Կուև,
616:

ԷՐԵԲԵ, հ ու լ ն .,— Ալևոսի կինը, էփիլաթեսի և Օթոսի
խորթ մայրը: Սրա երկու որդիները շղթայեցին Արեսին, և
վերջինս 13 ամիս մնաց մութ բանտում: Միայն էրեբեն արդ
մասին հայտնեց Հերմեսին, որը ազատեց Արեսին կալան-
քից: «Արեսն այնտեղ կկործանվեր, եթե միայն ն անց խորթ
մայրը էրեբեն, շուտ չհայտներ Հերմեսին», ՂԻ., 114.

ԷՐԵՐ, հ ու լ ն .,— Քաոսի որդին, նյուկտեի եղբայ-
րը: Դիցաբանության մեջ հասկացվել է որպես խավարի կամ
սանդարամետի աստված:

ԷՐԵՎԹԱԼԻՈՆ, հ ու լ ն .,— Ահուելի էր իր ուժով, բայց
պարտվեց նեստորի որդու ձեռքով, որին ուժ ու կորով սերշըն-
չեց Աթենաս աստվածուհին: «Ձենք իրը հանձնեց էրեթալիոնը
ընկերոջը», ՂԻ., 148:

ԷՐԵՋԹԵՎՍ, հ ու լ ն .,— Երկրի աստծո որդին: Ենթա-
դրվում է, որ եղել է պտղաբերության աստված: «Ձոհ գնացին
էրեթթեսի բոլոր զավակները», Կուև, 243

ԷՐԻԳՈՆԵ, հ ու լ ն .,— Իկարիոսի դուստրը: Ըստ դիցա-
բանության իր շան՝ Մայրայի օգնությանը գտնում է հոր
շիրիմը և հուսահատությանից կախվում այն ծառից, որի տակ
թաղված էր հայրը: Աստվածները հոր և որդու ոգիները տանում
են երկինք: Երկնակամարի համաստեղություններում նրանց
անվանեցին «Կուլյսի և Մեծ Շան համաստեղություն»: «Իկա-
րիոսի դուստրը՝ Էրիգոնեն, երկար ժամանակ փնտրեց հորը»,
Կուև, 108

ԷՐԻԹԵՎՍ, հ ու լ ն .,— Երկրի որդին, աթենացիների նա-
խահայրը, Աթենքի առասպելական թագավորը, ՂԻ., 66.

ԷՐԻՄԱՆԹՈՍՅԱՆ ՎԱՐԱԶ, հ ու լ ն .,— Այս վարազը
ավերում և ամայացնում էր Պսոփիս քաղաքի շրջակայքը:

էլրիթեսը հանձնարարեց Հերակլեսին սպանել նրան: Վարազը
անասելի արագավազ էր: Հերակլեսը նրան թաղեց ձյան մեջ,
կասեց և տարավ Մեկենե: Հերակլեսը մոտ եկավ վարազին,
«վարազը լուկեց ձյան մեջ», Կուր, 200

ԷՐԻՆԻՆԵՐ, հ ու լ ն ,— Վրիժառության անողորմ աստ-
վածուհիներ, որոնք, ըստ դիցաբանության, խարազանների և
օձեր ձեռքներին հետապնդում էին մեղավորներին: «Ինձ
նպովեց և աղաշեց վրեժխնդիր Լրինիներին. », 2Ի , 186.

ԷՐԻՍ, հ ու լ ն ,— Իրևսի քույրը, պատակառության աստ-
վածուհի: Գիցաբանության մեջ հասկացվել է նաև որպես մայր
այբատության և քաղցի: «Գիշեր աստվածուհին իրրև պատիժ
Քրոնոսին՝ ծնեց Լրիսին» Կուր 20

ԷՐԻՔՍ, հ ու լ ն ,— Պոսեյդոնի և Սֆրոդիտի որդին: Ըստ
դիցաբանության ցանկացած Գերիոնի նախիրից դուրս բերել
իր ցանկացած կովը: Հերակլեսը արգելեց, իսկ երբ նա համա-
ռեց, Հերակլեսը նրան ստավ իր լազուկների մեջ և խեղդամահ
արեց, Կուր, 213—214.

ԷՐԻՔՏՈՆԻՈՍ, հ ու լ ն ,— Հեփեստոսի որդին: Ըստ դի-
ցաբանության մեծացավ ու հասունացավ Աթենասի տաճա-
րում և դարձավ Աթլնքի արքան: Լրիքատնիոսն առաջինն էր,
որ նույն լզներ լծեց երկանվին և մրցախաղի օրինակ տվեց, Կուր,
241

ԷՐՈՍ, ու լ ն , Արեսի և Աֆրոդիտի որդին: Որքան
պատանի տառամբ էրտար համարվել է նաև Աֆրոդիտի սուր-
հանգակը: Էրոսի սիրտ նետերը անվրեպ էին, որից տառապել
են և՛ Ապոլլոնը, և՛ Զևսը: Զևսը գիտեր, թե ինչ տառապանք-
ներ դեռ կարող է նա բերել աշխարհին: Այդ պատճառով ցան-
կացած նրան օրորոցում խեղդամահ օմեկ: Աֆրոդիտեն ման-
կանը Զևսի վրեժխնդրությունից ապաստ պահելու համար թար-
ցրեց խոր անաստում, սրտույ նրան կերակրեցին երկու առ-
յուծներ: «Հին հելլենները էրոսի ազդեցությունը ամբողջ
բնության կտարածեին», Մ Ր , 168

ԷՐՈՏ, հ ու լ ն ,— Աֆրոդիտի և Արեսի որդին, Ամենա-
հին աստվածներից մեկը: Համարվել է սիրային բանաստեղծու-
թյուններ և տարփանքի երգեր ստեղծող: «Էրոսը Աֆրոդիսի

և Արեսի գեղեցկադեմ, ոսկեթև, կապարճով և աղեղով գինված որդին է», Հոդք., 377

ԷՐՈՏԻԿ, — Սիրամուկ, վավաշոտ: Դիցաբանության մեջ այս հասկացողությունը կապվում է էրոտ ասած անվան հետ (ան ս էրոտ):

ԷՔԻԴՆԱ, հ ու ն , — Տարտարոսի դուստրը Դիւաբանության մեջ պատկերվել է կնոջ կերպարանքով, որի մայմնի կեսը օձ էր, կեսը կին: Տիփոն ամուսնուց ծնեց բազում հրեշներ: Էքիդնան բնակվում էր Աիդում: Նրան սպանեց Արգոսը քնած ժամանակ: «Տիփոնը կես կին, կես օձ էքիդնայի հետ միասին ծնել է ահուելի Օրփոսին», Կուև 24.

ԷՔԻՄՈՆ, ու ն , — Պրիամոսի որդին ՀԻ 108:

ԷՔԻՆՈՍ, հ ու ն , — Թեբե քաղաքի Պինթևա արքայի հայրը էքինոսի երկիրը ծնունդ էր առել օձի ատամներից «Բայց Դիոնիսոսին առավել համառ դիմադրություն ցուց տվեց Թեբե արքան որդին էքինոսի, որի երկիրը ծնվել էր օձի ատամներից», Կուև, 100

ԷՔՈ, հ ու ն , — Հավերժահարս, արձագանքի աստվածուհի Հատ դիցաբանության Հերան, տեսնելով, որ էքոն սիրաբանու է Ջևս հետ գրկեց նրան խոսելու կարողությունից: Դրանից հետո նա կարողանում էր կրկնել միայն բառի վերջին վանկը «Հավերժահարս էքոն շէր կարող խոսել... Նրան ճնշում էր Հերա աստվածուհու պատիժը», Կուև, 68:

Թ

ԹԱԼԻԱ, հ ու ն , — Երգիծանքի մուսա, ծաղիկների աստվածուհի: Դիցաբանության մեջ պատկերվել է որպես մի երիտասարդ աղջիկ՝ հագին թեթև հագուստ, ձախ ձեռքին ծաղրածուի դիմակ, M C

ԹԱՄԻՐ, հ ու ն , — Ապոլլոնի թոռը: Համարվել է Թլա-կիայի աշանի Էրգիշը, որին նախանձեղին մուսաները և կուրացրին, M C

ԹԱՆԱՏՈՍ, հ ու ն , — Գիշեր ասած որդին: Դիցաբանության մեջ պատկերվել է որպես մահվան աստված սուրը ձեռ-

քրն, սև թիկնոցով, լայնատարած սև թևերով: Ասում են, թե
իրա ընկերից անգրչիրիմյան պաղտեթյուն էր փչում: «Միկնուշն
ծառայությունը կարող է քեզ անել և մեր թանատոսը» ՅՈ
ԼԵՐԱՍ, 643

ԹԵԱ, հ ու ն ,— Ուրանոսի ավագ դուստրը, Հիպերոնի
կինը, Հելիոսի, Սելենեի և էոսի մայրը: «..Հիպերոնն ու Թեան
աշխարհ բերեցին իրենց զավակներին», Կուև, 20:

ԹԵԲԵ, հ ու ն ,— Քաղաք Եգիպտոսում: Գիցաբանու-
թյան մեջ Թեբե անունով կրկու քաղաք է նշվում՝ մեկը հարյուր
դարպաս ունեցող, մյուսը 7 դարպաս: «Թեբե քաղաքը համար
վել է Բաքոսի պաշտամունքի օրրանը: Այնտեղ էր, ըստ առաս-
պելի, ծնվել Դիոնիսոսը», Հոդք , 380

ԹԵՄԻՂ, հ ու ն ,— Պրոմեթեոսի մայրը: Արդարության և
իրավունքի աստվածուհի: «Թեմիդը իրավունքի, արդարու-
թյան և կրկրի աստվածուհին էր», Հոդք , 365

ԹԵՄԻՍ, հ ու ն ,— Ուրանոսի և Գեայի դուստրը, օրենք-
ների, արդարության պահպանման աստվածուհի «Զևսի գահի
մոտ կանգնած էր օրենքների պահապան աստվածուհի Թեմի-
սը», Կուև, 27—28

ԹԵՆԵԳՈՍ, հ ու ն ,— Առասպելական կզզի, որտեղ կանգ
առավ Նունական բանակը և պահանջեց վերադարձնել Հեղի-
նեին՝ պատվիրակ ուղարկելով Ողիսևսին ու Մենելաոսին:

ԹԵՈԳԼՆՈՒԱ, հ ու ն ,— Հալկերեն նշանակում է ծննդա-
բանություն: Հունական գիցաբանության մեջ հանդամանորեն
շարադրված է աստվածների առաջացման կարգն ու դասը:
Ըստ այդ ավանդության ամենից առաջ գոյություն է ունեցել
Քաոսը, որից և առաջացել է Գեան: Գեայի՝ երկրի, ընդերքում
առաջացավ Տարտարոսը: Քաոսից ծնունդ առավ Կաս էրոսը
Սերը: Հավե ժական խավարի էրեբոսն ու Ելուտոսը նույնպես
ծնվեցին Քաոսից: Էրեբոսից և Ելուտոսից ծնունդ առավ Ուրա-
նոսը, որը դարձավ աշխարհի տիրակալը: Ուրանոսը և Գեայի
ամուսնությունից ծնունդ առան տիտաններ: Սրանց որդիները
ամուսնացան օվկիանոսի աստվածուհի Թեաիսի հետ և լույս
աշխարհ բերին գեաերը: Ատրեալից և էոսից ծնվեցին բոլոր
աստվերը, քամիները՝ Բորյասը, Էվրոսը, Նոտոսը և Զեփերո-

սր: Երկիրը ծնեց նաև կիկլոպներին, որոնք հարյուր ձեռք ունեցող հսկաներ էին, Կուև, 19—20

ԹԵՈՎԼԻՄԵՆ, հ ու ն .— Պոլիֆեդենի որդին, անվանի գուշակ: Ըստ դիցաբանության Պենեյուպեին հայտնեց Ոգիսևսի մտալուտ վերադարձի մասին: «Ահա սրա որդին էր, որ Տելեմաքի առաջ կանգնեց և կոչվում էր Թեոկլիմեն», ՀՈ. 210

ԹԵՈՓԱՆԵ, հ ու ն .— Պոսեյդոնի սիրուհին: Ըստ դիցաբանության ոչխարի կերպարանք ստացավ և ծնեց ոսկեգեղմ խոյր:

ԹԵՍԵՎՍ, հ ու ն .— էգևսի և էթրեի որդին, Աթենքի արքան: Ըստ դիցաբանության պատերազմեց ամազոնների դեմ և հաղթանակեց: Գերի վերցրեց նրանց թագուհուն Իպպոլիտին, և նրան գարձրեց իր հարձր: Հետագայում Թեսևսը սիրահարվեց Ֆեդրային և լքեց Իպպոլիտին Ըստ դիցաբանության, երբ Թեսևսը հասակ առավ, լցվեց գերազանց ուժով, գնաց իր հոր մոտ՝ Աթենք: Ճանապարհին նա շատ արկածների հանդիպեց առաջին անգամ հանդիպեց Պերեփետեսին՝ Հեփեստոս աստծո հսկայամարմին սրդուն, որն իր էրկրով անցնողներին սպանում էր: Թեսևսը նրան արժանացրեց նույն պատժին: Այնուհետև հանդիպեց ահա՛վոր Սինիսին՝ Սա եղևնու ծառերը կոացնում էր, նրանց ծայրերին կապում անմեղ գոհին ու բաց թողնում: Թեսևսը նույն բախտին արժանացրեց նաև սրան: Հանդիպեց նաև Պրոկրուստեսին: Սա անմեղ անցորդներին իր մոտ էր բերում, պառկեցնում մահճակալի վրա՝ Եթե նոս մարմինը երկար էր, կտրում էր և հավասարեցնում, իսկ եթե կարճ էր՝ ձգում երկարացնում, և այս ձևով տանջամահ անում: Թեսևսը սնշացրեց նաև սրան: Հասավ Աթենք: Հյուր էղավ իր հոր մոտ, բայց հայրը շճանաչեց որդուն: Արքան այդ ժամանակ ամուսնացել էր Մեդեայի հետ: Վերջինս ճանաչեց Թեսևսին և մտածեց նրա կործանման մասին: Մեդեան հավաստիացրեց ամուսնուն, որ իբր հյուրընկալվողը լրտես է և ցանկանում է թունավորել իրեն: Համոզեց ամուսնուն, որ սեղան նստելիս թունավոր բաժակն ստանա իր ձեռքից և լատուցի հյուրին: Այն ժամանակ, երբ էգևսը պատրաստվում էր թունոտ բաժակը որդուն տալ, անսպասելի կերպով Թեսևսը սլատյանից դուրս քաշեց սուրը: Արքան ճանաչեց յուր որդուն և թունոտ բաժակը

Թափեց: Լգեսը գիտեր, որ դա իր սուրն է, և ժայռի տակից այն կարող է հանել միայն իր զավակը: Եւ վտարեց Մեղեա-
լին, և Թեակար հոր բարի կամքով դարձավ Աթենքի արքան:

Սուսպելն այնուհետև հիշում է այլ սխրագործություններ, որ կատարեց Թեակար: Հիշենք այստեղ միայն մեկը: Երբ Թեակար հեռացել էր Աթենքից, Կրետեի արքան Մինոս թագավորը, ծանր հարկեր էր դրել Աթենքի վրա՝ Աթենքը յուրաքանչյուր 9 տարին մեկ պետք է Կրետե ուղարկեր 7 տղա և 7 աղջիկ՝ որպես կեր Մինոսավրոսին: Թեակար Կրետե եկավ և Արիադնեի օգնությամբ սպանեց Մինոսավրոսին ու Աթենքը ազատեց այդ ծանր հարկից: «Թեակար մոռացավ Լգեսին ավաժ խոստումը»...
Կուս 275.

ԹԵՏԻՍ, հ ու ն, — Աւրանոսի և Գեայի դուստրը, Աքիլլե-
սի մայրը, ծովերի աստվածուհի: Ըստ դիցաբանության Թեախը կարող էր ստանալ ցանկալի կերպարը: «...Պելևսի և Թեախի հարսանյաց հանգեան էին ամուսն»
Կուս, 354:

ԹԵՐԵՎՍ, հ ու ն, — Թրակիայի թագավորը, Պրոկնեի ամուսինը: Ըստ դիցաբանության ի անգամ Պրոկնեի քույրը կամեցավ տեսության գնալ յուր քրոջը: Թերևոր նրան դեռ իր աղարանքը չընդունած ոտնահարեց հյուրընկալության սուրբ օրները և կենակցեց նրա հետ: Եվ որպեսզի Փիլոմելեն աշ-
խարհին շհայտնի իր արարքի մասին, կտրեց նրա լեզուն: Երբ Պրոկնեին հայտնի դարձավ ամուսնու աչք արարքը, սպանեց յուր սրբուն և նրա մտով կերակրեց ամուսնուն: Երբ Թերևսին հայտնի դարձավ աչք արարքը, սկսեց հետապնդել երկու քույ-
րերին: Ամուսնու հետապնդումից ազատ մնալու համար նրանք թռչուն դարձան՝ Փիլոմելեն ծիծեռնակ, իսկ Պրոկնեն սոխակ:
«Փիլոմելեի գեղեցկութունը շժմեցրեց Թերևսին, համակվեց կրթա սիրով գեղի շքնագ ազգիկը»
Կուս 247.

ԹԵՐՍԻՆԵՍ, ու ն, — Հուլն գինվոր Ըստ «Բլիական»-ի հույն գինվորների վեջ ամենաաչափակը: «Աչքերը շիլ, ոտ-
քերը կաղ, կտրաբամակ: Լնզնգալեն ման էր գալիս, մեջքը ստպատ, ուսերը ծուռ, կուրծքը փլված ընկած էր ներս: Շաղ էր տալիս մարում պահած իր խոսքերը խառնիճաղանջ՝ արքա-
ների գեմ»
21, 57

ԹԻԵՍՏԵՍ, հ ու ն, — Պելոպսի և Հիպոգամայի որդին:

Մեծանուն հերոս: Ըստ դիցաբանության Միկենե քաղաքին տեր գառնալու համար եղբորից խլեց այն ոսկեգեղմ ոչխարը, որ Հերմեսը նվիրել էր նրան: «Առասպելում ասվում է, թե ով տիրի այդ ոչխարին, նա տեր կդառնա քաղաքին», «Թիեստեսին խրախճանքի հրավիրեց...», Կուր, 303:

ԹԻՈՒՆԵ, հ ու ն .,— Միրո անկերժ գոհ: Ըստ դիցաբանության Թիորեն ժամադրավայր եկավ մի քանի վայրկյան վաղ, քան իր սիրածը: Հանկարժ նրա ականջին հասավ ճյուղերի շարժման սոսափյունը: Կարծեց, թե նա է, որին սպասում էր, բայց դեմը դու, ս եկավ մի առյուծ: Թիորեն լեղապատառ գլխի քողը վայր գոցեց ու փախավ: Առյուծը բերանն առավ քողը և ծամծմելուց հետո արյունոտ քողը վայր դրեց: Եկավ ժամադրավայր և տղան՝ Պերամիոսը: Տեսնելով արյունոտ քողը, կարծեց գազանը ոչնչացրել է Թիորեն, ու ինքնասպանությամբ վրջ տվեց իր կյանքին: Հետո Թիորեն վերադառնում է և տեսնում Պերամիոսի դիակը արյունոտ քողը շրթներին հպած: «Աչքերում հանդիպեցավ թթենիին տակ տարածված Պերամիոսի դիակը, որը կը պառկեր Թիորեի արյունոտ քողը շրթներո ն պնդորեն կպուցած», Մ Բ., 16

ԹԻՍԲԵ, հ ու ն .,— Տես Պիրայոս

ԹԻՐԱՓ, հ ու ն .,— Խնամակալ աստված ամենայն ինչի: Հասկացվել է որպես յուրաքանչյուր մարդու տան օջախի սուրբ ոգի:

«Տանս ակութեն, թիրափեն'ր,

Ո՛ւր հեռացաք...», Դ. Վ , 228.

ԹԻՐԵՍԻՈՍ, հ ու ն .,— Կուլյո դուշակ: Ըստ դիցաբանության գուշակեց, թե Հերկուլ սը մեծ սխրագործություններ պիտի կատարի և կյանքի վերջում անմահություն ստանա: Հայտնեց նաև, որ էդիպն է սպանել յուր հորը և ամուսնացել մոր հետ: Կանխագուշակեց նաև, որ Ոդիսևսը աստվածների կամքով տուն կհասնի և կոչնչացնի Պենելոպեի սեղեխներին: «Ես կհասնեմ հայրենիք,— գուշակեց Թիրեսիոսը», Կուր 535:

ԹՈՌ, հ ու ն .,— Գիտության և արվեստի աստված:

ԹՐԱՍԻՈՍ, հ ու ն .,— Պատգամախոս: Ըստ առասպելի սա գուշակել էր, որ Եգիպտոսում անբերրիությունը վախճան կուենենա միայն այն դեպքում, երբ Բուսիրիսը ամեն տարի

Հեսին մի օտարերկրացի գոհ մատուցի: «Բուսիրիսը հրամայել է, որ բռնեն պատգամախոս Թրասիոսին», ԿուՆ, 218

ԹՐԻՆԱԿԻԱ, հ ու ն ,— Առասպելական կղզի: Հաս առասպելի Սրեգակն իր երեք աղջիկներին ուղարկեց այդ կղզին, որպեսզի պահպանեն իրենց արջառները: «Երբ դու կհասնես. Թրինակիա կոչվող կղզին, կգտնես արածելիս ոչխարներին ու եզներին », 20, 148

Ի

ԻԲԻՍ, ե գ ի պ տ ,— Թռչուն, որին երկրպագում էն Եգիպտոսում Ս շ

ԻԴԱՍ, հ ու ն ,— Մեսենեի թագավորը, Լիարեսի որդի: Հաս դիցաբանության մասնակցէց արգոնավորդների (տես արգոնավուղիւ) արշավանքին և սիրահարվեց գետի աստված Լիենոսի դստեր Մարոյեային, ԿուՆ, 300:

ԻԴԵԱ, հ ու ն ,— Հավերժահարս Հաս դիցալանության Այլ աստեայի հետ Զեսին կերակրում էր Սուալթեա այծի կաթով: «Ազրաստեան ու Իդեան դուրգուրում են փոքրիկ Զեսին», ԿուՆ, 22.

ԻԿՆՎՈՍ, հ ու ն ,— Դալիսի որդին, Պրիամոսի կասապանը, հասկացվի է նաև որպես արոչացիների սուրհանդակ: «Իսկ Իդեոսն ի, զեղեցիկ կատրը լեզված՝ շուա ցած թուսով», 2Ի 104:

ԻԿՈԹԱ, հ ու ն ,— Պրսեսոսի դուստրը, ծովի աստ փանուհի Հաս դիցաբանության Իդոթեան օգնեց Մենելայոսին՝ իսանալու թե աստվածները ինչ են նախատեսել իրենց ճանապարհի թնթաղրի ամար: «Սնտեղ նրանց սպասում էր Լիլիթեան», ԿուՆ 501

ԻԿՈՄԵՆԵՎՍ, հ ու ն ,— Դեկալիոնի որդին, Կրետե կղզի թագավորը, որ միաժամանակ երկրի զորքերի հրամանատարն էր

Նվ մի մարդ էլ թող լինի խորհրդատու, առաջնորդ,

Կամ Այաս Երոմեն», 2 Հովն., 6 1, 393.

ԻՋԻԴԱ, ե գ ի պ տ ,— Պաղաքերության և լուսնի աստ

վածուհի: Դիցաբանության մեջ համարվել է շատ արժեքաւորի գյուտարար, Մ. 2.

ԻԼԻԹԵՅ, հ ու լ ն ,— Հերա աստվածուհու դուստրը: Դիցաբանության մեջ ճանաչվել է որպէս ծննդաբերության աստվածուհի, ՀԻ , 216

ԻԼԻՈՆ, հ ու լ ն ,— Տրոյա սրբազան բաղաբը: Ըստ Հոմերոսի Իլիոնը սրբավայր էր և վայելում էր աստվածների հովանավորութիւնը: «Նավեր կգան Իլիոնից», Հովհ. Թումանյան Ե 2, 229

ԻԿԱՐԻՈՍ, հ ու լ ն ,— Դեդալոսի որդին: Դիցաբանության մեջ համարվել է Ատտիկայում խաղողի որդի առաջին ստեղծողը: Մի անգամ, ըստ առասպելի, Իկարիոսը գինի տվեց իր հովիվներին: Նրանք շփտեին, թե ինչ բան է հարբելը, և երբ հարբեցին, կարծեցին Իկարիոսը թունավորել է իրենց, սպանեցին նրան և անհայտացրին նրա դին: Իկարիոսի դուստրը՝ էրիգոնեն, յուր շան օգնութեամբ գտավ հոր դին: «Իկարիոսի դուստրը՝ էրիգոնեն, գտավ հոր գերեզմանը»: Կուր 108.

ԻԿԱՐԻՈՍԻ ԹՈՒՉՔ,— Ըստ ավանդության Իկարիոսի հայր, Դեդալոսը, իր որդու հետ պանվում էր Մինոս արքայի մոտ: Նրանից ազատվելու համար իր և իր որդու համար մեղրամոմից պատրաստեց թևեր, և նրանք հեռացան երկրից: Բայց որդին չսեց հորը, շատ վեր էարձրացավ: Նրա թևերը այրվեցին արևից, Իկարիոսը ընկավ ծովի մեջ, որը, ըստ դիցաբանության, նրա անունով Իկարիա կոչվեց: «Սլանալ դեպի վեր դերդ Իկար», Հ Հովհ , Ե 1, 315

ԻՆԱՔՈՍ, հ ու լ ն ,— Օվկիանոսի որդին, Եւրի հայրը: Ըստ առասպելի երբ երկրի վրա ջրհեղեղ եղավ, Ինաքոսը մարդկանց լեռներից վայր բերեց և կառուցեց Արգոս էաղաբը, M C.

ԻՆԸ ՄՈՒՍԱՆԵՐ,— Զևսի և Մնեմոսինի դուստրերը, ա) Կալիոպե էպիկական պոեզիայի մուսա, բ) Իլտերպե՝ լիրիկայի, սյունգիայի մուսա, գ) Լրատո՝ սիրային երգերի մուսա, դ) Մելպոմենե՝ ողբերգութեան մուսա, ե) Թալիա՝ կատակերգութեան մուսա, զ) Տերպսիքորե պարերի մուսա, է) Կլիո՝ պատմութեան մուսա, ը) Ուրանիա աստղաբաշխու-

թյան մուսա, թ) Պոլիհիմնիա՝ սրբազան հիմների մուսա,
Եռն, 46

ԻՆՈ, հ ու լ ն ,— Կաղմոսի շքնազ դուստրը: Ըստ դի-
պլոմանության Ողիսեսին տվեց իր մեջքի գոտին, որպեսզի նա
ազատ մնա նավաբեկությունից: «Ողիսեսին տեսալ Ինոն, մեծ
Կաղմոսի դուստրը», ՀՈ , 74

ԻՇՏԱՐ, ա ս ռ ,— Սիրո և գգվանքի աստվածուհի: Ըստ
դիպլոմանության իր տարիանքի համար հոմանիներ էր որո-
նում և հաճույք ստանալուց հետո մեղսում ու սպա սպրում
նրա մահը, հետևում նրա հուղարկավորությանը մինչև սան-
դարամեա՝ նրա: հետ բերելու նպատակով: «Ինձ Իշտար աստ-
վածուհին կուրացրեց», Ն 9 613

ԻՈ, հ ու լ ն ,— Ապոլլոնի և Կրեուսայի որդին լուսնի
աստվածուհի: Ըստ դիպլոմանության, երբ Կրեուսան Իոչին
աշխարհ բերեց պեղ անտառի խորքը գազաններին կեր դա-
նալու քանի որ նրա ճուղնը օրինական ամուսնությունից
էր: Ապոլլոնը խղճահարվեց, վերցրեց երեխային և հանձնեց
յուր տանարի քրմուհու Պիթայի խնամքին: Հետագայում
մեծացավ այս մանկիկը ու դարձավ մի գեղահրաշ դիպուհի, որն
ի վրա դրավել Չեսի ուշադրությունը: Չեսը սիրեց Իոչին և,
որպես ի նրան ազատ պահի Հերայի հալածանքներից, կով
դարձրեց: Հերան հասկացավ Չեսի հնարքները և Իոչի վրա
պահակ նշանակեց Արգոսին: Արգոսից նույն մի բոս, որ անվերջ
տանջում էր Իոչին: Այս տանջանքներից ազատվելու համար
Իոն լախավ Արգոսոս, աջնաեղ վերստացավ իր կերպարանքը
և Չեսի հետ ամուսնական ազատ կյանք վարեց: «Եթե Չես
լինի կպատեի նրան մշուշով, ինչպես նա պատեց Իոչին»,
ՑՈ երբա, 51

ԻՈՒԱՅՈՍ, ու լ ն ,— Երակլեսի բնկերն ու դիմակիցը:
Ըստ դիպլոմանության օգնեց Հերակլեսին Հիզրայի սպանու-
թյան գործում: «Այդ ժամանակ հերոսը օգնության կանչեց
բնկերոջը՝ Իուլայոսին», Կուհ, 196

ԻՈՒԵ, հ ու լ ն ,— Լվրիտոսի դուստրը: Դիպլոմանության
մեջ հիշվում է, որ շնայած Իուլեն ճանաչվել է որպես ստրկուհի,
այց Հերակլեսը սիրել է նրան և ամուսնացել նրա հետ: «Նա
բերեց գերիներին, որոնց մեջ նաև Իուլեին», Կուհ, 233:

ԻՌԿԱՍՏՐԱ, հուն ., — Հայոս արքայի կինը, էգիպ աբ-
քայի մայրը: էդիպը Թեբեում լուծեց Սֆինքսի հանելուկը և
երկիրն ազատեց անբերրիությունից: Իոկաստրայի երդման
համաձայն երկիրն ազատողը պետք է ամուսնանար իր հետ:
Եվ էդիպը, շիմանալով, որ Իոկաստրան իր մայրն է, ամուսնա-
ցավ նրա հետ: «Ես պղծել եմ ծնողներիս սուրբ առաջաստը
և թափել նրանց արյունը», ՀՈՒ, 115, կամ «...էգիպն ամուս-
նացավ. Իոկաստրայի հետ», Կուև, 595.

ԻՊՈՎՐԵՆԵ, հուն ., — ներշնչման աղբյուր: Ըստ դի-
ցաբանության այդ աղբյուրի առաջացումը կապվում է Պեզաս
նժույգի հետ, որ իբր այդ նժույգի սմբակների հարվածից է
առաջացել, Ն. Ճ :

ԻՊՊՈՒԻՏ, հուն ., — Թեսեսի ու Անտիոպեի որդին:
Ըստ դիցաբանության համարվել է ողջախոհ և կուսական
մարդ: Խորթ մայրը՝ Ֆեդրան, ցանկանում էր սիրո գգվանք-
ներ ստանալ որդուց, բայց Իպպոլիտը մերժեց: Ֆեդրան ամ-
բաստանեց որդուն և նրա հոր մոտ շարախոսեց նրան: Հայրը,
կարծելով, որ որդին մեղսագործ է, խնդրեց Պոսեյդոնին նրան
պատժել: «Իպպոլիտը միայն երկրպագում էր Արտեմիս
աստվածուհուն», Հոդր, 387

ԻՍԱՆՂՐՈՍ, հուն ., — Բելերեֆոնի որդին, որին, ըստ
դիցաբանության, կործանեց արյունոտըտ Արեսը, ՀԻ., 134:

ԻՍԹՄԵԱԿԱՆ ԽԱՂԵՐ, — Հունական ընդհանուր տո-
նախմբություններ, որոնք անց էին կացվում երկու տարին
մեկ անգամ: Այդ տոնախմբությունները նվիրաբերվել են Պո-
սեյդոն աստծուն: Մրցախաղերում հիշվում են լոնցքամարտ,
ըմբշամարտ, վազք, ձիավարություն երկանվի վրա, նիզակի
նետում և այլ խաղեր, Կուև, 267

ԻՍԻԴ, եգիպտ ., — Եգիպտական աստվածուհի: Դիցա-
բանության մեջ հասկացվում է որպես պողաբերության, բու-
սական աշխարհի, մահվան և կենդանության աստվածուհի:
ՅՈՒ Երբաս, 31

ԻՍՄԵՆԵ, հուն ., — էդիպ արքայի և Իոկաստրայի
դուստրը: Ըստ դիցաբանության իր եղբոր հետ մահվան դատա-
պարտվեց մյուս խղթոր դիակը հողին հանձնելու համար: «Ո՛վ

քույրդ իմ հարազատ, դու սիրելի՛ Իսմենե ...», 2. Հովհ., Ե. 1, 398.

ԻՍՄԵՆՈՍ, հ ու լ ն ., — Նիոբեի տղան: Ըստ դիցաբանության՝ Նիոբեն բազմազավակ մայր էր, հոխորտում էր Լետո աստվածուհու վրա, նույնիսկ զլացավ նրան զոհ մատուցել: Լետոն այս վերաբերմունքը հայտնեց որդիներին՝ Ապոլլոնին և Սիտեմիսին: Սրանք վրիժառույթյամբ լցվեցին Նիոբեի դեմ և Նեոասար արին նրա որդիներին: «Հանկարծ Իսմենոսը մի ձև տրձակեց. .», Կուև 181

ԻՏԻՍ, հ ու լ ն ., — Աեդոնի տղան: Ըստ դիցաբանության Աեդոնն ռանց նախանձի շէր կարողանում նայել Նիոբեին . չի սանի համար, որ վերջինս բազում զավակներ է մայր էր: Աեդոնը ցանկացավ սպանել նրա որդիներից մեկին, որը իր որդու ընկերն էր, բայց թշուրիմացաբար սպանեց յուր որդուն՝ Իսիտին: Այս վշտի պատճառով ինքնասպան եղավ «Իսիտը սպանված պատկած է իր նույարանում», Կուև, 186:

ԻՐԵՆԱ, հ ու լ ն ., — Խաղաղության աստվածուհի: Անտիկ սրբիտոյ մեջ պատկերվել է երիտասարդ կնոջ կերպարան: Կոստանտուպոլսյան եղջյուրնէրով Հաճախի պատկերվել է հայտնութան աստծո հետ, Ս 2

ԻՐԻՍ, հ ու լ ն ., — Միածանի աստվածուհի, Զևսի և Հերաի սուրհանդակը: Նա աստծո կամքը հայտնում էր մարդկանց: «Հերայի գահի մոտ կանգնում է նրա սուրհանդակը՝ Միածանի աստվածուհի թեթևաթև Իրիսը», Կուև, 26:

ԻՐՈՍ, հ ու լ ն ., — Սի մուրացիկ Ըստ դիցաբանության սը ազ Լր ու որկրամոլ: Կովի բռնվեց Բդիսեսի հետ, երբ վերջինս ծպտյալ կանգնել էր յուր սյան սեմին և դիտում էր իր կնոջ սեղիները (տարփածունների) արարքները: «Շրջապատեցին փեսայուները Իրոսին ու Ողիսեսին և դրդեցին ուժերը շափել», Կուև, 556:

ԻՓԻՊԵՆԻԱ, հ ու լ ն ., — Սգամեմնոնի դուստրը: Ըստ դիցաբանության Կալքաս գուշակը հայտարարեց, որ Իփիգենիայը պետք է զոհեն Արտեմիսին, որ հաջող նավարկություն լինի դեպի Տրոյա: Բայց քանի որ Իփիգենիային զոհարան էին կանչել Աթիլեսին հարսնացու լինելու պատրվակի առկ, Աթիլուսը պաշտպան կանգնեց նրան և թույլ շտվեց կատարելու

Կալքասի գուշակութիւնը: «Աքիլլեսը սուրը ձեռքին... կանգ
նեց վրանի մուտքի մոտ, պատրաստ մինչև արյան վերջին
կաթիլը պաշտպանել Իփիգենիային», Կուև, 373

ԻՓԻԿԼՈՍ, հ ու է ն ,— Ամփիտրիոնի և Ալքմենեի որդին: Ըստ դիցաբանութեան Յուպիտերը Ամփիտրիոնի կերպարան-
քով կենակցեց Ալքմենեի հետ: Ալքմենեն կրկնակի հղիացու-
մից ունենում է Հերկուլեսին և Իփիկլոսին: «Հերակլեսը բռնեց
լերնեի ճամփան Իփիկլոսի օրդու՝ Իուլայոսի հետ միասին»,
Կուև, 195

ԻՓԻՍ, հ ու է ն ., — Պատրոկլեսի սարկուհին: Ըստ դիցա-
բանութեան, երբ Աքիլլեսը ավերեց Սկիրոս քաղաքը, Իփիս
գեղեցկուհին, օրպես ավար, նվիրեց Պատրոկլեսին, «...Պառ-
կեց-քնեց Պատրոկլեսը կողքին Իփիս գեղեցկուհին », ՀԻ.,
191

ԻՓՅԱՆԱՂԵՆ, հ ու է ն ., — Ագամեմնոնի աղջիկը: Ըստ
դիցաբանութեան Ագամեմնոնը նրան սիրահոժար նվիրեց Աքիլ-
լեսին՝ միմյանց միջև հաշտութիւն կայանալու առթիվ: «Ապա-
րանքում իմ հոյակապ ունեմ չքնաղ երեք աղջիկ Իփլանեղեն
սիրատենլիկ .», ՀԻ , 178

Լ

ԼԱԲԻՐԻՆԹՈՍ, հ ու է ն ,— Դեդալոսի կառուցած աշ-
խարհահռչակ շինութիւնը Հունաստանում, որի մեջ, ըստ դի-
ցաբանութեան, ապրում էր Մինոտաւրոսը: «Դեդալոսը... կա-
ռուցեց նաև աշխարհահռչակ Լաբիրինթոս պալատը», Կուև,
261 « Լաբիրինթոսում մենք ամենիքյան պուր խարխափե-
ցինք», Հ Հովհ., հ. 1, 374

ԼԱՍԻԱ, հ ու է ն ,— Հրեշ: Ըստ դիցաբանութեան ապրում
էր Հադեսի թագավորութեան մեջ: Նա գիշերները մտնում էր
մայրերի ննջարանը, գողանում նրանց երեխաներին և խմում
նրանց արյունը: «Այնտեղ թափառում էր հրեշավոր Լամիան»,
Կուև, 36

ԼԱՄՊԵՏՈ, հ ու է ն ., — Հիպերիոնի և Նայերանի դուստրը:
Ըստ դիցաբանութեան իր քրոջ հետ Թրենակի կղզում արածեց-

նուժ էր յուր հոր՝ Արեգակ աստծո հոտերն ու նախիրները՝
«Լեստվածնեքն էին դրանց հովվում, գեղագանգուր Դեանուշ-
ներ՝ Ֆայեթուսան ու Լամպետոն», ՀՈ, 166

ԼԱՅԵՐՏ, հ ու լ ն ,— Ողիսեսի հայրը՝ Ողիսեսը շատ հա-
ճայ կոշվել է նաև Լայերտածին։

«Որպես Լայերտի որդի, որպես

Ուլիս մի, թողած ե՛ հող, ե՛ տուն,

Անցա ծովեր ու ցամաքներ ես », Վ Տ, 277

ԼԱՅԼԱՊՈՍ, հ ու լ ն ,— Մի շուն, որը, լստ առասուկելի,
այնքան տրտապասույ Լր, որ ոչ մի կենդանի նրանից փրկու-
թյուն չունի։ «Իր գարմանահրաշ նիզակը և Լայլապոս շունը
Պրոկրիսը նվիրեց ամուսնուն», Կուն, 245

ԼԱՅՈՍ, հ ու լ ն ,— Թեթե քաղաքի արքան, էդիսի հայ-
րը Ըստ դիցաբանության Լայոսն սպանվեց իր որդու՝ Լեդիսի
ձեռքով, Կուն, 593. «էդիսին ամուսնացավ Լայոսի այրու՝
Իսկոստրայի հետ », Կուն 594

ԼԱՍԿՈՐՆ, հ ու լ ն ,— Թալլոնի քուրմը՝ Ըստ դիցաբա-
նության ղգուշայրեց տրոյացիներին, որ քաղաք շտանեն հուշ-
ների թողած փախտե ձին, քանի որ նրանից վտանգ է սպասվում։
Նա համոզված էր, որ դա սազմական խորամանկութուն է,
բայց նրան շանսացին «Լաոկոոնը համոզված էր, որ ձիու մեջ
խարնված են հուշն հերոսները», Կուն 493.

ԼԱՎՈՂԻ, հ ու լ ն ,— Պրիամոսի դուստրը, Հելիկավուն
խաղափորի կինը, Հեղինեի տալը Ըստ դիցաբանության Իրիս
աստվածուհին Լավողիի կերպարանքով երևաց Հեղինեին և
հայտնեց կովի գազարը Պարիսի և Մենելայոսի միջև «Մինչ
այդ Իրիսն այցի եկավ ճերմակածեղն Հեղինեին, տեսքն ըն-
դունած նրա տալոց՝ չքնադաղեղ Լավողիի», ՀԻ., 79

ԼԱՎՈՐԻ ԳՈՆ ու լ ն ,— Իլիոնի խաղափորը՝ Ըստ դի-
ցաբանության դրժեց իր երդումը և դատերը շովեց Պոսեյդո-
նին։ Հուսախաբված Պոսեյդոնը ստեղծեց մի ահռելի հրեշ, որը
սկսեց կուլ տալ ծովի ավերով անցողաբժ անող մարդկանց։
«Բայց այդ Լավոմեդոն թագավորի անմտությամբ»,
ՀԻ., 121:

ԼԱՐ, լ ա տ ,— Տեսային ոգի։ Ըստ դիցաբանության պաճ-
պանուժ է տունը և ընտանիքը, եթե նույնիսկ տանտեր, ԼՔ Լ

է իր բնակարանը: Լարերի համար բնակարանում առանձնաց-
վում էր մի պահարան, որի մեջ հատուկ օրերին Լարի համար
որպես կեր հաց էր դրվում: «Կհրամայեմ քո արձանը դնել իմ
Լարերի մեջ», ՅՈՒՆՔԱՍ, 21

Մ ԼԵԱՆԴՐՈՍ, հ ու ն ,— Ըստ դիցաբանության Հերոյի
սիրուց գայթակղված ամեն գիշեր լողալով անցնում էր Հել-
լես-Պոնտոսը և այցի գնում յուր սիրուհուն: Մի գիշեր քամին
հանգցրեց Հերոյի ճրագը, և տղան մոլորվեց ծովի ալիքների
մեջ: Մյուս օրը ծովը ափ հանեց Լեանդրոսի դին: Հերոն վշտից
իրեն ծովը նետեց, Մ Ք , 154

ԼԵՂԱ, հ ու ն ,— Սպարտայի թագավոր: Տինդարևսի
կինը, որը, ըստ դիցաբանության հետո դարձավ Զևսի կինը և
ծնեց Հեղինեին ու Պոլիդեքեսին: Երկուստեքը նույնպես սիրեց
Լեդային և կարապի կերպարանքով մոտենցավ նրան: Սրանց
կենակցությունից ծնվեցին Կլիտեմնեստրան ու Կաստորը:
«Թովանդակ Հունաստանում հռչակված էր Լեդան իր հրաշք
գեղեցկությամբ», ԿՈՒՆ, 300

ԼԵԹՈ, հ ու ն ,— Տե'ս Ատո

ԼԵԼ, ո լ ա ղ ,— Հին սլավոնների իրոյ աստվածաց, էր-
գիյների և հավիանների հովանավորը

ԼԵԿԱՅՈՆ, հ ու ն ,— Ըստ դիցաբանության խիստ անո-
գորմ էր դեպի մարդը: Այդ սլաւոնաոով նրա մաս եկավ Դիոսը
և նրան փոխակերպեց գայլի:

ԼԵՄՆՈՍ, հ ու ն ,— Այն տեղը, ուր, ըստ դիցաբանու-
թյան, Զևսը նետեց իր տղեղ, այլանդակ որդուն՝ Հեփեստո-
սին: Հեփեստոսը արդին մեկնել է Լիմնոս», ՀՈՒՆ, 105.

ԼԵՍՐՈՍ, հ ու ն ,— Զքնաղագեղ կանայք, որոնք ըստ
դիցաբանության, իրենց առավել գեղեցկությամբ հաղթել են
այլ կանանց: «Զեոագործում քաջահմուտ լեսթոսուհի յոթ կին
կտա, որոնք իրենց գեղեցկությամբ միշտ հա լթել են լուր
կանանց», ՀԻ., 181

ԼԵՍՏԻՓՈՆՆԵՐ, հ ու ն ,— Առասպելական, մարդակեր
հսկաներ, որոնց, ըստ դիցաբանության, հանդիպեց Ոգիսեսը
իր ուղեկիցներով: Լեստիփոնները սպանեցին նրա 11 նավերի
բոլոր ուղեկիցներին, հնարքով ազատվեց միայն Ոգիսեսը: «Նա

ուղեկիցներին տանում է քաղաք . . լեատիգոնների տիրակալ Անտիփատեսի պալատը», ԿուՆ, 531

ԼԵՎԿՈԹԵԱ, հ ա լ ն, — Ծովային աստվածուհի: Ըստ դիցաբանության Լեկոթեան Ողիսեսին տեսնելով վտանգի մեջ, ջրասուշյ բադի կերպարանք առած մոտեցավ նրան: Երբ նստեց լաստին, իր նախկին կերպարանքն ստացավ և Ողիսեսին տվեց մի հրաշագործ քող, որի օգնությամբ նա փրկվեց ալեկոծ ծովից: «Լեկոթեան ջրասուշյ բադի կերպարանք առավ և թռավ», ԿուՆ, 515:

ԼՄԱ, հ ա լ ն, — Մի աղբյուր, որի ջուրը խմելու դեպքում, բազմապատկանում, մարդ ամեն ինչ մոռացություն է տալիս: Գիպարանություն մեջ ալդ աղբյուրը հիշատակվում է Հադեսի թագավորության մեջ: Այդ աղբյուրի ջուրը խմող մեռելների ոսկեները մոտանում են իրենց հրկրային գոյությունը: «Մտորհրկրա թագավորության մեջ ցայտում են նաև ամենալն երկրայինը հոսացություն մասնող Լեսա աղբյուրի ջրերը», ԿուՆ 33

Մի՞ թե աշխարհ սնդուկի կլինի Լեսա լեռը,

Որ անունս անդամ կանի նա անհետ», ԼՄՊ, 58

ԼԵՏԱՐԳԻԱԿԱՆ ՔՈՒՆ, — Հիվանդություն: Կյանքը մարդու մեջ համարյա դադարում է, ախպես, որ հաճախ նրան մեռած են համարում:

ԼԵՏՈ, հ ա լ ն, — Զեսի կինը, Արտեմիսի և Ապոլլոնի մայրը: Գիշերփա սևապղեստ աստվածուհին, ՀՄ, 35

ԼԵՐՆԵՅԱՆ ՀԻՊԲԱ, հ ա լ ն , — Մի հրեշ, որի մարմինը փակերպ էր և ունեւր վիշապի ինք գլուխ: Ըստ դիցաբանության նրան աշխարհ էր բերել Էփդնան Տիփոն ամուսնուց: Ապրում էր Լերնե քաղաքի մոտ գանվող ճահճում: Նա սողալով դուրս էր գալիս իր բնից և բնաջինջ անում մոտիկ անցնող նախիրներն ու հոտերը: «Լերկուլեսը սլառուից Հիդրայի մատվիրս», ԿուՆ 196

ԼԻԲԵՐ, հ ա լ ն, — Պտղարերություն և գինեգործության աստված: Գիպարանության մեջ հասկացվել է նաև որպես մարդուն հոգսերից ազատող աստված: Տե՛ս Գիոնիս, ՄՇ:

ԼԻՐԻՏԻՆԱ, լ ա ա, — Հուղարկավորության, իսկ ավելի սուտը սլառուեղների ու ալգիների աստվածուհի, ՅՈՒ Երբաս, 47

ԼԻԿՈՒՐԳՈՍ, հ ու ն ,— Մի դաժան թագավոր, որը, ըստ առասպելի, թույլ չտվեց, որ Դիոնիսոսը խրախճանքներ կատարեր իր երկրում: Այդ բանի համար Չևսը կուրացրեց Լիկուրգոսին: «Չևսը դաժանորեն պատժեց Լիկուրգոսին», Կուև, 99.

ԼԻՆՈՍ, հ ու ն ,— Սպոլլոնի որդին: Դիցաբանության մեջ հասկացվել է որպես քնարական երգեր հորինող: Լինոսը հպարտանում էր իր նվագածության կատարելությամբ: Խրոստացավ և մրցման կանչեց Ապոլլոնին, բայց շարալար պարտվեց, *M. C .*

ԼԻՆՔԵՆՈՍ, հ ու ն ,— Մեսենիայի թագավորի որդին. Դիցաբանության մեջ խոսվում է նրա սրատեսության մասին՝ իբր նա կարող էր տեսնել նույնիսկ ելկրի ընդերքը: Մասնակցեց արգոնավորդների (տե՛ս ալ գոնավորդներ) արշավանքին և նավակի ցռուկին որպես պահակ կանգնեց: «Նավաթի՛ն կանգնեց Լինքեոսը» Կուև, 315:

ԼԻՆՔՈՍ, հ ու ն ,— Սկյութիայի թագավորը Ըստ դիցաբանության խախտեց հյուրընկալության կարգը և դանկացավ իր մոտ հյուս ևզող Տրիպտոլեմոսին սպանել: Դեմեոքատովածուհին նրան լուսան դարձրեց: «Երբ Լինքոսը գիշերը մտավ ննջարան, ուր անխող քնած էր Տրիպտոլեմոսը, Դեմեոքատովածուհին վայրենի լուսան դարձրեց նրան», Կուև, 86

ԼԻՔԱՆՆ, հ ու ն ,— Պրիամոսի որդին Ըստ դիցաբանության Չևսին մի մանուկ գոհարեցրեց Այդ արարքի համար Չևսը նրան դաչյ դարձրեց: Մի այլ վարիանտում ասվում է, որ Լիքաոնը իր որդիների հետ միասին մանկան օրգաններից պատրաստած թույնը ներկայացրեց աստվածներին և խնդրեց փորձել այն: Չևսը զայրացավ և Լիքաոնին ու նրա որդիներին մոխիր դարձրեց: «Ընկավ Լիքաոնը անշնչացած», Կուև 466:

ԼԻՔԱՍ, հ ու ն ,— Հերակլեսի կնոջ՝ Դեյանիրանի լրաբերը: Դիցաբանության մեջ ասվում է, որ Լիքասը Հերակլեսին տարավ Դեյանիրանի մոտ եղած այն թիկնոցը, որը թունավոր ված էր: Հերակլեսը հագավ թիկնոցը, շիմանալով ալդ մասին, և սարսափելի տանջանքներ կրելով մահացավ: «Եվ մեկնեց Լիքասը՝ թիկնոցն առած», Կուև, 234.

ԼՈՂԻՍ, հ ու ն .,— Հալիբրժահարս, որը, ըստ դիցաբանության, Պրիասպոսի հետապնդումից ազատվելու համար նույնուփար ծաղիկ դարձավ, Մ Բ., 261.

ԼՈԹՈՍ, հ ու ն .,— Առասպելական ուտելիք: Ըստ դիցաբանության, սվքեր ուտում էին այդ մեղրահամ լոթոսը, մոսպոսթյան էին տալիս անցյալը, Մ. Շ.

ԼՈԹՈՖԱՓՈՍՆԵՐԻ ԵՐԿԻՐ,— Այն երկիրը, ուր, ըստ առասպելի, ապրում էին լոթոս մեղրահամ պտուղով կերակրությանները, Մ. Շ.:

ԼՈՐԵԼԱ, հ ու ն .,— Հալիբրժահարս: Ըստ դիցաբանության ապրում էր Հոննոսում, գայթակղում նավով անցնող հանապարհորդներին և տանում գետի խորքը:

ԼՈՒԿԻՆԻԱ, հ ու ն .,— Ծննդաբերության աստվածուհի:

ԼՈՒՍԻՆ, լ ա տ .,— Հոսոնական աստվածուհի, լուսին: Լուսնա կամ Պրանտ, լուսնի աստվածուհի, Մ. Հ.

ԼՈՒՔՍՈՒԱ, ու ն .,— Այդլլոնի հավելյալ անունը, որ նշանակում է «մթափույն գուշակությունն արտասանող», Հաղբ., 372.

Մ

ՄԱՂԱԿԱԿԱՏ ԳՐՈՊԱՆ, հ ու ն .,— Պան աստծու մայրը: Ըստ առասպելի, էր որդու համար նույնուփար ծաղիկ քաղեց, ինչը փոխակերպվեց մի ծառի, Ս Բ., 261.

ՄԱՌԱՊԱՇՏՊԱՆ ՀՈՒԿՈՍ, հ ու ն .,— Դիցաբանության մեջ տալում է, որ տա մի երիտասարդ էր և երիտասարդի սպ սովորեցավ սիրեց հալիբրժահարս Համադրիտին, որն ապրում էր կապուս ծառի մեջ: Սակայն Հոսիոսի ճիշտ ժամին սևաուլյան շրսյու լյաաճառով ծառը աներևութացավ, իսկ Հոսիոսը կուրացավ, 30 երթաս, 27, Մ Բ , 264.

ՄԵԿԱԿ, լ ա տ .,— Ըստ առասպելի անիծված թռչուն, որ միայն տարին մեկ անգամ էր ջուր խմում: Իսկ եթե մեկ անգամից սվել խմեր, ապա խմածը թարախ կգառնար, Ս. Մ.:

ԿԱՔԻՐՔ, հ ու ն, — Հողի, երկրի ընդերքի և ծովագնացների հովանավոր աստված: Ըստ առասպելի սրանք որպես փոքր աստվածություններ հանրաճանաչ շեն եղել, **Մ Ր 5**

ԿԱՂՄՈՍ, հ ու ն, — Եվրոպայի հայրը: Ըստ դիցաբանության փնտրելու դուրս եկավ յուր քրոջը, որին Չևսը առևանգել էր: Հուսահատությունից թողեց հայրենի երկիրը, հիմնեց Թեբե քաղաքը և իր կյանքի վերջում օձ դարձավ, **Մ Ր 5**

ԿԱԹՆԱԾԻՐ, հ ա յ, — Դիցաբանության մեջ կախնածիրը հասկացվել է որպես ուղի, ճանապարհ՝ օլիմպոսից դեպի երկիրը կամ Հերա աստվածուհու կրծքից թափվող կաթի հեռքը, երբ նա խնամում էր իր սրբուն, **Մ. Ր 56**:

ԿԱԼԻՊՍԵ, հ ու ն, — Սալասի դուստրը: Ըստ դիցաբանության իր մոտ պահեց հայրենիք վերադարձող Ողիսեսին, որին ազատ արձակեց միայն Աթենասի պահանջով: Ողիսեսի հեռանալուց հետո Կալիպսեն վշտից մեռավ: «Ճշմարիտ են ասում, Ողիսես, թե դու մահկանացուներից ամենախորամախն ու հեռատեսն ես, — գոչեց Կալիպսոն», **Կուև 514**

ԿԱԼԻՍՏՈ, հ ու ն, — Ըստ դիցաբանության Չևսը Կալիստոյի հետ սիրային հարաբերության մեջ էր: Նրանց սիրային արկածներից ծնվեց Արկասը: Հերան, երբ իմացավ նրանց գաղտնի սիրո մասին, Կալիստոյին փոխակերպեց արջի Եվերը Չևսը նրան կրկին տեսության գնաց, Կալիստոն այլևս չկար. նա արջի փոխակերպված իր զավակի հետ շրջում էր անտառի խորքում: Չևսը խղճաց նրանց, երկինք տարավ և վերածեց համաստեղության: Այդ համաստեղությունն է, որ մինչև հիմա էլ կոչվում է Մեծ և Փոքր արջի, **Մ Ր 58**

ԿԱԼՔԱՍ, հ ու ն, — Հին հունական հռչակավոր գուշակ: Ըստ դիցաբանության մրցման մեջ մտավ Մոպս գուշակի հետ և պարտություն կրելուց հետո վշտից մեռավ: «Կալքաս գուշակը ատրիդներին դուշակել էր, որ միայն այն ղեպքում նրանք կվերցնեն մեծ Տրոյան, երբ Սքիլլեսը մուսնակցի այդ արշավանքին», **Կուև, 363**.

ԿԱՊԱՆԵՎՍ, հ ու ն, — Դիցաբանության մեջ հիշվում է, որ արշավել է Թեբե քաղաքի վրա և նույնիսկ անտեսել Գևսի

հղորությունը: Այդ պատճառով Ձևը նրան կաժակնահար արեց, *M. C.*»

ԿԱՍԱՆԴՐԱ, հ ու լ ն ,— Պրիամոսի և Հեկաբեի դուստրը: Ըստ դիցաբանության Ագամեմնոնը Կասանդրային գերի վերցրեց և պահեց իր մոտ, որպես իր հարճը: Կասանդրային սիրում էր նաև Ապոլլոնը և նրան շնորհել էր հմայության արվեստը: Եւ այդ Կասանդրան անհեռատես եղավ, նա մերժեց Ապոլլոնին, որի համար Սպոլլոնը նրան գրկեց հմայության շնորհքից: «Կասանդրայի ձեռքն էր խնդրում», *ՀՆ*, 255

ԿԱՍԻՈՊԵ, հ ու լ ն ,— Կեփալոսի կինը, Անդրոմեդայի մայրը: Ըստ դիցաբանության շատ գեղեցիկ էր և իր գեղեցկությունը շարժել էր հավերժահարսերի զայրույթը: Վերջիններս Պոսեյդոնին խնդրեցին պատժել նրան: Պոսեյդոնը Կասիոպեի էրկիրն սպարկեց մի հրեշ, որն ամաչացրեց նրա ողջ թագաժայռայինը: «Կասիոպեն շարժել էր ծովալին հավերժահարսերի զայրույթը» *Կուն* 146:

ԿԱՍՊԻԱՆԻՐ, հ ու լ ն ,— Պրիամոսի և Էամենի դուստրը: Ըստ դիցաբանության մալ մնով աշխարհ գեղեցիկ էր, որ նմանելով էր աստվածուհու: «Մրա մայրն էր Կասպիանիրը», *ՀՆ*, 166

ԿԱՍՏԱԼՅԱՆ ԱՂԲՅՈՒՐ, հ ու լ ն ,— Մի աղբյուր, որ բնակից, ըստ դիցաբանության, իրենց ոգեշնչումն էին ստանում բանաստեղծները: Այդ աղբյուրը գտնվում է Պառնասի վրա: Կաստալյան աղբյուր անունը աստղացել է Կաստալյա ախլյաժանոսի անունից, որին Ապոլլոնը փոխակերպել էր աղբյուրի: Կաստալյան աղբյուրի վեհա զրեթի մոտ Սպոլլոնը էր բնակարար էր բնակում: *Կուն*, 46

ԿԱՍՏԵԼՅԱՆ ՇՈՒՆ,— Ծան պահապան, հսկիչ: «Անմիջապես գրադի, որ Ագնեսը արդ ստան Կաստելյան շունն էր», *Պ. Ի*, 6. Ի 165-166:

ԿԱՍՏՈՐ, հ ու լ ն ,— Տրուպարեսի և Լեդալի որդին, Պոլիքսեոսի և Հեղինեի եղբայրը: Դիցաբանության մեջ հիշվում է իր սիրապորժություններով: «Կաստորը վկա, քեզ սխալ հասած լինեք գտնե այն, որ նա...», *ՅՈՒՍԵՓԱՆ*, 211

ԿԱՐՊՈՎ, հ ու լ ն ,— Ստավաժուհի: Դիցաբանության մեջ նանաչվել է սրպես ամուսն պտուղների աստվածուհի, *Մ. Ի*, 248:

ԿԵՔԵՐԱ, հ ու ն ,— Բուսական աշխարհի աստվածուհի,
հողագործութեան հովանավորող:

ԿԵՔՐԻՈՆ, հ ու ն ,— Հելլոսրի կառասյանը, որը Պատրոկ-
լեսի նետից ընկավ տրոյական պատերազմում, ՀԻ , 322:

ԿԵԿՈՍ, հ ու ն ,— Ալքիոնի ամուսինը, քամու աստ-
վածք, էոլոսի դուստրը: Գիցաբանութեան մեջ հասկացվել է
նաև որպես Փոսֆորի որդին, Կուև, 286

ԿԵԿՐՈՊՍ, հ ու ն ,— Կես-մարդ, կլս օձ: Ատտիկայի
առաջին թագավորը: Հասկացվել է նաև որպես Աթենքի ու
Ակրոպոլի հիմնադիրը, Կուև, 240

ԿԵՆՏԱՎՐՈՍ, հ ու ն ,— Դիցաբանութեան մեջ պատ-
կերվել են կես մարդ, կես-ձիու կերպարանքով: Սրանց են
վերագրում առաջին անգամ ձիերի ընտելացման գործը: Կեն-
տավրոսներից հայտնի է Քիրոնը «Հելլադայի հանճարը մի
շարք նյութեր է ստեղծել, որոնց թվում է Կենտավրոսինը, մի
արարած կրկնակի լուծյամբ, այսինքն՝ մի ֆիկցիա մարդու
և ձիու կրկնակի էությամբ՝ մարդաձի, ինչպես հին Ստրեսուա-
նի մարդացուլը և Եդիպոսի սֆինքսը», Վ Փ , հ 1, 28:

ԿԵՐԵՐ (Ցերեր) հ ու ն ,— Տիրոնի և Լքիդնայի որդին:
Դիցաբանութեան մեջ հասկացվել է որպես գժոխքի շուն՝
եռագլուխ մարմնով, որի վզին գալարվում էն օձեր: Կերբերը
հսկում էր Հադես թագավորութեան մուտքը: «Դուան մոտ,
այնտեղ, Կերբերի նման Միխայլոն էր միշտ կանգնած լուրջ
ու խիստ», Վ. Տ , 333 «Նա Կերբերոսի նման դուռը բռնեց . »,
Րաֆֆի, հ 1, 362

ԿԵՐԵՐ, հ ու ն ,— Գիշեր աստծո որդին, ոչնչագիտան
աստված: Ըստ առասպելի Կերբերը սավաանում էր մարտա-
դաշտերով և իր շառագուշն շուրթերով հպվում մահացող զին-
վորի վերքերին, ազահաբար բմպում նրա տաք արյունը և
մարմնից դուրս կորզում նրա հոգին: «Թանատոսի կողքին է և
մռայլատես Կերբերը», Կուև, 34

ԿԵՐԻՆԵՅԱՆ ԵՂՋԵՐՈՒ, հ ու ն ,— Առասպելական մի
եղջերու, որի եղջյուլները ոսկուց էին, իսկ ոտքերը՝ պղնձից:
Հողմի պես արագ սուրում էր և ամայացնում անցած վայրերը:
Արտեմիսն էր ուղարկել նրան մարդկանց պատժելու համար:

«Հողմի պես ուրում էր նա Արմաղիայի լեռներով .. Հերակլեսը հետապնդեց Կերինեյան եղջերուին», Կուս, 197.

ԿԵՐԿԻՈՆ, հ ու է ն ., — Ավագակ, որը, ըստ դիցաբանության, Կորստյան էր մատնում մարդկանց: Միայն Թեսեսին վիճակվեց պարտության մատնել նրան: «Թեսեսը ազատություն ույա, չեց նաև Կերկիոնի դստերը՝ Ալոպեին», Կուս 268

ԿԵՓԱԼՈՈՒ, հ ու է ն ., — Հերեսի որդին: Ըստ դիցաբանության Եգիպտոսի շքնազ էր, որ նրան առևանգեց արշալույսի աստվածուհի Լուսը: Կեփալոսը հասկացվել է նաև սրպես կախարհ սրսուզ Գանգաջարով գնում էր Կեփալոսը », Կուս 245.

ԿԻՖԵԱ, վ ու ռ ու գ ., — Փռչուզիական աստվածուհի: Դիցաբանության մեջ համարվել է աստվածների մայրը: Շառաչվել է նաև սրպես ստղաբերություն և հրջանկություն նոյրարերոց աստվածուհի: «...Ով Կիբելայի բրմերը, որոնք մտնեցին սոկե բը՝ Վ՝ ասկեր ունեին բռնած... », ՅՈՒՆԻՔԱՍ, 32

ԿԻԿԼԱՊ ու է ն ., — Սերանոսի սրպին, հսկայամարմին և միաշքանի: Ըստ դիցաբանության Սեփսեսը սուսն վերադառնալիս լքավ կիկլոպների երկիրը և կուրացրեց Պոլիմեփոս Կիկլոպին: «Միակ աշք մ հրեղեն, — փայտե կիկլոպա», Գ. Վ, 172:

ԿԻԿԼԱՈՍ, հ ու է ն ., — Պոսեյդոնի որդին: Ըստ դիցաբանության Խորաի գաղտուկ կորցրեց իր բնկերոցը և անհույս սկսեց լքել Ալոպեյի երկիրը սեռնելով նրա սղբը՝ նրան հերմուզ կորսող դարձրին «Վրա բերեց ծանր վահանն Սքիլեսը և սարսափելի սւժով իսկեց Կիկլոսով դեմքին...», Կուս, 379

ԿԻԿԼՈՆՆԱՐ, հ ու է ն ., — Մեասպեղական ժուլովուրդ, ՀՈՒՆԻՔԱՍ, 115

ԿԻԿԼՈՒՍ, ու է ն ., — Ազոլ սնի սիրելի բնկերը Դիցաբանության մեջ հիշվում է, որ խնամում էր հավերժահարսերին նոյրարերոս լքելուսն որի եղջյուրները ոսկուց էին: Մի անգամ Կիպար սր Եանուչեյ իլ Էղջերուին, որը ծածկված էր տերևներով, և իլյուրիմացաբար նետահարեց նրան: Շատ վշտացավ Կիպարիսը իլ արարքից և խնդրեց Ապոլլոնին իրեն տալ հավերժ անմար վիշտ: Սպուլլոսը նրան ծառի փոխակերպեց «Սոսկաց

Կիպարիսը տեսնելով, որ իր սիրելի եղջերուին է սպանել»-
ԿուՆ, 290

ԿԻՊՐԻՊ,— Կիպրացի (Կիպրիդ) կոչվում է Վենուսը՝ Աֆրոդիտեն։ Ըստ դիցաբանության ծովի փրփուրներից է ծըն-
վել և ցամաք գուրս եկել Կիպրոս կղզու վրա։ Հասկացվել է
որպես սիրո և գեղեցկության աստվածուհի, ՅՈՒՆԵՍԿՈՒՄ, 6

ԿԻՐԿԵ, հոլանդացի,— Արեգակի և Պերսեդա հավերժահարսի
գուևտրը։ Ըստ դիցաբանության Կիրկեն դեղերի միջոցով մարդ-
կանց կերպարանքը փոխակերպում էր անասունի։ Նա մի ամ-
բողջ տարի իր մոտ պահեց Ողիսեսին, իսկ նրա ուղեկիցներին
խող դարձրեց։ «Մի կնճոտ հանգույց կապեց, այնպես, ինչպես
փառաբանված Կիրկեն էր ցուլց տալիս», ՀՈՒՄՖՐԵՆԿԵ, 110

ԿԼԵՅՏՈ,— Մեսրոպեի գուևտրը։ Ըստ դիցաբանության
շատ էր սիրում իր ամուսնուն։ Եվ երբ ամուսինն ընկավ մարտի
դաշտում, նա վշտից մահացավ։ «Նրա գեղանի կինը՝ Կլեյ-
տոնն յղիմացավ ամուսնու մահվան վշտին և սուբսալը սրով
խոցեց իր կուրծքը», ԿուՆ, 319

ԿԼԵՈՊԱՏՐԱ, հոլանդացի,— Բղեսի և Մարտիստյի գուևտրը։
Դիցարանության ընդհանրվել է որպես մի շքնաղ էակ։ «Կինը
Անտոնիոսի հոշակալոր էր իր շքնաղ գեղեցկությամբ», Վ. Փ.
ԵՄՍԵՆ, 126 ԴՎՄՍԵՆ, 161

ԿԼԻՄԵՆԵ, հոլանդացի,— Հավերժահարս։ Թևոսի աստվա-
ծուհու գուևտրը, Հեղինեի նաժիշտը, ԿուՆ, 89

ԿԼԻՏԱ, հոլանդացի,— Ապոլլոնի լքյալ սիրուհին։ Ըստ դիցա-
բանության Կլիտան փոխակերպվեց արևածաղկի։ Եվ նույնիսկ
այս կերպով անքի մեջ՝ գլխի շարժումով հետևում էր Ապոլլոնի
ընթացքին, Մ. Շ

ԿԼԻՏԵՄՆԵՍՏՐԱ, հոլանդացի,— Լեդայի գուևտրը, Ագա-
մեմնոնի կինը։ Ըստ դիցաբանության Կլիտեմնեստրան էգիս-
տին սիրելու սլատճառով սպանեց իր ամուսնուն, ՀԻՄՄԵՆՍԵՆ, 38:

ԿԼԻՏՈՍ, հոլանդացի,— Մենիտրոսի որդին։ Ըստ առաս-
պելի այնքան գեղեցիկ էր, որ Արշալույս աստվածուհին առևան
գեց նրան և ամուսնացավ նրա հետ։ «Կլիտոսին առևանգեց և
տարավ Արշալույսը», ՀՈՒՄՖՐԵՆԿԵ, 210

ԿՈՒԼԶԻՍ (Կոլսիդա),— Այն երկիրը, ուր, ըստ առասպելի,

գտնվում էր ոսկեգեղմը: «Յասոնն սկսեց Կուլթիս արշավելու
պատրաստութուն տեսնել», Կուն 313:

ԿՈԿԻՏՈՍ, հ ու ն ,— Սգո գետ, որը, ըստ առասպելի,
գտնվում է Հադեսի թագավորութւան մեջ: Այդ գետի ափերին
հեծեծում են հանգուցյալների հոգիները: «Այնտեղ ալիք են
տալիս Կոկիտոսն ու Աքերոնը», Կուն, 33

ԿՈՆԿՈՐԴԻԱ, հ ու ն ,— Համաձայնութւան աստվա-
ծուհի: Ղիցաբանութւան մեջ պատկերված է որպէս մի հասու-
նացած կին՝ աջ ձեռքում առատութւան եղջյուրը, ձախում
ձիթենու ճյուղը, *M. C.*:

ԿՈՐԻԲԱՆՏՆԵՐ, հ ու ն ,— Կիբելե աստվածուհու քուր-
մերը, որոնք առասպելի մեջ հայտնի էին իրենց երկրպագու-
թւան վայրենի ձևերով: Նրանք սրնգի նվագի տակ խելագար
կերպով սլանում էին լեռները ձեռքներին ջահեր բռնած, և
իրենց խեղկատակ պարերով դարհուրանք պատճառում անցորդ-
ներին, Հոլր , 390

ԿՏԵԱԻՊՊՈՍ, հ ու ն ,— Պլենելուպեի սեղխներից (տար-
փածու) մեկը, ՀՈ 287

ԿՏԻՄԵՆԵ, հ ու ն ,— Ողիսեսի քույրը, ՀՈ 213

ԿՐԱՏԵ, հ ու ն ,— Հրեշ Սկիլլայի մայրը, ՀՈ , 166

ԿՐԵՈՆ, հ ու ն ,— Կորնթոսի արքան, Մեդեայի հայրը,
Իոկատորայի եղբայրը: Ըստ առասպելի Լայոսի մահից հետո
հայտարարում է, թե ով որ լուծի Մֆինքսի առաջարկած հա-
նելուկը, նրան կտրվի և՛ թագավորի գահը, և թագավորի
այրիացած թագուհին «Սեդեան վրեժ կլուծի և Յասոնից և՛
Կրեոնից», Կուն, 348

ԿՐԵՏԵՅԱՆ ՅՈՒԼ, հ ու ն ,— Ըստ առասպելի էվրիս-
թեսը Հերակլեսից պահանջել էր Միկենե բերել երկրաստուան
Պոսեյդոնի ցուլը և գոհարբել Պոսեյդոնին: Սակայն Կրետեի
արքան՝ Մինոսը, որի մոտ գտնվում էր այդ ցուլը ավսոսեց
և դրա փոխարեն զոհեց մի այլ ցուլ Պոսեյդոնը զաւրացավ
այդ արարքի վրա և ծովից դուրս եկող ցուլին կատաղեցրեց:
Մա րնաջինչ արավ Կրետեում ամեն ինչ: «Կրետե կղզով մեկ
սուրում էր ցուլը և ամեն ինչ բնաջինչ անում իր ճանապարհին»,
Կուն 202:

ԿՐԵՌԻՍԱ, հ ու ն ,— Էրեքթևսի դուստրը: Ըստ զիցա-

բանության գաղտնի սեր էր վայելում Ապոլլոնի հետ: Նրանց կենակցությունից ծնվեց մի զավակ: Մայրը նորածին մանկանը գցեց անտառ՝ գազաններին կեր դառնալու: Ապոլլոնը խղճաց մանկանը և բերեց Դելփիք ու հանձնեց Պիթա քրմուհուն: Բայց Կրեոլսան ու Ապոլլոնը նորից ծածուկ շարունակում էին իրենց ամուսնական կյանքը: «Նորից ծածուկ՝ Կրեոլսան Ապոլլոնի կինը դարձավ», Կուև, 252

ԿՐՈՆՈՍ, հ ու է ն ., — Ուրանոսի և Գեայի որդին, Զևսի հայրը (տե՛ս Զևս):

ԿՐՈՆՈՍԱԾԻՆ, հ ու է ն ., — Տե ս Զևս.

ԿՈՒՐԵՏՆԵՐ, հ ու է ն ., — Կիսաաստվածներ: Դիցարանության մեջ հասկացվել են որպես Զևսի պահապաններ: Նրանք հսկել են այն քարանձավի մուտքը, սրտեղ ծնվեց Զևսը: «Անձավի մուտքի մոտ հսկում էին պատանի կուրետները», Կուև, 23

Է

ՀԱԴԵՍ, հ ու է ն ., — Քրոնոսի և Հեայի որդին: Զևսի դժնդեմ էղբայրը, որին, ըստ առասպելի, բաժին ընկավ մեռելների խավարամած աշխարհը: Հադեսի թագավորությունը լի է խավարով ու սարսափով: Մթամած գետեր են հոսում այնտեղ: Հոսում է այնտեղ նաև սրբազան Ստիքս գետը: «Հենց այդ թագավորության մեջ... թագավորում է . Հադեսը», Կուև, 33

ՀԱԼԻՈՈԹԻՈՍ, հ ու է ն ., — Պոսեյդոնի որդին: Ըստ դիցարանության առևանգեց Արեսի դստերը և այդ արարքի համար դատարան կանչվեց, Մ. Բ., 181

ՀԱԼԻՓԵՐՍԵՍ, հ ու է ն ., — Գուշակ: Ըստ դիցարանության ժողովի ժամանակ գուշակեց, որ շուտով Ոդիսևսը կվերադառնա իր հայրենի օջախը և դաժանորեն կպատժի իր կնոջ փեսացուներին, Կուև, 506

ՀԱԼՄԵՆՈՍ, հ ու է ն ., — Արեսի և Աստիոքի ուսուրը, ՀՆ., 65:

ՀԱԿԻՆԹՈՍ, հ ու է ն ., — Ըստ դիցարանության մի գե-

դէցիկ երիտասարդ էր, որի հետ ընկերութիւն էր անում Ապու-
լոնը: Երբ Հակինթոսը մահացաւ, նրա արջան կաթիլներէց
ծնունդ առաւ հակինթոս ծաղիկը, Կուն, 298

ՀԱՄԱԴՐԻԱԴ, հ ու ն ,— Հավերժահարս Ըստ առաս-
պելի ասորում էր ծառերի և բուռների մեջ: «Ծառերի հավերժա-
լիս, որ ասորում և մեռնում է նրանց հետ», ՅՈՒՆ 27

ՀԱՄԲԱՎ, հ ու ն — Երկրի դուստրը Ըստ դիցաբանու-
թյան ուներ բազում աչքեր ու թևեր: Թևերը պատող փետուր-
ները ականջներով լի էին:

ՀԱՆԻՄԵԴԵՍ, հ ու ն — Ձեռք պիտի ընդ առասպելի
աստվածների մատուցակն էր: Ձեռք սրան շատ էլ յիբում և
անմահութիւն տվեց նրան: «Հանիմեդեսը նրա՛ց ամբոս ու
նեկտար էր մատակարարում», Կուն 26

ՀԱՊԵՏՈՍ, հ ու ն ,— մերանոսի որդին, Պրոմէթէոսի
հայրը Ըստ դիցաբանութեան բմբոստացաւ Ձեռք պիտի որի
համար Ձեռք նրան հարտարոս գցեց, Մ Ը

ՀԱՎԵՐԺԱՀԱՐՍ,— Օվիյանոսի և թևախի դուստրերը
Ըստ առասպելի սրանք երկարակյաց էին բայց չմտաւ: Դի-
ցաբանութեան մեջ հասկացվել էն որպէս կիտաաստվածներ,
որոնք իրենց մեջ անձնավորում են բնութեան կենդանի ուժերը
Հավերժահարսերը տարբեր անուններ են կրել. ներեիդներ
ժովային հավերժահարսեր, նաչաղներ՝ գետերի ու աղբջուրների
հավերժահարսեր, գրիաղներ ծառերի մեջ բնակիլոյ հավերժա-
հարսեր, օրեաղներ լեռներում լնակիլոյ հավերժահարսել
Կեդատեաիլ մի քարայր կա մատախայտա սրբալս յլլ լի մ
հաների, որոնք կոչվում են նաչաղներ», ՀՈՒ, 179.

ՀԱՐԴԱԳՈՂԻ ՃԱՄՓԱ,— Տե՛ս կարճաձիւ

ՀԱՐԻՊԱՅՔ, հ ու ն ,— Առասպելական էակներ կամ
աստվածուհիներ Կիցալանութեան մեջ սրանք պատկերվել էն
երկէութեամբ կիտ. գե կեա. թուշուն: «Աստվածները Փէնեաի
մտա են ուղարկում հարիպաներին» Կուն 322

ՀԱՐՄՈՆԻԱ, հ ու ն ,— Արեսի և Աֆրոդիտի դուստրը
որն ամուսնացաւ Կադմոսի հետ: Դիցաբանութեան մեջ շատ
շքեղ է նկարագրված գրանց հարսանյաց հանդեսը: «Օլիմ-
պիոսի աստվածները Կադմոսին կնութեան տվին շքնաղ Հար-
մոնիային», Կուն, 174.

ՀԵՔԵ, հ ու լ ն ., — Զևարի և Հերայի դուստրը, Հերակլեսի կինը: Դիցաբանության մեջ հասկացվել է որպես աստվածների մատուցակ: «Իսկ առջևից դուրս էր ցցված արծաթափայլ փայլուն քեղին, որի գլխին Հեքեն կապեց շքեղ անուրը ոսկեկերտ», ՀԻ., 123

ՀԵՓԵՄՈՆԵ, հ ու լ ն ., — Տե՛ս Բարլտայի

ՀԵԼԵՆՈՍ, հ ու լ ն ., — Պրիամոսի որդին: Հասկացվել է որպես տրոյական պատերազմի գուշակ, որը իբր թե գրգռեց կռիվը հույների և տրոյացիների միջև: «Հավատացին տրոյացիները Հելենոսին», Կուև, 380

ՀԵԼԻԱԴՆԵՐ, հ ու լ ն ., — Կլիմենեի դուստրերը, որոնց, ըստ դիցաբանության, աստվածները բարդիներ դարձրին՝ տեսնելով նրանց ողբը իրենց եղբոր կորստի համար: Նրանց արցունքները վերածվեցին սաթի: «Լացող հելիադներին մեծ աստվածները բարդիներ դարձրին», Կուև, 94.

ՀԵԼԻԿՈՆ, հ ու լ ն ., — Ապոլլոնի և մուսաների բնակավայրը, ուր գարնանը և ամռանը, ըստ դիցաբանության, Ապոլլոնը իր մուսաների հետ խմբապարեր էր բռնում, Կուև 46

ՀԵՂԱ, հ ու լ ն ., — Ալիսմասի դուստրը, հողմերի աստվածը, էսլոսի թուր: Ըստ դիցաբանության Աթամասը ամպերի աստվածուհի Նեփելեից մի դավակ ունեցավ, որին անվանեց «Հեյլաս» Հեռագայում Աթամասը լքում է Նեփելեին և ամուսնանում Իոլի հետ: Աստվածներին դուր չեկավ Աթամասի այդ արարքը, որի պատճառով ամաչացրին նրա երկիրը: Աթամասը խոստացավ աստվածներին զոհաբերել իր զավակներին, եթե նրանք նորից կվերականգնեն իր երկրի նախկին վիճակը: Զոհատեղանի մոտ էին սլատանիները, երբ անսպասելի երևաց ոսկեգեղձ ոչխարը, նրանց առավ իր մեջքին ու հեռացավ զոհասեղանից: Ծովի վրայով անցնելիս Հելլան վախից ընկավ ծովը: «Այդ ժամանակից ի վեր ծովը, որին զոհ էր գնացել Հելլան, կոչվեց Հելլես Պոնտոս», Կուև, 310

ՀԵԼԼԱԴԱ, հ ու լ ն ., — Հասկացվում է առհասարակ Հունաստան կամ թեսալական մի երկրամաս: «Բոսֆորի ափին, աշխարհի ամենագեղածիծաղ անկյունում, հին Հելլադայի մեծ արվեստի և հզոր Հուսի ավանդությունների ու փիլիսոփայու-

թշուենների ժառանգ Բյուզանդիոնը դարձել էր մի խուժան
ելուզակ ցեղի ավար», Վ Փ , հատ 1, 16

ՀԵԼԼԻՈՍ, հ ու ն ,— Հիպերոնի և Թերաչի որդին, արևի
աստված, Սելենեի և էոսի եղբայրը: Ըստ դիցաբանության
ամեն առավոտ երկինք էր բարձրանում իր ձյունասպիտակ
ձիերը լծած երկանվով և երկիրը ողողում արեգակի լույսով:
Հասկացվել է նաև որպես Զևսի սուրհանդակ: «Արևի աստված
Հելլիոսը երկինք բարձրացավ», «Հելլիոսի լույսը վկա», ՅՈ
Նոթաս, 22

ՀԵԿԱՔԵ, հ ու ն ,— Հեկատորի մայրը, որը, ըստ դիցա-
բանության, տրոյական սրատերազմում կորցրեց իր բոլոր
որդիներին: «Այնտեղ նրան դիմավորեց մայրը՝ Հեկաբեն»,
Կուև, 410

ՀԵԿԱՄԵՂ, հ ու ն ,— Մերունի և Եստորի սարկուհին, որն
ավելի գեղեցիկ էր, քան որևէ աստվածուհի «Հեկամեզը որ
նման էր աստվածուհու խառնեց գինին», ՀՆ 226

ՀԵԿԱՏԵ, հ ու ն ,— Զևսի և Դեմետրի որդին Ըստ
դիցաբանության ուներ երեք մարմին և երեք գլուխ: Հեկատեն
անլույս գիշերներին թանձր խավարի մեջ, իր ամբողջ սոսկալի
շքախմբով ստիքսյան շներով շրջապատված, սարսափներ ու
տանջալից էրազներ էր ուղարկում երկիրը և կորստյան մատնում
մարդկանց: Դիցաբանության մեջ հասկացվել է որպես լուանի
աստվածուհի: Ճանաչվում էր նաև որպես երկրի երկնքի,
ծովերի, խավարի ու կախարդության տիրակալ: Դեղարվեստի
մեջ Հեկատեն պատկերված է որպես բարձրահասակ մի կին
ձեռքին ջահ, երբեմն պատկերվել է երեք գլխով, վեց ձեռքով՝
գինված ջահով, թրով ու նիզակով: «Հմայք կամ այլ կախար-
դական դուշակություններ կատարելիս սովորաբար Հեկատեին
էին դիմում», Հոդր 383

ՀԵԿՏՈՐ, հ ու ն ,— Պրիամոսի քաջամարտիկ զավակը,
Անդրոմաքեի ամուսինը, Պարիսի ավագ եղբայրը: Դիցաբա-
նության մեջ հիշատակվում է Հեկտորի մեծ սխրագործը Դյուև-
Ների մասին: Բայց երբ նա պարտության մատնեց Պատրոկ-
լեսին, Աքիլլեսը վրեժխնդիր եղավ ընկերոջ դիակի համար և
Հեկտորին շարաշար տանջամահ արեց «Եթե այսօր Պարիսին

Թողնենք անպատիժ, վաղն էլ Հեկտորը կգա», Մուրացան, Գ. Մ., 157

ՀԵՂԻՆԵ, հ ու լ ն .,— Մենելայոսի կինը, Զևսի և Լեդայի դուստրը։ Ըստ դիցաբանության բոլոր կանանցից գեղեցկագույնն էր։ Դիցաբանության

Դկ 10 Հեկտոր

մեջ հասկացվել է որպես լույսի, բուսականության, պտղաբերության աստվածուհի։ Հեղինեն երիտասարդ տարիներին առևանգեց Թեսևսը, բայց եղբայրները ետ բերին։ Ողիսևսի խնդրանքով Հեղինեն ամուսնացավ Մենելայոսի հետ, և բոլոր հերոսները երգվեցին, որ պաշտպան կկանգնեն նրանց։ Պարիսը՝ Հեկտորի եղբայրը, գայթակղվեց Հեղինեի գեղեցկությամբ և փախցրեց նրան Տրոյա, որից սկսվեց արոյսական ահալոյ պատերազմը։ Պարիսի մահից հետո Հեղինեն ամուսնացավ Դեոֆոբեի հետ,

իսկ սրա մահից հետո գնաց Իոդոս, որտեղ և սպանվեց։ «Հուլները կովում էին արոյացիների հետ հափշտակված Հեղինեի համար», Բաֆֆի, հ 10, 12

ՀԵՄԵՐԱ, հ ու լ ն .,— էրեբոսի և Նյուքսի որդին։ Դիցաբանության մեջ հասկացվել է որպես հրճվալից ու պալծառ օր։ «Իսկ երազարից ու Գիշերից առաջ եկան հավերժական Լույսը՝ Եթերը, հրճվալից ու պալծառ օրը Հեմերան», Կուև, 19

ՀԵՄՈՆ, հ ու լ ն .,— Անտիգոնեի ամուսինը։ Սա, բոս առասպելի, սպանեց իր կնոջը, բայց չկարողացավ տանել այդ վիշտը և ինքնասպան եղավ։ «Ո՛ր, նա իմ աչքի առաջ չի մեռնի,— գուցե Հեմոնը», Կուև, 621

ՀԵՍԻՈՆԵ, հ ու լ ն .,— Օվկիանոսի և Լաոմեդոնի դուստրը, որը, ըստ առասպելի, զամված էր ժայռին՝ ծովային հրեշի կեր գառնալու համար։ Հերկուլեսը, երբ տեսավ Հեսիոնեին

այդ վիճակում, սպանեց ծովային հրեշին և ազատեց նրան: «Նրանք տեսան . . գեղեցիկ դատերը՝ Հեսիոնեին, առափն ա ժայռին գամված», Կուճ, 210

ՀԵՍՊԵՐԻԳՆԵՐ, հ ու լ ն ,— Ատլասի դուստրերը, որոնք, ըստ դիցաբանության, հսկում էին այն այգին, որտեղ գտնվում էր ոսկե խնձորի ծառը: Սի այլ վարիանտում հեսպերիդները հասկացվել են որպես կուլյա աղջիկներ, որոնք պահպանել են ոսկե խնձորի հրաշակերտ ծառը: «Հեսպերիդները, առասպելական կուլյա աղջիկները, որոնք պահպանում էին ոսկե խնձորի հրաշակերտ ծառը . .», Հոդք 393

ՀԵՍԻԱ, հ ու լ ն ,— Քրոնոսի և Հռեայի դուստրը, Զևսի և Պոսեյդոնի քույրը, օջախի, բարեկեցության և կրակի աստվածուհի, օլիմպիական 12 աստվածներից մեկը: Դիցաբանության մեջ հետագայում Հեսիայի հետ նույնացվեց Վեստան ընտանեկան օջախի աստվածուհին, Ս. Բ , 241

ՀԵՐԱ, հ ու լ ն ,— Քրոնոսի և Հռեայի սվազ դուստրը, քույրը և ամուսինը Զևսի: Ըստ դիցաբանության Զևսի և Հերայի ամուսնությունը 300 տարի գաղտնի մնաց, մինչև Զևսը հայտնեց, որ Հերան իր կինն է և թագուհին աստվածների: Հերան հովանավորում է ամուսնությունը և պահպանում ամուսնական կապերի սրբությունն ու անխախտությունը: Նա ամուսիններին բազմաբանակ ժառանգներ է պարգևում և բարեմաղթում մայրերին երկունքի ժամանակ: Զևսից հետո Հերան հզորագույնն էր օլիմպիական աստվածների մեջ: Հերան մաչրն էր Արեսի, Հեփեստոսի, Հերիի և Իլիթայի: Ըստ մի առասպելի Հերան ծաղիկների բուրմունքը ներշնչելիս հղիանում է և ծնում Արեսին: Դիցաբանության մեջ Հերան պատկերված է մեծ աչքերով և սպիտակ մարմնով, գեղահեր ու հոյակապ մի կին, որի գլխին կտր գեղադրանույն վարսակալ, ձեռքերին՝ մանչակ: Հերան ամեն տարի լուգանք էր ընդունում Ալպոլիսի Կաթոն կոչված աղբյուրում և վերստանում էր իր կուսությունը: Սա համարվել է լուսաթևիկ աստվածուհի: «Միրամարգներ շեն բաշեր Հերայի սալն, որ ուներ լույս սարիքներ», Կ Վ , 227:

ՀԵՐԱԿԼԵՍ, հ ու լ ն ,— Զևսի և Ալքմենեի զավակը: Ըստ դիցաբանության Զևսը գուշակել էր, որ այդ օրը կծնվի մե ալու դավակ, որը պետք է իշխի իր բոլոր ազգականների վրա: Հերան՝

Զևար կինը, գիտեր, որ Զևար կենակցել է մահկանացու Ալքմենե-
 նեի հետ, որն այդ օրը ծննդաբերութեան ցավով է բռնված։
 Հերան չէր ուզում, որ մահկանացու Ալքմենեի նորածին մա-
 նուկը իշխող դառնա, ինչպես Զևան էր գուշակել, Պերսևսի մեծ
 տոհմի վրա։ Այդ պատճառով Հերան սուրաց Արգոս և այնտեղ
 արագացրեց Սփենելոսի աստվածագոր կնոջ որդու ծնունդը, և
 այդ օրը Պերսևսի տոհմում լույս աշխարհ եկավ Սփենելոսի
 թուլակազմ, հիվանդ երեխան՝ Էվրիսթևսը։ Հերան վերադար-
 ձավ Օլիմպիոս և ամուսնուն հայտնեց նոր ծնվող մանկան
 մասին։ Զևար կուսեց Հերայի խարդախութիւնը և զգաց, որ
 իր գիտակցութիւնը մթազնել էր Ատեն՝ խաբեութեան աստ-
 վածուհին։ Նա բռնեց վերջինիս վարսերից և Օլիմպիոսից ցած
 նետեց։ Այդ օրվանից խաբեութեան աստվածուհին ասլրում է
 մարդկանց մեջ։ Զևար միևնույն ժամանակ պարման կապեց
 Հերայի հետ, որ իր որդին երկար չի մնալու Էվրիսթևսի տիրա-
 պետութեան տակ։ Նա կազատվի այդ տիրապետութիւնից և
 անմահութիւն կստանա, երբ Էվրիսթևսի հանձնարարութեամբ
 կկատարի 12 սխրագործութիւններ։ Զևար իր դատրը Աթենաս-
 Պալլասին, հրամայեց հոգ տանել Ալքմենեի նորածին զավակին։
 Նույն օրը, Էվրիսթևսի ծննդան օրը, Ալքմենեն երկվորյակներ
 ունեցավ։ Երկվորյակներից ավագին, որը, ըստ դիցաբանութեան,
 Զևար որդին էր, Ալկիդոս անունը տվեցին, իսկ կրտսերին՝ որ
 Ամփիտրիոնի որդին էր, Իփիկլես կոչեցին։ Հետագայում գու-
 շակուհի Պիթիան Ալկիդոսին Հերակլես անվանեց։ Հերան կա-
 մեցավ Հերակլեսին դեռ խանձարուրի մեջ ոչնչացնել։ Այդ
 նպատակով նրա մոտ ուղարկեց երկու օձ, բայց Հերակլեսը
 իր մանուկ թաթերով նրանց խեղդամահ արեց։ Ամփիտրիոնը,
 տեսնելով իր մանկան հզորագույն ուժը, նրան հանձնեց Ոդի-
 սևսի պապի Ավտոլիկոսի դաստիարակութեանը։ Հերակլեսին
 զինավարութեան մեջ վարժեցրին և գենք ու զրահ տվին Հերմիւր,
 Ապոլլոնը, Հեփեստոսը և Աթենասը։ Թեք քաղաքը ծանր
 հարկատվութիւնից սպառնալու համար քաղաքի արքան իր
 դատրը՝ Մեգարալին, կնութեան տվեց Հերակլեսին, որից
 ունեցավ երեք զավակ։ Հերան տեսնելով Հերակլեսի երջանկու-
 թիւնը, նրան հիվանդութիւն տվեց, և Հերակլեսը ցավից

խելագարվեց: Մոլեգնության պոռթկման պահին նա սպանեց իր և իր եղբոր որդիներին: Երբ ուշքի եկավ, գնաց Դելփիք իմանալու իր անելիքը: Գուշակուհի Պիթիան ասաց, որ նա էվրիսթեսի մոտ ծառայության պիտի գնա և կատարի 12 սխրագործություն, քանի որ այդ 1 եղել կամքը մեծ Զևսի: Հերակլեսը կատարեց այդ 12 սխրագործությունները: Դրանից հետո շատ հաղթանակներ տարավ ու տառապանքներ կրեց Հերակլեսը, իսկ վերջում անմահություն ստացավ և որպես աստված ապրում է Օլիմպիոսում: «Հերակլեսը վկա, ասում եմ, ինչ որ մտածում եմ», ՅՈՒՆԵՍԿՈՒՆ 11

ՀԵՐԱԿԼԵՍՅԱՆ ՍՅՈՒՆԵՐ, — Բայտ առասպելի Հերակլեսը կամ երկու լեռներ բաժանել է իրարից և առաջացրել Զիբլարթարի նեղուցը, կամ նույն նեղուցի առափնյա ժայռերը ինքն է կանգնեցրել: «Հույները գտնում էին, որ Պիբրալթարի նեղուցի առափնյա ժայռերը Հերակլեսն է կանգնեցրել», Կուև, 212

ՀԵՐԱԿԼԻԳՆԵՐ, հ ու ն , — Հերակլեսի որդիները: Դիցաբանության մեջ հիշվում է, որ Հերակլեսի մահից հետո նրա որդիները վտարվում են հոր տիրապետությունից և ի վերջո ապաստան գտնում Բուլայոսի Հերակլեսի ընկերոջ մոտ: Էվրիսթեսը այստեղ էլ նրանց հանգիստ չի տալիս: Որդիները ստիպված հեռանում են Աթենք: Էվրիսթեսը պահանջեց նրանց հեռացնել նաև ալգտեղից, բայց Աթենքի արքան Դեմոփոնոսը, մերժեց: Էվրիսթեսը մեծ բանակի գլուխ անցած՝ շարժվեց Աթենքի վրա: Աթենացիները աստվածներից իմացան, որ այդ կոչում կհասցի նա, ով մի աչիկ զոհ մատուցի մեծ աստվածներին: Հերակլեսի և Դեյանիրայի քնազագե, դուստրը՝ Մակարիան, ինքնակամ զոհաբերվեց: Հաղթանակը տարան արևնացիները Էվրիսթեսը փախուստի դիմեց: Հերակլեսի որդին՝ Հելլիոսը, իր երկանալով հետամուտ եղավ նրան Էվրիսթեսին բռնեցին և բերին Աթենք: Ալքմենեն տեսնելով իր ամուսնու թշնամուն՝ իր ձեռքով հանեց նրա աչքերն ու սպանեց նրան: «Հերակլեսի մահից հետո նրա գավազները և մարր Ալքմենեն ապրում էին Տիրինթոսում», Կուև, 239

ՀԵՐԻԳԱՆՈՍ, հ ու ն , — Առասպելական գետ: Ըստ լի-

ցարանութջան Հերակլեսը որոնում էր դեպի Սալաս տանող որևէ հանապարհ: Որոնումների ժամանակ նա ասավ հեռավոր հյուսիսում գտնվող հավերժաժուլի, անպարփակ ու փոթորկոտ Հերիդանոս գետին: Այստեղ Հերակլեսին լեծ շուքով ընդունեցին հավերժահարսերը և խորհուրդ տվին, թե ինչպես գտնի Հյուսիսիդների մոտ տանող ուղին: «Հերիդանոսի ափերին Ձևի մեծահամբավ որդուն պատվով ընդունեցին գեղանի հավերժահարսերը», Կուս, 217

ՀԵՐԿՈՒԼԵՍ, — ՏԵ՛ս ՀԵ աղյես

ՀԵՐՄԵՍ, հ ու ն , — Ձևի և Սալայի որդին: Ակղբում սա հարկացվել է որպես բնութջան վերակենդանացման ուժի մարմնացում, իսկ հետո նախրի ու հոտի պահապան աստված: Հստ գիցաբանութջան Հերմեսը առաջինը եղավ, որ մարդկանցից պահանջեց զոհ մատուցել օջախին և կրակ վառել ալթարում՝ զոհարանում Հերմեսը հասկացվել է նաև որպես աստվածների բանբերը և մեռածների հոգիների ուղեկիցը դեպի Հադեսի աշխարհը: Ճանաչվել է նաև որպես առևտրի, հնարագիտութջան, խաբեութջան ու մինչև անգամ գողութջան աստված: Դեռ օրորոցում եղած ժամանակ Հերմեսը դուրս եկավ բարձր կրից և գողացավ Մարտիոսի կովերը, երբ Ապոլլոնը Մակեդոնիայում արածացնում էր աստվածների նախիրը: Հստ գիցաբանութջան Հերմեսը հնարել է շափն ու կշեռքը, թվերն ու այբուբենը:

(Ոչ ալ կ'հոսին, իբրև սերմեր դիցական)

Ձևի անձրևն ոսկի, արշունն Ուրանյան:

Ձեն արծարծեր ոտնաթևերն Հերմեսին,

Աստղերը որբ երկինքին», Դ Վ., 227

ՀԵՐՄՈՆԻԱ ու ն , — Սեմեյալոսի և Հեղինեի միածին դուստրը, Արիլեսի ամուսին: «Ձի Հեղինեն հռչականունն ոչ մի ծնունդ չէր ունեցել Հերմիոսից հետո սիրուն», ՀՈ, 42

ՀԵՓԵՍՏՈՍ, հ ու ն , — Ձևի և Հերալի որդին, կրակի և դարբնութջան աստված: Հստ գիցաբանութջան ծնվեց թուլակազմ ու կալվիկ: Զայրացավ Հերան նորածին մանկանը տեսնելիս և Օլիմպիոսից նրան նետեց ծովը: Մովալին աստվածները՝ Թետիսը և Էվրինոմեն, գթացին մանկանը և իրենց հետ տարան ծովի խորքը: Նորածինը Հեփեստոսը, մորից վրեժ

առնելու համար պատրաստեց մի արտասովոր բազկաթուռ և ուղարկեց մորը՝ Հերային: Հերան սքանչանալով այդ արտասովոր աթուռով, նստեց վրան, բայց անմիջապես պարուրվեց անքակտելի կապանքներով և դամված մնաց բազկաթուռին: Հերային այդ կապանքներից ազատելու համար Օլիմպիոս տարան Հեփեստոսին, Վերջինս սկզբում հրաժարվեց ազատել մորը կապանքներից: Տեսան անկոտրում է իր խոսքի մեջ, նրան գինովցրին, և Հեփեստոսը անգիտությամբ ազատ արձակեց իր մորը: Հեփեստոսը Օլիմպիոսում աստվածների համար ոսկուց, արծաթից և բրոնզից կառուցեց հոյակապ պալատներ: «Զոր Հեփեստոսն է դարփներ սալին վրա ուռնահարդ», Գ. Վ., 84

ՀԻԱԳԻ, հ ու Ն .,— Ատյասի դուստրերը: Սրանք թվով յոթն էին, որոնք ողբացին իրենց եղբոր կորուստը Զևսը տեսնելով նրանց անսփոփ վիշտը նրանց աստղեր դարձրեց, Մ. Շ.:

ՀԻԱԿԻՆԹՈՍ, հ ու Ն .,— Սպարտայի թագավորի որդին, Ապոլլոնի սիրելի ընկերը: Դիցաբանության մեջ հիշատակվում է, որ սա Ապոլլոնի հետ շատ անգամ սկախառակներ էր նետում: Քամու աստվածուհին Զեփերոսը, սիրեց այդ գեղեցկատես պատանուն՝ Հիակինթոսին: Զեփերոսը Ապոլլոնի նետած սկախառակը ուղղեց դեպի Հիակինթոսը, և նա անշնչացած վայր ընկավ: Նրա արյան կաթիլներից աճեց բոսոր, բուրումնավետ մի ծաղիկ, որին հիակինթ անվանեցին: «Աճեց բոսոր, բուրումնավետ մի ծաղիկ՝ հիակինթը», աՆՆ 298

ՀԻԳԻԱՍ, հ ու Ն .,— Առողջապահության աստվածուհի, առասպելական բժիշկ Ասկլեպիոսի ուսուցիչը: Դիցաբանության մեջ պատկերված է երիտասարդ կնոջ կերպարանքով՝ հագին սպիտակ պարեգոտ, ապարոշ, խուլյրլ գլխին օձի հետ, որին կերակրում է սնակից: Մեր օրերում բաժակը օձի հետ լարձել է բժշկության խորհրդանիշը, Մ. Շ.

ՀԻՊԵՐԱ, հ ու Ն .,— Բազմազուլի օձ: Ըստ առասպելի, երբ կտրում էին Հիդրայի գլուխը, նա փոխարենը ծնում էր երկուսը Դիցաբանության մեջ հասկացվել է որպես շարիք: Հիդրան ուներ ջրային բազադրություն և ապրում էր կերնեյան ճահճի մեջ: Նրան սպանեց Հերկուլեսը:

Ահա կուգամ, ես վերջին

Նորարոշորոշ գլուխը ալ Հիդրալին,

Կուգամ կյանքիդ փառքովը լահոօ օրորել», Դ Վ , 31.

ՀԻԼԱՍ, հ ու լ ն ,— Հերակլեսի սիրելի զինակիցը: Ըստ դիցաբանության մասնակցեց արգոնավորդների (տես ս առգոնավորդներ) արշավանքին: Երբ Արգո նավը կանգ առավ Միսիայի ափին, արգոնավորդները դուրս եկան ջուր գտնելու: Հիլասն այնքան դեղեցիկ էր, որ ազբյուրի ջրահարսերը սիրեցին նրան և փախցրին: «Իսկ հերոսները փնտրում էին չքնաղ Հիլասին», Կուճ, 320

ՀԻԼԼՈՍ, հ ու լ ն ,— Հերակլեսի որդին, որը հո, խրնդրանքով ամուսնացավ Լոլիի հետ: «Մնաս բարավ, Հիլլոս» , Կուճ 238

ՀԻՄԵՆԵՈՍ, հ ու լ ն ,— Ամուսնության պատանի աստվածը, Աֆրոդիտեի օգնականներից մեկը: Ըստ առասպելի ամուսնացած գուլգերին շնորհում էր երջանկություն: «Աղջիկների երգչախմբերը հարսանիքի ժամանակ դիմում էին Հիմենեոսին», Կուճ, 74

ՀԻՄԵՐՈՍ, հ ու լ ն ,— Կրքստ սիրո աստված, Սֆրոդիտեի հեակորդը, Լրոսի ընկերը: «էրոսն ու Հիմերոսը հրաշագեղ աստվածուհուն տարան-բարձրացրին Օլիմպիոս», Կուճ, 67

ՀԻՊԵՐԲՈՐԵՈՍՆԵՐ, հ ու լ ն ,— Մի երկիր, ուր, ըստ դիցաբանության, ձմեռ չէր լինում: Սպոլլոնը այդտեղ էր անցյապնում իր ձմռան օրերը: «Ապոլլոնը իր երկանվով հեռանում է դեպի հիպերբորեոսների երկիրը, ուր ձմեռ չէր լինում» Կուճ, 46

ՀԻՊԵՐԻՈՆ, հ ու լ ն ,— Ուրանոսի և Գեայի որդին, Արեգակի հայրը: Ըստ առասպելի ամուսնացավ իր քույր Թեայի հետ, որից ծնվեցին Արեգակը և նրա քույրերը՝ Լուսինն ու Արշալույսը: «Փայլուն, ինչպես Հիպերիոնը», ՀԾ , 374

ՀԻՊՆՈՍ, հ ու լ ն ,— Մորփեոսի մայրը, քնի աստվածուհին, Կուճ 288

ՀԻՊՈԳԱՄԻԱ, հ ու լ ն ,— Պիոս քաղաքի թագավոր

Էնոմայոսի դուատրը: Ըստ դիցաբանութեան պատգամախոսը
ասել էր, որ Եթե Հիպոդամիան ամուսնանա, հայրը կմահանա:
Որպեսզի լիբականանա այս գուշակութունը, արքան մրցու-
թեան մեջ էր մտնում փեսացուների հետ և պարտութեան մատ-
նում նրանց: Մրցութեան մեջ մտավ նաև Պելոպսի հետ: Վեր-
ջինս խորամանկութեան շնորհիվ հաղթեց արքային և ամուս-
նացավ Հիպոդամիայի հետ: «Պելոպսը կնութեան առավ Հի-
պոդամիային», Կուլն, 166:

ՀԻՊՈԼԻՏԵԻ ՊՈՏԻ, հ ու ն ,— Ըստ դիցաբանութեան,
երբ Արեսը հաղթեց ամազոններին, նրանց թագուհուց ստացավ
նրա գոտին, որպես նշան այն բանի, որ Արեսը հաղթանակով
է իշխել բոլոր ամազոններին: «Հերակլեսը ձեռք բերեց Հիպո-
լիտեի գոտին», Կուլն, 210:

ՀԻՊՈԿՐԵՆ, հ ու ն ,— Մի աղբյուր, որը, ըստ առաս-
պելի, առաջացել է Պեղասի սմբակների հարվածից: Այս աղ-
բյուրը գտնվում էր Հելիկոնի լանջերին, ուր Ապոլլոնը ինք
մուսանների հետ խմբապար էր բանում: Այս աղբյուրը դիցա-
բանութեան մեջ կոչվել է «Աղբյուր ձիու», Կուլն 46:

ՀԻՊՊՈԼԻՏՈՍ, հ ու ն ,— Ժուժկալութեան աստված:
Ըստ դիցաբանութեան սրա միակ ցանկութունն էր, որ դառնա
Արտեմիսի ամուսինը և վայելի նրա պաշտպանութունը, Մ Բ.,
128

ՀԻՍՊԵՐՐԱ, հ ու ն ,— Հավերժահարս: Ըստ դիցաբա-
նութեան Էսաքոսը մի անգամ տեսավ գեղանի հավերժահարս
Հիսպերիային՝ գետի ափին գլխի փարթամ մազերը չորացնե-
լիս: Հավերժահարսը պատանուն տեսնելուն պես փախուստի
դիմեց փախուստի ժամանակ օձը իսալթեց նրան: Էսաքոսը,
սգալով հավերժահարսի մահը, վշտից իրեն ծովը նետեց:
Թլտիս աստվածուհին պահեց նրան, բայց Էսաքոսը դալկացավ
և սուզաբազ դարձավ: «Գիրկն առնելով մեռնող Հիսպերիային,
վշտից խելակորույս ոչեց էսաքոսը», Կուլն, 306:

ՀՅՈՒՐԻ,— Տե՛ս հուրի

ՀՅՈՒՐԻ-ՓԵՐԻ,— Գեղատեսիլ հավերժահարս (տես
հուրի-փերի):

ՀՈՄԵՐՈՍՅԱՆ ԾԻԾԱՂ,— Անգուսպ, բարձր ծիծաղ,
Վ. Փ, հատ 2, 213

ՀՈՐԱՅՔ, հ ու ն ,— Ձևի և թեմիսի գուտերը: Ըստ
դիցաբանության համարվել են բնության կարգ ու կանոնին
հետևող աստվածուհիներ: Գեղանի ու շնորհալի էին: Դիցաբա-
նության մեջ կրել են նաև «Թս յոզն ու Կարսոզն» անունները:

ՀՈՐՈՏ-ՄՈՐՈՏ,— Դիցաբանության մեջ հասկացվել են
որպես երևակայական էակներ, Ռ Պ, 257

ՀՌԱԴԱՄԱՆԹՈՍ, հ ու ն ,— Ձևի որդին, մեռելների
թագավորության գատավորը: Մինոսի հետ իրենց տեղն ունենին
Հադեսի թագավորության գահի շուրջը: «Հադեսի գահի մետ
նստում լին մեռյալների լուսավորության գատավորները՝
Մինոսն ու Հոադամանթոսը», Կուն, 34.

ՀՌԵՍ, ու ն ,— Քրոնոսի կինը, Ձևի մայրը: Ընդարձակ
բացատրությունը տես Ձև բառի բացատրությունը:

ՀՐԵՇՏԱԿ, պ ը ս ,— երևակայական, անմարմին էակ,
որը, ըստ առասպելի, սպասավորում է աստծուն: Մի հարցա-
նեք ով էր նա, հրեշտակ, թե՛ կույս լուսադեղ», Ս Մ.:

ՀՌԻԴԱ, է բ բ ,— Կլոնական անլանդության մեջ հաս-
կացվել է որպես դավաճան, մատնիչ:

ՀՌԻԴԱՅԻ ՀԱՄԲՈՒՅՐ,— Դիցաբանության մեջ հաս-
կացվել է որպես առերևույթ բարեկամական, բայց իրոք դա-
վաճանական համբույր, Ս Հ

ՀՌԻՅՍ, հ ու ն ,— Ձևի գուտարը, բարության աստվա-
ծուհի: «Միայն Հուլյան էր մնացել վիթխարի ամանի հառախին»,
Կուն, 131

ՀՌԻՐԻ, ա ը ա բ ,— Դիցաբանության մեջ հասկացվել
է որպես գեղեցկուհի, ուն այն աշխարհում պետք է ծառայեր
հավատացյալի հաճուքներին: «Նրան՝ իր տեսքով հասակով,
ասին, չի հասնի շքնաղ Հուրին Իլանի», Հովն Փումանյան,
հ. 2, 137:

ՀՌԻՐԻ-ՓԵՐԻ, ա ը ա բ ,— Դեղեցիկ աղջիկ, էրևակա-
յական էակ, Ղ. Ա., երկու հուլյ, 198:

Մ

ՄԱԿԱՐԻԱ, հոսիս, — Հերակլեսի և Գեյանիրայի ավագ գուլարը: Հատ գիցարանության հոծարակամ գոհաբերեց իրեն եղբայրների ու քույրերի փրկության համար: «Ճակատամարտից առաջ գոհաբերվեց Մակարիան», Կուև, 239

ՄԱՄՈՆԱ, ա ս ր, — Հարստության աստված, Ռ. Պ, 80

ՄԱՅԱ, հոսիս, — Աստուծո գուլարը, Հերմեսի մայրը, գաշտերի աստվածուհին: «Գայրուլթից մոլիդնած Ապոլլոնը մտավ Մայայի սենյակը», «Մայայի որդին վկա», ՅՈւ Երթաս, 286 Կամ՝ «Քան թե լուտասը ծաղկած Մայայի լույս ծոցին մեջ», Գ Վ, 254

ՄԱՅՐԱ ԿԻԲԵԼԱ, հոսիս, — Զևսի մայրը, Շիլլե, Բալլադիս, Երեան, 1957 թ:

ՄԱՆԻԱ, հոսիս, — Խելագարության և մեռնող հոգու պահապան աստվածուհի: «Զախ անկուռնում խեչագայ ության գիցուհի Մանյան է», Կուև 191

ՄԱՏՈՒՏԱ, հոսիս, — Արշայուլյսի աստվածուհի: Գիցարանության մեջ հասկացվել է որպես նորածին երեխաների հոգանալոր աստվածուհի: Ապրիլ ամսին նրա պատվին տեղի էին ունենում տոնակատարություններ, Մ Շ:

ՄԱՐԳԱՐԵ, ս ր, — Սպարտան գուլարի Հատ գիցարանության բժշկություն էր սնում և հրաշքներ գործում, Հովհ Քուևանյան, Կ 1 23

ՄԱՐՈՆ, հոսիս, — Ապոլլոնի տաճարի քուլմը: «Մեզ հետ վերցրինք ալծի մի տիկ՝ լեցուն ընտիր կարմիր գինով, որ Մարոն էր ինձ պարզեել՝ Լվանթեսի զարմը հայտնի», ՀՈւ, 119

ՄԱՐՊԵՍԱ, հոսիս, — Լղասի կինը, էվենտի լուտարը: Հատ գիցարանության սրանով հրապուրված էին Ապոլլոնը և Լղասը: Վերջինս Պոսեյդոնի օգնությամբ առևանդեց նրան, բայց Ապոլլոնը ընդդիմացավ և պահանջեց, որ Մարպեսան ինքը ընտրություն կատարի: Մարպեսան Իղասին ընտրեց սրովհետև գիտեր, որ Ապոլլոնը մինչև իր մահը իրեն չի սիրի, ինչպես աստվածը մոտացություն կատարի, երբ ինքը ծերանա:

«Արծաթաղեղ աստվածը վեճի մեջ էր մտել գեղանի Մարպեսայի համար», ԿուՆ, 301

ՄԱՐՍ, հ ու ն .,— Պատերազմի աստված, ՅՈՒՆԻՍԿՈՒՍ 7:

ՄԱՐՍԻԱՍ, հ ու ն .,— Սատիր, Դիոնիսոսի սուրհանդակը: Ըստ դիցաբանության գտավ Աթենաս աստվածուհու սրինգը և կարծեց, թե անհաղթելի է սրնգահարության մեջ: Մրցման կանչեց Ապոլլոնին, սակայն շարաշար պարտվեց: Ապոլլոնը զայրույթից մաշկազերծ արեց նրան ու մաշկը կախեց ծառից: Ըստ դիցաբանության նրա մաշկը թեթև քամուց անգամ արժվում էր, ասես պարելիս լիներ, եբք նբան էին հասնում սրնգի ձայներ: «Դաժանորեն պատժեց Ապոլլոնը... Մարսիասին», ԿուՆ 48

ՄԱՔԱՎՈՆ, հ ու ն .,— Ասկլեպիոսի և Լաիոնի զավակը: Դիցաբանության մեջ հասկացվել է որպես անվանի բժիշկ: «Մոտենալով Մաքավոնին՝ ասաց նա խոտքն ալս թևա՛վոր », ՀԻ, 94:

ՄԱՖՈՒՍԱՖԼ, ե բ բ .,— Ըստ առասպելի մեկն էր ս ն պատրիարքներից, որն ասլրեց 969 տարի:

ՄԵՓԱՊԵՆԹԵՍ, հ ու ն .,— Մենելայոսի որդին, որը, ըստ դիցաբանության, ծնվել էր ստրկուհուց: «Նրա կողքին քալում էին Մեգապենթեսն ու Հեղինեն», ՀՈ, 206

ՄԵՓԱՍ, հ ու ն .,— Անհաղթ դյուցազն, որը, ըստ դիցաբանության, իր ուժով հավասար էր Արեսին, ՀԻ, 251

ՄԵՓԱՐԱ, հ ու ն .,— Հերակլեսի կինը, Թեբե քաղաքի Կրեոսն արքայի դուստրը: Դիցաբանության մեջ հասկացվել է որպես խանդի ու վրիժառության աստվածուհի: Պատկերված է կնոջ կերպարանքով, որի գլխի վրա մազերի փոխարեն գալարվում են օձերը՝ երկար լեզուներով: «Տեսա լքնաղ դստեր Մեգարային», ՀՈ, 152 Փխբ — Քինախնդիր կին:

ՄԵՓԱՐՈՍ, հ ու ն .,— Հեմոնի մեծ եղբայրը, Կրեոսնի ավագ որդին: Ըստ դիցաբանության ինքնահոժար զոհաբերեց իր կյանքը Արեսին, երբ Տերեզիասը հայտարարեց, թե Արեսը զոհ է պահանջում Կադմոսի սերնդից՝ նրա սպանված վիշապի փոխարեն», Հողբ 381

ՄԵՂԵԱ, հ ու ն .,— Հերիոսի որդու՝ Կոլխիդայի թագա-

վոր էյեթոսի չքնադագեղ աղջիկը, Հեկատե աստվածուհուն սպասարկող մեծագուն կախարդը, Յասոնի կինը, լուսնի դիցուհին: Յասոնը, ըստ առասպելի, Կոլխիդա եկավ ոսկեզեղմը տանելու: Արքայի դուստրը Սեդեան, զայթակղված նրա սիրուց՝ հնար դրեց իր բոլոր կախարդանքը և Յասոնին հանձնեց ոսկեզեղմը: Յասոնը Կոլխիդայից իր հետ բերեց նաև Սեդեային: Մեդեան տասը տարի ապրեց Յասոնի հետ և նրանից ունեցավ երկու զավակ: Հետագայում Յասոնը լքեց Մեդեային և ամուսնացավ Գլավքեի հետ: Քինախնդրութլամբ լցված կախարգ Մեդեան նորահարսին՝ Գլավքեին, ուղարկեց մի հագուստ: Գլավքեն, դավին անտեղյակ, դեռ չէր հագել այդ հագուստը, երբ բոցերի մեջ վառվեց թե՛ ինքը և թե պալատը: Մեդեան չքաղարարվեց այդքանով, սպանեց նաև իր երկու որդիներին և հեռացավ պալատից: «Էարավոր ծառի շորացած ճյուղով խառնում էր բուժախտը Մեդեան, և ճյուղը կանաչեց, տերևակալեց և կանաչ ստուղներ տվեց», Կուև, 345:

ՄԵԴՈՒԶԱ, հ ու ն . — Գորդսնյան երեք քուլրերից մեկը, որը, ըստ դիցաբանության իր գեղեցկութլամբ ուղեց մայցել Մեներվայի հետ: Մեներվան, իբրև պատիժ, Մեդուզայի գլխի գանգուր մազերը օձեր դարձրեց, իսկ ոտքերը՝ պղնձե սմբակներ: Ըստ մի այլ վարիանտի Մեդուզան ամուսնանում է Պոսեյդոնի հետ և նրանից ունենում Պեգաս թևավոր ձին: Հետագայում Պեգասը կտրեց Մեդուզայի գլուխը և ընծայեց Միներվային: Մեդուզայի գլուխն այնքան ահասարսուտ էր, որ նրան նայողը քարանում էր: «Փայփայում էր ինձ և հետևում էր լրբեմն Մեդուզան», Վ Տ 109:

ՄԵԼԱՄՊՈՂ, հ ու ն . — Տե՛ս Մելամպուս

ՄԵԼԱՄՊՈՒՍ, հ ու ն . — Ամփիոնի զավակը: Ըստ դիցաբանության՝ Պիոնիսոս ասածո պաշտամունքը ասարածողն ու յիմնադիրը: Մելամպուսը երկու օձ աճեցրեց, որոնք լիզեցին նրա ախանջները, և նա կարողացավ հասկանալ կենդանական աշխարհի լեզուն: «Պրոշտոսը իր դստերը կնութլյան տվեց Մելամպուսին», Կուև, 607:

ՄԵԼԱՆԹՈՆ հ ու ն . — Պենելոպեի նաժիշտներից մեկը, որը, ըստ դիցաբանության, ծածուկ սեր էր վայելում

էվրիմաքի հետ: «Եւ Մելանթոն իր խոսքն ուղղեց Ողիսևսին»,
ՀՈ., 258

ՄԵԼԱՆԹՈՍ, հ ու ն ., — Գոլոսի սրդին, Ողիսևսի հովիվ-
ներից մեկը: Հստ դիցաբանության Ողիսևսը ծպտյալ վերա-
դարձավ իր տունը, հովիվը չճանաչեց տիրոջը և մի քանի կո-
պիտ խոսքեր ասաց նրան: «Իսկ խաշնարած Մելանթոսը նրան
պատասխանեց.», ՀՈ., 239

ՄԵԼԷԱ, հ ու ն ., — Հավերժահարս, Մելիտոս արքայի
շուստրը: Հստ դիցաբանության խնամել է մանուկ Զևսին
Իդա լեռան մի քարայրում Ամալթեա այծի կաթով:

ՄԵԼԷԱԳՐՈՍ, հ ու ն ., — Կալիդոն քաղաքի արքա Օյ-
նևսի սրդին: Ըստ դիցաբանության Մելեագրոսը չճանաչեց
Արտեմիսին որպես աստվածուհի և նրան զոհ շմատուցեց:
Այս վերաբերմունքից զայրացավ Արտեմիսը և նրա երկիրն
ուղարկեց մի վարագ, որն ամայացրեց Կալիդոնի ողջ շրջա-
կայքը: Մելեագրոսը վճռեց ընկերների հետ դուրս գալ վարագի
դեմ: Նրան հաջողվեց սպանել վարագին, բայց թե ում պետք է
տրվեր հաղթանակի պարգևը, դարձավ վեճի հարց: Այդ վեճից
բորբոքված՝ Մելեագրոսը սպանեց իր մոր Լոբոսը: Մայրը՝
Ալիևան, լսելով Լոբոս կորուստը, խնդրեց Հադեսին կործա-
նել իր որդուն: Այդպես էլ եղավ՝ Ապոլլոնի ոսկեծուլը նետից
Մելեագրոսը անշնչացած վայր ընկավ: «Մելեագրոսի ողին
սավառնեց դեպի սովերների վշտալի թագավորությունը»,
Կուև 286 (Տե ս Ալտեա):

ՄԵԼԻՍԱ, հ ու ն ., — Մելիտոսի դուստրը: Դիցաբանու-
թյան մեջ հիշվում է, որ մեկրով կերակրել է Զևսին

ՄԵԼԻՏՐԱ, հ ու ն ., — Ասորական դիցաբանության մեջ
հասկացվել է որպես պտղաբերության, սիրտ և ջրերի աստվա-
ծուհի:

ՄԵԼՊՈՄԵՆԵ, հ ու ն ., — Ողբերգության մուսա, որը
հովանավորում էր թատրոնը: Դիցաբանության մեջ Մելպոմե-
նեն պատկերված է որպես մի բարձրահասակ կին՝ ձեռքին
դաշույն, ողբերգական դիմակով: «Դեռևս իր փառքի գագաթին
էր, երբ Մելպոմեննի դափնեպսակը փոխարինեց նարնջածաղ-
կի սովորական պսակով», Վ. Փ., 2. 1, 245:

ՄԵԾ ՇԱՆ ՀԱՄԱՍՏԵՂՈՒԹՅՈՒՆ, — Ըստ հունական դի-
ցարանության Բկարիոս թագավորը, որ առաջին անգամ Աստի-
կայում խազող աճեցրեց, մի անգամ գինի տվեց իր հովիվ-
ներին: Սրանք հարբեցին և կարծեցին, թե արքան իրենց թու-
նախորդ է, քանի որ նրանք չգիտեին, թե ինչ բան է հարբելը,
և սպանեցին արքային: Իկարիոսի գուժարը՝ էրիգոնեն, իր շան՝
Մայրայի օգնութեամբ դատվ հոր դիակը և հոգին հանձնեց:
Գիոնիսոսը լերջիններիս երկինք տարավ և աստուգյին համա-
կարգութեան մեջ կոչեց Մեծ Շան՝ ահառակ դություն «Բկա-
րիոսին, էրիգոնեին ու նրա շանը Մայրային, Գիոնիսոսը
չարժրայրեց Լրկինք», ԿուՆ, 108

ՄԵՄՆՈՆ, հ ու լ ն , — Էոսի և Տիփոնի որդին, Պրիամոսի
ազգականը: Ըստ առասպելի Մեմնոնը խիստ շքնադատես էր,
և ոչ մի մահականացու չուներ նրա գեղեցկութեանը: Երբ
արքայական յտակրացմամբ Մեմնոնը սպարավեց, եթովպա-
ցիները կարցնելով իրենց սղոր արքային, թուշու՛ աստված-
ներ գարձան: Եվ այդ ժամանակից ի վեր ամեն ատրի նրանք
այցի են գալիս իրենց արքայի գերեզմանին (Մեմնոնի Բար-
մինը բերին հեռավոր Էսեպոս գետի ափերը): ԿուՆ, 182

ՄԵՆԱԳ, հ ու լ ն — Դիցաբանութեան մեջ հասկացվել է
որ լու՛ Բայուս աստծո երկրպագուներից մեկը: Ճանաչվել է
սրբեկո բարստուհի «մենաս կամ մենագոս նշանակում է Գիո-
նիսոսի սղեկից»: ԿուՆ, 76

ՄԵՆԵԿԱՈՒ, ու լ ն , Այարտավ արքան, Ագամեմ-
նոնի վարր կորսչը, Հեղինեի ամուսինը: Ըստ դիցաբանու-
թեան Պարիսը հյուս եղավ Մինեյաոսի մոտ և Հեղինեի գեղեց-
կութեամբ գայթակղված սուհանդեց նրան: Մենեյաոսը հավա-
րեց արայեցիներին և շարժվեց Տրոյայի վրա, քանի որ Պարիսը
Հեղինեին Տրոյա էր տարել: «մենեյավի և քս գատլվն Լնր
վնր փնարում Տրոյի մոտ», ՀԲ - 39:

ՄԵՆԵՄԵՎՍ, հ ու լ ն , — Աթենացիների զորավարը:
ուս առասպելի Եահանացուների մեջ իր արիութեամբ հավա-
որը չուներ: Առաջնորդն էր Պլիտածին Մենեսթևսը քաջա-
արտեկ: ՀԲ - 66:

ՄԵՆՏՈՐ, հ ու լ ն , — Սլքմենեի որդին, Ադիսևսի ընկերը:

Ըստ դիցաբանության Ողիսևօր տրոյական սլատերազմին մասնակցելու պատճառով տան հոգսը թողեց իր որդու՝ Մենտորի վրա։ «Թող ներեն ինձ իմ արվեստակիցները, որ այս գրքի էջերում շատ հաճախ խորհուրդներ եմ տալիս նրանց, մանավանդ նորերին, երբ ակամայից հիշեցնում եմ պատմական Մենտորին», Վ. Փ., Ե 2, 126: «Մենտորի կերպարանքով հայտնվեց աստվածուհին», ԿուՆ, 507

ՄԵՍՐԱ, ա բ ա բ ., — Ըստ արաբական առասպելի Մեսրա ասելով հասկացվում է Մահմեդի գիշերային երթը երկնքում, Մ 2

ՄԵՏԻՍ, հ ու լ ն ., — Աթենասի մայրը, Օվկիանոսի դուստրը, Ջևաի առաջին կինը, քանականության աստվածուհին։ Ըստ առասպելի ճակատագրի մոյրաները (տե՛ս Մոյսա) Ջևաին հայտնել էին, որ Մետիսի նորածին որդին գահընկեց կանի Ջևաին։ Այս վտանգից զերծ մնալու համար Ջևսը քուն բերեց Մետիսի աչքերին և կուլ տվեց նրան, նախքան նա կծներ իր դստերը՝ Աթենաս աստվածուհուն։ «Նա փաղաքուշ խոսքերով քնեցրեց Մետիս աստվածուհուն», ԿուՆ, 55

ՄԵՐԱ, հ ու լ ն ., — Ըստ առասպելի հասկացվել է որպես Սրտեմիսի ուղեկիցներից մեկը, որը սրսի էր դուրս գալիս նրա հետ։ «Դիտնիսոսի վկայությանը անսալով՝ Մերալին և Կլիմենենին ստորաբար դավաճանեց», ՀՈ., 154

ՄԵՐԻՌՆ, հ ու լ ն ., — Իդոմենևս թագավորի օգնականն ու զորավիգը, իր արիությամբ հավասար էր Արեսին, ՀՆ., 96:

ՄԵՐԿՈՒՐԻՈՍ¹, հ ու լ ն ., — Գեղախոսության, պերճու խոսության աստվածուհի։ Կրաբեր աստվածուհի, հովանավորը առևտրի։ Ընդարձակ բացատրությունը տե՛ս Հեռմես անվան բացատրությունը։

ՄԵՐԿՈՒՐԻՈՍ², հ ու լ ն ., — Ըստ դիցաբանության սպանեց հարյուրաչյա Արգոսին, որին Հերան հանձնարարել էր հսկել իր ամուսին Ջեսի սիրուհուն կով դարձած Իոյին, ՅՈՆԵՐՄԱՍ, 224

ՄԵՐՈՊԵ, հ ու լ ն ., — Ծովային աստվածուհիներից մեկը։ Ըստ առասպելի ամոթխած էր իր քույրերի մեջ, քանի որ միայն ինքն էր ամուսնացել մահկանացուի հետ, իսկ քույրերը

ամուսնացել էին աստվածների հետ: «Ազդուհա էլ մեծացավ
էգիպտ Մերուպեի մոտ», Կուճ, 592

ԻՄԻՊԱՍ, հ ս լ ն ,— Փռչուզգիական թագավոր: Հստ առաս-
պելի երբ Միդասը սրնգահարուժյան մեջ առավելուժլուճը
տվեց Պանին, Ապոլլոնը զայրացավ և արքայի գլխի վրա էջի
սկանչներ բուսցրեց: Արքայի այս վիճակի մասին գիտեր միայն
նրա սափրիչը, որը, սակայն, երկար չկարողացավ պահել այդ
զաղամեքր և պատմեց հորին: Հորից մի եղեգ բուսավ, և այս
եղեգը ամեն բան պատմեց բախրին:

Մի ալլ փարիանտում պատմվում է, որ Միդասը խաչառոտ
կուլթյունից ազատեց Գիոնիսոսի ուսուցչին Գիոնիսոսը վար-
ձահատուլց եղավ և խնդրեց Միդասին ընտրել իր կամեցած
շնորհը: Գրանից հետո այն ամենը, ինչին որ հպվում էր Միդա-
սը, սակու էր փոխակերպվում: Միդասը սախոված նորից դիմեց
Գիոնիսոսին՝ խնդրելով հա վերցնել այդ բարիքը իրենից քանի
որ ինչի մեք էր տալիս, սակի էր դառնում, և ինքը քաղցած
մնում: Եսեց նրան Գիոնիսոսը: Միդասը լողացավ Պաքատլոս
դետում և ազատվեց այդ շնորհից: Սակայն դեան այնուհետև
սակի էր բերում: «Բայց դու միշտ հարուստ կլինես Միդասի
պես», ՅՈՒ ՆԵՐԱՍ, 466: «Այն ամենը, ինչին որ հպվում է Միդա-
սը՝ խնդույն սակի է դառնում» Կուճ, 109

ԻՄԻՆՈՆ, հ ս լ ն ,— Ալասի խորի եղբայրը: Գիցաբանու-
թյան մեջ հիշվում է, որ սա մասնակցեց արտլական պատերազ-
մին և պարտվեց Անտիոսրոսից 2Ն, 119:

ԻՄԻԼԲ, ս ր ս ,— Արամայգի սրգին: Սրեի հին արիական
աստվածն էր, որի պաշտամունքը, ըստ դիցաբանության,
Իրանից անցավ Եգիպտոս: «Թե Միհր կսիրես, թող այդ մտա-
դրբությունը», ՅՈՒ ՆԵՐԱՍ, 251

ԻՄԻՆՈՒՍԻՐ ԿՈՒՍՏՐԵՐ, ս լ ն ,— Բոտ առասուլիի
չմասնակցեցին Սարոստ խրտիճանքներին որի համույ մա-
քոսը պատմեց նրանց արքայադուստր երի մարմինները ըս-
կրտեցին կուչ դալ, ծածկվեցին մկան գորշ մորթով, ձեռքերի
տակ բարակ թաղանթավոր թևեր աճեցին, և նրանք շղջիկներ
դ սրծան: «Արքայադուստրը ըի մարմինները սկսեցին կուչ դալ»,
Կուճ, 100:

ՄԻՆՈՍ, հ ու ն .,— Զևսի և Եվրոպայի որդին, Կրեոնի թագավորը: Ըստ դիցաբանության աթենացիներից որպես հարկ ինը տարին մեկ վերցնում էր 7 տղա, 7 աղջիկ և կեր դարձնում Մինոտավրոսին, որն ուներ մարդու մարմին, ցուլի գլուխ: «Մինոս արքան կալանեց իր կնոջ՝ Պասիփայեի որդուն՝ ահռելի Մինոտավրոսին», Կուև, 261:

ՄԻՆՈՏԱՎՐՈՍ, հ ու ն .,— Կենդանակերպ մարդ, հրեշ, որն ուներ մարդու մարմին, ցուլի գլուխ: Մինոտավրոսը ապրում էր Լաբիրինթոսում: Աթենացիները ինը տարին մեկ որպես հարկ ուղարկում էին 7 տղա, 7 աղջիկ: Ըստ դիցաբանության Թեսևսին հաջողվեց սպանել այդ հրեշին և Հունաստանը ազատել ամոթալի հարկից: « Կալանեց... Մինոտավրոսին, որ մարդկային մարմին ուներ և ցուլի գլուխ», Կուև, 261:

ՄՆԵՄՈՍԻՆԵ, հ ու ն .,— Ուրանոսի և Գեայի դուստրը: Դիցաբանության մեջ հասկացվել է սկզբում որպես բնության մարմնացում, իսկ հետագայում՝ հիշողության աստվածուհի: Համարվել է ինը մուսաների մայրը, որոնք Ապոլլոն աստծո մշտական ուղեկիցներն էին: «Զևսի և Մնեմոսինեի դուստրերը Ապոլլոնի մշտական ուղեկիցներն էին», Կուև, 46:

ՄՈՄՈՍ, հ ու ն .,— Քուն և Գիշեր աստվածների որդին: Համարվել է ծաղկի, երգիծաբանության ու հմայության աստվածը: Դիցաբանության մեջ ասվում է, որ Մոմոսը քննում էր մարդկանց ու աստվածների գործերը և հանդիմանում նրանց: Այդ ւրատճառով էլ կոչվել է խեղկատակության աստված:

ՄՈՅՐԱ, հ ու ն .,— Զևսի և Ֆեմեդի դուստրերը: Դիցաբանության մեջ հասկացվել են որպես ճակատագրի անուշոք աստվածուհիներ: Մոյրաները գիտեին ճակատագրի կամքը, նրանք երեք քույրեր էին: Մոյրա Ատրոպասը երկար փաթեթի մեջ գրի էր առնում այն ամենը, ինչ մարդու համար կյանքում կանխատեսել են նրա քույրերը: Մոյրա Լաբեսիսը մարդու կյանքի համար վիճակ էր հանում, իսկ մոյրա Կլոթոն մանում էր մարդու կյանքի թելը՝ որոշելով նրա կյանքի անողությունը: «Միայն մուրաներն են որ դիտեն ճակատագրի կամքը», Կուև, 29

ՄՈՊՍՈՍ, հ ու ն .,— Ապոլլոնի որդին: Դիցաբանու-

թյան մեջ հիշատակվում է, որ սա պաշտվել է որպես կիսա-
աստված և ճանաչվել որպես գուշակ: Մուպսուր հաղթեց Կալ-
յաս գուշակին, որի պատճառով վերջինս վշտից մեռավ: «Գի-
շերք անցկացրի Մուպսուսի մեհյանում», ՅՈՒՆԻՍԿՈՒՄ, 19

ՄՈՐՓԵՈՍ, հ ու է ն .,— Հիպնոսի որդին, երազատեսու-
թյան աստված: Ըստ դիցաբանության նրա քաղցր նվագի տակ
չունեւ էր անում կենդանական ողջ աշխարհը: «Ինձ էլ կվիճակվի
մի քանի ժամ անձնատուր լինել Մորֆեոսին», Վ Փ., և 1,
196:

Ս/ սւղիւն է արդեն յգում

Հանգստավետ Մորֆեոսին, և Չ., 583

ՄՈՒՍԱ, հ ու է ն .,— Զեսի և Մենեոսիների դուստրը: Երբեմ
նի հասկացվել է նաև որպես Ուրանոսի և Գեայի դուստրը
Հնտապայում բնդունվել է որպես պոսեդիայի, սրվեստի, երաժըշ-
տության և գիտության աստվածուհի: «Հիմա ինձ կայցելի իմ
երգի մուսան», Ն. 9 , 12

Յ

ՅԱԼՄԱՆ, . ու է ն .,— Աստղանի որդին, Պոսեյդոնի թոռը:
Գիցաբանության մեջ հասկացվել է որպես քրմերի տահմապետը
և գուշակ. Մ. 6

ՅԱՆՈՍ, հ ու է ն .,— Սրևի սւ լույսի աստված: Ըստ
գիցաբանության նա է բացում երկնքի դռները, և երկրի վրա
սկսվում է օրը: Յանոս անունը հիշվում է բոլոր աստվածներից
առաջ նա է ստեղծել մարդուն և նրան տվել շունչ: Գիցաբանու-
թյան մեջ ամարտիկ է նախազնայության հովանավորը: Նրան
է գերազրվում քրիստոնեության և եկեղեցու հիմնումը: Գիցա-
բանության մեջ պատկերված է որպես երկերեսանի մարգ,
որի մի էլ էսը նաչում է դեպի անցյալը, իսկ մյուսը՝ գեպի գա-
լիքը

ՍԱՍՄՆ (Յագոն), հ ու է ն .,— Թեսալիայի արքա Էսոնի
որդին: Ըստ դիցաբանության գարձավ արգոնավորդների (տե ս
ուս գունավորդներ) առաջնորդը և կազմակերպեց արշավանք

դեպի Կոլխիդա՝ ոսկեգեղմը բերելու, Յասոնը փայլում էր երիտասարդ աստծո գեղեցկությամբ և ուժով: Մեդեայի օգնությամբ նա ձեռք բերեց ոսկեգեղմը և ամուսնացաւ նրա հետ: Հետագայում Յասոնը լքեց Մեդեային և ամուսնացաւ Գլավքեի հետ: Սակայն տրտում անցաւ Յասոնի հետագա կյանքը: Վշտաբեկ ու հուսահատ Յասոնը հաճախակի այցի էր գալիս «Արգո» նավին և հանգստանում նրա սուվերի տակ, վերհիշելով յուր անցած պանծալի օրերը. Մի անգամ, երբ նա պառկած էր «Արգո» նավի շուքի տակ և երազում էր իր կյանքի անցյալը, այդ պահին փտած «Արգո» նավը ճեղքվելով թափվեց ցած և ջախջախեց Յասոնին յուր բեկորների տակ: «Տասը տարի երջանիկ կյանք անցկացնելուց հետո Յասոնը սիրահարվելով կորնթական թագավոր Կրեոնտի դստեր Գլավքեին, ամուսնանում է վերջինիս հետ», Հոդբ., 382:

«Հառել է հայացքը հեռուն,
Որպես մեր Յասոն», Վ Տ , 256

ՅՈՒԲ, «Յոր Երանելի», ե բ բ .— Դիցաբանության մեջ հաւկացվել է որպես համբերության աստված: «Հայր համբերության», Հ: Աճառյան, Անձնանունների բառարան:

ՅՈՒՊԻՏԵՐ, հ ու ն .— Գերագույն աստված, հայկական դիցաբանության մեջ կոչվել է Արամազդ: Ըստ դիցաբանության Յուպիտերը իր մեջ կրել է շարի ու բարու գաղափարներ: Հասկացվել է որպես մահաբեր մթնոլորտային երևույթների աստված: «Թե Յուպիտերը... կսիրես, թույլ այդ մտադրությունը», ՅՈՒ ՍԵՐԱՍ, 251.

Ն

ՆԱՅԱԴ, հ ու ն .— Զրային հավերժահարս: Ըստ դիցաբանության յուրաքանչյուր գետ ու ջուր, աղբյուր ու առու ունեցել է իր նալաղները: Սրանցից էր կազմվում Զեսի, Պոսեյդոնի և Աֆրոդիտեի շքախումբը: Նալաղները համարվել են բնության հովանավորները: Հովանավորում էին ամուսնու-

թյուներ: նրանց են վերագրել բնության ամեն մի սոսափյուներ
լինի դա չրի թե բուսականության:

Աստղերը մեղք կծորին երկնքեն

Նայայնիերու սափորներու մեջ մարմար», Դ. Վ., 158

ՆԱՎԱԼՈՆ, հ ու ն . — Ըստ առասպելի ալն վարձը, որ
տրվում էր Քարոնին մեռելներին Ստիքսի վրայով տեղափոխե-
լու համար: Հույները, ըստ դիցաբանության, այդ նպատակի
համար հանդուցյալի բերանում դրամ էին դնում: Տե՛ս Քարոն

ՆԱՎԱՐԿԵԱ, հ ու ն . — Փեակների նրկրի Ալքինոս ար-
քայի զուսարը: Ըստ դիցաբանության երազում տեսնում է
Որինն սին, որը ասում է նրան, որ հեռու չէ նրա հարսանիքի
օրը, շուտով կգա մի փեսացու, ուրեմն պետք է լվանալ բոլոր
ազուսաները: Այդ բանի համար նա ծովափ դնաց և տեսավ
ծառերի ստվերում թուքնված մի մերկ մարդ: Կարծեց իր ապա-
գա փեսացուն է և սուե տարավ, բայց պարզվեց, որ Ողիսեսն
էր, որը շտապում էր դեպի սուե: «Ողիսեսը ողջունեց նավ
սիկեսյին», ՅՈՒՆԵՐԱՍ, 42: «Երբ Նավսիկեսն պալատ վերադար-
նավ նրան ընդառաջ եկան», ԿուՆ, 519

ՆԱՐԳԻՍ (ՆԱՐԿԻՍՈՍ, ՆԱՐԳԻՁ, ՆԱՐՑԻՍ), հ ու ն . —
Կեփալոսի և Լավրիոնի սրգին: Դիցաբանության մեջ աս-
վում է, որ Եարգիսը ոչ ոքի չէր սիրել իր կյանքում: Մի
անգամ ջրի մեջ տեսավ իր կերպարանքի անդրադարձումը և
սիրահարվեց վրան: Ամեն անգամ, երբ շուրթերով հպվում էր
ջրի մակերեսին, պատկերը շքանում էր, սպասում էր նորից,
մինչև հանդարտվում էր ջուրը, և նորից հպվում: Հուսահատու-
թյունից դեղնագույն ծաղիկ դարձավ, որին մարդիկ կոչում են
մեռելածաղիկ: «Իու քեզ շես ճանաչում, եթե ոչ՝ կսիրահարվես
իւրդ քեզ, ինչպես Նարկիսը», ՅՈՒՆԵՐԱՍ, 98

ՆԱՋԱՍՍ, հ ու ն . — Կղզի, սրտեղ, ըստ դիցաբանու-
թյան, մնաց Որիադենն, որին գտավ Դիոնիսոսը և ամուսնա-
ցավ նրա հետ, Հողբ, 391

ՆԵՎՏԱՐ, հ ու ն . — Դիցաբանության մեջ հասկացվել
է որպես աստվածների ըմպելիք: Խմողները ստանում են
անմահություն և երիտասարդություն: «Կուզեմ թոցնեմ, հանեմ
Սլիմպիոս, որ նեկտար, ըմպես...», Հովն. Թումանյան, Կ. 2, 94

ՆԵՄԵԱԿԱՆ ԽԱՂԵՐ, հ ու է ն ., — Հին Հունաստանում, ի պատիվ **Զևսի**, նեմեական անտառում մարմնամարզական խաղեր էին տեղի ունենում, որից և առաջացավ նեմեական խաղեր անունը, Կուև, 194—195

ՆԵՄԵՅԱՆ ԱՌՅՈՒԾ, հ ու է ն ., — **Տրփոնի** և **Էքիդնայի** ծնած առյուծը, որը, ըստ դիցաբանության, ահավոր մեծություն ուներ, ապրում էր նեմեա քաղաքի մոտ և ամայացնում ամբողջ շրջակայքը: Նեմեյան առյուծին սպանեց **Հերակլեսը**: «Արքան հերոսին հանձնարարեց սպանել նեմեյան առյուծին», Կուև, 193

ՆԵՄԵՍԵՍ (ՆԵՄԵՋԻՍ), հ ու է ն ., — Գիշեր ասածո դուստրը: Ըստ դիցաբանության համարվել է վրեժխնդրության և արդարության աստվածուհի: **Զևսի** սիրո դարպասումներից ազատ մնալու համար ընդունել է զանազան կենդանիների կերպարանքներ: Դիցաբանության մեջ հիշատակվում է, որ նեմեսեսը ձու ածեց, և այդ ձվից ծնվեց **Հեղինեն**: Իսկ այդ եղավ այն ժամանակ, երբ **Զևսը** ընդունել էր կարապի կերպարանք: «Նեմեզիս, սլսիսքն՝ արդարության և հատուցման աստվածուհի» Հոդր, 369

ՆԵՈՊՏՈԼԵՄ, հ ու է ն ., — Աքիլլեսի որդին, **Հերմոնեի** ամուսինը: Գուշակները ասել էին, որ **Տրոյան չի վերցվի**, եթե նեոպտոլեմը չվերադառնա հունական րանակ:

«Ու իր նավից նեոպտոլեմ

Կիջնի ափը սրբազան», Հովհ Թուվանյան, հ. 2, 231:

«Ինչպես իր հայրը, գեղատես նեոպտոլեմոսը այբուլւմ էք մեծ սխրանքներ գործելու ցանկությունը», Կուև, 487

ՆԵՊՏՈՆ (ՆԵՊՏՈՒՆ), հ ու է ն ., — **Տե'ս Պոսեյդոն**

ՆԵՍՈՍ, հ ու է ն ., — Ըստ դիցաբանության **Հերակլեսի** հրամանով 'Դեյանիրային՝ **Հերակլեսի** կնոջը, գետն անցկացրեց և ցանկացավ տիրել նրան: **Հերակլեսը** տեսնելով այդ՝ նետահարեց նրան: **Հերակլեսից** վրեժառու լինելու համար նեսոսը խնդրում է Դեյանիրային իր արյունից վերցնել մի քանի կաթիլ, որոնք իրը թե մշտապես վառ կպահեն **Հերակլեսի** սերը Դեյանիրայի նկատմամբ: Դեյանիրան հավատում է նրան և **Հերակ-**

լեսի թիկնոցը թաթախում նեսոսի արյան մեջ: Եվ երբ Հերակ-
 լեսը հագավ այդ թիկնոցը, տանջալից ցավերով մահացավ
 նրա մեջ: Ըստ մի այլ առասպելի նեսոս Կենտավրը առասպե-
 լական կենդանի է՝ ձիու մարմնով, տղամարդու պարանոցով:
 Գեյանիրային առևանգելիս Հերակլեսը նետահարեց նրան:
 Մեռնելիս նեսոսը իր մորթուց մի քանի մազ պոկեց և ավեց
 Գեյանիրային իբրև սիրո հմայուլթյուն: Գեյանիրան այդ մազը
 կարեց Հերակլեսի շապիկին՝ կամենալով նրան ավելի մեծ
 սիրով կապել իր հետ, բայց շապիկը կոպավ դյուցազնի մարմնին
 և սկսեց արել, նա դավից խելագարվեց: Գեյանիրան վշտից
 իրեն սպանեց, իսկ Հերակլեսը խարուչկ գիզեց և արեց ինքն
 իրեն, ՅՈՒՐՔԱՆ, 464:

ՆԵՍՈՍԻ ՊԱՏՄՈՒԾԱՆԸ,— Ըստ գիցաբանության Գե-
 յանիրան Հերակլեսին սևարկից այն պատմուճանը, որ
 թաթախել էր նեսոսի արյան մեջ: Այդ պատմուճանը դարձավ
 Հերակլեսի մահվան պատճառը. «Որը մի անգամ էլ չհաղնես՝
 էլ չես հանի ուսերիցդ, թեկուզ մանրդ է ոսկոյնըդ միտսին
 պոկես», Վ Փ, հ 1, 6

ՆԵՍՏՈՐ, հ ու ն ., — Եվրիդիկեի ամուսինը Ըստ ավան-
 դության ունեցավ 7 տղա և 2 աղջիկ: Նեստորը մասնակցել է
 արգոնավորդների (սե ս արգոնավորյնեք) արշավանքին,
 եղել է նաև արոյական պատերազմում Երբ նեստորն էր, որ
 հայտնեց Տելխիմաքին, թե նրա հայրը այժմ գտնվում է կախարդ
 Կալիպսոսի մոտ «Այժմ գնա նեստորի մոտ», ՀՈՒ, 28

ՆԵՏ ՀԵՐԱԿԼԻ,— Ըստ գիցաբանության Հերակլեսը լեր-
 նեյան վիշապին սպանելուց հետո նրա արյան մեջ թաթախեց
 նետերը: Այդ օրից նրա նետերը ոչ միայն խոցելի էին, այլև
 գրանցից ստացված վերքերը անբուժելի դարձան, ԿուՆ 196

ՆԵՐԵԻԴՆԵՐ, հ ու ն ., — Ամփիարիտի գեղանի քույ-
 րերը, ծնվալին հավերժահարսեր, որոնք հիսուն հոգի էին:
 Լեռեիդներն ապրում էին ծովի խորքում, իրենց հոր պալատում:
 Դիցաբանության մեջ սրանք հասկացվել են սրսևս բարերար
 արարածներ: «Ներեիդներ՝ ծովալին հավերժահարսեր», ՀՈՒ,
 170 կամ ԿուՆ, 32

ՆԵՐԵՈՍ, հ ու ն ., — Օվկիանոսի որդին, Պոսեյդոնի

գուշակը: Առասպելում ասվում է, թե Ներեոսը գիտեր ապագայի բոլոր գաղտնիքները: Ունեն հիսուն գեղանի դուստրեր, որոնք հովանավորում էին ծովագնացներին ու նրանց պարգևում երջանիկ նավագնացութուն: Ներեոսը Հերակլեսին ցույց տվեց դեպի Հեսպերիդ տանող այգու ճանապարհը: Միայն Ներեոսը գիտեր այդ այգին տանող ճանապարհը: «Նրանց մեջ է ծովային գուշակ ծերունի Ներեոսը», Կուև, 32

ՆԵՐՈՒՀԻՆԵՐ, հ ու ն ., — Թեոխսի քույրերը, որոնք, ըստ դիցարանության, Հեփեստոսի մոտից Աքիլլեսին տարան նորակերտ զենքերը, Կուև, 452

ՆԵՓԵԼԵ, հ ու ն ., — Սթամասի կինը, ամպերի աստվածուհին: Դիցարանության մեջ ասվում է, որ Նեփելի ամուսնական կյանքը երջանիկ վախճան չունեցավ. Աթամասը լքեց նրան և ամուսնացավ Ինոյի հետ: «Ամպերի աստվածուհի Նեփելից երկու զավակ ուներ նա », Կուև, 309

ՆԻԿԱ (ՆԻԿԵ), հ ու ն ., — Պալլասի և Ստյուքսի դուստրերը, հաղթության աստվածուհի, Զևսի մշտական ուղեկիցը: Դիցարանության մեջ պատկերվել է կնոջ կերպարանքով՝ մի ձեռքում բռնած արձավենի, մյուսում պսակ: «Զևսի գահի մոտ են և Զևսի մշտական ուղեկից՝ հաղթանակի թեափոր աստվածուհի Նիկեն», Կուև, 25:

ՆԻՄՖԱՆԵՐ (դրախտներ), հ ու ն ., — Հավերժահարսեր, որոնք, ըստ դիցարանության, ապրում են Պառնասի քարանձավներում: Դիցարանության մեջ հասկացվել են որպես բնության երևույթների, առանձնապես ծովի, ջրի, անտառի, աղբյուրի և այլ բնության ուժերի մարմնացում: Նիմֆաները ոգեշնչման աղբյուր են հանդիսացել պոետների համար: Զանազան կարծիքներ կան նիմֆաների կյանքի տեղումնության մասին: Հույների կարծիքով դրախտները մեռնում են, երբ մեռնում է այն ծառը, որի մեջ ապրում են նրանք: «Բայց Նիմֆը, խնդուն, շշնջաց ինձ», Ե Չ, 573

ՆԻՈՒԵ, հ ու ն ., — Տանտալոսի դուստրը, Ամփիոնի ամուսինը, Թեբե քաղաքի թագուհին: Ըստ դիցարանության Նիոբեն բազմազավակ մայր էր և հպարտանում էր, որ ունի լոթ աղջիկ և լոթ տղա: Նա ծաղրեց Լետոյին, որ միայն երկու

զավակ ունի: Հրաժարվեց լեռոյին ճանաչել որպէս աստվածուհի և դադարեց նրան զոհ մատուցել: Այս վարմունքից գայրացավ լեռոն և իր որդիներին՝ Ապոլլոնին ու Արտեմիսին, հրահրեց վրիժառու լինել Նիոբեից: Սրանք սպանեցին Նիոբեի քույր զավակներին, իսկ Նիոբեն վշտից քարացավ: Դիցաբանութեան մեջ Նիոբեն համարվել է վշտի, թախծի ու տանջանքների մարմնախորում: «Նկել էր այցելութեան քարացյալ Նիոբեի արտասուքներից դուրացած աղբյուրին», Բաֆֆի, Սամվել, 1940 թ., 227: «Որպէս արտասուք Նիոբե դարձած», Վ Փ, հատ 1, 372

ՆԻՈՍ, հ ու ն .,— Այն լեռը, ուր, ըստ դիցաբանութեան, ծնվեց ու դաստիարակվեց Դիոնիսոսը: «Այն առասպելական լեռը, որի ստորոտում, Նիմֆաների խնամքի տակ սնեց ու դաստիարակվեց Դիոնիսոսը», Հոդր, 381

ՆԻՍ, հ ու ն .,— Արևտուտի որդին, Ամփինոմեի հայրը: Ըստ դիցաբանութեան ունեցել է պուրպուր դուլնի մազեր, որոնցից և կախված է եղել նրա բախտը: Մինոսը Նիսին փականքի տակ առավ: Նիսի դուստրը սիրեց Մինոսին և կտրեց հոր՝ Նիսի կախարդական մազերը: «Խոսք վերցրեց Արևտածին Նիս արքայի շնորհալի որդին՝ Ամփինոմը», ՀՈ, 230

ՆԻՐՎԱՆԱ, հ ն դ կ .,— Դիցաբանութեան մեջ հասկացվել է որպէս մարդկային ձգտումների բարձրագույն նպատակ՝ սողուն ոչնչութեան մեջ կրջանիկ ինքնամոռացութեան:

«Թափել է ժամանակն անսր,

Մազերն ճերմակ նիրվանա», Ե Չ., 304.

ՆԻՔՍԵ, Կ և ր մ .— Գերմանական դիցաբանութեան մեջ հասկացվել է որպէս ջրային շար ուղի:

ՆՅՈՒՄՓԱՅՔ, հ ու ն .,— Հավերժահարսեր, որոնք, ըստ դիցաբանութեան, ապրում են անտառներում: «..Նյումփայքները ակունքների..», ՀԻ, 376

ՆՅՈՒՔՏԵ, հ ու ն .,— Քառսի դուստրը, էրերայի քույրը, Դիշեր աստվածուհին: Ըստ առասպելի ամուսնացավ իր եղբոր հետ և ծնեց լ ֆիլր ու Թանատոս որդիներին: Նյուքտեն սլատկերված է որպէս թևավոր աստված, որը սեվաթույր ձիերը

լծած՝ հանդարտ սահում է երկնքով: «Նյութտեն հանդարտ սահում է երկնքով», Կուև, 87

ՆՈՏՈՍ, հ ու ն .,— Բորեասի և Զեփերոսի եղբայրը: Հարավային քամու աստված: «...և միայն հարավային խոնավ նոտոսն էր երկնքով քշում անձրևարեք մթին ամպերը», Կուև, 117

Շ

ՇԱՄԻՐԱՄ, ս ու ր .,— Ըստ դիցարանության ասորեստանացոյ Շամշի Ազադ թագավորի սիրուհին էր, Մելիտա աստվածուհու դուստրը: Մելիտա աստվածուհուց հետո Շամիրամը դարձավ ասորեստանյան պետության և Շամշի-Ադադի որդու Ադադ-Նիարեի խնամակալը: Երբ Ազադ Նիարեն շափահաս դարձավ, ուզեց ազատվել Շամիրամից, բայց չկար մեկը, որ շահաթվեր Շամիրամի հրապույրից, բացի մի ներքինուց: Ադադ-Նիարեն այս ներքինուն հանձնեց Շամիրամի սպանությանը: Շամիրամը փախավ, փոխակերպվեց աղավնու, երկինք վերացավ և աստվածուհի դարձավ:

«Զեմ դավաճանի Լս իմ նվարդին,

Որբան էլ դյութես օ՛, Շամիրամ», Վ Տ , 276

Ո

ՈՂԻՍԵՎՍ, հ ու ն .,— Հալերտի որդին, Իթաքե կղզու արքան Ողիսևս անունը նրան տվեց նրա սյուպը, որը բառացի նշանակում է «զայրացկոտ»: Ողիսևսը, ըստ դիցարանության, լսեց Ազամեմնոնին և մասնակցեց տրոյական պատերազմին: Չնայած փորձեց խելագար ձևանալ և շմասնակցել, բայց բռնվեց խարեության մեջ: Փառավոր էր Ողիսևսը հունական բանակում իր խելքով, հնարագիտությանը, ուժով և խորամանկությանը: Նրան իր գործունեության մեջ հովանավորում էր Աթենաս-Պալլասը: Տրոյական սպառնալուծում և հայրենիք վերադառնալիս բազում սխրագործություններ կատարեց:

«Ուրուրների այս երկրում, որպես մի նոր Ողիսևս,

Թափառում եմ անխնդուն և ահաբեկ նրա պես», Վ. Տ.,
250

ՈՍԻՐԻՍ, հ ու ն ., — Եգիպտացիների վեհագուշն աստ-
վածք: Դիցաբանության մեջ հիշվում է, որ սա շրջեց ողջ մայր
ցամաքը և իր երկրի վրա հաստատեց քաղաքական օրենքների:
«Թե Ոսիրիսը կսիրես, թող այդ մտադրությունը», ՅԱ Երթաս,
251

ՈՍԿԵԳԵՂՄ ԽՈՅ, հ ու ն ., — Թուփանի և Պոսեյդոնի
ծնած ոչխարը Ըստ դիցաբանության նրանք այս ծնունդն
ունեցան այն ժամանակ, երբ ոչխարի կերպարանք էին ստացել:
Ոսկեգեղմը, ինչպես հիշատակվում է դիցաբանության մեջ,
գտնվում էր Կոլխիդայում և կախված էր մի ծառի ճյուղից,
որին հսկում էր վիշապը: Յասոնը Մեդեայի օգնությամբ կա-
րողացավ ձեռք բերել այդ ոսկեգեղմը: «Յասոնը հանեց դեղմը
և փութաց վերադառնալ «Արգո» նավը», Կուև, 338.

ՈՍՓՈՐ, հ ու ն ., — Կովի հանապարհ, այսինքն այն
տեղը, որտեղից, ըստ դիցաբանության, անցավ Իոն, երբ
կովի կերպարանք առած՝ փախուստ էր տալիս Հերայից: «Հու-
նարենն ըոսպոր նշանակում է կովի ճանապարհ», Հադր., 368:

ՈՏՈՍ, հ ու ն ., — Պոսեյդոնի որդին: Ըստ Լոասպելի մի
հսկա էր, որ ունեի ինը կանգուն լայնք և 27 կանգուն բարձրու-
թյուն: «Ապոլլոնն ու Արտեմիսն... սպանեցին Եփիլատեսն ու
Ոտոսը...», Ս Բ., 183

ՈՐՄԻՋՂ, ո ղ ռ ս ., — Իրանական դիցաբանության մեջ
համարվում է ամենամեծ աստվածը:

«Ես ծնվել եմ Մաքու քաղաքում,

Արևի տակ ոսկեղեն հասուն,

Շոգ շնչի տակ Որմզդի թևի —

1897 լվին», Լ Չ., 305

Պ

ՊԱԹՈՍ, հ ու ն ., — Սիրո աստվածուհի: Այս անունով մի
քաղաք կար Կիպրոս կղզում, որը Աֆրոդիտեի սիրած լվայրն է
եղել:

ՊԱԼԱՄԵՂԵՍ, հ ու ն .,— Նապալիտսի և Գլիմենի որդին: Ըստ դիցարանության Պալամեղեսն է հնարել տառերը, թվերը և խաղերը: Տրոյական պատերազմի ժամանակ նա բուժախտերով ապաքինում էր տրոյական հերոսների վերքերը: Նա էր, որ րացեց Ողիսեսի «խելագարության» գաղտնիքը: «Ողիսեսը մտաբերեց նաև այն, թե Պալամեղեսն ինչպես րացեց իր խորամանկությունը», Կուև, 383

ՊԱԼԼԱԴԻՈՍ, հ ու ն .,— Աթենաս-Պալլասի փայտե անդրին: Այդ արձանը, ինչպես հիշատակում է առասպելը, երկնքից էր ընկել և համարվում էր Տրոյայի անհաղթելիության և ուժի սիմվոլը: Տրոյան գրավելու համար հուլյները նախ ալդ արձանը սլետք է գրավեին,— այսպես մտածեցին Ողիսեսը և Դիոմեդեսը: «Դրված էր աստվածուհու փայտեղեն անդրին՝ պալլադիոնը», Կուև, 491—492

ՊԱԼԼԱՍ, հ ու ն .,— Տե՛ս Աթենաս, 3Ո երթաս, 14:

ՊԱՂԵՍ, հ ու ն .,— Հին հունական աստվածուհի: Ճանաչվել է որպես հոտերի հովանավոր: Աստվածուհուն նվիրված տոները կատարվում էին ապրիլ ամսին, M. C.

ՊԱՅԻՈՍ, հ ու ն .,— Ըստ դիցարանության համարվել է աստվածների բժիշկը և իրր նրանից են ծագել եգիպտական անվանի բժիշկները: «Ամեն մի մարդ այնտեղ բժիշկ է արժանի ու խորիմաց, քանզի նրանց նախահայրն է Պայիոնը հուշականուն», ՀՈ , 48

ՊԱՅՍԻԹԵԱ, հ ու ն .,— Քարիտներից (տե՛ս քարիտներ) մեկը: Ըստ առասպելի Հերան խնդրել էր քնի աստծուց քնեցնել Զևսին, որպեսզի ինքը ազատորեն կարողանա վնասել Տրոյայից վերադարձող Հերակլեսին: Զևսը արթնանալով, կամենում էր սլատծել Քնին, բայց սա փախուստ տվեց: Հերան կրկին անգամ համոզեց Քնին մի այդպիսի րան անել՝ խոստանալով նրան կնության տալ Պայսիթեսային, 3Ո երթաս, 17

ՊԱՍ, հ ու ն .,— Դրիոպե հավերժահարսի և Հերմեսի որդին: Ըստ դիցարանության, երբ Դրիոպեն Պանին աշխարհ րեբեց, սարսափեց որդու ոչ մարդկային կերպարանքից և զարհուրած փախավ Պանը ծնվել էր այժի ոտքերով ու եղջյուրներով: Հերմեսը հրճվանքով լի բռնեց որդու ձեռքից և Սլիմ-

պիտս տարաւ: Բոլոր աստվածները Պանին տեսնելով՝ հրճվանքով էին լցվում: Պանը երկար շնաց Օլիմպիոսում, ցած իջավ երկիր և սաղարթախիտ անտառներում սկսեց հովվութիւն անել: Պանի գեղանուշ սրնգի ձայնից դլութված հավերժահարսերը նրան ունկնդրելու էին գալիս և սկսում կաքաչիլ:

Պանը օժտված էր կախարդական հմայքով, նա մարգկանց շատ անգամ ուղարկում էր ծանր մղձավանջներ: Դիցարանութիւն մեջ պատմվում է, որ Պանը սիրեց չքնաղ Սիրինքսին, սակայն վերջինս, տեսնելով նրա արտաքինը, ահարեկված փախավ: Փախուստի ժամանակ Սիրինքսը հանդիպեց մի անանցանելի գետի և որպեսզի Պանի ձեռքը չընկնի, խնդրեց գետի աստծուն ազատել իրեն, Գետի սւստվածը նրան եղեգ դարձրեց: Պանը հուսահատ կանգնեց եղեգ դարձած Սիրինքսի կողքին, կտրեց նրանից մի կտոր եղեգ ու սրինգ պատրաստեց: Այդ գործիքը անվանեց «սիրինքս» (սրինգ): Պանը հպարտանում էր իր սրնգի գեղանուշ ձայնով և, դլութված այդ գործիքի ձայնով, մրցման հրավիրեց Ապոլլոնին Վերջինս դալրացավ այդ համարձակութիւն վրա, մանավանդ երբ իմացավ, որ Սիդաս արքան գերազանցութիւնը տվել է Պանին: Ապոլլոնը քաշեց այդ արքայի ականջները և դարձրեց էշի ականջներ: Նվագի մեջ Պանը պարտութիւն կրեց Ապոլլոնից և թաքնվեց անտառի խորքում:

Նկ 11 Պան

«Ո՛չ ակունքները դելֆուան, ո՛չ կախարդանքը Պանի, Չեն հռչակի քեզ պոետ, եթե խորթ է ոգուդ առօրիան»,

Ե. Չ , 181

Պան անունից գրականութիւն մեջ ունենք «պանիկա», «պանիկոր» արտահայտութիւնները:

ՊԱՆԴԱՐԵՈՍ, հ ու ն ., — էփեսոսի արքան: Դիցարանության մեջ ասվում է, որ սա Կրետե եկավ և Ջևսի սրբավայրից փախցրեց Ջևսի ոսկեղեն շանը, որը պահպանել էր նորածին Ջևսին, և նրան կերակրող Ամալփեա այծին: Ջևսի մեծանալուց հետո էլ այդ շունը մնաց Կրետեում՝ Ջևսի սրբավայրը պահպանելու «Շանթարձակի հայրենիքում մի ոսկեղեն շուն կար, որ ժամանակին պահպանում էր նորածին Ջևսին և նրան անուցանող հրաշք այծին Ամալփեային», Կուև, 160

ՊԱՆԴՈՐԱ, հ ու ն ., — Սստվածների կողմից ստեղծված գեղեցկուհի: Ըստ դիցարանության Հեփեսոսը ստեղծեց նրա մարմինը, Աֆրոդիտեն պսակեց այն սքանչելիքներով, իսկ Հերմեսը օժտեց նրան ցոփ խելքով ու անամոթ հակումներով: Ջևսը, որպես պատիժ, այս գեղեցկուհուն երկիր ուղարկեց՝ Պրոմեթևսի եղբորը կին դառնալու: Պանդորան իր հետ տարավ մի արկղ, որ լիքն էր մարդկության համար բազում դժբախտություններով: Չնայած Պրոմեթևսը գգուշացրել էր իր եղբորը՝ Եպիմեթեսին, չբանալ արկղը, սակայն հետաքրքրությունը հաղթեց նրան, և նա բաց արեց այն: Այդ պահին երկրով մեկ տարածվեցին բոլոր սևասկի դժբախտությունները, միայն հույսը մնաց վիթխարի ամանի տակ: Այս ամենը Ջևսը արեց նրա համար, որ պատժի Պրոմեթևսին, որը Օլիմպիոսից գողացել էր կրակը և հանձնել մարդուն: Պանդորայի երկնային գեղեցկության սակ թաքնված էր համաշխարհային շարիքը՝ «Ջևսը Հերմեսին ուղարկեց, որ Պանդորային տանի երկիր», Կուև 131

ՊԱՆԹԵՈՆՆ՝, հ ու ն ., — Լիճ, որը, ըստ դիցարանության, գտնվում է Արկադիայում, որտեղ Հերակլեսը որսաց Կիրենեյան եղջերուն:

ՊԱՆԹԵՈՆՆ՝, հ ու ն ., — Տաճար՝ բոլոր աստվածների: Հայտնի է մեր թվականության երկրորդ դարում Հռոմում կառուցված Պանթեոնը:

«Պայքարով ենք դրել

Ամեն մի քարն այնտեղ,

Հաղթանակով հիմնել

Մեր կարմիր Պանթեոնը», Ե. Չ, 375

ՊԱՌՆԱՍ, հ ու ն ,— Լեռ, որը գտնվում է Հունաստանում և ունի 3000 մետրից ավելի բարձրություն: Համարվել է բանաստեղծների հայրենիքը: Ունի դեպի երկինք խոյացող շորս գագաթներ: Պառնասի ստորոտում գտնվում է Ապոլլոնի տաճարը:

«Ողջուն Պառնասի գլխից սրբազան», Հովհ Թումանյան, և 2, 85.

ՊԱՍԻՓԱՅԵ, հ ու ն ,— Սրբազանի դուստրը: Ըստ գիցաբանության գոյ դարձավ Լր անրնակալ կրքին՝ սիրահարվելով եզան վրա: Ըստ գիցալանության Մինոս արքան հավատացած էր, թե աստվածները իրեն ամեն բանում կունկնդրեն այդ պատճառով Ապոլլոնից խնդրեց ալիքներից դուրս բերել մի եզ և զոհաբերել իրեն: Երբ եղբ դուրս եկավ ալիքներից, արքան հմայվեց եզի գեղեցկությամբ և նյ ա փոխարեն զոհեց մի ուրիշը: Աստվածը բարկացավ այդ արարքի համար և կատաղեց լեց եզանը: Մինոսի կինը Պասիփայեն, սիրահարվեց այդ եզանը: «Ներկայացան Դիրկեն, Պասիփայեն», ՅՈՒՆԵՍԿՈՒՆ, 621

ՊԱՏՐՈՒԿԵՍ, հ ու ն ,— Աքիլեսի մտերիմ ընկերը, տրոյական պատերազմի հզորագույն հերոսը: Ըստ գիցաբանության մահաբեր վերք ստացավ Հեկտորից և ընկավ սրտական սպտերազմում: Սքիլլեսը վրեժխնդիր եղավ Հեկտորից տանջամահ անելով նրան: «Ո՛ր Լք դուք սկիլա Աքիլես և Պատրոկլես», և 2, 462

ՊԱՐԻԿ, ս ղ ր ,— Հավերժաբար, աննման գեղեցկություն մը բարի սգի: «Եթե ալդ անտառների անմահ պարիկները նրա նման կարմիր շապիկ հագնեին», Բաֆֆի, Սամվել, և. 7, 69:

ՊԱՐԻՍ, հ ու ն ,— Պրիամոսի և Հեկաբեի որդին Հեկտորի կրտսեր եղբայրը: Ըստ գիցաբանության Հեկաբեն Պարիսին ծնելուց առաջ երազ Լ տեսնում, ու իբր հրդեհը լափում է ողջ Տրոյան: Այս երազը պատմում է ամուսնում: Պրիամոսը, սարսափած այդ երազից, հարցում է անում պատգամախոսին: Վերջինս հայտնում է, որ Հեկաբեի նորածին զավակը կդառնա Տրոյայի կործանման պատճառը: Երբ ծնվեց Պարիսը, հայրը էսրգազրեց տանել նրան Իդա լեռը և այնտե-

դից ցած գցել, սակայն Պարիսը կորստյան մատնվեց, նրան կերակրեց մի արջ: Մեկ տարի հետո Պրիամոսի ծառան գտավ այդ մանկանը և տուն բերեց ու խնամեց որպես իր որդին: Հովիվների մեջ մեծացավ Պարիսը: Արտակարգ էր նա իր գեղեցկությամբ և արի իր խիզախությամբ: Այդ հատկանիշների համար նրան անվանեցին Ալեքսանդրոս, այսինքն՝ այր մարդկանց վանող: Պարիսի կյանքը մտավ մի նոր շրջանի մեջ, երբ նրան ներկայացան աստվածուհիներ Հերան, Աֆրոդիտեն և Աթենասը: Նրանք մի խնձոր պարզեցին նրան և ցանկացան, որ նա այդ խնձորը հանձնի ամենագեղեցկին, ասելով նրան, որ այդ գործում նրան դատավար է կարգել Զևսը: Հերան, Աթենասը և Աֆրոդիտեն տարբեր խոստումներ արին: Պարիսը խնձորը մեկնեց Աֆրոդիտեին, քանի որ վերջինս խոստացել էր նրան կնության տալ Հեղինեին: Հետագայում Պրիամոսը գտնում է իր որդուն և տուն բերում, չնայած Կասանդրա գուշակուհին հիշեցնում է, որ կիրականանա վաղեմի գուշակությունը, բայց Պրիամոսը այլևս չի լսում նրան: Աֆրոդիտեն կատարում է լուր խոստումը: Պարիսին առաջնորդում է դեպի Սպարտա: Պարիսը հյուր լինելով Մենելայոսի մոտ, դայթակղվում է նրա կնոջ՝ Հեղինեի ևրկնային գեղեցկությամբ, առևանգում է նրան և բերում Տրոյա: Աստվածուհիները՝ Հերան ու Աթենասը, վճռեցին կործանել ոչ միայն Պարիսին, այլև Տրոյան: Երբ սկսվեց տրոյական պատերազմը, մարտի դաշտ դուրս եկավ նաև Պարիսը: Առանձին սխրանքներ չկատարեց նա: Մարտի դաշտում Փիլոկետեսը Հերակլեսի թունավոր նետերով խոցեց նրան: Պարիսը մեռավ անբուժելի վերքից, բայց կործանվեց նաև Տրոյան: «Պարիսը Տրոյայից հեռացավ, գնաց անտառ և մեռավ սոսկալի տառապանքների մեջ», Կուև, 491

ՊԱՐԿՅԱՆ ԶՈՒՅՐԵՐ, — Բախտի աստվածուհիներ, Զևսի դուստրերը: Ըստ դիցարանության սրանցից յուրաքանչյուրը մարդու կյանքի նկատմամբ իր պարտականությունն ունենր՝ մեկը մանում էր կյանքի թելը, մյուսը շափում, իսկ երրորդը՝ կտրում: «Միծաղում են պարիկները», Հովն Թումանյան, հ 2, 156

ՊԱՓՈՍ, հ ու ն , — Մի քաղաք, որ գտնվում է Կիպրոսի

ափին: Ըստ ավանդութեան փրփուրից ծնված Աֆրոդիտեն ծովից դուրս գալիս առաջին անգամ այստեղ ափ ելավ և հիմնեց իր մեհյանը: «Պափոսյան անտառների աստվածուհին վիա», ՅՈՒ ԵՐԲԱՍ 333:

ՊԱՔՏՈՂՈՍ, հ ու լ ն .,— Ոսկերեր գետ: Ըստ դիցարանութեան, երբ Միդասը լողացավ այգ գետում, գետի ջուրը ոսկերեր դարձավ: «Պաքտոլոսի ոսկեշիթ դարձած ջրերը Միդասի մարմնի վրայից լվացին Դիոնիսոսի տված շնորհը», Կուև 110

ՊԵԱՆՈՍ, հ ու լ ն .,— Հին հունական աստվածուհիուն: Ըստ դիցարանութեան Պեանոսը համարվել է Օլիմպիական աստվածների բժիշկը: Հաճախ այդ անունը դարձել է Ապոլլոնի, Ասկլեպիոսի և Դիոնիսոսի մականունը: Հասկացվել է նաև որպես Ապոլլոնի, Արեսի հաղթանակին նվիրված երգ: «Հնչեց Պիթոնին հաղթող ոսկեզանգուր Ապոլլոնին ձոնված հաղթական երգը Պեանոսը», Հոդր 370

ՊԵՊԱՍ, հ ու լ ն .,— Մեգոուլայի որդին, թևավոր ձի: Ըստ առասուլիի Պեպասը ապրում էր Օլիմպիոսում և Զևսի համար կայծակ ու որոտ էր բերում: Պեպասը հաճախ իջնում էր Կարնիթոս լեռան լանջերը և այնտեղ ջուր խմում Պիրիների աղբյուրից: Շնախ ձին պետք է լինի ազնվացեղ, բոցաշունչ, սանձակոտոր, խելահեղ, անսահման հորիզոններ խիզախելու մի Պեպաս», Վ Փ., հ. 1, 28.

ՊԵԼԵՎՍ, հ ու լ ն .,— Աքիլլեսի հայրը, Թևտիս աստվածուհու ամուսինը, Լաբոսի դստեր՝ Էգինեի գավակը: Դիցարանութեան մեջ պատմվում է, որ Պելևսը և նրա եղբայր Տելամոնը սպանում են իրենց խորթ եղբորը և փախչում հայրենիքից: Պելևսը ապաստան է գտնում Էվրիթիոն արքայի մոտ և ամուսնանում նրա դստեր՝ Անտիգոնեի հետ: Բայց որսորդութեան ժամանակ ակամա սպանեց Էվրիթիոն արքային և ստիպված այդտեղից ևս հեռացավ ու բնակություն հաստատեց Յուլքոսում: Այստեղ Պելևսի գեղեցկութեամբ հրապուրվեց Յուլքոսի արքայի կինը, սակայն Պելևսը շտանահարեց հյուրասիրութեան սուրբ օրենքը և մերժեց արքայի կնոջ թախանձանքները: Այդ ժամանակ արքայի կինը, իրրև վրեժխնդրություն, ամբաստանեց նրան ամուսնու առաջ: Եվ երբ Պելևսը քուն մտավ, արքան

գողացավ նրան մշտական հաղթանակ բերող սղարը՝ կարծելով, թե այս անգամ Պելևսը պարտություն կկրի կենտավրոսների հետ կռվելիս: Սակայն Պելևսին օգնության եկավ իմաստուն կենտավրոս Քիրոնը, և Պելևսը նորից հաղթանակով դուրս եկավ: Հետագայում Քենտիս աստվածուհուն հաղթելու շնորհիվ ամուսնացավ նրա հետ: «Պարտված էր Քենտիսը, արժամ արդեն պիտի դառնար Պելևսի կինը», ԿուՆ, 354

ՊԵԼԻԱՍ, հ ու ն .,— Պոսեյդոնի որդին: Ըստ դիցաբանության Տիրոնը գաղտնի կենակցեց Պոսեյդոնի հետ և ունեցավ երկու զավակ՝ Պելիասին և Նելևսին: Սակայն վերջում նրանց թողեց բախտի ճակատագրին: Պելիասը և Նելևսը մեծացան երամակավորների մոտ, բայց հետագայում դուստն իրենց ծնողներին: «Տիրոնը ծնեց զույգ երեխաներ՝ Պելիասին և Նելևսին», ՀՈ., 152

ՊԵԼԻԳ հ ու ն .,— Պելևսի որդին Սքիլլոսը, Շիլլե, Բալլադներ Երևան 1957 թ

ՊԵԼՈՆ, հ ու ն .,— Հաքի և Տելեմոնի որդին: Դիցաբանության մեջ այս անունը կարծես կապվում է նույն անունը կրող լեռան հետ, որը գտնվում է Քեսալիայում: Հիշատակվում է նաև, որ Պելոնն սպանեց իր եղբորը, որի համար հայրը նրան վտարեց հալլենիքից: Պելոնն ամուսնացավ արքայի դստեր էվրիտեի հետ, և որսի ժամանակ հանկարծ սպանեց իր կնոջը, **Մ Շ**

ՊԵԼՈՊՍ, հ ու ն .,— Տանտալոսի որդին: Ըստ դիցաբանության Տանտալոսը Օլիմպիական աստվածներին իր մտախրախճանքի հրավիրեց նրանց իմացությունը փորձելու համար: Այս նպատակի համար նա սպանեց իր Պելոպս որդուն և նրա մտով ճաշ մատուցեց նրանց: Աստվածները կռահեցին, և ոչ ոք չմտաեցավ սեղանին: Միայն Դեմետր, աստվածուհին, դստեր վշտից մոլորված, անտարբեր կերպով կերավ մի կտոր միս, որը Պելոպսի ուսն էր: Բացվեց գաղանիքը Աստվածների խնդրանքով Հերմեսը կենդանություն տվեց սպանված Պելոպսին, իսկ Դեմետրի կերած ուսի փոխարեն Զևսը դրեց մի փղոսկր: Այդ օրվանից ըստ ավանդության Պելոպսի բոլոր սերունդների աջակողմյան ուսին մի սպիտակ բիծ է լինում:

Աստվածները Տանտալոսին Հադեսի աշխարհը գցեցին: Սի ալլ վարիանտում ասվում է, որ իբր Տանտալոսը գողացավ Զևսի սակե շունը և երգվեց, որ իբր անտեղյակ է: Ստախոսության պատճառով Զևսը նրան Սանդարամետ գցեց: «— Զուր ես սպառնում Զևսի ցամաքը,— ահասարսուռ երգումով հաստատեց Տանտալոսը», Կուև, 161

ՊԵՆԱՏ, լ ա տ, — Ըստ դիցաբանության հասկացվել է որպես ընտանիքի, օջախի աստվածություն, որի պատվին կատարվել են գոհաբերություններ: Վեստայի տաճարում էին դրված նույնպես պետության պենասները, այսինքն՝ պահապան աստվածների պատկերները», ՅՈՒ Երթաս, 469

ՊԵՆԵԼՈՊԵ, հ ու ն, — Ողիսեսի կինը: Դիցաբանության մեջ ասվում է, որ քսան տարի մնաց անբասիր և սպասեց իր ամուսնուն: Փեսայուններից ապատվելու համար գործում էր մի ծածկոց, ուր զիշյրները նորից քանդում էր: Ժուր սեպեխներին (տարտածու) ասել էր, որ երբ ավարտի այդ ծածկոցը, աչն ժամանակ կընտրի նրանցից մեկին «Քսենի սր նրա կինը Պենելոպեն չէ», ՅՈՒ Երթաս, 11

ՊԵՆԹԵՍԻԼԻԱ, հ ու ն, — Արեսի դուստրը, ամազոնների թագուհին: Ըստ ավանդության Հեկտորի մահից հետո, երբ Տրոյան մնաց անպաշտպան, Պանթոսից սրաթուղք նժույգ հեծած Պենթեսիլիան օգնության եկավ Տրոյային: Մարտի մեջ մտավ նաև Պենթեսիլիան, որի կուրծքը սոսկալի ցամաք խոցեց Աքիլլեսը, և նա նժույղի հետ դիտապաստ վայր ընկավ: Եվ երբ Աքիլլեսը թագուհու վրայից հանեց սաղավարտը, ապշահար մնաց նրա գեղեցկության առաջ: Նա գեղեցիկ էր նույնիսկ մահվան անկողնում: Մեռնողի դիակին մոտեցավ Թերսիտեսը և չքնադատես թագուհու աչքը խրեց իր նիզակը: Սոսկաց այդ ահավոր արարքից Աքիլլեսը և մի հարվածով գետին տապալեց Թերսիտեսին: «Իսկ նրա կուրքին գետնատարած ընկավ Պենթեսիլիան», Կուև, 479

ՊԵՆԹԵՎՍ, հ ու ն, — Թերեի արքան, Լքիոնոսի որդին, Կադմոսի թոռը: Ըստ դիցաբանության Պենթեսին պատկանող երկիրը ծնվել էր օձերի ատամներից: Պենթեսը իր երկրում թույլ շտվեց Դիոնիսոսին կատարելու իր խրախճանքները:

Այդ արարքի համար քրմուհիները պատառտեցին Պենթևսին «Մի անգամ, Պենթևսի բացակայութեան ժամանակ, Դիոնիսոսը սատիրների և մենադների հետ միասին հայտնվեց Թեբեում», Կուև, 101

ՊԵՆՈՍ, հ ու է ն .,— Դավնեի հայրը: Դիցաբանութեան մեջ ասվում է, որ Ապոլլոնը սիրեց Դավնեին ու ցանկացավ տիրել նրան: Դավնեն հեռացավ նրանից և օգնութեան կանչեց իր հորը: «Հայր իմ Պենեոս, օգնութեան հասիր ինձ», Կուև, 42:

ՊԵՈՎ, հ ու է ն .,— Բժշկութեան աստված, որը, ըստ դիցաբանութեան, բուժում էր աստվածներին: «Նրան բուժեց Պեովն աստված՝ ցավահալած դեղ դարմանով», ՀԻ, 115.

ՊԵՐԱՄԻՈՍ, հ ու է ն .,— Ըստ դիցաբանութեան սիրուձ էր շքնաղ Թիորեին: Մի փոքր ուշ հասավ ժամադրավայր և տեսավ, որ այնտեղ, կանաչների մեջ, ընկած է իր սիրուհու արյունոտ քողը: Կարծեց թե գազանը ոչնչացրել է Թիորեին, և ինքնասպան եղավ՝ արյունոտ քողը շուրթերին հպած, Գ. Մոպասան, 15

ՊԵՐԻԹՈՈՍ, հ ու է ն .,— Զևսի որդին: Դիցաբանութեան մեջ ասվում է, որ սա մի հսկա էր և իշխում էր լապիթների ցեղին: Մենամարտի դուրս եկավ Թեսևսի դեմ, բայց երբ տեսավ, որ իր ուժերը անզոր են, դաշն կնքեց: «Այսպես ընկերներ դարձան երկու մեծ հերոսները՝ Թեսևսը և Պերիթոսը», Կուև, 279.

ՊԵՐԻԿԼԵՄԵՆՈՍ, հ ու է ն .,— Նեյևսի և Քլորինի որդին, Նեստորի եղբայրը: Ըստ դիցաբանութեան Պոսեյդոնից ստացել էր մի ալմպիսի շնորհք, որ ցանկալի վայրկյանին կարող էր ստանալ իր ուզած կերսյարանքը: Երբ Հերակլեսը ոչնչացրեց Նեյևսի որդիներին, Պերիկլեմենոսը արժվի կերսյարանք ստացավ և սկսեց ծվատել հերոսին, բայց ընկավ նրա նետից: «Ծնելու անվեհեր Պերիկլեմենին», ՀՈ., 152

ՊԵՐԻՓԵՏԵՍ, հ ու է ն .,— Հեփեստոս աստծո որդին, որը նույնպես կազ էր, ինչպես յուր հայրը, բայց ուներ հուժկու բազուկներ ու վիթխարի մարմին: Ըստ դիցաբանութեան բնակվում էր էպիդաւրոսի սահմանազլիին, և ոչ մի անցորդ կենդանի չէր մնում այդ կողմերով անցնելիս: Պերիփետեսը բռնում

էր անմեղ անցորդներին ու սպանում իր գուրզով: Հանգիպեց նրան Թեսևսը և պարտութեան մատնեց: «Թեսևսը դյուրութեամբ պարտութեան ճաանեց Պերիփետեսին», Կուև, 266.

ՊԵՐԻՓՈՍ, հ ու ն ., — Թեսալիայի արքան: Ըստ դիցարանութեան աստվածները նրան գամել էին Հադեսի թագավորութեան դառն ժայռին, որովհետև Պերիփոսը կամեցել էր առևանգել Հադեսի կնոջը՝ Պերսեփոնեին: «Հադեսի թագավորութեան հենց դարպասների մոտ Հերակլեսը տեսավ ժայռին ձուլված Պերիփոս հերոսին», Կուև, 214.

ՊԵՐՈՒ, հ ու ն ., — Նելևսի և Քլորինի դուստրը, Նեստորի քույրը: «Եվ Պերոյին գեղեցկուհի, որ պարծանքն էր ողջ աշխարհի», ՀՈ, 152.

ՊԵՐՍԵ, հ ու ն ., — Օվկիանոսի դուստրը, Հելիկոսի կինը, Կիրկեի մայրը, ՀՈ, 133.

ՊԵՐՍԵՎՍ, հ ու ն ., — Զևսի և Դանայայի որդին: Ըստ դիցարանութեան գուշակները Դանայայի հորը Ակրիսիոսին, ասել էին, որ նա կզոհվի իր թոռնիկի ձեռքով: Ակրիսիոս արքան աղջկան թաքցրեց խոր գետնի տակ գտնվող ընդարձակ սենյակում, որպեսզի երիտասարդի երես շտեսնի ու լամուսնանա, բայց Զևսը Դանայայի գեղեցկութեամբ հմայված՝ ոսկի անձրևի տեսք առավ և մտավ Դանայայի ստորերկրյա սենյակը: Նրանց գալտնի սիրո գգվանքից ծնվեց մի մանուկ, որին մայրը Կերսևս անվանեց: Մի օր նորածին մանկան ծիծաղը հասավ Ակրիսիոսի ականջին: Հայրը իջավ իր աղջկա մոտ և զարմանքով տեսավ մոր ու մանկանը: Արքան հիշեց գուշակի խոսքը և մտածեց նոր որոգայթ ստեղծել նրանց համար: Պատրաստել տվեց մի արկղ, նրա մեջ դրեց Դանայային իր նորածին մանկան հետ և արկղը գցեց ծովը: Արկղը ծովի վրա շատ լողալուց հետո ափ հանվեց Սերիփոս կղզու մի ձկնորսի կողմից: Բաց արեց արկղը և ապշահար մնաց աղջկա աստվածային գեղեցկութեանից: Ձկնորսը, որ երկրի արքայի կլբայրն էր, մոր ու մանկանը տարավ իր մոտ, որտեղ և մեծացավ Պերսևսը: Արքան կամեցավ ամուսնանալ Դանայայի հետ, բայց վերջինս չէր սիրում նրան: Արքան որոշեց Պերսևսին տալ այնպիսի հանձնարարություն, որ նա վտանգի իր կյանքը, և այն ժամա-

նակ ինքը կամուսնանա անպաշտպան ու միայնակ մնացած Դանայայի հետ: Դիցաբանության մեջ հիշվում է, որ Պերսևսը բոլոր հանձնարարությունները կատարում է և ողջ առողջ ներկայանում արքային: Պերսևսը բերեց Մեդուզայի գլուխը, ոսկե խնձորը, ազատեց ժայռին գամված Անդրոմաքեին, որի հետ և ամուսնացավ ու հաղթանակով վերադարձավ Սերիփոս կղզին: Այստեղ ոչնչացրեց երկրի արքային և մոր հետ վերադարձավ Արգոս: Պապը հիշեց գուշակի խոսքը և շատապ հեռացավ իր երկրից: Մի անգամ Պերսևսը սկավառակ նետելիս ձեռքից վայր թողեց սկավառակը, որն ընկավ Ակրիսիոսի գլխին, և սպառ անշնչացած վայր ընկավ:

Պերսևսը իր սիրանքների մեջ անույարտելի էր, սրովհետև հավերժահարսերը նրան շնորհել էին երեք սպարդև: Առաջին՝ Հադեսի սաղավարտը, որն անտեսանելի էր դարձնում նրան, երկրորդ թևավոր սանդալները, որոնց օգնությամբ կարող էր ճախրել օդում, և երրորդ կախարդական սլաշուսակը, որ առաձգական էր ու ցանկացած մեծություն կարող էր ստանալ: «Վշտահար Պերսևսը թաղեց Ակրիսիոսին», Կուև, 153:

ՊԵՐՍԵՓՈՆԵ, հ ու ն , — Զևսի և Դեմետրեի դուստրը, բուսական աշխարհի աստվածուհին, Հադեսի կողակիցը: Դիցաբանության մեջ պատմվում է, թե ինչպես Հադեսը սարտարոս տարալ դեղանի Պրոզերպինա — Պերսեփոնեին և դարձրեց իր կինը: Զևսը լսեց Դեմետր աստվածուհուն և Ռուլլ տվեց, որ Պերսեփոնեն տարվա կեսը մնա Հադեսի մոտ, իսկ մյուս կեսը յուր մոր մոտ: «Այն ժամանակ երգվում եմ քեզ, տե՛ր, Պերսեփոնեով, որ կդռնենք նրան», ՅՈՒՆԵՍԿՈՒՆ, 479:

ՊԻՓՄԱԼԻՈՆ, հ ու ն , — Կիպրոսի մեծ արվեստագետն ու արքան: Ըստ առասպելի լավ քանդակագործ էր և իր ճաշակին համեմատ ոչ մի աղջիկ չէր դռնում: Արքան փղոսկրից քանդակեց մի արձան և այնքան սիրահարվեց այդ արձանի վրա, որ խնդրեց Վեներային կյանք տալ նրան: Վեներան կատարեց նրա խնդրանքը, և Պիֆմալիոնը ամուսնացավ նրա հետ: Իբր խնդրանքը կատարելու համար նա սիրո աստվածուհուն մի ոսկեղջյուր ճերմակ երինջ զոհաբերեց: « Պիֆմալիոնը հրճվանքով փարվեց դեղանի աղջկան ...», Կուև, 67:

ՊԻԳՄԵՈՍ, հ ու ն ,— Դիցաբանության մեջ ասվում է, թե սրանք փոքրիկ մարդիկ են եղել՝ բուռնցքի մեծութեան, ապրել են հյուսիսային Աֆրիկայում, *Մ Ը*

ՊԻԹՈՆ (Պյութոն), հ ու ն .,— Հրեշ-օձ, որը, ըստ դիցաբանության, Հերայի պատվերով հետապնդում էր Լեթոյին ու նրա դավակներին: «Հոգուս նստած է մի խավար նախադասում Պիթոն օձի օղակների նման», *Ն. 9 574*, կամ «... Ինչպես Պյութոն մ անապատին մեջ պառկած», *Դ Վ , 79*

ՊԻԹՈՎ, հ ու ն .,— Իրոսի ընկերը, Աֆրոդիտեի հետևորդը: Դիցաբանության մեջ հասկացվել է որպես սիրո, չաղջր խոսքի և համոզմունքի անձնավորում:

ՊԻԼԱԴԵՍ, հ ու ն ,— Ազամեմնոնի որդին: Դիցաբանության մեջ հասկացվել է որպես անձնագոհ ընկերոջ կերպար: «Օրենս թեան ու Պիլագիսը հապենպ թաքնվեցին», *Կուն , 581*

ՊԻՍԻՍՏՐԱՏ, հ ու ն ,— Նեստորի կտրիճ որդին, որը ըստ դիցաբանության, ուղեկից դարձավ Տելեմակին մյև Սպարտա, *ՀՈ , 29*

ՊԻՐԵՆԵԻ ԱՂԲՅՈՒՐ, հ ու ն ,— Սյն աղբյուրը, որից, ըստ դիցաբանության, հաճախակի ջուր էր խմում Պեգասը՝ թևավոր ձին: «Պեգասը հազեցնում էր ծարավը Պիրենեի աղբյուրի սառնորակ, բյուրեղի պես թափանցիկ ջրով», *Կուն , 157*

ՊԻՐՐԱ, հ ու ն ,— Պրոմեթևսի աղջիկը՝ Դեքալիոնի կինը: Ըստ դիցաբանության ամուսնու հետ փրկվեց վերահաս ջրհեղեղից: «Միայն ևրկուսը փրկվեցին այդ համընդհանուր կործանումից՝ Դեքալիոնը՝ Պրոմեթևսի որդին, և նրա կինը՝ Պիրրան», *Կուն 117*

ՊԼԵԱԴԱ, հ ու ն ,— Սալասի յոթ դուստրերը, Սրտո միսի հետևորդները: Հաս դիցաբանության Օրիոնի հետապնդումից ազատվելու համար Արտեմիսը նրանց յոթ սպիտակ աղավնիներ դարձրեց: Ասվում է նաև, որ նրանք դարձան փայլուն աստղեր, որոնք նավորդներին հաջողութուն էին բարեմաղթում: Առհասարակ հասկացվում է որևէ շրջանի ականավոր դործիչների խումբ: «Իսկ Ոգիսևսը ուրախ սրտով առադաստ պարզեց...», քանի դիտում էր Պլեադան», *ՀՈ ., 72*

ՊԼՈՒՏՈՆ, հ ու ն ., — Քրոնոսի և Հերայի որդին, Ջևսի և Պոսեյդոնի եղբայրը: Ըստ դիցաբանության տիտաններին հաղթելուց հետո աշխարհի բաժանման ժամանակ Պլուտոնին բաժին ընկավ ստորերկրյա աշխարհը: Նա այնտեղ հավաքում էր մարդկանց հոգիները և կողպած պահում: Նրա դեմքը մոայլ էր, մազերը ճակատին իջած, զգեստը լայն, ձեռքին ունեւր սանդաղամետի բանալին, իսկ կողքին՝ Կերբերը՝ ստորերկրյա աշխարհի պահապան շունը: «Պլուտոնը քեզ . այսինքն ուզում է ասել՝ Քրիստոսը քո մեղքերին թողություն տա», ՅՈՒՐԵԱՍ, 276

ՊՅՈՒԹԻԱ, հ ու ն ., — Տես Դելֆյան տաճար: «Պյուլթիաս քրմուհին, իր ետտանու վրա կանգնած, այսպիսի պատգամներ էր կարդում...», Բաֆֆի, հ. 4, 440 «Եվ ահա դուխս ջարդում եմ այս խոսքերի վրա, կարծես Դելֆյան Պյուլթիայից լսած լինեմ այդ», ՅՈՒՐԵԱՍ, 320:

ՊՅՈՒԹՈՆ, հ ու ն ., — Տե՛ս Պիթոն

ՊՅՈՒԲՈՍ, հ ու ն ., — Աքիլլեսի որդին: Դիցաբանության մեջ ասվում է, որ իբր թե աղախին դարձրեց Հեկտորի կնոջը՝ Անդրոմաքին:

ՊՈԹՈՍ, հ ու ն ., — էրոսի ընկերը: Դիցաբանության մեջ հասկացվել է որպես սիրո տարփալից անձնավորում:

ՊՈԼԻԲՈՍ¹, հ ու ն ., — Թեբեի արքան: Ըստ դիցաբանության Պոլիբոսին էր ենթարկվում ողջ Եգիպտոսը, ՀՈՒ, 45

ՊՈԼԻԲՈՍ², հ ու ն ., — Կորնթոսի թագավորը, որը, ըստ դիցաբանության, ինամեց և որդեգրեց Տարազիլ: Էդիպին՝ «Այդպես մեծացավ Էդիպը Պոլիբոսի և նրա կնոջ՝ Մերոպեի մոտ », ԿՈՒՆ, 592

ՊՈԼԻԴԱՄՆԵ, հ ու ն ., — Ըստ դիցաբանության չքնաղ Հեղինեին նվիրեց մի սպեղանի: Ով գինու հետ գործածեւր այդ գեղը, կմոռանար ամեն մի վիշտ: «Պոլիդամենն չքնաղ Հեղինեին նվիրեց մի հրաշալի սպեղանի», ԿՈՒՆ, 500:

ՊՈԼԻԴԱՍ, հ ու ն ., — Պասոգամախոս: Ըստ դիցաբանության սրա խորհրդով Բելերեֆոնը բռնեց Պեզասին: «Պոլիդասի խորհրդով Բելերեֆոնը պառկեց քնելու», ԿՈՒՆ, 157

ՊՈԼԻԴԵՎՋԵՍ, հ ու ն ., — Ջևսի և Կեդայի որդին, Հե-

դինեի եղբայրը: Ըստ դիցաբանության Զևսից անմահություն ստացավ: Եղբոր՝ Կաստորի հետ անվանի հերոսներ էին Հունաստանում: Ոչ ոք չէր կարող նրանց հետ մրցակից դառնալ: «Պոլիդեքեսը հասավ նրանց», Կուև, 301:

ՊՈԼԻԿՏՈՐ, հ ու ն ., — Իթակե քաղաքում, ըստ դիցաբանության, կար մի բյուրեղաշուր աղբյուր, որի կառուցողներից մեկը եղել է Պոլիկտորը, ՀՈ., 239.

ՊՈԼԻՄԵԼԵ, հ ու ն ., — Հերմեսի կինը: Ըստ դիցաբանության Արտեմիսի պատվին տրված հանդեսին այնքան թեթևասահ պարեց, որ նրանով հիացավ Հերմեսը, և նրանք ամուսիններ դարձան, «...Պոլիմելե կույսին առավ...», ՀԻ., 308

ՊՈԼԻՆԻԿԵՍ, հ ու ն ., — էդիպ արքայի որդին, որը թեքե քաղաքին տեր դառնալու համար եղբոր հետ մենամարտի դուրս եկավ: Ըստ դիցաբանության նրանք միմյանց հոշոտեցին: «Թեքեցիները և արգոսցիները սոսկումով էին նայում եղբայրների մենամարտի ահավոր վախճանին», Կուև, 616

ՊՈԼԻՔՍԵՆԵ, հ ու ն ., — Պրիամոսի և Հեկաբեի շքնազ դուստրը: Դիցաբանության մեջ ասվում է, որ սա Աքիլլեսի մահվան պատճառը դարձավ: Աքիլլեսը Պոլիքսենեին տեսնելու համար դուրս եկավ Ապոլլոնի տաճարի մոտ, հենց այստեղ Պարիսը նրան նետահար արեց: Տրոյայի անկումից հետո Պոլիքսենեն, որպես հարձ, բերվեց Հելեն-Պոնտոսի ասիերը: Այստեղ նրան երևաց Աքիլլեսի ուրվականը և սլահանջեց, որ իրեն զոհ դառնա, *M. C.*:

ՊՈԼԻՖԵՂ, հ ու ն ., — Մանտիոսի որդին: Առասպելում ասվում է, որ Ապոլլոնը Պոլիֆեղին հռչակավոր դուշակ դարձրեց: «Մանտեոսը . ծնեց Պոլիֆեղին...», ՀՈ., 209

ՊՈԼԻՖԵՄՈՍ, հ ու ն ., — Պոսեյդոնի որդին: Ըստ դիցաբանության սրա մոտ ապաստանեց Ոդիսևսը իր տասներկու ընկերների հետ: Նրանք չգիտեին, որ քարանձավում բնակվում է կիկլոպ Պոլիֆեմոսը: Վերջինս խժռեց բոլոր ընկերներին, ազատվեց միայն Ոդիսևսը, որը իրեն կապեց քարանձավից դուրս եկող ոչխարի փորի տակ և դուրս եկավ քարայրից: Մինչ այդ Ոդիսևսը կիզանուտ անթրոցը խրել էր կիկլոպի աչքը և նրան զրկել տեսողությունից, քանի որ նա ուներ ընդամենը

մեկ աչք: Ահասարսուռ մոնչաց Պոլիֆեմոսը: Կեսց որդու ձայնը Պոսեյդոնը և մեծ տանջանքներ պատճառեց Ողիսևսին: «Բայց նրա դեմ զայրացել էր Պոսեյդոնը, որովհետև արեգակի լույսից զրկեց... Պոլիֆեմին», ՀՈ., 5:

ՊՈԼԼՈՒԲՍ, հ ու ն .,— Զևսի և Լեդայի որդին, Հեզիների եզրայրը: Դիցաբանության մեջ հալտնի է որպես ըմբշամարտի դյուցազն, ՅՈՒ ԵՐՔԱՍ, 209.

ՊՈՍԵՅՂՈՆ, հ ու ն .,— Քրոնոսի և Զևսի եղբայրը, ծովի երկրասասան աստվածը, Ամփրիտիտեի ամուսինը: Ըստ դիցաբանության ձեռքին ունեեր եռաժանի, որով ահասարսուռ փոթորիկներ էր առաջ բերում ծովի վրա: Նրան էր ծառայում Ներոս գուշակը, որ գիտակ էր ապագայի գաղտնիքների: Նրա

մոտ էր նաև ծերունի Պրոտեոսը, որ ծովի նման գոհուում էր յուր դեմքը և ցանկալի կենդանու կերպարանք ստանում: Նրան էր ծառայում նաև իր դեղանի որդին՝ Տիտոնը, որ իր խեցեղեն փողի հնչյուններով ահեղ փոթորիկներ էր առաջ բերում: «Քեզմե, ո՛վ վեհ Պոսեյդոն, Մովն է թափուր», Դ. Վ., 228:

Նկ 12 Պոսեյդոն:

ՊՐԻԱՄՈՍ, հ ու ն .,— Հեկտորի և Պարիսի հայրը, Տրոյայի ծերունագարդ արքան, Հեկաբեի ամուսինը: Դիցաբանությունն ասում է, որ Պրիամոսն ունեեր 50 գեղանի ուսարեք և բազում դուստրեր:

«Մենակ կառքը Պրիամի Տանում էր Հեկտորի դին», Հովհ. Թումանյան, Խ. 2,

227:

ՊՐԻԱՊՈՍ, հ ու ն ., — Բաքոսի և Աստղիկի որդին: Դիցաբանության մեջ հասկացվել է որպես հոտերի և դաշտերի պողաբերության աստված:

ՊՐՈՋԵՐՊԻՆԱ, հ ու ն , — ՏԵ՛ս Պերսեփոնե.

ՊՐՈԿՆԵ, հ ու ն , — Աթենքի արքա Պանդիոնի դուստրը, Թերևսի կինը: Դիցաբանության մեջ պատմվում է, որ Թերևսը իր մոտ հուր կանչեց իր կնոջ քրոջը՝ Փիլոմելին: Գայթակզվեց նրա սիրուց և բռնի տիրացավ նրան: Փիլոմելին նա տուն շքերեց, սահեց անտառի խոր խավարում, և որպեսզի նրա ալերսանքը անտառը չլցնի, կտրեց նաև նրա լեզուն: Պրոկնեն գտավ քրոջը, ծածուկ տուն բերեց և ամուսնուց վրեժ լուծելու համար սպանեց իր միակ որդուն, նրա մսից պատրաստած կերակուրը մատուցեց ամուսնուն և հայտնեց ամբողջ գաղտնիքը: Թերևսը այդ արարքից զարհուրած հետամուտ եղավ քույրերին, նրանք փախան և թռչուններ դարձան: « Փիլոմելեն՝ ծիծեռնակ, իսկ Պրոկնեն՝ սոխակ», Առև, 250

ՊՐՈԿՐՈՒՍՏԵՍ, հ ու ն , — Սհոելի ավազակ: Դիցաբանության մեջ պատմվում է, որ սա բռնում էր անցորդներին և պառկեցնում մի մահճակալի վրա: Եթե անմեղ զոհի մարմինը երկար էր, կտրում, հավասարեցնում էր, իսկ կարճ լինելու գեղքում՝ ձգում, երկարացնում, և այսպես տանջամահ անում թշվառին: Թեսևսը իր շրջագայության ժամանակ հանդիպեց Պրոկրուստեսին և նույն ձևով պատժեց նրան: «Թեսևսը Պրոկրուստեսին գլորեց մահճի վրա . նրան սպանեց այնպես, ինչպես շարագործն էր սպանում ճամփորդներին», Առև, 268:

ՊՐՈՄԵԹԵՈՍ (Պրոմեթեա), հ ու ն ., — Թեոխի դստեր՝ Կլիոնենի որդին: Ըստ գիցաբանության լեմնոսում, Մաքոս լեռան խորքում, իր բնկերոջ՝ Հեփեստոսի հնոցից Պրոմեթեոսը հափշտակեց կրակը և հանձնեց մարդկանց: Նա մարդկանց սովորեցրեց արհեստներ, գեղ պատրաստել: Սյս բուրբոլ նա շարժեց Զևսի զայրույթը: Զևսի պատվերով Պրոմեթեոսին շղթայակապ արին Կովկասյան լեռնաշղթային: Գամողը եղավ Հեփեստոսը: Շատ հաճախ մրմնջում էր Պրոմեթեոսը իր այս տանջանքների պատճառը գտնելու: «Բայց ինչո՞ւ կրեցի այս տառապանքները, նրա համար, որ մեծագույն շնորհներ սվե-

ցի մարդկանց»։ Տառապող Պրոմեթեոսի մոտ եկան օվկիանուհիները, որոնց նա պատմեց, թե ինչը իրեն բերեց այստեղ։

Պրոմեթեոսին այցի եկան Իոն, Հերմեսը, Հերակլեսը և զանազան հարցումներով ցանկացան իմանալ, թե ի՞նչ է սպասում իրենց և ի՞նչ վախճան կունենա Զևսի տիրակալությունը։ Պրոմեթեոսը շպատասխանեց նրանց։ Հենց այդ պահին հրակայական ժայռը Պրոմեթեոսի հետ դիրքից Հադեսի խավարամած թաղավորությունը։

Դիցաբանության մեջ մի այլ վարիանտում պատմվում է, որ շղթայված Պրոմեթեոսին անլուր տանջանքներ էր պատճառում արծիվը՝ կտցահարելով նրա լյարդը։ Հերակլեսը ազատում է Պրոմեթեոսին։ Վերջինս ի վերջո բաց է անում Զևսի ճակատադրի դադանիքը։ «Պրոմեթեոսը ...իրեն նվիրեց մարդկանց», ՅՈՒՆԵՍԿՈՒ, 195: «Իսկ Պրոմեթեոսի փոխարեն մեռյալների հողիների ստորերկրյա թաղավորությունը իջնել համաձայնեց. . Բիրոնը», ԿՈՒՆ, 130

ՊՐՈՄԵԹԵՎՍԻ ՅՈՒՂ, հ ու ն ., — Ըստ դիցաբանության այդ յուզը պատրաստված էր Պրոմեթեոսի արյունից աճած բույսերի արմատների հյութից։ Ով այդ յուզը քսեր իր մարմնին, դառնում էր անկիզելի, անխոցելի, ԿՈՒՆ, 333-

ՊՐՈՏԵՈՍ, հ ու ն ., — Ծովային դուշակ, ծովային աստվածություն։ Ըստ դիցաբանության սա կարող էր փոխել իբր դեմքը և ցանկալի կենդանու կերպարանքն ստանալ։ Նա հաճախ դուրս էր դալիս ծովից և կանխագուշակում դալիքը։ «Պրոտեոսը և նրա ծովային խոսքերը վկա», ՅՈՒՆԵՍԿՈՒ, 389:

Ռ

ՌԱԴԱՄԱՆԹՈՍ, հ ու ն ., — Զևսի և Եվրոպայի որդին։ Ընդարձակ բացատրությունը տե՛ս Հուդաճանճառու անվան տակ։ «Ռադամանթոսն ասում է՝ ամեն ոք, որին խփում են, կարող է հարվածով սրատասխանել հարվածին», ԿՈՒՆ, 192:

ՌԵՍ, հ ու ն ., — Այս արքան, ինչպես ասված է դիցաբանության մեջ, ունեցել է կախարդական ձիեր, որոնց ից

կախված էր արոյացոց բախտը: Եթե այդ ձիերը գտնվեին Տրոյայի մեջ, ապա քաղաքը վերցնելն անհնար էր: Հունական հերոսներից Դիոմեդը և Ոդիսևսը իմացան, թե որտեղ է գտնվում արքան իր ձիերի հետ: Գտան նրան, սպանեցին և տեր դարձան ձիերին:

ՌԵՎԵ, հ ու ն .,— Ուրանոսի դուստրը, Քրոնոսի կինը, Զևսի, Պոսեյդոնի, Հադեսի և Հերայի մայրը: ՀԻ., 273.

Ս

ՍԱԼԱՄԱՆԴՐ, հ ու ն .,— Կրակի ողի: Ըստ դիցաբանության ապրում էր կրակի մեջ, Մ Հ.

ՍԱԼՅՈՒՏ, լ ա տ .,— Աստվածուհի: Ըստ դիցաբանության համարվել է հռոմեական ժողովրդին ասլահովություն ցանկացող աստված, Մ. Շ

ՍԱՆԱՍԱՐ, հ ա յ .,— Ծովինարի որդին: Բաղդասարն ու Սանասարը երկվորյակներ էին: Հասկացվում է որպես ջլածին էակ, Ս. Գ

ՍԱՆԴԱՐԱՄԵՏ, ' հ ու ն .,— Դժոխք: Դիցաբանության մեջ հասկացվել է որպես ստորերկրյա խավարի աշխարհ, որը բաժին ընկավ Հադեսին: «Սանդարամետը բաց էին արել, սար ու ձուր իրար գլխով տալիս», Խ Աբովյան, Վերջ Հայաստանի, 199

ՍԱՏԻՐ, հ ու ն .,— Անտառի ողի, Դիոնիսոսի շքախմբի մասնակիցը: Դիցաբանության մեջ ասվում է, որ սատիրները թույլ և ծուլ են եղել: Մշտապես զբաղված են եղել խաղով, երդով ու պարով: Նիմֆաների հետ (տե՛ս Նիմֆաներ) թափառել են անտառներում և կաղմել խմբերգեր: Պատկերվել են կենդանակերպ՝ դոտուց վեր մարդ փոքրիկ եղջյուրներով: Տոփոտ և զղալուն էակներ: «Ցատկոտում են պոչավոր և այծոտ սատիրները», «Սատիրներն արդեն շնչել են այդ հավերժահարսի ականջին կյանքի զանազան դադտնիքները», ՅՈՒ Երբա 27

ՍԱՏՈՒՐՆ, լ ա տ .,— Իր ժամանակի մեծադուլյն աստ-

վածը, Ուրանոսի և Վեստայի որդին, Արամազդի, Պիսիտոնի, Պլուտոնի և Հերայի հայրը: Դիցաբանության մեջ հասկացվել է որպես երկրագործության, ցանքի և հողադործության աստված: Նա ապրել է այն բլուրների վրա, որտեղ հետագայում հիմնվեց Հռոմը: «Գուցե այնպիսի մի դար հասնեք, որ հիշեցնեք այն դարը, երբ դեռ ոչ թե Յուպիտերը, այլ Սատուրն էր կառավարում» ՅՈՒՆՏՐԱՍ, 308

ՍԱՐՊԵԴՈՆ, հ ու լ ն ,— Զևսի և Եվրոպայի որդին, լիկիացոց արքան: Զևսը, ըստ դիցաբանության, նրան շնորհեց երկարամյա կյանք: Սարպեդոնը մասնակցեց տրոյական սլատերազմին և ընկավ Պատրոկլեսի նրզակից: «Մահվան աստված Թանատոսը և քնի աստված Հիպնոսը տանում էին Սարպեդոնի դին», ԿՈՒՆ, 441.

ՍԵԹԵՆՏՈՐ, հ ու լ ն ,— Ըստ դիցաբանության Հերան, Սեթենտորի կերպարանքն առած, մտավ Տրոյայի մարտադաշտը և նախատինքներ կարդաց արդիվացվոց: «Հզոր Հերան արդիվացվոց դեմ կանդնեց ու բարբառեց՝ տեսքն ընդունած պղնձագուլն և մեծազոր Սեթենտորին», ՀԻ., 125

ՍԵԼԵՆԵ, հ ու լ ն ,— Հիպնոսի դուստրը, լուսնի աստվածուհին: Դիցաբանության մեջ պատկերված է որպես թևավոր էակ, որ ոսկե պսակը դիխին սլանում է երկնքով իր փայլփլուն երկանվով, որին լծված են երկու սպիտակ նժույզներ: Սելենեի ծնունդը կապում են Զևսի հետ և համարում նրա դուստրը: Սելենեն սիրում էր հավերժ քնի մեջ ընկղմված էնդիմոնին և սիրո համբույրներ քաղում նրանից, բայց էնդիմոնը շէր զգում: Այդ է պատճառը, որ լուսինը նույնպես թախծոտ է և այդպես մթամած է լուսավորում երկիրը: «Սիրում էր նրան Սելենեն», ԿՈՒՆ, 88

ՍԵՄԵԼԵ, հ ու լ ն ,— Թեբեի արքան, Կադմոսի դուստրը: Ըստ դիցաբանության սիրային կապ ունեցավ Զևսի հետ, և այդ սիրո գրվանքից ծնվեց Դիոնիսոսը: Մի անգամ Զևսը խոստացավ կատարել Սեմելեի ցանկությունը, ինչ էլ որ լինի: Քինախնդիր Հերան՝ Զևսի կինը, մի սլառավի կերպարանք առած՝ ներկայացավ Սեմելեին և խորհուրդ տվեց, որ Սեմելեն խնդրի Զևսին ներկայանալ ոչ այն կերպարանքով, որ միշտ

երևում է, այլ՝ Օլիմպիական շանթարձակ աստծո շքեղությամբ։ Այս սլահանջը կատարեց Ջևար։ Ամեն ինչ բռնկվեց Ջևարի շանթերից, հուրը բռնեց Կադմոսի պալատը, Սեմեկեն այրվեց, փոշի դարձավ։ Ջևարին հաջողվում է միայն փրկել Սեմեկեի նորածին որդուն՝ Դիոնիսոսին։ «Ամպրուպային Ջևար սիրում է գեղանի Սեմեկեին», Կուև, 94

ՍԵՐԱՊԻՍ, հ ու լ ն, — Մեռած հոգիների աստված։ Ըստ դիցաբանության մահից կամ հիվանդությունից ապատվելու համար դիմում էին Սերապիսին։ Սերապիս աստծո պաշտամունքը շատ էր տարածված Հունաստանում և Հռոմում։ Պակաս չէին վաճառականներ և Սերապիսի քրմեր», ՅՈՒՆԵՍԿՈՒՆ, 31

ՍԻՂԵ, հ ու լ ն, — Օրիոնի կինը, Ըստ առասպելի այնքան գեղեցիկ էր, որ դարձավ Հերակլի մրցակիցը։ Հերակլ շատ նախանձեց նրան և գցեց Հադեսը։

ՍԻՋԻՓՈՍ, հ ու լ ն, — Էոլոսի և Կլամփոսի որդիս, բոլոր քամիների տիրակալը, Կորնթոսի թագավորի դստակը։ Սիգիփոսը զբաղվում էր ավազակությամբ։ Աստվածները նրան դժոխք գցեցին և դատապարտեցին տաժանակիր աշխատանքի։ Ըստ դիցաբանության դժոխքում գլորելով մի մեծ քար էր բարձրացնում սարն ի վեր, բայց հենց որ հասնում էր սարի գագաթին, քարը նորից վայր էր գլորվում, և Սիգիփոսը ստիպված էր նորից սկսել իր աշխատանքը։ Խորամանկ էր Սիգիփոսը. բովանդակ Հունաստանում չկար մեկը, որ այդ բանում շափվեր նրա հետ։ Նա նույնիսկ խարեց Հադեսին և դուրս եկավ մեռելների աշխարհից։ Փխբ. — Ջուր, անպտուղ աշխատանք։ «Դու ձգտում էիր դաշնության, երբ անդաշն էր շուրջդ կյանքը այս է ահա, որ հնում Սիգիփոսյան աշխատանք են կոչել», Ս Զ, 182:

ՍԻԼԵՆՈՍ, հ ու լ ն, — Հերմեսի որդին, Դիոնիսոսի դաստիարակը։ Դիցաբանության մեջ Սելենոսը սլատկերված է միշտ հարբած վիճակում։ Նրա կյանքն անրաժան էր երգից, նվագից և խմիչքից։ Սիլենոսը կարող էր բանալ մարդու ճակատագիրը, եթե մեկն ու մեկին հաջողվեր նրան տեսնել ոչ հարբած վիճակում։ «Ծրթի ետևից, ավանակի վրա բերում էին ծերունի Սիլենոսին», Կուև, 98

ՍԻԼՎԱ, հ ու լ ն, — Դիցաբանության մեջ ռասկայվել է

Վրպես անտառների ու հովիտների աստվածուհի: Ընդարձակ քաղաքաբնակչուհի տե՛ս Հեռա բառի տակ:

ՍԻՄՊԼԵԳԱԴՆԵՐ, հ ու ն ., — (իրար բախվող լեռներ), — Դիցաբանության մեջ հասկացվել են Բոսֆորի երկու ափերին վեր խոյացող ժայռերը, որոնք շարժվում և փակում են լողացող նավերի ճանապարհը: Միայն «Արգոս» նավին հաջողվեց անցնել այդ ժայռերի միջով, Կուև, 324:

ՍԻՆԻՍ, հ ու ն ., — Ըստ առասպելի գրադվում էր ավազակությամբ: Եղևնիները կուացնելով այնպես, որ նրանց կատարները հասնեն միմյանց, Սինիսը տարաբախտ ճամփորդին կապում էր այդ ծառերին ու բաց թողնում: Ահռելի ուժով շտկվում էին եղևնիները և պատառոտում թշվառականի մարմինը: Թեսևսը հանդիպեց Սինիսին և նույն վիճակին արժանացրեց նրան: «Սինիսին կապեց եղևնիների ծայրին և բաց թողեց», Կուև, 267:

ՍԻՆՈՆՆ¹, հ ու ն ., — Ոգիսևսի բարեկամը: Ըստ դիցաբանության խաբեց տրոյացիներին և խորհուրդ տվեց քաղաք տանել այն փայտե ձին, որ թողել էին հույները: Դրանով իբր թե հույները կամեցել են շարժել Աթենասի ողորմածությունը, որը զայրացել էր պալլադիոնը Տրոյայից դողանալու համար, Կուև, 494:

ՍԻՆՈՆՆ², ե բ բ ., — Երուսաղեմի մոտ դտնվող մի լեռ, որ հասկացվում էր նաև Երուսաղեմ: «Հին մարդարե մը ասանկ պիտի Սինոն ճամփորդեր», Գ. Վ., 138:

ՍԻՐԵՆԱՅՔ, հ ու ն ., — Ֆուրկիայի և Կետոյի դուստրերը, որոնք բնակվում էին Սկիլլա կոչվող ժայռի մոտ: Դիցաբանության մեջ պատկերվել են որպես թռչնամարդ էակներ: Սիրենայք իրենց կախարդիչ երգերով գերում էին ծովազնացներին: Հենց որ դայթակղվածները ոտք էին դնում կղզին, քաջ էին դառնում: Ոգիսևսը հայրենիք վերադառնալիս անցավ այդ կղզու մոտով և որպեսզի չզայթակղվի նրանց հմայող երգերից, իրեն կապեց նավի կայմին, բայց չփակեց ականջները, որպեսզի լսեր նրանց ձայնը: Այսպիսով Ոգիսևսը առաջին մարդն էր, որ լսեց սիրենների ձայնը և մնաց կենդանի: Այս կղզու մոտ վ անցան նաև արգոնավորները, և այց Սրփեոսի

հմայիչ նվազի շնորհիվ նրանք շունկնդրեցին սիրենայքի կախարդիչ երգերը և անկաշկանդ անցան: «Որպես մի Սիրենե կախարդում էր մեզ և թունավորում մի նենդ օձի պես», Հ. Հովհաննիսյան, 119.

ՄԻՐԻՆՔՍ, հ ու ն .,— Հավերժահարս: Ըստ դիցաբանության Պան աստվածը սիրեց Սիրինքսին, բայց Պանի ահասարսուռ կերպարանքը տեսնելով Սիրինքսը ահաբեկված փախուստի դիմեց: Փախուստի ժամանակ հանդիպեց մի անանցանելի գետի: Երբ տեսավ, որ Պանը մոտենում է, Սիրինքսը խնդրեց Գետ աստծուն ազատել իրեն: Գետ աստվածը նրան եղև դարձրեց: Պանը կտրեց եղևգից մի ճյուղ և սրինգ պատրաստեց: «Հավերժահարսի հիշատակին, Պանը սիրինքս (հայերեն սրինգ) կոչեց իր հնարած դորժիքը», Կուն, 112

ՍԿԻԼԼԱ, հ ու ն .,— Ֆուրկիայի և Հեկատևի դուստրը: Դիցաբանության մեջ սլավոնները է սրայես մի հրեշ, որ ունեւր 6 դուրի՝ երկար ու բարակ վզերի վրա: Սկիլլան ապրում էր Սիցիլիայի մոտ դտնվող մի քարանձավում: Մովազնացների համար այդ կողմերով անցնելը խիստ վտանգավոր էր: Սիլլան արգոնավորգները կարողացան այդտեղով անցնել, որովհետև նրանց հովանավորում էր Հերան: Դիցաբանության մեջ այս պես է պատկերված. «Անգ ապրում էր հրեշ Սկիլլան և կաղ կանձում ահեղագողու, նրա ձայնը նմանվում էր նորածին շան ձագի ձայնին. 12 ոտք ունեւր նա, ու ամեն վզի վրա մի ահոնելի մուսլ գլուխ: Էւաշար, խիտ ու սրածայր ատամներով, որ շարունակ սև ու դաժան մահ է ժայթքում: Մինչև մեջքը պահ է մտել քարանձավի խոռոչի մեջ, իսկ ահավոր այդ անդունդից իր դուրխն է գուրս հանում՝ ժայռի շուրջը տնտղելով, և որոնում է անտ իր համար գելֆիններ ու շնակեր և ծովալին ալ, գազաններ», ՀՈ., 165

ՍԿԻՐՈՆ, հ ու ն .,— Մի ավազակ, որը բնակվում էր Մեդարայի սահմաններում վեր բարձրացող սարի բարձր կատարին: Սկիրոնը, ըստ դիցաբանության, մոտակայքով անցնող բոլոր մարդկանց իր մոտ էր կանչում և ստիպում, որ լվանան իր ոտքերը: Հենց որ ճամփորդը պատրաստվում էր կատարել նրա պահանջը, ավազակը ոտքի հարվածով տարաբախ-

տին ժայռից նետուս էր ծովը որի սարմինը ջախջախվում էր ու կեր դառնում ծովափին կրիային: Թեևսևս իր շրջագայության ժամանակ պատահեց այս հրեշին և նույն ճակատագրին արժանացրեց նրան: «Երբ Սկիրոնն ուզում էր Թեևսևսին էլ ցած դցել ժայռից, հերոսը բռնեց ավազակի ոտքից ու նետեց ծովի կատաղի ալիքների մեջ» Կուև, 267:

ՍՄԻՆԹԵՈՍ, հ ու է ն , — Ապոլլոնի կրկնակ անուններից մեկը: «Սմինթեո ս, սը էիր դու այն ժամանակ», ՅՈՒ ԵՐՐԱՍ, 600:

ՍՈՂՈՄ, է բ բ — Դիցաբանության մեջ հասկացվել է ապականված բարքերով մի քաղաք, որը գտնվել է Պաղեստինում: Նրա բնակիչների անբարոյական վարքի սխառճառով երկնքից կրակ թափվեց նրանց վրա Մ. Հ

ՍՈՂՈՄԱԿԱՆ ԽՆՁՈՐ, — Առաւ պելական պտուղ, որ բուսնում է ըստ առասպելի, Սողոմ քաղաքի մոտ, Մեռյալ ծովի ափին: Այդ ինձորը իբր թե լի էր փոշով, Մ. Հ

ՍՊԱՆԴԱՐԱՄԵՍ, հ ու է ն , — Տի ս Բաբոն

ՍՏԵՆՏՈՐ, հ ու է ն , — Տրոյական պատերազմին մասնակցող մի հուլին գինվոր, որը, ըստ առասպելի, ունեւ 30 անձի ձայնին հավասար ձայն Սա Հերմեսի Հեա մրցության մեջ մտավ, բայց պարտվեց Մ. Հ.

ՍՏԵՐՈՊԱ, հ ու է ն , — Աքելայոսի կինը, հավերժահարս Ըստ դիցաբանության Հերակլեսը Ստերոպայի հորը նվիրեց Գորդոն մեդուզայի խոպուպները, որի շնորհիվ նա կարողացավ ետ շարտել թշնամու հարձակումները, Մ. Հ.:

ՍՏԻՄՓԱԼՈՍՅԱՆ ԹՈՉՈՒՆՆԵՐ, հ ու է ն , — Դիցաբանության մեջ հասկացվել է ն որպես մետաղյա փետուրներով, ճանկերով ու կտուցներով թռչուններ, որոնք ապրում էին Արեալաս կղզում: Այս թռչունները բարձրանում էին օդ և այնտեղից նիզակների նման թափում իրենց փետուրները հակառակորդի վրա: Ստիմփալոսյան թռչունները կերակրվում էին մարդկանց մսով: Երբ արգանավորդները կովի բռնվեցին սրանց հետ, Հերակլեսը սպանեց մի քանիսին, իսկ մյուսները հեռացան դեպի Պոնտոս: «Ստիմփալոսյան թռչունները Հունաստանի սահմաններից հեռացան դեպի Պոնտոս», Կուև, 197:

ՍՏԻՋՍ, հ ու է ն , — Օվկիանոսի դուստրը, հավերժա-

հարս, դետ: Այս գետը հոսում էր Հաղեսի աշխարհում: Նրա ջրերը, ըստ առասպելի, սուրբ են համարվել: Աստվածները հաճախ են երդվել Ստիքսի սուրբ ջրերով: «Ստորերկրյա Ստիքս դետի ջրերով երդվելը աստվածների անխախտ երդումն էր համարվում», ԿուՆ, 514

Քարոնը սև Ստիքսի մոտ»,

Հովհ Թումանյան, հ 2, 230

ՍՏԻՔՍՅԱՆ ՇՆԵՐ, հ ու ն .,— Դիցաբանության մեջ ասվում է, որ այս շները թափառում էին Ստիքս գետի ափերին և շրջում էին Հեկատե աստվածուհու հետ: «Թափառում է նա ճանապարհների վրա ստիքսյան շներով շրջապատված »: ԿուՆ 36

ՍՔԻԼԱ, հ ու ն .,— Տես Սկիլլա Հոդք , 386

ՍՔԻՐՈՆ, հ ու ն .,— Տես Սկիրոն Հոդք , 394

ՍՖԻՆՔՍ, հ ու ն .,— Տիտոնի և էքիդնայի որդին: Դիցաբանության մեջ պատկերված է որպես մի հրեշ կնոջ դիտով ու առյուծի մարմնով: Սֆինքսը բնակվում էր Թերե քաղաքի մոտ գտնվող Սֆինդիոն լեռան վրա և միշտ նորանոր զոհեր էր պահանջում Թերե քաղաքից: Ճակատադրի կամքից խուլյա ապուհ համար էդիպը վերադարձավ Թերե: Քաղաքի բնակիչները խնդրեցին նրան լուծել Սֆինքսի հանելուկը: էդիպը կատարեց նրանց խնդրանքը: Երբ Սֆինքսը տեսավ, որ իր հանելուկը լուծված է, թափահարեց թևերը ու ժայռից ծովը նետվեց: «Սֆինքսի պես հսկայական ...», Ե Զ., 251

Վ

ՎԱՀԱԳՆ, հ ա յ .,— Հայկական դիցաբանության մեջ ճանաչվել է որպես Արամազդին հավասար աստվածներից մեկը, նաև որպես ամպրոտային աստված: «Մ Վ դու Վահագն, աստվածահայր գորության», Դ Վ., 75: «... Դու հիշում ես վիշապաքաղ Վահագնին, հալոց անպարտելի Հերկուլեսին»: Բաֆֆի, հ 5 325

ՎԵՆԵՐԱ, լ ա ա .,— Նեպտոնի ամուսինը, իտալական

հին ծովային աստվածուհի: Դիցաբանության մեջ համարվել է ծովազնացների հովանավորը, *Մ Շ* .

ՎԵՆԵՐԱ, *հ ու ն* ,— Հունական դիցաբանության Աֆրոդիտեն է, որը հռոմեական դիցաբանության մեջ Վենեբա է: Էբոսի մայրը, սիրո և գեղեցկության աստվածուհի: Դիցաբանության մեջ համարվել է այգիների ու այգեգործների խնամակալը: «Ի տես այդ փրփրածին Վենեբայի անդիմադրելի հրապուլյրներին, բարձրացրին ահուկի աղմուկ», *Վ Փ* , *հ* 1, 12

ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՎԱՆԴՈՒԹՅՈՒՆ,— Այս արտահայտութիւնը կապված է Վենեբա դիցուհու անվան հետ, *Մ* Հ. 1

ՎԵՆՈՒՍ, *լ ա տ* ,— Հասկացվել է որպես Աֆրոդիտե, ՅՈՒ ԵՐԲԱՍ, 19

ՎԵՍՊԵՐ, *հ ու ն* ,— Ատլանտի եղբայրը կամ որդին: Երկնային աստղերի աստվածութիւնը: Որպես առավոտյան լուսարացի աստղ կրել է ֆոսֆոր անունը: Հին հույները երկար ժամանակ շփոտեին, որ երեկոյան և առավոտյան աստղային պլանետները նույն Վենեբա պլանետն է: Այդ պատճառով էլ նույն պլանետը կոչեցին երկու տարբեր անուններով, *Մ. Շ.*:

ՎԵՍՏԱ, *հ ու ն* ,— Դիցաբանության մեջ հասկացվել է որպես քնուանեկան օջախի և կրակի աստվածուհի (Հույների մոտ կոչվել է Հեստիա): Վեստա աստվածուհու պաշտամունքը լայն տարածում էր գտել ժողովուրդների մեջ: Ի պատիվ Վեստայի տոներ էին կատարվում, որոնք կոչվում էին Վեստալիա: Այդ տոներին սպասավորում էին Վեստալյան կույսերը: Հայկական դիցաբանության մեջ Վեստային համապատասխանում է Միհրը: Վեստալիայի անունով է կոչվել առաջին տաճարը, որ կառուցվել էր Հռոմում Այդ տաճարում, ըստ դիցաբանության, պահպանվում էր անմահ կրակ, և այգտեղից էր տարածվում սուրբ հուրը: Եշանավոր հույն կանայք բոկոտն էին գնում դեպի Վեստալյան տաճարը: «Թե Վեստան կսիրես, թող այդ մտադրութիւնը», ՅՈՒ ԵՐԲԱՍ 251

ՎԵՍՏԱԼՅԱՆ ՔՈՒՅՐԵՐ,— Վեստալյան տաճարին սպասարկող կույսեր: Նրանք ըստ դիցաբանության, պարտավոր էին գիշեր-ցերեկ անմար պահել տաճարի մեջ վառվող

հուրը: Այս տաճարին ծառայելու էին գալիս 6—10 տարեկան աղջիկները, առանց ֆիզիկական արատի: Նրանց ծառայության ժամկետը սահմանված էր 30 տարի: 30-ամյա ծառայությունից հետո կույսը կարող էր հեռանալ տաճարից և ամուսնանալ: Այդ կույսերը կրել են սուրբ և մարգարեական անուններ Եթե որևէ հանցագործ դատապարտված էր մահապատժի և նախքան մահապատիժը հանդիպում էր Վեստալյան կույսի, անմեղ էր ճանաչվում և ազատ արձակվում: Այս կույսերը հազնում էին երկար ու սպիտակ հագուստ և ծածկում էին իրենց դեմքը: Մի օր, դասամիջոցին, շկարողացա այլևս դիմադրել մի անծանոթ ներքին մղումի, տոներիս ծայրերին բարձրանալով հասա Վեստալուհուն և համբուրեցի նրա հրաշար ոտիկի մատիկի ծայրը», Վ Փ , Կ 1, 80

ՎԵՐՏՈՒՆՈՍ հ ու ն — Պատեղազմների և ծառայատանների ստեղծած Հստ դիցաբանություն սրա սյուշա ամուսնաբախտի տալածում էր գաւել ամբողջ Լտալիայում: Նրան նվիրված տոնակատարությունները կատարվում էին օդուսասի 13-ին: Վերտունոսը դիցաբանության մեջ սլատիկոված է մի երիտասարդի կերպարանքով այգլգործի դանակով, ձեռքին մրգով լի մի փոքրիկ զամբյուղ, Մ Ը

ՎԻԿՏՈՐԻԱ, ր ա տ , — Հաղթանակի աստվածուհի Ընդարձակ բացատրությունը տես Նիկե բառի տակ:

ՎԻՅ, հ ու ն — Հստ դիցաբանության մի ծերուկ էր, որի ունքերը և արտեանունքները կախված էին մինչև գետին: Եթե դրանք վեր բարձրացներ և իր հայացքը հառեր մի բանի, ապա նայվող իրը կամ կմեռնէր, կամ կկործանվեր

ՎԻՐԹՈՒՍ (Վիրտուզ), հ ու ն ., — Դիցաբանության մեջ հասկացվել է որպես պատվի ու քաջության աստված, ռազմական փառքի ու հաղթանակի մտրմնավորում Համարվել է Մարս աստծո ուղեկիցը «Մահու շափ վախենալ անարվեստ մի արհեստավոր լինելուց, թեկուզ մի Վիրտուզ, բայց անբովանդակ», Վ Փ , Ե 1, 137

ՎՈՒՊԱՆ, գ եր մ ., — Հին սկանդինավցիների և գերմանացիների բարձրագույն ստեղծածը: Դիցաբանության մեջ հասկացվել է որպես հայր բուր աստվածների:

ՎՈՒԼԿԱՆ, հ ու ն ,— Տե՛ս Հեփեսոսս «Սի բանիսը պնդում էին, թե Վուլկանն է Յուպիտերի հրամանով քաղաքը ոչնչացնում», ՅՈՒՆԵՍԿՈ, 469.

Տ

ՏԱԳԵՏ, հ ու ն ,— Հարուստիան աստված, Յուպիտերի թոռը Հստ գիցարանության Տագերը գեղեցիկ տեսքով տղա էր և խիստ խոհական: Նա հարուստիներին իբր թե սուլորեցրեց հստյության արվեստը:

ՏԱՄԱՍԻՈՆ, հ ու ն ,— Հարսանիքի աստված: Հստ առասպելի Լրբ նորատյեսակները մոտենում էին տան շիմքին, կանչում էին՝ Տամասիոն, M C

ՏԱԼՈՍ, հ ու ն ,— Հստ գիցարանության մի սղնձե հսկա էր, որ Կրեոտե կղզին պահպանում էր անսպասելի ներխուժումներից: Երբ արգոնավորդները (տե ս ա Վոնավորդներ) մոտեցան այդ կղզուն և ցանկացան ափ դուրս գալ՝ շուր վերցնելու համար, Տալոսը թուլլ շովից, բայց կախարդ Մեդեան քուն րերեց նրա աչքերին և հսկան դետին տասպալվեց: Այդ ժամանակ նրա մարմնի միակ սրյունատար երակը խցանող մեխը դուրս ընկավ, և հերոսը արյունաքամ էղավ ու մեռավ: «Հարված կապարի նման հոսեց Տալոսի արյունը», Կուև, 343

ՏԱՅԳԵՏ, հ ու ն ,— Ատլասի դուստրը Գիցարանության մեջ հիշատակվում է, որ Տալգետը իր ուսերի վրա պահում էր երկնակամարը:

ՏԱՆՏԱԼՈՍ, հ ու ն ,— Ջեսի որդին, Արգոսի արքան, Պելոպեի և Նիսթի հայրը: Հստ գիցարանության աստվածները Տանտալոսին լիառատ պարգևել էին ամեն ինչ, սակայն նա գոռոզամիտ դարձավ և շարությամբ պատասխանեց աստվածների բարությանը: Ջեսը այդ շարության համար նրան զցեց Հադեսը: Հադեսում քաղցից ու ծարավից տանջահար կանգնած էր Տանտալոսը վճիտ ջրի մեջ: Ջուրը գրեթե հասնում էր նրա կրակին: Բավական էր միայն մի փոքր կռանար և նա կարող էր հագեցնել իր տանջալից ծարավը: Բայց Տանտալոսի

կռանալուն պես ջուրը շքանում է: Նրա գլխավերևում կախ էին ընկել պտուղներով ծանրաբեռնված ծառի ճյուղերը, բայց հենց որ նա ձեռքը մեկնում էր դեպի ճյուղը, վերջինս հեռանում էր: «Տանտալոսի գլխավերևը կախ էին ընկել պտղատու ծառերի ճյուղերը», Կուլն, 162:

ՏԱՆՏԱԼՈՍՅԱՆ ՏԱՆՋԱՆՔՆԵՐ — Շատ մոտիկ գտնվող նպատակին շհասնելուց առաջացած տանջանքների: «Երբ ծերուկը կռանում էր ջուրը խմելու, ջուրն իսկույն հեռանում էր», ՀԻ., 160:

ՏԱՎՏԵՍՅԱՆ ԱՂՎԵՍ, հ ու ն .,— Անորսալի կենդանի: Ըստ գրիցաբանության այդ աղվեսին Պոսեյդոնն էր ուղարկել թեթեցիներին: Յուրաքանչյուր ամիս մի պատանի էր զոհաբերվում այդ աղվեսին, որպեսզի հանգարտվեր նրա կատաղությունը: Աղվեսին հետամուտ եղալ Կեփալոսի Լայլապոս շունը, որը արագավազ էր, բայց Ջևսը երկուսին էլ քար գարծրեց, Կուլն 246

ՏԱՐՏԱՐՈՍ, հ ու ն .,— Եթերի և Երկրի որդին: Ահալուր մի անդունդ լեցուն հավերժական խավարով: Տարտարոսը համարվել է Քրոնոսի և տիտանների ստորերկրյա բանտը: Նրա գարպասները փակված էին պղնձաձուլլ փականներով: «Կնետեմ... Տարտարոսը խավարամած», ՀԻ., 158:

ՏԱՅԻՏԱ, լ ա տ .,— Լոռեթյան աստվածուհի, *M. C.*:

ՏԵՂԵՎՍ, հ ու ն .,— Տե'ս Դիոմեդես, ՀԻ., 99:

ՏԵԹՅՈՒՍ, հ ու ն .,— Ուրանոսի և Երկրի գուստրը, Օվկիանոսի կինը, մայրը բոլոր ջրերի ու գետերի: «Նա մայրն էր համարվում բոլոր ջրերի և գետերի», Հոդք , 365:

ՏԵԼԱՄՈՆԻԴ (Այաքս), հ ու ն .,— Ըստ գրիցաբանության Ոգիսևսի հետ ըմբշամարտի գուրս եկավ: Երկուսն էլ շնորհիվ իրենց հավասար ուժերի, մնացին անպարտելի: Նրանք արժանացան սլարգևի: Երբ Աքիլլեսը մահացավ, նրա գեներիր արժանի էին կրելու միայն Տելամոնիզը և Ոգիսեսը: Բայց Ագամեմնոնն ու Սենելալոսը այնպես արեցին, որ գեները բաժին ընկան Ոգիսևսին: Երբ հունական բանակը խոր քուն էր մտել, վրիժառուլթյամբ լցված Տելամոնիզը սուրը ձեռքին մտավ Սպամեմնոնի մոտ և ցանկացավ սպանել թե' նրան, թե Մե-

նելալոսին, բայց Սթենաս Պալլասը խենթացոնեց նրան: Տւլամոնիզը սուրն իւ սիրտը խոցեց և ընկավ փրփրածուփ ծովի ափը: «Ծովի ափին Տեկրոսը գտավ Այաքսի գիակը», Կուև, 487:

ՏԵԼԵԳՈՆ, հ ու ն .,— Ոգիսևսի և Կիրկեի որդին: Դիցարանության մեջ ասվում է, որ Տելեգոնը դուրս եկավ իր հորը որոնելու, ճանապարհին իջավ Իթակե կղզին և սկսեց ավիրել այն: Ոգիսևսը, որ այդ ժամանակ գտնվում էր այգտեղ, դուրս եկավ Տելեգոնի գեմ: Չճանաչելով իր որդուն, մարտի բռնվեց նրա հետ, բայց մահացու վերք ստացավ որդուց: Կատարվեց կանխագուշակությունը՝ Ոգիսևսը մահ կստանա իր որդուց, *M. C. 1*

ՏԵԼԵՄԱԿ, հ ու ն .,— Ոգիսևսի և Պենելոպեի որդին: Աթենաս Պալլասի խորհրդով, ինչպէս ասված է դիցարանության մեջ, դուրս եկավ որոնելու իր հորը: Սթենասը Մենտորի կերպարանքով ուղեկցում էր նրան: Երբ Տելեմակը հյուր եղավ Մենելայոսի մոտ, սա հայտնեց Ոգիսևսի տեղը: Ոգիսևսը այդ ժամանակ գտնվում էր Կալիպսո հավերժահարսի մոտ: Որդին գտնում է հորը, և միասին վերագառնում են հայրենիք: «Միմիան խցիկին պատուհանից կարողացա գիտել Կորնթոսի սարանոցը, Տելեմակի կղզին», Վ Փ, 6 1 75

ՏԵԼԵՍՖՈՐ, հ ու ն .,— Առողջության աստված: Ըստ դիցարանության Ասքլեպիոսի հետ բուժում էր աստվածներին, *N. C. 1*

ՏԵԼԵՓՈՍ, հ ու ն .,— Հերակլեսի և Ավգեի որդին: Դիցարանության մեջ հիշատակվում է, որ Տելեփոսը մի ընկեցիկ էր, որին խնամեցին եղջերուները: Պիթիա քրմուհին ընկեցիկին հայտնեց, թե ով է նրա մայրը: Նա գտավ իր մորը և վերջում դարձավ Միսիայի թագավորը: Հունական բանակը կորցրել էր Տրոյայի ճանապարհը, իսկ այդ ճանապարհը գիտեր միայն Տելեփոսը, բայց վերջինս էլ հեռու էր բանակից: Տելեփոսը վիրավորվել էր Աքիլլեսի նիզակից և տառապում էր անբուժելի վերքից: Պիթիա քրմուհին հայտնել էր, որ այդ վերքը կբուժի միայն Աքիլլեսը: Մուրացիկի կերպարանքով Տելեփոսը եկավ Ագամեմնոնի մոտ, որի միջնորդությամբ Աքիլլեսը բուժեց նրա վերքերը: Ի հատուցումն այդ բանի, Տելեփոսը ցույց տվեց

Տրոյաչի ճանապարհը: Վնմիշտպես քերեցին Աքիլլեսի տեղի ծայրը, նրա փոշին ցանեցին Տելեփոսի վերքի վրա, և վերքն ապաքինվեց», Կուև, 371:

ՏԵԼԼՈՒԵՐԱ, լ ա տ .,— Հին իտալական մայր երկրի աստվածուհի: Դիցաբանության մեջ հասկացվել է որպես երկրաշարժի աստվածուհի: Երբեմն նրան դիտել են որպես կյանքի և մահու աստվածուհի: Պատկերվել է նաև որպես ամուսնության ու ստղաբերության հովանավոր, *M. C.*:

ՏԵԼՈՊՈԼԵՄ, հ ու ն .,— Հերակլեսի թոռը: Մարտի դուրս էկալ Սարպեդոնի դեմ և սլարտութլուն կրեց, *ՀԻ*, 121:

ՏԵՄԻՍՏՈՍ, հ ու ն .,— Ազամանդի կինը Ըստ դիցաբանության Տեմիստոսը ամուսնացալ Ազամանդի հետ, կարծելով, թե նրա կինը Իոն, մահացել է: Բայց հետո հալտնի գարձալ, որ Իոն կենդանի է և ապրում է Պաոնս սի մի քարանձաւում: Տեմիստոսը իբրև խարված զանկացալ վրիժառու լինել ամուսնուց: Նա հրամայեց ստրկուհուն ոյ իր մոտ գտնվող Իոչի գավակներին ազդնի սև հագուստ, իսկ իր երեխաներին հակառակ գուլնի հագուստ: Գիշերվա շամանդադին կատարվեց հակառակը: Ստրկուհին, որ ինքը Իոն էր, երեխաներին հագցրեց հակառակը: Տեմիստոսը սայանեց իր երեխաներին, իսկ երբ բացվեց գաղտնիքը, վերջ տվեց նաև իր կյանքին:

ՏԵՎԿՐՈՍ, հ ու ն .,— Ազամանդրոսի որդին, Տելամոնիդ Ալարսի կրտսերը: Դիցաբանության մեջ հիշվում է, լին իբր սա է Էդիլ Տրոյաչի առաջին թագավորը: Նրա անվամբ էլ կոչել են Տեվկրոսյան, Կուև 420:

ՏԵՐԵՋԻԱՍ, հ ու ն .,— Թեթե քաղաքի հռչակավոր կույր գուշակը Դիցաբանության մեջ ասվում է, որ իբր սա կարող էր հասկանալ թուշուհների լեզուն: Միայն Տերեգիասին բալ տ միճակվեց Հադիսի խախարամած ոշխարհում սլահպանել եր դիտակցութլունը: «Մինչև յսևս դու խորհուրդը Տերեգլաս սլատղամախոսի», *ՀՈ.*, 143: «Տերեգիասը կարողանում էր հասեանալ թուշուհների լեզուն», *Հողր.*, 380:

ԵՐՄԻՆՈՍ, հ ու ն .,— Մահմանների, հողի, սահմանալիս սշանների, սյունների ու քարերի աստված: Ըստ դիցաբան-

նության Տերմինոսի պաշտամունքը հիմնադրեց հոռմեական նուա-Պոմպիլի ցարը, Մ Շ .

ՏԵՐՊՍԻՔՈՐԵ, հ ու ն ,— Պարերի մուսան, որը դիցաբանության մեջ պատկերված է սրինգը ձեռքին, Կուև, 46.

ՏԻԹՈՆՈՍ, հ ու ն ,— Լաոմեդեի որդին: Ըստ դիցաբանության այնքան գեղեցիկ էր, որ նրան սիրահարվեց Արշալույսը և առևանգեց: Տիթոնոսը աստվածներից անմահություն ստացավ, բայց մոռացավ խնդրել նաև հավերժ երիտասարդություն: Ուստի ծերացավ նա, աստվածները խղճացին նրան ու հպուռ դարձրին, ՉՈ 366

ՏԻՆՂԱՐԵՎՍ, հ ու ն ,— Սպարտայի արքան, որը, ըստ դիցաբանության, ամուսնացավ Լետոյի հետ և Հերակլեսի օգնությամբ վերադառնալով Սպարտա վերահաստատեց իր իշխանությունը: «Մեկը մյուսի հետևից Տինդարևսի պալատն էին գալիս փեսացուները հարսնախոսելու չքնաղ Հեդինեին», Կուև 352

ՏԻՏԱՆ, հ ու ն ,— Գեայի և Ուրանոսի որդիները, որոնք, ըստ դիցաբանության, աշխարհը տիրելու համար պայքարի դուրս եկան օլիմպիական աստվածների դեմ: Զևսը պարտության մատնեց նրանց և պղծեց Հադեսի խավար աշխարհը: «Գեան շատ զայրացավ օլիմպիացի Զևսի վրա, որ նա այդքան անողորմ վարվեց պարտված տիտանների հետ:

Դու հնչեցիր Պառնասում,
Երբ Արամազդ հաղթական
Տիտանները բշեց երկնքից
Գեայի անդունդ անսահման», Մ Ն , 27

ՏԻՏԻ, հ ու ն ,— Գեայի որդին: Ըստ դիցաբանության, երբ Լետոն Դելփիք գնաց, Տիտին կամեցավ այգանել նրան: Այդ բանի համար ամպրոպային Զևսը Տիտին կայծակնահար արեց և Հադեսը պղծեց: «Երկու ցին անընդհատ կրծում էին նրա լյարդը», Մ Շ

ՏԻՐԵՆՅԱՆ ԾՈՎԱՀԵՆՆԵՐ,— Ըստ դիցաբանության Դիոնիսոսը մի օր լազուր ծովափին կանգնած՝ հիանում էր բնության գեղեցկությամբ, լրլ հանկարծ ավիին մոտեցավ մի նավակ: Նավակից դուրս եկան նավորդները (տիրենյան ծովա-

հենները), որոնք առևանգեցին գեղահրաշ պատանուն և դուրս եկան բաց ծով: Երբ շղթայեցին գերված Դիոնիսոսին, շղթաները նրա մարմնի վրայից ցած թափվեցին: Ծովահենները զգացին, որ աստծո են գերել: «Դիոնիսոսը նրանց դելֆիններ դարձրեց», Կուև, 108.

ՏԻՐՈ, հ ու է ն .,— էսոնի մայրը, Պոսեյդոնի սիրուհին: Ըստ առասպելի Տիրոյի և Պոսեյդոնի սիրո գզվանքից ծնվեցին Պելիանը և Հելիան, ՀՈ , 19

ՏԻՐԱ, հ ու է ն .,— Դիցաբանության մեջ պատկերվել է որպես Դիոնիսոս աստծո գավազանը զարդարված խաղողի ողկույզներով և տերևներով, Մ Շ

ՏԻՓՈՆ, հ ու է ն .,— Երկրի և Տարտարոսի որդին: Ըստ դիցաբանության 100 դիւանի մի հրեշ: Գեան Չևսից վրեժ առնելու համար, որ նա իր որդիներին դցել էր Հադեսը, ամուսնացավ Տարտարոսի հետ և ծնեց Տիփոնին: «Քուլա-քուլա բոց էր արձակում իր շուրջը Տիփոնը», Կուև, 24: «Տիփոնը տիտաններից մեկն էր իբրև պատկերացում ստորերկրյա հրաբխային ուժերի», Հոդը 366

ՏԻՋԵ, հ ու է ն .,— Օվկիանոսի դուստրը ճակատագրի, երջանկության ու բարօրության աստվածուհին: Դիցաբանության մեջ պատկերված է առատության եղջյուրը ձեռքին մարդկանց նվերներ պարգևելիս: «Օլիմպիոսում է և ճակատագրի աստվածուհի Տիջեն», Կուև, 29

ՏԼԻՊՈՒԵՄՈՍ, հ ու է ն .,— Հերակլեսի որդին: Դիցաբանության մեջ հիշատակվում է, որ սա Սարգեդոնի նիզակից խոցված ընկավ մարտի դաշտում, Կուև, 408

ՏՄՈՒ, հ ու է ն .,— Հողի աստված, Օմփալոսի ամուսինը, Տանտալոսի հայրը: Ըստ դիցաբանության դատավոր էր կարգված Ապոլլոնի և Պանի՝ սրնգահարության մրցակցությանը, Մ Շ...

ՏՐԻՊՏՈՒԵՄՈՍ, հ ու է ն .,— Հողագործության աստված, Պելեոսի որդին: Դիցաբանության մեջ հիշատակվում է, որ Դեմետր գիցուհին Տրիպտոլեմոսին ցորենի սերմ տվեց, և նա առաջինը եղավ, որ սերմը պեղեց վարած հողի մեջ: «Տրիպտուե-

մոսը շրջեց քոլոր երկրները և ամենուրեք մարդկանց երկրագործություն սովորեցրեց», Կուև, 85:

ՏՐԻՏՈՆ, հ ու ն ., — Աֆրոդիտեի և Պոսեյդոնի դուստրը, ծովային աստվածուհի, հավերժահարս: Դիցաբանության մեջ հիշվում է, թե իբր Տրիտոնը խեցեղեն փողի հնչյուններով

Նկ 13 Տրիպտոլեմոս:

ահեզ փոթորիկներ էր առաջ քերում: Պատկերված է որպես երկէություն՝ վերևի մասով մարդ, ցածի մասով ձուկ: Ապրում էր ծնողների հետ ծովի հատակում: Ընթաց մեջ էր նաև Պոսեյդոնի որդին՝ Տրիտոնը», Կուև, 30

ՏՐՈՅԱ (Տրոյդա, Տրոյվադա), հ ու ն ., — Մի երկիր, որը, ըստ դիցաբանության, կառուցված է եղել

Պոնտոսի հարավային ափին և ծալալվել է մինչև Սկամանդրոս դետը: Տրոյան հիմնադրել է իլիոնը: «Դուք կոյժանեցիք հեքիաթի Տրոյվադան», Ե. Չ., 462:

ՏՐՈՍ, հ ու ն ., — էլեքթրոնի որդին, Պրիամոսի նախահայրը, Տրոյայի առասպելական հիմնադիրը, ՉԻ, 111:

ՏՐՈՓՈՆԻ ԵՎ ԱՀՄԵՂ, հ ու ն ., — Դիցաբանության մեջ սրանց անվան հետ է կապվում Աստվտի տաճարի կառուցումը Դելփիքում, Պոսեյդոնի տաճարը Մանտենեսում, Ավգիա հրաշալիքը՝ Լիեդեում և այլ նշանավոր կառույցներ, Մ. Շ :

Յ

ՅԵՐԲԵՐ, հ ու ն ., — Տե՛ս Կերբեր, Վ Փ, 6. 1 91.

ՅԵՐԵՐԱ, լ ա տ ., — Մայր երկրի դիցուհի, Մ 2 :

ՅԵՐՅԵԱ, հ ու ն ., — Տե ս Կիրկե:

ՅԻԿԼՈՊ, հ ու ն ., — Տե՛ս Կիկլոպ:

ՈՒ

ՈՒԼԻՍ, հ ու ն ., — Տես Ողիսևս «Որպես Լայերտի որդին, որպես Ուլիս անցա ծովեր ու ցամաքներ», Վ, Տ , 277:

ՈՒՐԱՆԻԱ, հ ու ն ., — Աֆրոդիտեի կրկնակ անունը: Գիցարանության մեջ հասկացվել է նաև որպես աստղաբաշխության մուսա, Ս. Ն., 17

ՈՒՐԱՆՈՍ, հ ու ն ., — Գեայի ամուսինը: Գեան և Ուրանոսը ունեցան 6 դուստր, 6 ուստր, որոնք դիցարանության մեջ կոչվում են կիկլոսներ: «Հզոր ու ահեղ տիտաններ ունեին Ուրանոսն ու Գեան», Կուև, 19

Փ

ՓԱՅԵԹՈՆ, հ ու ն ., — Հելիոսի և Կլիմենեի որդին Ըստ դիցարանության Փայեթոնը խնդրեց հորից, ու թուշ, սա սակեհուտ երկանվով սլանալ երկնակամարով: Չնայած սյահանջը ծանր էր, բայց հայրը շմերժեց Երկնակամարով սուրացող կառքը կորցրեց իր հանապարհը, և ձիերը ընդհուպ մոտեցան Կարին համաստեղությանը: Փայեթոնը սարսափած թողեց երասանակները: Չիերը իրենց ազատ զգալով, մոտեցան երկրին: Ցած իջած երկանվի բոցերը լափեցին երկիրը, և ամեն ինչ բոցավառվեց: Չորացան ծովերն ու գետերը, և ահավոր շոգը թափանցեց Հադեսի խավարածած աշխարհը: Գեան բարձրաձայն իր ալերսն ուղղեց Չեսին և խնդրեց փրկել երկիրը: Ամարոպային Չեսը կայծակնա՛ար արեց երկանիվը, և բոցավառվող Փայեթոնը վայր ընկավ էրիդանոս գետի ալիքների մեջ: Փայեթոնի քույրերը հելիադները, դառնագին լրացին իրենց Էդրսր մահը: Լացող հելիադներին մեծ աստվածները լարդիներ դարձրին Ըստ դիցարանության լացող հելիադ-բարդիներից կաթող արցունք-խեժը կաթում է էրիդանոսի ջրերի մեջ, և սառչող խեժը թափանցիկ հակինթ է դառնում: «Թանձր ծիլի մեջ Փայեթոնը շի խմանում, թե ուր է գնում», Կուև, 93

ՓԱՅԵՆԱ, հ ու ն ., — Լույսի աստվածուհի, քարիտայ-
քից (տե ս ֆարիտներ) մեկը, որ հիշվում էր Աթենքում

ՓԱՈՆ, հ ու ն ., — Աստվածային բժիշկ: Ըստ դիցաբանու-
թյան Չևսը կանչեց Փաոնին և ապաքինել տվեց Արեսի վեր-
քերը, Կուև, 409

ՓԱՎՆ, լ ա տ ., — Պիկայի և Պոմոնի որդին: Հովիվների ու
հոտերի հովանավոր աստվածը: Ըստ դիցաբանության Պան
աստծո պես թափառում էր անտառներում և հաճախ վախեց-
նում անցորդներին: Գիտեր գուշակել դալիքը, *M. C.*

ՓԵԱԿՆԵՐ, հ ու ն ., — Առասպելական ժողովուրդ: Աշ-
խարհատես Ոդիսևսը շատ զարմացավ, երբ ոտք դրեց փեակ-
ների երկիրը: «Փեակներ՝ առասպելական ժողովուրդ, որոնց
կղզին, ըստ հույների, գտնվում էր ինչ-որ տեղ, ծովի ծայր
արևմուտքում», Կուև, 516

ՓԵՔՈՍ, հ ու ն ., — Ըստ դիցաբանության համարվել
է կյանքի և լուսո տերը: Ապոլլոնի կրկնակ անունը: «Այսպես
ասաց աղերսավոր, լսեց Փեքոսն-Ապոլլոնը», Լ. Հովև., 388:

ՓԵՆԻՔՍ, հ ու ն ., — Եվրոպայի եղբայրը, թեսալա-
կան Ամինտոր արքայի որդին: Ըստ դիցաբանության եղել է
Աքիլլեսի դատարարակը և նրան սովորեցրել է պերճախոսու-
թյուն ու ռազմական գործ: «Այսան այնժամ աչքով արեց ծեր Փենիք-
սին», ԶԻ , 180 «Իբր թե այժմ Փենիքսը լույս է ընկել Վերին
Սգիպտոսում, մի բան, որ պատահում է 500 տարին մեկ ան-
գամ», ՅՈՒ Երբաս, 80

ՓԵՐԻ, — Հավերժահարս: Ըստ դիցաբանության փերիները
համարվել են մարդկանց պահապան հրեշտակներ: «Ջաննաթի
փերի էր, կին շէր», Ե Չ , 411

ՓԵՐԻՎԼԵՍ, հ ու ն ., — Ըստ դիցաբանության այն նավի
կառուցողը, որով Պարիսը առեանդեց Հեղինեին: Փերիկլեսը
ձեռքով կերտել գիտեր ամեն տեսակ հրաշալիք: «Չարկեց
Մերիոնն Հարմոնիդես հյուսնի որդուն՝ Փերիկլեսին», ԶԻ.,
105:

ՓԵՐՈՆԻԱ, լ ա տ ., — Գարնան և ծաղիկների աստվա-
ծուհի, *M. C.*

ՓԻԴԵՍ, լ ա տ ., — Հավատարմության աստվածուհի:

Պիցարանության մեջ պատկերված է երիտասարդ կնոջ կերպարանքով՝ հասկը և պտուղը ձեռքին, Մ Շ.

ՓԻԼԱՐԱ, հ ու է ն, — Հավերժահարս, Կենտավրոս Քիրոնի մայրը, Մ Շ

ՓԻԼՈՎՏԵՏԵՍ, հ ու է ն, — Հերակլեսի ընկերը: Ըստ դիցարանության միայն Փիլոկտեսեսը գիտեր Քրիսե կղզու զոհարանի տեղը, և նա հուշներին առաջնորդեց դեպի այդ զոհարանը զոհ մատուցելու հավերժահարսին, որովհետև կանխագուշակված էր, որ հուշները Տրոյան կգրավեն այն դեպքում միայն, երբ ճանապարհին Քրիսե կղզու զոհ մատուցեն: Նոր էին մոտեցել զոհասեղանին: Երբ դուրս սողաց զոհարանի պահապան օձը և խայթեց Փիլոկտեսեսին վերջինս այդ խայթից անբուժելի վերք ստացավ, որից սկսեց գարշահոտություն տարածվել: Հուշները Փիլոկտեսեսին թողեցին մի ամայի դաշտում: Սակայն սասու տարի հետո ստիպված էլան նորից իրենց մոտ բերել Փիլոկտեսեսին, քանի որ նրա մտտ էր Հերակլեսի նեան ու ազնու ըստ աստուծոց: Ըստ ստատուցի ստանց այդ նեա ու ազնուի հնարավոր շէր Տրոյան արավել: Մտքավոր բժիշկի ապաքինեց Փիլոկտեսեսի վերքերը: «Զոհարանը հսկող օձը խայթեց հերոս Փիլոկտեսեսին» Կուս 376

ՓԻԼՈՄԵԼ, հ ու է ն, — Հունական դիցաբանության մեջ հասկացվել է որպես սոխակ Մ Շ

ՓԻԼՈՄԵՆ ԵՎ ԲՍՎԿԻՍ, հ ու է ն, — Սիրով ամուսիններ: Ըստ դիցաբանության րանք կերակրեցին ծայալալ Զևսին, երբ նա շրջագայում էր աշխարհը, Ս Ք, 45:

ՓԻՆԵՎՍ, հ ու է ն, — Ազենորի որդին, Թրակիայի Լեոսիկի թագավորը: Ըստ դիցարանության Ապոլլոնը Փինեսին գրկել էր տեսողությունից, որովհետև նա Զևսի դադանիքները հաչանել էր մարդկանց: Աստվածները նրան գրկեցին նաև ջրից ու սննդից: Երբ ձերուսին սկզան էր բաց անում, աստծու հրամանով հարիությաները՝ կիսազև կիսաթռչուններ, գալիս էին նրա մոտ, խժռում նրա սեղանի վրա գրված ուտելիքը, գարշահոտությամբ լցնում բնակարանն ու հեռանում: Երբ արգոնավորդ Նորր Փինեսի մոտ հյուր էր գան, նրանք տեսան թե ինչպես պատրաստված սեղանի բարիքը անմիջապես խժռեցին այդ

թռչունները և հեռացան: Բորեասի որդիները՝ Ջեթոսն ու Կալիդոսը, հետապնդեցին այդ թռչուններին, մանավանդ, երբ իմացան, որ Փինևսը իրենց բարեկամն է և ամուսնացել է իրենց քրոջ հետ: Մոտալուտ էր թռչունների կործանումը, եօր Իրիսը ներկայացավ նրանց և ասաց՝ «Աստվածները պատվիլ են են հարիպաներին այլևս չվերադառնալ Փինևսի մոտ»: Մի այլ վարիանտում պատմվում է, որ Փինևսը լքեց առաջին կնոջը՝ Կլեոպատրային և ամուսնացավ Իդեայի հետ: Վերջինիս պաշտօնը Փինևսը կուրացրեց նախկին կնոջ երկու որդիներին: Այս արարքի համար Ջևսը պատժեց նրան և առաջարկեց կամ մահ, կամ կուրացում: Փինևսը նախընտրեց կուրացում: «...արդոնավորդները Փինևսի համար նորից ճոխ սեղան բաց արին. » Կուև, 324

ՓԼԵՔԻԱՑԻՆԵՐ, հ ու ն ,— Արեսի որդիները: Ըստ դիցարանության Փլեդիասը՝ Արեսի որդիներից մեկը, այրեց Դելփիքում գտնվող Ապոլլոնի տաճարը, որի պատճառով Ապոլլոնը սպանեց նրան: Մի այլ վարիանտում պատմվում է, որ Ջևսը պատժեց նրան և զցեց Հադեսի աշխարհը՝ անվախճան տանջանքների կրելու, *Մ Շ*

ՓԼՈՐԱ (Ֆլորա), լ ա տ ,— Ծաղիկների աստվածուհի: Փլորա աստվածուհու պատվին կատարված տոնակատարությունները տեղի են ունենում ապրիլի 23-ից մինչև մայիսի 3 ը: Ըստ դիցարանության մարդիկ հաղնում էին ծաղկագույն շորեր և իրենց մազերի մեջ դնում ծաղիկներ: Անտիկ արվեստում Փլորան պատկերվել է երիտասարդ աղջկա կերպարանքով ծածկված ծաղիկներով, ձեռքին ծաղիկ, *Ս Մ*

ՓՅՈՒՆԻԿ, է գ ի ու տ ,— Սրեգակնահավ հրահավ: «Մի առասպելական թռչուն, որը 500 տարի ապրում էր և ապա իր իսկ պատրաստած խարույկի վրա այրվում ու իր մարմնի մոխրի միջից երիտասարդացած կրկին հարություն առնում», *Ս 2*

«Ու մնացած մոխիրը ձիգ պիտի այրեն նրանք նորից,
Որ կյանքը հին որպես փուռնիկ, չբարձրանա մոխիրնե-
րից», *Ե 2 256.*

ՓՈՔՈՍ, հ ու ն ,— Արեսի և Աֆրոդիտեի որդին, զախը

աստված: Նա գուրս էր գալիս միայն հոր հետ և համարվել է նրա զինակիցը: «Նրա հետևից սուրում են որդիները՝ Դեյնուսը ու Փոբոսը ..», Կուև, 63:

ՓՍԻՔԵ, հ ու ն .,— Մարդկային հոգու կերպարանացում հուշների մեջ: Գեղարվեստի մեջ ներկայացված է թիթեռնիկի թևեր ունեցող նազելի աղջկա կերպարանքով, ՅՈՒՆԵՍԿՈՒ, 44

ՓՐԻՔՍՈՍ, հ ու ն .,— Ամպերի աստվածուհի, Նեփելեի և Աթամասի զավակը: Ըստ դիցարանության Աթամասը իր երկրորդ կնոջ՝ Իոյի պահանջով կամեցավ սպանել իր առաջին կնոջ երկու որդիներին՝ Հելլային և Փրիքսոսին: Երբ այս մասին իմացավ Նեփելեն, երեխաներին նստեցրեց ոսկեղեղմ ոչխարի վրա ու փախցրեց: Ծովի վրայով անցնելիս Հելլան ծովն ընկավ, և այդ ժամանակից ծովը կոչվեց նրա անունով՝ Հելլեսպոնտոս: «Զկարողացավ փրկել քրոջը Փրիքսոսը», Կուև, 310

Ք

ՔԱԼԿԻՍ, հ ու ն .,— Հեփեսոսի կրկնակ անունը:

ՔԱՈՍ, հ ու ն .,— Ստված, որ ապրում էր մթուձկան մեջ որի պարճառով նրա կերպարանքը նկարագրել հնարավոր չէր: Ըստ դիցարանության Քաոսից է սկիզբ առնում ամեն ինչը: «Ամենից առաջ գոյություն է ունեցել Քաոսը, նրա մեջ էր ամփոփված աշխարհի կյանքի աղբյուրը», Կուև, 19

ՔԱՐԻՔԳԻՍ, հ ու ն .,— Ծովային հրեշ: Ըստ դիցարանության ծովի ափին նստած՝ ալիք էր կուլ տալիս, իսկ երբ ջուրը ետ էր ժայթքում նրա բերանից, ծովն ամբողջովին եռում էր: «Այսպես փրկվեցի ես Քարիքգիսի հրեշավոր երախից», Կուև 542

ՔԱՐԻՍՆԵՐ, հ ու ն .,— Գեղեցկության ու նազանքի աստվածուհիներ: Ըստ դիցարանության թվով երեքն են, որոնցից մեկը Հեփեսոսի կինն է: Քարիսները զվարճացնում էին աստվածներին իրենց երգով ու կաքավով: Աստվածները զվարճանում էին նրանց թեթևասահ շարժումներով և հավերժ դեռատի ու շքնույզ գեղեցկությամբ: «Գեղեցիկ քարիսներն ու

մուսաները զվարճացնում էին նրանց (աստվածներին)», ԿՈՒՆ,
77

ԶԱՐԻՏՆԵՐ, հ ու ն ,— Զևսի և Հերայի աղջիկները: Ըստ հունական դիցարանության հասկացվել են որպես նաղելիության, ընկերական վայելքների և ուրախ կյանքի ու զվարճության աստվածուհիներ: «Քարիտների սպիտակ աղդրերը վկա», ՅՈՒ ԵՐՔԱՍ, 9

ԶԱՐՈՆ, հ ու ն ,— էրեթոսի և Գիշեր աստծո որդին: Դիցարանության մեջ ասվում է, որ Քարոնը Ստիքս դեպի վյա նավավար էր և մեռածների հողիները փոխադրում էր դժոխք: «Սպասում էր նոր եկվորին Քարոնը սև Ստիքսի մոտ», ՀՈՎԻ. ՔՈՒՄԱՆՅԱՆ, Ե 1, 230

ԶԵԼՈՆ, հ ու ն ,— Մի կին, որը, ըստ առասպելի, շուղեց ներկա դտնվել Զևսի ու Հերայի հարսանիքին և այսլանեց նրանց: Այս վարմունքի պատճառով Հերմեսը Քելոնին կրիա դարձրեց:

ԶԵՐՈՒՅ, փ ո յ ու զ ,— Փոյուզիական թագավոր: Դիցարանության մեջ ասվում է, որ Քերոքը խնդրում է Կասանդրայի ձեռքը, բայց մարդարեուհին մերժում է նրան՝ կանխադուշակելով նրա մոտալուտ մահը, Շիլլեր, Բալլադներ, Երևան, 1957 թ

ԶԻՄԵՐԱ, հ ու ն ,— Իփոնի և էքիզնայի որդին, ահասարսուռ հրեշ: Ըստ դիցարանության Քիմերան դիմացից առյուծ էր, միջամասում՝ լեոնային վայրի այծ, իսկ ետևից՝ վիշապ: Հուր էր ժայթքում նրա երեք երախից: Ուներ էր ք դուրի՝ առյուծի, այծի և վիշապի: Միայն Եկեղեցիքոնին հաջողվեց սպանել այս հրեշին, այն էլ Պեգասի օգնությամբ: «Աստվածածագ էր Քիմերան, գլխով առյուծի, իսկ ետևից վիշապի էր նա, այծենի էր միջամասը նրա մարմնի», ՀԻ 134

ԶԻՐՈՆ, հ ու ն ,— Կրոնոսի և Օվկիանոսի որդին: Մի ահելի րեշ սարգուս և ձիու խառը կերպարանքով: Դիցարանության մեջ համարվել է օրենքների ու դատաստանների, երգումների ու գոհերի ուսուցիչը: Քիրոնը դարձավ Աքիլլեսի դաստիարակը: «Վերքի վրա դեղեր ցանեց նա հմտորեն, ինչպես Քիրոնն էր ուսուցել .», ՀԻ , 95

ԶԼՈՐԻՍ, *լ ա տ*, — Ծաղիկների աստվածուհի, *Զևսի հարճը*, «*Ինձ երևաց չքնաղ Քլորիսը*», *ՀՈ*, 152

ԶՍԱՆԹՈՍ, *հ ու ն*, — Դիցարանության մեջ հասկացվել է որպես Աքիլլեսի կառքին լծված նժույգ, որին Հերան խոսելու և գուշակելու կարողութուն էր տվել: Քսանթոսն էր, որ գուշակեց Աքիլլեսի մահը: «*Հանկարծ գլուխը հակելով, մարդկային ձայնով Աքիլլեսին դիմեց Քսանթոսը*», *Կուև*, 456

ԶՐԻՁ (Քրիստոս), *հ ու ն*, — Ապոլլոնի քուրմը, որի աղջկան, ըստ դիցարանության, գերի էր վերցրել Ագամեմնոնը: «*Զորքն էր ջնջվում, քանզի Աթրիդն անարգել էր քուրմ Քրիզին*» *ՀԻ*, 35

ԶՐԻՍԵ, *հ ու ն*, — Հավերժահարս: Ըստ դիցարանության հույները Քրիսեի գոհասեղանին զոհ մատուցեցին՝ Տրոյայի ամերը հաջող դուրս գալու համար: Այդ գոհասեղանի մոտ օձը խայթեց Փիլոկտեսին: «*Այստեղ գոհարան կար դրված ի պատիվ կղզու հավերժահարս Քրիսեի*», *Կուև*, 376:

ԶՐԻՍԻՊՈՍ, *հ ու ն*, — Աքսինե հավերժահարսի և Պելոպոսի որդին: Հիպոդամայի հորդորով սպանեցին նրան, *Կուև*, 302

ԶՐՈՆՈՍ, *հ ու ն*, — Զևսի հայրը, Ուրանոսի որդին, ժամանակի աստվածը: Ընդարձակ բացատրությունը տես *Զևս* բառի բացատրությունը:

Օ

ՕԳԻԳԻԱ, *հ ու ն*, — Ըստ դիցարանության այն կղզին է, ուր ասլրում էր կախարդ Կալիպսո հավերժահարսը որի մոտ ութ տարի մնաց Ոդիսևսը «*Երկար թափառումներից հետո Ոդիսևսը ընկավ Սգիդիա կղզին*», *Կուև*, 503:

ՕԴԻՆ, *հ ու ն*, — Սկանդինավյան ժողովուրդների պլեյադիս աստվածը որը, ըստ դիցարանության, իր ամեն մի իմաստությունը անուում էր իմաստության աղբյուրից: Սա է ստեղծել աշխարհը և սա է հովանավորում նրան, *Մ* 2

ՕԶԻՐԻՍ, *լ դ ի ս*, — Դիցարանության մեջ հասկաց-

վել է որպես արևի աստված, որին վերագրում են ժամանակի ստեղծումը, Շիլլեր, Բալլադներ, Երևան, 1957 թ.:

ՕԹՈՍ ՌԻ ԷՓԻԱԼՏԵՍ, հ ու լ ն . — Ալուսի զավակները, որոնք, ըստ դիցաբանության, զոհ դարձան Ապոլլոնի զայրույթին: Նրանք երկու ամիս շղթայակապ պահեցին Արեսին, որն ազատվեց միայն Հերմեսի շնորհիվ: «Որոնց զոհ գնացին նաև Օթոսն ու էփիալտեսը», Կուև, 47

Վ ՕԼԻՄՊԻԱԿԱՆ ԽԱՂԵՐ, — Համահունական տոնախմբու թյուններ, որոնց ժամանակ Հունաստանում տիրում էր ընդհանուր խաղաղություն: Խաղերի ընթացքում տեղի էին ունենում վազքի, ըմբշամարտի, բռնցքամարտի, սկավառակի ու տեգի նետման, ինչպես նաև երկանվի վազքի մրցութուններ: Խաղերի մեջ հաղթանակ տանողները որպես պարգև ստանում էին ձիթենու պսակներ և մեծ պատվի արժանանում: Ըստ հույների օլիմպիական խաղերը տևել են մինչև մ. թ 393 թիվը: Այդ խաղերը արգելվեցին Թեոդոս կայսրի կողմից, որպես քրիստոնեության հետ անհամատեղելի երևույթ: 30 տարի անց Թեոդոս երկրորդը կրակի մատնեց Ձևսի տաճարը Օլիմպիայում և այդ վայրը զարդարող շքեղ շինությունները, որտեղ տեղի էին ունենում խաղերը, Կուև 201:

ՕԼԻՄՊԻՈՍ, հ ու լ ն . — Բարձրաբերձ սար, որ դառնափում է Հունաստանում: Ունի 2898 մետր բարձրություն, որտեղ բնակվում էին 12 աստվածներ Ձևսը, Հերան, Աթենա: ը, Աֆրոդիտեն և ուրիշներ:

«Կամ կուզես թոցնեմ, հանեմ Օլիմպիոս,

Որ նեկտար ըմպես, ճաշակես ամբրոս», Հովն Թումանյան, Կ 2, 94

ՕՄՓԱԼԵ, հ ու լ ն . — Լիգիայի թագուհին, որի մոտ, ըստ դիցաբանության, իբրև ստրուկ աշխատում էր Հերակլեսը: Ծանր օրեր ապրեց հերոսը նրա մոտ թագուհին կանացի շորեր էր հագնում նրան և ստիպում, որ իր ազախիներին հետ կատարի կանացի աշխատանք: «Հերոսին Օմփալեն հազվադեպ էր բաց թողնում իր պալատից», Կուև, 227

ՕՄՓԱԼՈՍ, հ ու լ ն . — Ապոլլոնի տաճարում գտնվող կլոր քարը Դիցաբանության մեջ այդ մասին ասվում է, որ

այդ քարը դանվում էր երկրի ճիշտ կենտրոնում: Զևար ցանկա-
նում էր իմանալ երկրի կենտրոնը: Այդ նպատակով նա երկրի
երկու հակադիր ծայրերից բաց թողեց երկու արծիվ: Արծիվ-
ները սրընթաց սավառնելով՝ միմյանց հանդիպեցին Դելփի-
քում, որտեղ և հիմնվեց Ապոլլոնի տաճարը, իսկ արծիվների
հանդիպման կետը կոչվեց երկրի պորտո՝ «Օրեստը վերջապես
հասավ սրբազան Դելփիք և նստեց Ապոլլոնի տաճարում
Օմփալոսի մոտ», Կուև, 584

ՕՅՆԵՈՍ, հ ու ն , — Դեյանիրայի հայրը: Բոտ դիցա-
բանության հունական շատ երիտասարդներ ցանկացան տիրա-
նալ Դեյանիրային: Փեռացու ընտրելու նպատակով կազ-
մակերպվեցին մրցախաղեր, որտեղ հաղթանակ տանողը
կստանար Դեյանիրայի ձեռքը: Մրցությանը մասնակցեց նաև
գետի աստված Արեւոսը: Եվ երբ մրցակցության մեջ մտավ
Աքելոսը, մրցույները հեռացան ասպարեղից, մնաց միայն
Հերակլեսը: Մրցության պահին Աքելոսը բամահրեց Հերա-
կլեսին: Բայց շուտով դգաց իր մրցակցի ուժը և օձի կերպարանք
ստացավ: Այդ ժամանակ Հերակլեսն ասաց «Դեռ օրորոցումն
եմ օձերի հետ կռվել սովորել»: Եվ պարտության մատնեց
Աքելոսին: «Պարտված է Աքելոսը, և Օյնեսոսը Դեյանիրային
կնության տվեց Զևսի մեծագոր զավակին», Կուև, 224

ՕՅՍՏՐՈՍ, հ ու ն , — Խելագարության աստված: Բոտ
դիցաբանության, երբ Մեդեան ստանում է իր որդիներին,
Օյստրոսը ջահերը ձեռքին, օձերը լծած երկանվի վրա երևում է
ողբերգության վայրում, Կուև, 348.

ՕՍԻՐԻՍ (Օդիրիս), հ ու ն , — Եգիպտական վեհագուշն
աստված: Բոտ դիցաբանության շրջեց ողջ լայր յամարը և
երկրի վրա հաստատեց քաղաքական օրենքներ: «Քե Օսիրիսը ..
կսիրես. թող այդ խաղությունը» Ղև Երբաս 251:

ՕՎԿԻԱՆ, հ ու ն . — Հին հունական էջոսում հասկաց-
վել է ամեն ինչի արգասավորողը: Ավկիանն ուներ 300 որդի-
գնոեր և նուշիքան զուստեր, որոնք կոչվում էին օկիանիդ-
ներ «Տլտան Օվկիանոսը... աստվածուն է Ռոտիսը լույս
աշխարհ բերին բոլոր գետերը», Կուև, 19—20.

ՕՎԿԻԱՆԻԳՆԵՐ, հ ու ն ,— Օվկիանոսի և Թետիսի դուստրերը, հավերժահարսեր, Կուր, 19

ՕՐԱԿՈՒԼ, լ ա տ ,— Պատգամախոս: Դիցաբանության մեջ ասվում է, որ սա կապ էր պահպանում աստվածների և մարդկանց միջև: Զևսի տաճարի Դոդոս սուրբ ծառի տերևների սոսափյուռնից գուշակում էր գալիքը, Մ. Ը.

ՕՐԳԻԱ, հ ու ն ,— Բաքոս աստծու պատվին կազմա կերպված գաղտնի կրոնական ծեսեր: Փլսբ — Անդուսպ կերու խումով և կրքոտ տեսարաններով լի զվարճություններ, Մ 2 «Անցել է էրկու շաբաթ Քյազիժ քեկի մոտ տեղի ունեցած օրդիալից» Շիրվանզադե, Քաոս:

ՕՐԼԱԳՆԵՐ, հ ու ն ,— Հավերժահարսեր: Ըստ դիցաբանության բաակվում էին լեռներում, ձորերում, դալարագեղության մեջ: Օրեադները համարվել են պտղաբերության, հոգս ու խնամք տանող գեղեցկության ու նազանքի հավերժահարսեր «Օրեադները նրա վարթամ գանգուլներին դարնանային բուրումնավետ ծաղիկների պսակ դրին», Կուր, 131

ՕՐԵՍԹ (Օրեստ), հ ու ն ,— Ազամեմնոնի ու Կլիթեմնեստրալի որդին: Ըստ դիցաբանության Ազամեմնոնը Տրոյայից հաղթանակով նոր էր վերադարձել, երբ նրա կինը՝ Կլիթեմնեստրան, իր սիրեկան էգիսթի հետ դավադրարար սպանեց Ազամեմնոնին: Ազամեմնոնի որդին Օրեսթը, վրիժառու եղավ և սպանեց իր մորն ու էգիսթին: Մոր ուրվականը խնդրեց էրինիններին՝ վրիժառության աստվածուհիներին, մայրասպան Օրեսթին հանգիստ ու դադար շտալ: Օրեսթը խոշտանգված և էրինիններից ալաօված գնաց Ապոլլոնի տաճարը, որպես զրազատվի նրանց հետապնդումից: «Ըստ իմ պայմանի, ես պետք է մասնակցեի հույն պետական թատրոնի ներկայացումներին՝ Օրեսթի դերում», Վ. Փ , Ե 1, 233

ՕՐԹՐՈՍ, հ ու ն ,— էքիզնայի և Տիփոնի որդին: Դիցաբանության մեջ պատկերվել է որպես երկզվխանի շուն, որ պահպանում էր Գերիոնի նախիրները: «Հազիվ էր հասել կղզուն, երբ երկզվխանի ահեղ Օրթրոս շունը հաչելով նետվեց հերոսի վրա» Կուր 212

ՕՐԻԹԻԱ, հ ու ն ,— էրեթթևսի դուստրը: Դիցաբանու-

թյան մեջ ասվում է, որ Օրիթիային սիրահարվեց Բորեասը, քայց փոխադարձ սեր չստացավ նրանից: Բորեասը առևանգվեց նրան, և նրանց սիրո զգվանքից ծնվեցին Զեթեոս ու Կալլոյս երկվորյակները: Այս զավակները իրենց հոր նման թևալոր դարձան և շատ սխրանքներ կատարեցին: «... Օրիթիան դարձավ Բորեասի կինը», Կուև, 251

ՕՐԻՈՆ, հ ու ն, — Պոսեյդոնի որդին, առասպելական որսորդ, քաջ ու գեղեցիկ մի պատանի, Արշալույս աստվածուհու սիրեկանը: Ըստ առասպելի Պոսեյդոնը որդուն շնորհել էր ծովի ալիքների վրա շրջելու կարողություն: Ստվածները հալածում էին Օրիոնին, որովհետև նա վայելում էր Արշալույս աստվածուհու սերը: Արտեմիս աստվածուհին խանդից սպանեց նրան: Մի այլ վարիանտում ասվում է, որ Օրիոնը կուրացավ և այդ վիճակում շրջեց շատ երկրներ ու հասավ Հելիոս աստծուն ենթակա երկիրը: Այստեղ արեգակի ճառագայթները վերականգնեցին նրա տեսողությունը: Երկնային համաստեղություններից մեկը կոչվել է նրա անունով: «... Շրջում է երկնքում և պիշ նայում Օրիոնին», ՀԻ 360

ՕՐՍԻԼՈՔ, հ ու ն, — Կրետի արքա Իդոմենևսի որդեգիրը, որը, ըստ դիցարանության, խիստ արագընթաց էր: Ողջ Կրետեում այդ բանում նրան մրցակից չկար: «Փախա գաղտնի, քանզի այնտեղ սպանել եմ Օրսիլոքին՝ Իդոմենևսի որդուն արի, որ ընդարձակ Կրետեում արագությանը իր ոտքերի գերազանցում էր բոլորին», ՀՈ , 183

ՕՐՓԵՈՍ, — էազրոսի և Մուսա Կալլիոպեի որդին, էվրիդիկե հավերժահարսի ամուսինը: Ըստ դիցարանության Օրփեոսի և էվրիդիկեի ամուսնական կյանքի քաղցրությունը երկար շտեկեց: Հավերժահարսը ընկերների հետ ծաղիկներ քաղելիս շնկատեց օձին և ոտքը դրեց վրան: Սձր խայթեց նրան, Օրփեոսը երկար ողբաց իր սիրասուն կնոջ մահը և վշտարեկ երգերով հմայեց գեղահրաշ ընությունը: Օրփեոսը վճռեց գնալ Հադեսի աշխարհը և խնդրել կնոջ վերադարձը: Նա իջավ անդրշիրիմյան աշխարհը և կանդ առավ Ստիքս գետի ափին: Այդ գետի վրա իր նավակով երևաց Քարոնը, որը մեռելների հոգիներն էր տեղափոխում: Օրփեոսը խնդրեց Քարոնին, որ

իրեն տեղափոխի գետի մյուս ափը, որպեսզի հնարավոր լինի
 Հադեսի մոտ գնալ: Քարոնը մերժեց: Հուսահատված Օրփեոսը
 սկսեց իր գերող հնչյուններով գայթակղել Քարոնին: Եվ երբ
 նրա ականջին հասան գերող հնչյունները, նա նավակը հտ
 բերեց և Օրփեոսին տարավ գետի մյուս ափը: Հադեսի աշխարհ-
 հում Օրփեոսի նվագի ազդեցության տակ ամեն ինչ անշար-
 ժության էր մատնվել: Հադեսը համաձայնեց վերադարձնել
 էվրիդիկին, բայց պայմանով, որ մինչև լույս աշխարհ դուրս
 գալը Օրփեոսը հտ չպետք է նայեր իր կնոջը: Կինը որպես մի
 ուրվական հետևում էր նրան: Օրփեոսը անձկությունից ան-
 կարող եղավ հտ շնայել և շփտել իր կնոջը: Նա ետ նայեց,
 և նույն վայրկյանին էվրիդիկեն անհետացավ: Հուսահատ
 Օրփեոսը դուրս եկավ Հադեսի աշխարհից: Վաղ դարնանր նա
 իր նվագի հնչյուններով գայթակղում էր բնությանը, և մեծ
 երգիչը ինքնամոռացմամբ երգում էր: Նրա մոտ եկան բաքո-
 սուհիները ու նրան քարկոծ անելով մահացրին: «Բաքոսուհի-
 ները սպանում են Օրփեոսին», «Եթե խնդիրը վերաբերում է
 երաժշտությանը, Օրփեոսը այս րոպեին պետք է յուր նախան-
 ձից դեղնած լինի», ՅՈՒՆԵՍԿՈ, 99

ՕՐՓՈ, հ ու է ն , — Տե՛ս Օւրիոս

ՕՐԲՈՒՍ, հ ու է ն , — Մեռելների առասպելական թա-
 գավորության հոմեոսիկան անունը, Շիլլեր, Բալլադներ, Երե-
 վան, 1957 թ , 98.

Ֆ

ՖԱԼԼՈՒՍ, հ ու է ն , — Անտառների ու դաշտերի սաստված,
 հոտերի ու հովիվների պահապան, Մ Շ

ՖԱՅԵԹՈՆ, հ ու է ն , — Տե՛ս Փայերոն

ՖԱՅԵԹՈՒՍԱ, հ ու է ն , — Արեգակի և Նեյիբանի դուս-
 տրը, որը իր կամպետոն քրոջ հետ արածեցնում էր լր հոր
 նախիրն ու հորը, Մ Շ

ՖԱՈՒՆԱ, հ ու է ն , — Անտառների ու դաշտերի սաստվա-
 ծուհին:

ՖԱՎՆ, հուն .,— Դաշտերի ու անտառների աստված: Ըստ դիցաբանութեան հովանավորում էր հոտերին և սիրում էր կատակել մարդկանց հետ: Հետագայում, ինչպես նշվում է դիցաբանութեան մեջ, ֆավնների թիվը շատացավ: Նրանք սիրո արկածներ էին ստեղծում նիմֆաների հետ: «Ֆավն ու նիֆեր, ու սրինգ,— երգ և տավիղ քաղցրաձայն», Ե. Չ. 102:

ՖԵԱ, հուն .,— Բարու կամ չարի աստված, Մ. Հ. 1

ՖԵԱԿՆԵՐ,— Տե՛ս փեակներ:

ՖԵԲ (Ֆերոս),— Տե՛ս Ապոլլոն:

ՖԵԴԻՏԱ, հուն .,— Տե՛ս Թեախ:

ՖԵԴՐԱ, հուն .,— Մինոս թագավորի դուստրը, Թեախի կինը: Ըստ դիցաբանութեան սա շար խարդախ էր, սիրահարվել էր իր խորթ որդուն և անձնաստղան եղավ վերջինիս մահից հետո նրա սիրուն անարժան լինելու կարոտից: «Երևացին Ֆեդրան, Պրոկրեսն և գեղեցկուհի Արիադնեն .», ՀՈ, 153

ՖԵԼԻՏԻՈՍ, հուն .,— Ողիսևսի հավատարիմ յաշնարած, ՀՈ 285:

ՖԵԼԻՏԻԱ, հուն .,— Հոռմեական աստվածուհի: Հոգացողութեան և բախտավորութեան աստվածուհի: Իր էութեամբ սա մոտենում է Ծորտունային, Ա. Ե. 1

ՖԵՄԵԴԱ, հուն .,— Ուրանոսի և Գեայի որդին, մոլորաների (տես ս. մոլորաներ) մայրը: Արդարութեան աստվածուհի: Դիցաբանութեան մեջ պատկերված է մի ձեռքում սուր, մյուսում՝ կշեռք, աչքերը շորով ծածկված, Ա. Ը. 1

ՖԵՆԻՔՍ, հուն .,— Սուրբ թռչուն: Ըստ եգիպտական դիցաբանութեան Ֆենիքսը յուրաքանչյուր 500 տարուց հետո վերադառնում էր Եգիպտոս, ուր և նրան այրում էին: Բայց նա նորից հարութուն էր առնում մոխիրներից և 40 օր հետո թռչում էր դեպի Հնդկաստան: Ընդարձակ բացատրությունը տես ս. մյուսիկ բառի տակ: «Աթենաս դիցուհին, բոսորագույն ամպերով պարուրված, իջավ մարտնչող հույն հերոսների մոտ և Ֆենիքսի կերպարանք առած սկսեց քաջալերել նրանց», Կուկ 445

ՖԻԼԻՑԻԱ, հուն .,— Լրցաբանութեան մեջ հասկացվել

է որպէս Յուպիտերի պատվին կազմակերպւած քրմերի խումբ՝
20 հոգուց բաղկացած, որը կրոււմ էր Ֆիլիցիա անունը:

ՖԹԱ ԿԱՄ ՊՏԱ, *ե գ ի պ տ*, — Եգիպտական աստ-
ված: Դիցարանության մեջ պատկերված է մեծ որովայնով,
մեծ բերանով, մեծ ականջներով և մեծ աչքերով մարդու կեր-
պարանքով: Համարվել է լույսի, կրակի և աշխարհը ստեղծող
աստվածութիւն, Մ 2

ՖԻԴԵՍ, *լ ա տ*, — Հավատարմության աստվածուհի:
Նրա պատվին, ըստ դիցարանության, տաճար էր կառուցված:
Նրա անդրին պատկերում է մի Երիտասարդ կին՝ հասկի
փնջով և պտուղներով:

ՖԼՈՐԱ, *հ ու ն*, — Ծաղիկների և գարունի աստվա-
ծուհի, Ս 2

ՖՈՅԻ-ԲՈՍ, *հ ու ն*, — Տես Սպոյլոն

ՖՈՐԲԱՆՏ, *հ ու ն*, — Հերոս: Ըստ դիցարանության
Ֆորբաստը գնաց Իոդոս կղզին և կղզին մաքրեց օձերից: Այն-
տեղ ամուսնացավ արքայի քրոջ Հորմոնիայի հետ: Նրանց
սիրո գգվանքից ծնվեցին Երկու զաւակ Ավգին և Աքտորը:
Ֆորբանտը ավագակութիւն էր անում այն ճանապարհի վրա,
որը տանում էր դեպի Դելփիք, Մ Ը

ՖՈՐԿԻՆԱ, *լ ա տ*, — Հոռմեական աստված: Դիցարա-
նության մեջ Ֆորկինան համարվել է օջախի և հացագործու-
թյան աստվածուհի: Նրա պատվին կատարվում էին տոնակա-
տարութիւններ, Մ Ը.

ՖՈՐՏՈՒՆԱ, *լ ա տ*, — Բախտի, դիտվածի և ճակատագրի
աստվածուհի: Հունական դիցարանության մեջ սկզբում ճա-
սաշվել է որպէս հողագործության աստվածուհի: Պատկերված
է գլուխը կապած գնդի կամ սկիհի վրա կանգնած, մի ձեռքում
սլահում է ղեկը, մյուսում առատության եղջյուրը: Ղեկը նշա-
սակում է, թե նա ղեկավարում է մարդու բախտը, եղջյուրը
բարեբախտության նշան է, Կուն, 29

ՖՈՒՐԻԱ, *հ ու ն*, — Անեծքի և վրեժխնդրության սու-
կալի աստվածուհի, խղճահարութիւն ներշնչող, ՅՈ Եւրաւ,
211:

ՕԳՏՍԳՈՐԾՎԱԾ ԱՂՔՅՈՒՐՆԵՐ

1. Ն Ա. Կուն — Հին Հ լեռնաժայռի լեզուներն ու առաջին Բրքը Երևան, 1956 թ
- 2 Հյուսիսայտյան, Սխիթարյանց — Առձեռն դիցարանական կամ առասպելական վեպը գրից և ղրչուցազանց, Վենետիկ 1867 թ :
- 3 Հր Աճառյան — Հայոց անձնանունների բառարան Երևան 1942 1944, 1946, 1948 թթ., հատ. ա ք, գ, դ :
- 4 Միքայել Յ. Բատիկյան — Հելլեն գիք, Աթենք, 1936 թ.
- 5 Մսյս. Հարությունյանը — Բացատրական բառարան օտարազգի բառերի և օտարազգի բառերի և զարգացածքների, որոնք գործածական են հայոց գրականության մեջ, Ալեքսանդրապոլ, 1912 թ. :
- 6 Հ մերոս — Իլիական Երևան 1955 թ (թարգմ ս մալասայ Հալբալ ձուձյանի) :
7. Հոմերոս — Ոլիսական Երևան 1955 թ (թարգմ Սիմոն Իրքաշարյանի) :
- 8 Հուլիս ողբերգական Երևան 1950 թ (թարգմ Նաձալասայ Հաձբալ ձուձյանի) :
- 9 Ա Ա Պուլկին — Երկեր, Երևան 1956 թ (հայերեն, հինդ ա ս րոձ) :
10. Սուրխաթյան — Հին հունական գրականություն Քիֆլիս, 1922 թ
11. Ն. Ճիվանյան — Առձեռն բառարան պատմական, աշխարհագրական և դիցարանական հատուկ անձանց Կ. Պոլիս, 1879 թ. :
- 12 Առաքել Առաքելյան — Հուձեական գրականություն պատմ լիլյուձ Երևան 1956 թ :
- 13 Ա. Տ Մալխասյան — Հայերեն բացատրական բառարան Երևան 1944 թ
14. Շիլլեր — Բալլադներ Երևան, 1957 թ (հայերեն)
15. Լարուս — (փոքր բառարանը) :
16. Մուրացան — Գեորգ Մարգարեանի Երևան 1935 թ
- 17 Վահրամ Փափալյան — Հետոդարձ հայացք Հ I և II Երևան 1956, 1957 թթ
- 18 Վահան Ծերյան — Իանաստեղծություններ լիականայ ժուձ վալու Երևան 1940 թ
- 19 Եղիշե Չարինց — Հնդկ երկեր Երևան, 1954 թ :

- 20 Դափայիլ Պատկանյան — Երկեր Երևան, 1954 թ :
- 21 Բաֆֆի — Սամվել, Երևան, 1940 թ և հ III, IV V, VII, 1955—56 թթ.:
- 22 Միքայել Նալբանդյան — Երկերի լիակատար ժողովածու, հ 1, 1945 թ.:
- 23 Նաիրի Չարյան — Սիհատորյակ, Երևան 1959 թ.:
- 24 Խաչատուր Աբովյան — Վերջ Հայաստանի Երևան:
- 25 Դանիել Վարուժան — Երկեր Երևան, 1946 թ
- 26 Հովհաննես Քուճանյան — Երկեր, հ. 1, II, Երևան, 1958 թ.:
- 27 Հովհաննես Հովհաննիսյան — Երկերի ժողովածու, հ. 1, Երևան 1937 թ :
- 28 ՅՈՒ Երթաս (Թարգմ. Ստ Լիսիցյանի), Երևան 1961 թ.:
- 29 Энциклопедический словарь, Москва 1954 г
- 30 Мифологический словарь, Ленинград 1959 г
- 31 Գր դը Մոպսան — Մի կյանք (Թարգմ և Տալեցի), Հայպետհրատ, Երևան, 1951 թ :

**Դիցարանական անունների և դարձվածքների
համառոտ բացատրական բառարան**

Խմբագիր Ա. Գ. Յամախյան
Փնղ. խմբագիր Թ. Վ. Մազմանյան
Տեխն. խմբագիր Մ. Ն. Իավթյան
Վերստուգող սրբագրիչներ Լ. Ս. Հովնանիսյա, Ն. Կ. Փանոսյան

Պատմեր 143

Տիրած 15000

Հանձնված է արտատրության 28/VII 1966 թ Ստորագրված է տպագրության 29/VII 1966 թ թուղթի № 1 84 × 108¹/₃₂ տպագր 9,78
Լամ. = պայլ 8,0 մամ. հրատ 6 6 մամ
Գինը 34 կոպ.

ՀՍՍՀ Մինիստրների սովետին առընթեր մամուլի պետական
կոմիտեի պոլիգրաֆ արդյունաբերության գլխավոր
վարչության պոլիգրաֆկոմբինատ,
Երևան, Տերյան 91:

